

Plenum

Onsdag 20.9.2017 kl. 10.00—20.57

3. Regeringens proposition till riksdagen om statsbudgeten för 2018

Regeringens proposition RP 106/2017 rd

Remissdebatt

Talman Maria Lohela: Ärende 3 på dagordningen presenteras för remissdebatt. Ärendet remitterades till finansutskottet, som de övriga fackutskotten enligt arbetsordningen kan lämna utlåtande till inom 30 dagar från det att propositionen remitterats till finansutskottet.

Efter finansminister Petteri Orpos presentation fortsätter remissdebatten med gruppanföranden som får vara högst 7 minuter långa. Efter gruppanförandena ger jag ordet åt finansminister Orpo och statsminister Sipilä för inlägg på 5 minuter. Efter det går vi över till replikskiftet och därefter fortsätter debatten som snabbdebatt i gruppanförandeordning. De anföranden som ledamöterna anmält sig för på förhand får vara högst 5 minuter långa. Talman konferensen rekommenderar att även de anföranden som hålls efter snabbdebatten är högst 5 minuter långa.

I anslutning till detta ärende tillåts även debatt om ärende 5—27 på dagordningen.

Debatt

10.02 **Valtiovarainministeri Petteri Orpo** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme aloittamassa jokasyksystä budjettiurakkaa selvästi viime- ja toissavuotista toiveikkaammissa tunnelmissa. Tänä vuonna on ensimmäistä kertaa yhdeksään vuoteen nähty laaja-alaista talouskasvua, joka ei nojaa pelkästään rakentamiseen tai kotimaiseen kulutukseen. Vienti on lähtenyt liikkeelle, ja monilla aloilla menee hyvin. Teollisuuden kiinteitä investointeja tulee aiempaakin enemmän, ja se tarkoittaa vahvempaa tuotantokykyä myös tulevaisuudessa. Kokonaistuotanto on odotettua voimakkaammassa kasvussa. Tänä vuonna talouskasvu nousee 2,9 prosenttiin, ensi vuonna taloutemme kasvaa 2,1 prosentin verran. Työllisyys on kehittymässä myönteiseen suuntaan, ja ennusteen mukaan työllisyysaste nousee ensi vuonna jo yli 70 prosenttiin.

Kustannuskilpailukyvyssä olemme ottaneet kilpailijamaita kiinni. Se näkyy aivan konkreettisesti viennin kasvuna. Me pystymme nyt voittamaan markkinaosuuksia vuosia jatkuneen alisuorittamisen jälkeen, eli vaikka maailmanmarkkinat kasvavat, niin Suomen osuus maailmanmarkkinoilla kasvaa vielä enemmän. Siis Suomi on päässyt vihdoinkin kiinni maailmantalouden kasvuun ja imuun. Maailmalta tulee meille talouteen vetoapua, mutta kyllä tämän kehityksen eteen Suomessa on hartiavoimin töitä tehtykin tämän hallituksen aikana — ja joitakin toimia jo edellisen hallituksen aikana.

Suomi osoitti toissa viikolla olevansa houkutteleva toimintaympäristö yhdelle Euroopan suurimmista pankeista, kun Nordea päätti siirtää pääkonttorinsa Suomeen. Tämä ratkaisu kertoo, että Suomi yhdessä muiden EU-jäsenmaiden kanssa on tehnyt oikeita päätök-

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

siä perustaessaan pankkiunionin. Se myös osaltaan kertoo, että olemme tehneet pitkäjänteistä talous- ja veropolitiikkaa, mikä on keskeistä ennustettavuuden kannalta.

Talous- ja rahaliittoa koskevassa uudistustyössä Suomelle keskeistä on, että pankkiunionin ja pääomamarkkinaunionin tiekartat viedään loppuun. Tarvitsemme aidon rahoitusalan sisämarkkinan ja sille yhteiset säännöt, valvonnan ja kriisinratkaisumenetelmän. Talous- ja rahaliiton uudistamisesta käytävä keskustelu tulee kiihtymään entisestään pian käytävien Saksan vaalien jälkeen. Suomen hallitus ottaa Emun kehittämiseen tarkemmin kantaa lähiviikkojen aikana.

Arvoisa puhemies! Reilut kaksi vuotta sitten hallitusneuvotteluissa sovimme askelmerkit, joilla pystymme kuroma umpeen kestävyysvajeen ja lopettamaan velaksi elämisen. Se on tarkoittanut tiukkaa menokuria, kehyksestä kiinni pitämistä ja toimia kustannuskilpailukyvyyn vahvistamiseksi. Velkaantumisen saaminen kuriin on ollut keskeisimpiä tavoitteita, jonka puolesta on määrätietoisesti tehty töitä. Reilut kaksi vuotta sitten sovitulla 4 miljardin säästöuralla on onnistuttu pysymään. Nyt budjetin alijäämä kutistuu ja velkaantuminen vähenee ensi vuonna yli 2 miljardia euroa. Se on tarkoittanut säästöjä ja ikävienkin päätösten toteuttamista. Se on tarkoittanut kaikkien näiden ratkaisujen takana seisomista, tässä salissa, joka viikko, ja se kuuluu tietysti asiaan.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelman veropolitiikan linja, jota olemme toteuttaneet, on työn linja. Vuoden 16 budjetissa työn verotusta pienennettiin keski- ja pienituloisia painottaen 450 miljoonalla eurolla. Vuoden 2017 budjetissa työn verotus keveni 590 miljoonalla eurolla kilpailukykyopimuksen sekä hallituksen päättämien veronkevennysten johdosta. Linja jatkuu vuoden 18 budjetissa, kun työn verotusta kevennetään työtulovähennystä korottamalla ja ansiotuloveroasteikkoa muuttamalla yhteensä 270 miljoonalla eurolla. Esimerkiksi kilpailukykyopimuksen muodostamasta haasteesta huolimatta olemme onnistuneet pitämään kiinni siitä, että kenenkään työn verotus ei kiristy. Myös kokonaisveroaste on onnistuttu kääntämään laskuun. Tämä on omiaan edistämään taloudellista toimeliaisuutta yhteiskunnassa ja auttaa osaltaan saavuttamaan erityisesti kilpailukykyyn ja työllisyyteen liittyviä tavoitteita, joissa olemme edelleen kilpailijamaita jäljessä. Esimerkiksi Ruotsia on tavoitettu, ja vastuullisella linjalla jatkaen pystymme edelleen vahvistamaan tätä kehitystä.

Muutamissa yhteyksissä on kuultu arvostelua siitä, että veronkiristykset olisivat jotenkin poissa hallituksen työkalupakista. Tähän tekisi mieli vastata, että niin ovat ja hyvä niin. Mutta todellisuus on tässäkin vähemmän dramaattinen. Työtekevien suomalaisten verotus on Suomessa edelleen kireää moneen Länsi-Euroopan maahan verrattuna. Verotuksen painopistettä siirretään tälläkin kertaa työn verotuksesta haittojen ja kulutuksen verotukseen. Verotuksen ja erityisesti työn verotuksen keventäminen on hyvää työllisyyspolitiikkaa. Se on toisaalta myös tekoja ihmisten oman päätösvallan kasvattamisen puolesta. On virheellistä sanoa, että veronkevennyksiä annettaisiin, ikään kuin kyse olisi alun perin valtion rahoista. Sanoin aiemmin, ja sanon nyt uudemman kerran: ne ovat ihmisten rahoja, ja me haluamme ottaa niistä mahdollisimman vähän, jotta jokaisella olisi mahdollisuus pärjätä ja tulla toimeen omalla työllään, jotta työnteko olisi aina kannattavaa. Jokainen on itse paras päättämään, miten käyttää rehellisesti ansaitsemansa rahat. [Ben Zyskowitz: Musiikkia korville!]

Työn verotuksen keventäminen on yksi osa laajaa toimenpiteiden kokonaisuutta, jolla on pyritty kohtuullisin tuloksin saamaan ihmisiä pois työttömyydestä. Työttömyys on vähenemässä viime vuoteen verrattuna jopa yli 20 000 pitkäaikaistyöttömällä, jotka ovat

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

päässeet töihin. Työllisyyden vahvistaminen on paras lääke köyhyyden, eriarvoisuuden ja osattomuuden vähentämiseksi. Suurin eriarvoisuuden kuilu on työn ja työttömyyden välillä. Sen kuilun yli me olemme tehneet siltaa nyt jo kolmatta vuotta. Työn riippumattomuus paikasta ja ajankohdasta tulee lisääntymään digitalisaation myötä. Myös omistaminen, yrittäminen ja muu hyvinvointia kerryttävä toiminta kohtaavat vastaavanlaiset megatrendit.

Tarvitsemme siis verotuksen kokonaisuutta ja sen kehitystä tarkastelevan tiekartan, jossa verotusjärjestelmän kehittämistarpeet ja välttämättömät muutoskohteet pystytään tunnistamaan tulevaisuuden kehityskulkujen valossa. Tämä työ on budjettiriihen yhteydessä päätetty käynnistää.

Arvoisa puhemies! Tämä hallitus tekee vastuullista talouspolitiikkaa. Olemme pitäneet kehyksestä kiinni. Vielä kesällä monien poliitikkojen puheet nostattivat aitoa huolta jakovaarasta. Merkkejä oli ilmassa, että ennustettua väkevämpien kasvulukujen nostattama suhdannepöly sumentaa silmiä, mutta vastuullinen linja pidettiin. Ei noususuhdanteessa ole tarvetta eikä syytä elvyttävään finanssipolitiikkaan. Päinvastoin, pieni liikkumavara pitää käyttää tulevaisuuspanostuksiin — tukemaan työllisyyttä, osaamista ja koulutusta — ja samalla velkaantumisen vähentämiseen ja seuraavaan laskusuhdanteeseen varautumiseen. Sellainenkin on ennen pitkää edessä. Haluan vielä tässä yhteydessä toistaa sen, että mitään jakovaraa ei ole. Otamme edelleen ensi vuonna lähes 3 miljardia euroa velkaa.

Vaikka raamit ovat tiukat, niiden sisällä on tehty valintoja. Olemme pystyneet vastaamaan kasvaneisiin tarpeisiin esimerkiksi turvallisuuden eri osa-alueilla. Lisärahat poliisille, suojelupoliisille ja Rajalle kertovat, että hallitus haluaa pitää huolta yhteiskunnan ydintehtävien kunnollisesta hoitamisesta myös aiempaa haastavammassa toimintaympäristössä. Näistä lisäyksistä sovimme hallituksen kesken jo keväällä julkisen talouden suunnitelman yhteydessä.

Arvoisa puhemies! Tulevaisuudessa menestyvät osaajat. Siksi väestön osaamisesta huolehtiminen on hyvää kasvu-, hyvinvointi- ja tulonjakopolitiikkaa. Kutsuin viime viikolla Suomen johtavat talousasiantuntijat koolle pohtimaan ratkaisuja Suomen tulevaisuuteen. Kaikissa ratkaisuissa toistuivat koulutuksen ja osaamisen merkitys. Tämä hallitus uudistaa koko koulutusjärjestelmän varhaiskasvatuksesta korkeakoulutukseen opetusministerimme johdolla. Julkisen talouden liikkumavara suunnataan nyt erityisesti osaamisen ja koulutuksen vahvistamiseen.

Esimerkkinä mainitsen ammattikorkeakouluissa tehtävän vaikuttavan tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan yhdessä paikallisen elinkeinoelämän kanssa. Ammattikorkeakoulujen ansiosta erityisesti pk-yrityksillä on mahdollisuus ottaa käyttöön uutta tutkimuspohjaista tietoa ja luoda siitä omia sovelluksia. Ammattikorkeakoulujen tki-toiminnan tukemiseen varattiin 5 miljoonaa euroa määrärahaa. Samoin tutkimuksen puolella Suomen Akatemia sai uusia määrärahoja 25 miljoonaa euroa ja Innovaatorahoituskeskus Tekesille ohjattiin 35 miljoonaa euroa. Peruskoulun tasa-arvon tukemisen rahoitusta lisätään 25 miljoonalla eurolla. Haastavissa olosuhteissa toimivien koulujen tuki kaksinkertaistetaan. Tämä on tärkeää, sillä jokaisen perheen on voitava luottaa siihen, että kodin lähikoulu on asuinalueesta tai -paikasta riippumatta hyvä koulu omille lapsille. Lisäksi tuella ehkäistään alueellisten erojen syntyä. Edelleen, luonnontieteiden ja matematiikan opiskelu ja oppimistulokset ovat olleet laskussa jo kymmenen vuotta. Ei riitä pitkän matematiikan lukijoita täyttämään aloituspaikat, joihin sitä edellytetään. Tämä hallitus puuttuu asiaan. Luonnontieteiden ja matematiikan palkittu ja kansainvälisesti arvostettu Luma Suomi -oh-

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

jelma muuttui valtakunnalliseksi tämän vuoden alusta, ja nyt esitämme oppimisen edistämiseen tarkoitettujen määrärahojen kaksinkertaistamista. Tässä joitakin esimerkkejä toimista, joita hallitus on tehnyt osaamistason kohentamiseksi.

Olen tyytyväinen myös siihen, että talousarviossa eri ministeriöt tuovat ensimmäistä kertaa esille oman panoksensa meille kaikille tärkeiden kestävän kehityksen Agenda 2030 -tavoitteiden edistämiseen. Tämä on hyvä alku, ja ensi vuonna menemme vielä pidemmälle. Edistämme talousarviolla myös luonnonvarojen kestävää käyttöä. Lisäämme esimerkiksi Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman Metson rahoitusta kymmenellä miljoonalla ja panostamme vaeltavien ja uhanalaisten kalakantojen elvyttämiseen sekä vesistöjen kunnostamiseen 1,7 miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Kaikesta myönteisestä ja tervetulleesta kehityksestä sekä tulevaisuuteen suuntaavista uusista avauksista huolimatta haluan muistuttaa, että perustavanlaatuiset taloudelliset haasteet ovat edelleen olemassa. Olen varma, että kohta alkavassa keskustelussa kuullaan vaatimuksia menokurin löysäämisestä ja finanssipolitiikan linjan kääntämisestä hyvien aikojen asentoon. Elämme nyt noususuhdanteessa, mutta nimenomaan siitä syystä löysäämisvaikutukset ja -vaatimukset kannattaa unohtaa. Suomen talouden monet ongelmat ovat edelleen ratkaisematta. Pitkään odotetun kasvun nostattama suhdannepöly ei saa peittää näköalaa. No, mitä ne ongelmat ja haasteet sitten ovat? Elämme nousukaudesta huolimatta edelleen raskaasti velaksi ja valtionvelkamme kasvaa ensi vuonna yli 110 miljardiin euroon. Väestön ikääntyminen nostaa hoivakuluja, ja työmarkkinamme ovat liian jäykät.

Ehdottomasti suurin ongelma on kuitenkin työttömyys. Aivan liian moni suomalainen on edelleen vailla töitä. Vaikka kehitys on nyt hyvää, emme ole pääsemässä vielä tavoiteltuun 72 prosentin työllisyysasteeseen tällä hallituskaudella. Tuokin taso on vielä kaukana pohjoismaisesta tasosta. Tavoitteen tulisi olla pikemminkin 75 tai vielä mieluummin sen yli, jotta selviämme 20-luvun haasteista. Kaikki täällä ovat kuulleet lukemattomia kertoja, miten meidän suurin ongelmamme on liian matala työllisyysaste. Mutta mitäs jos sanoisin, että ei minua oikeastaan kiinnosta, millä tasolla työllisyysaste on? Se on yksi tunnusluku muiden joukossa, mutta toki tärkeä. Vielä enemmän kuin Suomen talouden ongelma, matala työllisyysaste on nimittäin ihmisten ongelma. Se, että ihminen ei pääse töihin, on ongelma. Se, että ihminen pääsee töihin, on tärkeämpää kuin se, mikä on tunnusluku ja miltä se näyttää.

Arvoisa puhemies! Minä iloitsen jokaisesta suomalaisesta, joka pääsee työttömyyden kurimuksesta kiinni oman elannon tienämiseen. Samalla tunnen murhetta heistä, jotka eivät ole sinnikkäästä yrittämisestä huolimattakaan siinä onnistuneet. Jokainen päivä ilman työtä on pois ennen muuta työttömältä ihmiseltä itseltään. On tullut jo ihan normaaliksikin ajatella, että ei minun kannata etsiä töitä, ei kannata yrittääkään. Mutta hallitus on panostanut työvoimapalveluihin, työttömien auttamiseen, heidän neuvomiseensa, ja me pyrimme löytämään heille polkuja siitä, miten työpaikka ja työtön ihminen kohtaavat. Meidän pitää jatkaa uudistusten tekemistä, jotta uusia työpaikkoja syntyy ja ihmiset saavat mahdollisuuksia, jotta työn teettäminen ja vastaanottaminen tulisivat entistä kannattavammiksi. Työmarkkinoiden toimintaa on tehostettava, jotta avoimet työpaikat täyttyisivät joutuisasti ja ihmiset pääsisivät ilman vaikeuksia työhön kiinni.

Olemme tehneet jo laajan joukon uudistuksia, joiden tavoitteena on madaltaa työhön pääsyn kynnyksiä ja auttaa ihmisiä työhön. Esimerkiksi pitkäaikaistyöttömiä on nyt 20 000 vähemmän kuin vuosi sitten. Nuorisotyöttömyyttä torjutaan lisäämällä 1 000 koulutus-

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

paikkaa ammatilliseen koulutukseen. Palkkatuen tarjontaa alle 30-vuotiaille lisätään ja nuorten tarvitsemat tukipalvelut kootaan Ohjaamoihin, jotka vakinaistetaan. Tässä vain joitakin esimerkkejä työllisyystoimista, joita on paljon.

Arvoisa puhemies! Työllisyyttä edistävistä uudistuksista haluan tässä yhteydessä erityisesti kiinnittää huomiota varhaiskasvatusmaksujen alentamiseen. Tämänkin ratkaisun myötä työnteon kannattavuus vahvistuu. Samalla lapsiperheiden taloudellinen tilanne ja ostovoima kohenevat. Noin 6 700 perhettä pääsee maksuttoman varhaiskasvatuksen piiriin. [Jukka Gustafsson: Tervetuloa demarien linjoille!] Maksuttoman varhaiskasvatuksen tulorajoja nostetaan kaikille perheille. Lisäksi toisen lapsen sisaralennus nousee 50 prosenttiin. Olennaista on, että kenenkään maksut eivät nouse. Keskituloinen kahden lapsen perhe säästää maksualennusten ansiosta 1 200 euroa.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri, muistutan puheajan ylittymisestä.

Arvoisa puhemies! Pari sivua. [Naurua] — Kohta varmaan kuullaan kritiikkiä määrääkaisen lapsivähennyksen poistamisesta. Sama keskituloinen kahden lapsen perhe menettää lapsivähennyksen poistumisen takia 200 euroa vuodessa. Nämä kun erotetaan keskenään, perhe jää 1 000 euroa plussalle. Arvaan, että perhe on ihan tyytyväinen opposition mielipiteistä huolimatta.

Arvoisa puhemies! Viimeiseksi lasten ja perheiden asioista vielä toinen erittäin tärkeä huomio. Hallitus päätti käynnistää perhevapaaudistuksen valmistelun budjettiriihessään. Hienoa! Tätä on odotettu kauan. Suomi tarvitsee uudistuksen, joka asettaa lapsen edun etusijalle ja joka tukee perheiden hyvinvointia ja valinnanvapautta sekä tasa-arvoa ja työllisyyttä. On tärkeää, että uudella mallilla todennetaan vaikutus työllisyyteen, työnteon kannustavuuteen sekä naisten työmarkkina-asemaan ja perheiden valinnanvapauteen ja mahdollisuuksiin.

Arvoisa puhemies! Kuten alussa totesin, tunnelmat tätä budjettia käsiteltäessä ovat selvästi aiempia vuosia toiveikkaammat ja myönteisemmät. Tästä ilmapiirin ja näkymien muutoksesta on syytä iloita, mutta samalla pitää pitää mielessä, että kilometrejä tiellä kohti tasapainoa on vielä rutkasti edessä. Toivon ja uskon, että alkava keskustelu käydään rakentavassa, vastuullisessa ja toinen toistamme kunnioittavassa hengessä.

10.20 Antti Kaikkonen kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvon puhemies! — Tämä on vain pari sivua. — Hyvät kollegat, reilut kaksi vuotta sitten Suomi oli uppoamassa. Mihinkään tarpeellisiin uudistuksiin ei oltu pystytty. Tässä maassa kasvoivat enää vain työttömyys ja valtionvelka. Suomi oli tiellä joutua holhoukseen. Kreikka on esimerkki siitä, mitä sellainen säästökuuri olisi tarkoittanut tavallisen kansan arjessa. Kurjuus olisi jatkunut hamaan tulevaisuuteen. Eduskuntavaaleissa 2015 suomalaiset äänestivät muutoksen puolesta ja vaihtoivat vallanpitäjiä. Keskusta nousi pääministeripuolueeksi. Lupasimme laittaa Suomen kuntoon ja sanoimme rehellisesti, että suunnan muuttamiseksi tarvitaan myös ei niin mukavia päätöksiä. Saman olimme todenneet moneen kertaan ennen vaaleja.

Arvoisa puhemies! Ihmiset pohtivat usein ihan oikeutetusti, onko äänestämällä väliä ja muuttuuko mikään. Ongelmia riittää edelleen ratkaistavaksi, varmasti virheitäkin on tehty, mutta se tärkein on saatu aikaan. Nyt Suomi on taas, vuosien jälkeen, nousun tiellä. Työttömiä on lähes 50 000 vähemmän kuin vuosi sitten — lähes 50 000. Aikaansaadusta käänteestä on hyötynyt eniten hän, joka oli aiemmin työttömänä ja nyt töissä. Työttömänä pit-

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

kään olleella hitsaaja Seijalla tai kaupan kassa Timolla on nyt toivottavasti aiempaa vähemmän rahahuolia.

Arvoisa puhemies! Julkisuudessa on käyty keskustelua siitä, mistä talous- ja työllisyyskäännne johtuu ja kenen ansiota se on. Kyllä sen ovat saaneet suomalaiset yhdessä aikaan. On tarvittu sekä hallituksen uudistuspolitiikkaa että sopimista työmarkkinoilla, mutta ennen muuta on tarvittu tavallisen kansan joustamista ja vastaantuloa. Se ei varmasti aina ole ollut aivan helppoa, sillä monella on jo valmiiksi tiukkaa toimeentulonsa kanssa. Mutta isolta osalta tämän kaiken vuoksi yhä useammalla suomalaisella työttömällä on nyt töitä, velanottomme vähenee ja valtiolla ja kunnissa on pääosin pystytty välttämään lomautukset ja irtisanomiset. Ymmärrettävää ei sen sijaan ole elinkeinoelämän johdon luistelu Suomitalkoista. Isojen pörssifirmojen pomojen palkat ja bonukset ovat edelleen paisuneet, mikä on väärin. Keskustan linja on, että taakanjaon on oltava yhteisvastuullista. Siksi parempi-osaisten solidaarisuusveroa jatketaan. Verotuksen oikeudenmukaisuudesta on huolehdittava myös pidemmällä aikavälillä.

Arvoisa puhemies! Tästä eteenpäin korostuu ennen muuta kolme asiaa.

Ensinnäkin, arjen turvallisuudesta on pidettävä huolta entistäkin valppaammin. Maailmalla on vaaransa eikä Suomikaan ole täysin pahalta turvassa, minkä Turun epäilty terroriisku osoitti. Poliisille ja muille viranomaisille sekä terrorismin torjuntaan tulee nyt tuntuvasti lisää rahaa ja resursseja ensi vuonna. Laittomasti Suomessa olevien maasta poistamista nopeutetaan. Mutta muutakin on. Liian usein meillä ihan omasta takaakin ratkotaan erimielisyyksiä ennemmin nyrkeillä kuin puhumalla. Hallitus ei yksin voi tätä ongelmaa kokonaan purkaa eikä varmaan eduskuntakaan, mutta turvakoteihin panostetaan ensi vuonna entistä enemmän.

Toiseksi, Suomen nousua on edelleen tukevoitettava. Mahdollisimman monen työttömän on päästävä töihin. Talous- ja työllisyyskäännettä on kestänyt vasta reilun vuoden. Syksyn palkkaneuvotteluilla on kriittinen merkitys käänteen vankistamisessa. Keskusta luottaa siihen, että liitoissa pystytään Suomen edun mukaisiin ratkaisuihin. Toivon mukaan eteenpäin päästään myös esimerkiksi paikallisessa sopimisessa. Näin turvataan nykyisiä työpaikkoja ja luodaan uusia.

Kolmanneksi, on varmistettava, että Suomen noususta pääsee osalliseksi jokainen suomalainen ja koko maa.

Arvoisa puhemies! Sain sähköpostin eräältä yksinhuoltajalta, joka kirjoitti: "Sanotaan, että Suomi nousee, mutta ei se vielä meidän perheen arjessa näy. Tiukkaa on, ja jokainen euro on mietittävä tarkkaan. Usein on tingittävä kaikesta muusta, että rahaa riittää ainakin ruokaan." Tämä on valitettavasti totisinta totta edelleen aivan liian monessa kodissa. Keskustan linja ja tavoite on, että kasvu kuuluu kaikille. Erityisen tärkeää tässä tilanteessa on tukea vielä paremmin yhteiskunnan vähäosaisia. Sitä ei tehdä vielä riittävästi, mutta on todettava, että nyt tehdään monia oikeansuuntaisia ratkaisuja: Perhevapaaudistus lähtee liikkeelle. Tavoitteena on oltava perheiden kannalta nykyistä parempi perhevapaamalli. Muutoin lapsiperheterimet kohdistetaan nyt kaikista pienituloisimpiin perheisiin. Se tapahtuu alentamalla päivähoitomaksuja, tekemällä lapsilisään yksinhuoltajakorotus ja lisäämällä opintotukeen huoltajakorotus. Nostamme myös pienimpiä äitiys-, isyys- ja vanhempainpäivärahoja. Aloitamme maksuttoman varhaiskasvatuksen kokeilun ja parannamme peruskoulun tasa-arvoa. Korotamme myös alimpia sairauspäivärahoja. Tämän lisäksi tartumme nuorten työttömyyteen ja syrjäytymiseen esimerkiksi lisäämällä ammatillisen koulutuksen aloituspaikkoja. Takuueläkkeeseen tehdään nyt kolmas korotus tällä vaalikaudel-

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

la. Tekemistä jää silti vielä tulevillekin vuosille, ja on todettava, että ei toimeentulo pienimmillä työeläkkeilläkään kovin häppöinen ole.

Arvoisa puhemies! Vaikka äsken mainitsemani parannukset ovat pieniä, suunta on kuitenkin näissä oikea.

Arvoisa puhemies! Vielä yksi tärkeä asia. Koko Suomi on saatava mukaan kasvuun. Keskustalle tärkeää on, että hyvää elämää pystyy elämään kaikkialla Suomessa. Tasapainosta on kyse. Liikennehankkeita tulee nyt aiempaa tasaisemmin kaikkialle maahan, mutta ennen muuta tarvitaan lisää kannattavia työpaikkoja niille paikkakunnille ja seuduille, joista nyt muuttaa ihmisiä työn perässä pois. Jos tässä salissa on aitoa valmiutta ja halua tasapainoisemman Suomen rakentamiseen etelästä pohjoiseen, kaupungeista maaseudulle, keskusta on valmis, vaikka nopeallakin aikataululla, kutsumaan koolle puolueiden ja asiantuntijoiden yhteisen neuvonpidon, jonka tavoite olisi hallitus- ja oppositiorajan ylittävä, useamman vaalikauden mittainen sopimus tästä asiasta. Tasapainoisen aluekehityksen lisäksi sopimus mahdollistaisi myös ratkaisujen hakemisen yhdessä suurimpien kaupunkien ongelmiin, kuten työttömyyteen, palvelujen jonoutumiseen, asuntopulaan ja usein joukkoliikenteen toimimattomuuteen.

Arvoisa puhemies! Monien sukupolvien panoksella on rakennettu hieno maa, 100-vuotias Suomi. Monilla mittareilla olemme maailman paras maa, mutta tekemistä on vielä. 100-vuotiaan Suomen tulevaisuuden hyvinvointi ja turvallisuuskin on pitkälti kiinni siitä, pidämmekö kaikki suomalaiset ja koko maan mukana.

Arvoisa puhemies! Toivon mukaan tasa-arvoisen, työllistävän ja turvallisen Suomen rakentaminen on koko eduskunnan yhteinen tavoite.

10.28 Kalle Jokinen kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Positiivisia talousuutisia kantautuu ympäri Suomen ja laajasti erilaisista yrityksistä. Kasvumme on laaja-alaista, ja vientimme vetää jälleen. Satamia suurennetaan ja väyliä syvennetään. Perheiden arjessa talouden suunnanmuutos näkyy toimeentulon ja tulevaisuudenuskon vahvistumisena.

Arvoisa puhemies! Hallituksen toimet velkaantumisen vähentämiseksi sekä talouskasvun, työllisyyden ja yrittämisen vahvistamiseksi ovat alkaneet tuottaa tulosta. En väitä, että käänne olisi yksistään hallituksen toimien ansiota, mutta hallituksen päätöksillä on varmasti ollut osaltaan merkittävä vaikutus talouden piristymiseen. Kuluttajien ja yritysten luottamus talouden kehitysnäkymiin alkoi vahvistua voimakkaasti jo vuosien 2015 ja 2016 aikana. Luottamusta varmasti vahvisti se, että maassa on vihdoinkin hallitus, jolla on ollut rohkeutta ja päämäärätietoisuutta tarttua taloutemme ongelmiin ja toteuttaa kipeästi kaivattuja uudistuksia. Näillä uudistuksilla hallitus on avittanut tuhannet suomalaiset takaisin työhön ja parempaan toimeentuloon.

Arvoisa puhemies! Kokoomuksen eduskuntaryhmä on tyytyväinen eduskunnalle esitettyyn ensi vuoden budjettiin. Ennen hallituksen budjettiriihtä kokoomus piti esillä kolmea isoa teemaa, jotka me koimme erityisen tärkeiksi isänmaan ja jokaisen suomalaisen tulevaisuuden ja kestävä hyvinvoinnin turvaamisen kannalta: 1) Kokoomus halusi, että suhdannetilanteen muutoksessakin pysytään tiukasti valitulla kurinalaisen finanssipolitiikan linjalla samalla, kun työllisyyttä edistetään. Työllisyyttä ja kasvua tukevat sekä osaamista ja turvallisuutta vahvistavat toimet on siis tehtävä tinkimättä julkisen talouden tasapainotamisen tavoitteesta. Halusimme 2) turvata palkansaajien ostovoiman vakaan kehityksen ensi vuodeksi veronkevennyksillä sekä 3) käynnistää tasa-arvon, työllisyyden ja perheiden

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

arjen joustavuuden kannalta välttämättömän perhevapaauudistuksen. Hallitus näytti näille kaikille kolmelle tavoitteelle vihreää valoa.

Arvoisa puhemies! Kesän aikana pidetyissä puheenvuoroissa talouden positiivinen käänne ja siihen liittyvä jonkinlainen vauhtisokeus herättivät täysin absurdin keskustelun jakovarasta ja vaatimuksia kurinalaisesta finanssipolitiikasta tinkimisestä. Edustaja Vartiainen lainatakseni kohtalomme uhkasi olla sama kuin laihduttajalla, joka kymmenen kilon lihomisen jälkeen iloitsee yhden kilon laihtumisesta ja päättää sitten lopettaa hyvin alkaneen elämäntaparemontin. Kokoomus on toistuvasti muistuttanut, että talouden käänne ei saa tarkoittaa uudistusvauhdin hiipumista. Noususuhdanne on otollisinta aikaa rakenteellisille uudistuksille.

Hallitus ei sortunut jakovarapopulismiin ja holtittomiin menolisäyksiin, vaan budjettiriihessä tehtiin vastuullisia päätöksiä. Uudet lisäpanostukset kohdistettiin tukemaan osaaamista, turvallisuutta ja tulevaisuuden kasvua ja työllisyyttä sekä ennaltaehkäisemään syrjäytymistä. Monista tarpeellisista ja perustelluista lisäpanostuksista huolimatta tiukan talouspolitiikan peruslinjasta ei lipsuttu. Tämän ansiosta valtiontalouden alijäämä on ensi vuonna aikaisempia vuosia merkittävästi pienempi ja julkisen talouden velkaantumisen taittuminenkin on näköpiirissä.

Arvoisa puhemies! Palkansaaja on budjettiriihen voittaja ja tämän budjetin voittaja. Tehdyllä veroratkaisulla hallitus pitää kiinni hallitusohjelman lupauksesta: kenenkään palkansaajan verotus ei käytännössä kiristy ensi vuonna. Tämä palkansaajajärjestöjenkin toivoma ratkaisu turvaa suomalaisten ostovoimaa ja on kokoomuksen työlinjan mukainen rakenneuudistus, joka vahvistaa työllisyyttä ja talouskasvua.

Ansiotuloverotuksen kevennykset rahoitettiin osittain siirtämällä verotuksen painopistettä työstä haitta- ja ympäristöveroihin. Hallituskauden aikana maailman korkeimpiin lukeutuva kokonaisveroasteemme on saatu laskettua. Olen tyytyväinen veroratkaisuun, mutta olen pettynyt suomalaiseen verokeskusteluun yleisesti. Puhumme aivan liian vähän korkean ja nopeasti kiristyvän työn verotuksen haitoista. Kun noin 2 400 euroa kuukaudessa ansaitsevalle lastentarhanopettajalle tai tradenomille jää lisätyöstä maksettavasta 300 euron palkankorotuksesta vain hieman reilu puolet käteen, minusta on oikein kysyä, onko progressiomme jo liian tiukka kohtuullisellakin tulotasolla. [Välihuutoja] Jos ylityötunneista ja palkankorotuksista ei jää tarpeeksi lisätuloa käteen, kannustimet opiskella, kehittää itseään, tehdä työtä ja yrittää heikkenevät. Tämä heikentää kasvuamme ja verotulojemme sitä pohjaa, jolla rahoitamme hyvinvointipalvelumme.

Arvoisa puhemies! Palkansaajien ohella perheet huomioitiin tässä budjetissa. Erityisesti kokoomuksen pitkäaikaisen tavoitteen, perhevapaauudistuksen, liikkeelle saanti on osoitus hallituksen kyvystä sopia uudistuksista. Perhevapaauudistukselle asetettuja suuntaviivoja on jo ehditty kritisoida mahdottomaksi yhtälöksi. Kaikille kriitikoille ja huolestuneille lohdutukseksi: kokoomuksen esittelemä perhevapaamalli täyttää kaikki uudistukselle asetetut reunaehdot, niin tasa-arvon vahvistamisen, työllisyyden paranemisen kuin perheiden omien valintojen kunnioittamisen. Perheiden arkea ja taloutta helpotetaan myös alentamalla varhaiskasvatusmaksuja ensi vuonna 70 miljoonalla eurolla tämän vuoden kevennysten lisäksi. Maksuttoman varhaiskasvatuksen piiriin tulee 6 700 perhettä lisää, ja toisen lapsen sisaralennus nostetaan 50 prosenttiin. Näillä muutoksilla vahvistetaan lasten osallistumista varhaiskasvatukseen mutta myös puretaan kannustinloukkuja ja parannetaan työllisyyttä.

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

Arvoisa puhemies! On suoraselkäistä ja rehellistä todeta, että käsillämme oleva talouden käänne ei ole korjannut talouden rakenteita. Hallitus on ottanut askelia oikeaan suuntaan, mutta meillä on edelleen matkaa kuljettavana, kun haluamme saavuttaa asettamamme tavoitteen 72 prosentin työllisyysasteesta ja velkaantumisen lopettamisesta vuoteen 2021 mennessä. Valitettavasti ensi vuosikymmenellä huoltosuhteemme heikkenee edelleen ja tämän päivän tavoitteemme ovat huomisen hyvinvoinnin turvaamisen kannalta liian alhaiset. Meidän tulee pyrkiä päättäväisesti nostamaan työllisyysasteemme 75 prosentin tasolle — tasolle, jolla muut Pohjoismaat jo ovat, tasolle, joka vähintään vaaditaan pohjoismaisen hyvinvointiyhteiskunnan palveluiden rahoittamiseksi. Työllisyyden kasvu on tehokkain ja kestävin keino torjua syrjäytymistä ja yhteiskunnan eriarvoistumista.

Arvoisa puhemies! Ilman 75 prosentin työllisyysasteen saavuttamista me emme tule näkemään tässä salissa ensi vuosikymmenellä ylijäämäisiä budjettiesityksiä. Kokoomus on sitoutunut tähän tavoitteeseen ja on valmis kääntämään jokaisen kiven sen saavuttamiseksi, että yhä useampi suomalainen pääsee työhön, parempaan toimeentuloon. Vähempi ei yksinkertaisesti riitä.

10.36 Antti Lindtman sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri Petteri Orpon budjetin esittelypuheenvuorossa oli oikeita havaintoja. Maailmantalouden kasvu antaa Suomelle nyt vahvaa vetoapua. Kuten puheenjohtaja Rinne ennen ja jälkeen viime eduskuntavaalien on korostanut, vientivetoinen kasvu on Suomelle parasta lääkettä.

Talous kasvaa, mutta leikkaukset jatkuvat. Häviäjiä ovat pienituloiset eläkkeensaajat, opintotuella elävät opiskelijat, työttömät ja lapsiperheet. Yksi huusi poissaoloaan ministeri Orpon esityksessä ja sen mukana sydän: esityksestänne ei käynyt ilmi, miten estämme eriarvoisuuden kasvun, pidämme kiinni yhteisen yhteiskuntamme eheydestä. [Sari Sarkomaa: Sehän oli puheen ydin!] Ja ilman sosiaalista oikeudenmukaisuutta budjetti on kuin talo ilman lämmintä liettä. Hallituksen omankin arvion mukaan, joka vihdoinkin saatiin, kaikkein pienituloisimmilta viedään noin 40 euroa ja suurituloisille annetaan noin 400 euroa. Ja tämä on vain yhden vuoden saldo. Pääministeri Sipilä myönsi viime viikolla A-studiossa ensimmäistä kertaa, että hallituksen politiikka iskee eniten pienituloisiin ja lisää eriarvoisuutta. Kiitän rehellisyydestä, mutta eikö nyt olisi aika tunnustaa, että hallituksen linja kaipaakaan korjaamista? Eriarvoisuuden kasvu ei ole mikään välttämätön luonnonlaki missään suhdannetilanteessa. Kuten eturivin sosiaalipolitiikan professorimme Heikki Hiilamo toteasi, tuloerojen kasvu ei ole välttämätöntä.

Arvoisa puhemies! Budjettiesitys kaipaakin sydäntä, sydäntä pitää kaikki mukana. Sisukkaan Suomen tarinaa on viety eteenpäin niin, että jokaisella on ollut mahdollisuus menestykseen. Kenestä tahansa on voinut tulla mitä tahansa. Menestyvän Suomen taustalla on ollut perustavanlaatuinen arvo, joka on pitänyt tämän maan koossa vaikeimpina hetkinä. Se arvo on oikeudenmukaisuus.

Arvoisa puhemies! Samaan aikaan kun pienituloisten leikkaukset jatkuvat, hallitus jatkaa veronkevennysten suuntaamista omille taustaryhmilleen. Apteekkarit, miljoonaperintöjen saajat ja suurmetsätilojen omistajat voivat nukkua yönsä rauhassa. Tässä sitä jakovaraa tuntuu olevan, ministeri Orpo. Sen sijaan lähihoitajat, keittäjät, lastenhoitajat ja koulunkäyntiavustajat kysyvät, kenelle nyt nähty kasvu kuuluu. Reilu vuosi sitten hallitus otti vallan ajaa ensin kaikkien palkansaajien ja sitten julkisen sektorin pienipalkkaisten työntekijöiden lomaetuihin leikkauksia. Nyt sillä on valta perua ne. Moni kysyy, mitä tällä saavutettiin. 150 miljoonan euron nettosäästö — summa on sama, jolla katetaan ensi vuoden

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

apteekkarien ja suurmetsänomistajien ylimääräiset veroedut. [Välihuutoja] Kansakunnan muistiin on jäämässä sivumerkintä: kokoomus leikkasi opettajien ja hoitajien lomarahat. [Ben Zyskowiec: Ei pidä paikkaansa!] — Ja Ben Zyskowiecin huuto tämän todistaa. — Ministeri Orpo, vetoan teihin vielä kerran: perukaa lomarahaleikkaus. Ahkerat hoitajat kiittävät ja viisaat miljonäärit ymmärtävät. Laittakaa budjettiesitykseenne sydän kohdalleen.

Arvoisa puhemies! Uutterat äidit ja isät pitävät maamme pyörät pyörimässä niin kodeissa kuin työpaikoilla. Ruuhkavuosia elävät lapsiperheet ovat maamme hiljaisia sankareita. Hallitus on luvannut aloittaa pitkään toivomamme tasa-arvon ja työllisyyden kannalta tärkeän perhevapaaudistuksen. Lapsiperheille myönteistä on myös päivähoitomaksujen uudistus, joka vie eteenpäin SDP:n toista pitkäaikaista perhetavoitetta: maksutonta päivähoitoa.

On kuitenkin vaikea käsittää, miksi ensi vuoden talousarviossa hallitus kaikista väestöryhmistä on päättänyt kiristämään juuri pieni- ja keskituloisten lapsiperheiden verotusta. Tämä kohdistuu kaikkiin lapsiperheisiin, myös niihin, jotka eivät saa hyötyä päivähoitomaksujen alenemisesta. Hoitajan ja huoltomiehen kaksilapsinen perhe maksaa ensi vuonna yli 200 euroa enemmän veroa kuin tänä vuonna. Jään kysymään, miksi tällainen päätös ja ratkaisu tehdään.

Arvoisa puhemies! Poliisin ja tuomioistuinten lisäresurssit ansaitsevat kiitokset. Turvallisuus on yhteinen asiamme. Näistä hyvistä päätöksistä huolimatta budjettiesitys kaipaa lisää rohkeutta vastata maailman muutokseen ja sydäntä pitää tässä muutoksessa kaikki mukana.

Hyvinvointimme perustuu työlle ja osaamiselle, siksi on syytä palata työlinjalle. Tarvitsemme uudistuksia, jotka lisäävät työtä ja yrittämistä, tulevaisuusinvestointeja, jotka kääntävät osaamistasomme uudelleen nousuun, ja kaikki tämä on tehtävä kestäväällä tavalla ympäristö huomioiden ja kansainvälinen vastuumme tuntien. Näissä asioissa budjettiesitys kaipaa korjaussarjaa.

Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä tarjoaa suomalaisille ja myös hallituspuolueiden käyttöön vastuullisen vaihtoehdon, jossa kasvu kuuluu kaikille.

Ensinnäkin, oppivelvollisuusikä on nostettava asiantuntijoiden suosituksen mukaisesti 18 vuoteen. Koulutuksen keskeyttäminen oppimateriaalikustannusten takia on suurinta tuhlausta. On myös turha puhua nuoriin satsaamisesta, kun samaan aikaan leikataan 20 miljoonaa nuorten aikuisten osaamisohjelmasta. Koulutukseen on satsattava tosissaan leikkausten sijaan.

Toiseksi, työttömyys hellittää hitaasti, ja siksi työllisyys vaatii edelleen toimia. Työttömyystuki pitää saada aktiivisempaan käyttöön Rinteen mallin mukaisesti ihmisten työllistämiseksi.

Kolmanneksi, pienten yritysten tukemiseksi arvonlisäverovapaan toiminnan alaraja on nostettava 30 000 euroon ja ensimmäisen työntekijän palkkaamista on helpotettava tuntuvalle verohelpotuksella.

Neljänneksi, subjektiivinen päivähoito-oikeus on palautettava. Moni kysyy, mitä tällä rajauksella säästetään. Ensi vuonna alle 10 miljoonaa euroa, siis alle 15 senttiä kuukaudessa jokaista suomalaista kohden siitä hinnasta, että työttömien lapsilta on rajattu oikeutta päivähoitoon. Varhaiskasvatukseen panostaminen on tehokkain tulevaisuusinvestointi.

Viidenneksi, eläkeläisköyhyyden torjumiseksi on laadittava kattava ohjelma. Eläkkeensaajat ovat yhteiskuntamme voimavara.

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

Kuudenneksi, tarvitaan riittäviä toimia luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseksi. Pieni lisäys Metso-ohjelmaan on hyvä alku, mutta tämäkin otetaan ympäristöministeriön sisältä toiselta momentilta.

Seitsemänneksi, kehitysavun tasoa on nostettava, kuten yhteisesti YK:ssa olemme sopineet. On turha puhua tyttöjen ja naisten aseman parantamisesta tai terrorismin torjumisesta, jos emme ole valmiita itse tekemään omaa osaamme.

Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee sydäntä pitää huolta heikoimmistaan, sydäntä vaalia oikeudenmukaisuutta ja tulevaisuutta. Siksi valtion ensi vuoden budjettiin tarvitaan eduskuntakäsittelyssä muutoksia. Olemme valmiita yhteistyöhön niin oppositioryhmien kuin hallitusryhmien kanssa.

Arvoisa puhemies! Kasvu kuuluu kaikille, ja sen vaihtoehdon hallitukselle ja Suomelle tulemme tarjoamaan.

10.44 Simon Elo si (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! 5. syyskuuta vietettiin 20. kerran yrittäjän päivää. Suomi elää menestyvistä yrityksistä ja osaavista työntekijöistä. Hirtehisesti voisi sanoa, että ei ole sattumaa, että Suomessa Aku Ankka on suosituampi kuin Mikki Hiiri. Meillä ei seilata menestyksestä toiseen kaarnalaivalla, vaan yritetään sitkeästi, välillä onnistuen, joskus myös epäonnistuen. Murheellisten laulujen onnellinen maa, yrittäjien maa. Sininen eduskuntaryhmä arvostaa yrittämistä. Jokaisessa meissä on sekä yrittäjää että duunaria. Yrittäminen onnistuu vain, jos duunaa.

Hallitus on uskaltanut yrittää nostaa isänmaan talouden. Valtion ensi vuoden budjetti tukee talouskasvua ja työpaikkojen syntymistä, keventää verotusta ja taittaa valtion velkaantumista. Suomen talouden hukattu vuosikymmen on ohi. Talouskasvu on tänä vuonna ollut ripeässä 3 prosentin vauhdissa, ja ensi vuonnakin odotetaan hyvää. Vienti kasvaa jo tuontia nopeammin. Merkittävä ansio viennin vedosta kuuluu parantuneelle kilpailukyvyille. Teollisuuden tilaukset ovat kasvaneeet lähes 20 prosenttia viime vuoteen verrattuna. Lähes 420 000 turistia saapui Suomeen heinäkuun aikana, enemmän kuin viime taantumaa ennen. Teollisuuden tilaukset ovat kasvaneeet, ja tammi—heinäkuussa konkurssreja laitettiin vireille 15 prosenttia vähemmän kuin vuotta aiemmin. Heinäkuun lopussa työttömiä työnhakijoita oli lähes 50 000 vähemmän kuin viime vuonna. Ensi vuonna työttömyysaste laskee prosentin verran. Tilastojen mukaan, arvoisa oppositio — kun te aina asiantuntijoihin vetoatte — Suomen suunta on kääntynyt. Toivo on herännyt. Tulevaisuus on sininen. [Välihuutoja]

Arvoisa puhemies! Ihmisen eteenpäin pääsemisen nälän ja toisista välittämisen tasapainottaminen on isänmaamme keskeisimpiä haasteita. Yhteinen moraalinen velvollisuutemme on tukea jokaista, joka ei omin voimin pääse eteenpäin, mutta meillä ei ole moraalista oikeutusta ottaa keneltäkään enempää kuin on kohtuullista. Se, mikä ei ole oikeus eikä kohtuus, ei voi olla lakikaan. Usea suomalainen kokee, että kovalla työllä ansaitut eurot menevät valtion pohjattomaan säkkiin veroina kuin vesi hanhen selästä. Tuleva puolueemme Sininen tulevaisuus on verokriittinen. Keskiluokan verokapina on alkanut. Olemme tämän hallituskauden aikana alentaneet ansiotuloverotusta 1,2 miljardia euroa pieni- ja keskitulaisia painottaen. Solidaarisuusveron alaraja päätettiin säilyttää nykyisellään. Tämä on järkevä verolinja. Kakkua on jaettava, mutta se täytyy tehdä niin, että on oikeus ja mahdollisuus menestyä omalla rehellisellä työllä.

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

Eduskuntaryhmämme on tyytyväinen myös siihen, että valtion velkaantuminen taittuu ensi vuoden budjetissa selvästi: tänä vuonna uutta lainaa otettiin 5,6 miljardia euroa, ensi vuonna alle 3 miljardia euroa. Emme saa kerryttää velkataakkaa tuleville sukupolville.

Arvoisa puhemies! Suomi voi hyvin, jos perheet voivat hyvin. Pieni- ja keskituloisten perheiden varhaiskasvatusmaksuja alennetaan. Maksuttoman varhaiskasvatuksen piiriin tulee 6 700 perhettä lisää. Toisen päivähoitossa olevan lapsen maksu putoaa puoleen. Veronmaksajain Keskusliiton laskelman mukaan nelihenkinen perhe voi saada enimmillään 170 euron alennuksen päivähoitomaksuista. Suurperheillä luonnollisesti hyöty on vielä suurempi. Siniset ovat erityisen tyytyväisiä siitä, että hallitus panostaa eriarvoisuuden vähentämiseen. [Vasemmalta: Mutta miten?] Takuueläkkeitä sekä alimpia äitiys-, isyys- ja vanhempainpäivärahoja päätettiin korottaa, mikä tuo helpotusta monen suomalaisen arkeen. Sen myös demarit voisivat myöntää. Hallitus myös nostaa yksinhuoltajan lapsilisäkorotusta 5 eurolla kuukaudessa lasta kohden ja esittää opintorahaan 75 euron huoltajakorotusta. Yli 400 000 suomalaista vapautuu Yle-verosta. Näin pääsimme pitkäaikaiseen tavoitteeseemme: suomalainen voi tienata noin tonnin kuussa puhtaana käteen. Hyvä asia, jonka jokainen ymmärtää.

Eriarvoistavia ovat autoilun korkeammat kustannukset sorateillä verrattuna kaupunkeihin. Sininen linja on autoilijalle hyvä: romutuspalkkio palautetaan, bensaveroa ei nosteta, ja autoverotus kevenee jälleen. Tämä on erityisesti pitkien etäisyyksien varrella elävän suomalaisen etu.

Kaksi vuotta sitten sitouduimme siihen, että yhteisen hallitusohjelman pohjalta Suomen talous saadaan nousuun, turvallisuudesta pidetään huolta ja saadaan suomalaisille töitä. Poliitiikka on joukkueläjiä, eikä hallitusta voi muodostaa yksin. Aikuisen elämään kuuluu, että kuuntelee neuvoja ja oppii virheistä. Edustaja Vesa-Matti Saarakkalaa lainatakseni: "Onneksi en itse ole poliittisesti se sama kaikkietävä räkänokka kuin olin parikymppisenä. Poliitikon on välttämätöntä kyetä kasvamaan ihmisenä, vaikka jotkut äänestäjät odottavatkin muuttumattomuutta." Sininen eduskuntaryhmä aloitti taipaleensa toimimalla toisin kuin meiltä odotettiin. Ilman eduskuntaryhmäämme tällaista budjettiesitystä ei olisi. Suomi pärjää vain, jos yhä useampi uskaltaa ylittää ympäröivän maailman ennako-oletukset. Sieltä henkiseltä korpivaellukselta syntyvät niin elinkeinoelämän, järjestöjen kuin politiikankin startupit. Ilman uskallusta ei voi koskaan saavuttaa mitään. Suomi on työn arvoinen. Yrittänyttä ei laiteta.

Sininen eduskuntaryhmä kannattaa hallituksen esitystä ensi vuoden talousarvioksi.

10.51 Sami Savio ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Taloutemme yleiskuva on viimevuotista valoisampi. Bkt-ennusteet osoittavat yli 2 prosentin kasvulukemia ensi vuodelle. Vientiluvut ovat parantuneet, ja sekä kotitalouksien että yritysten investoinnit ovat parhaalla tasolla vuosiin. Työllisyys on kohentunut, etenkin pitkäaikaistyöttömien tilanne. Myös julkinen velkaantumistahti on hidastunut.

Talouden positiivisesta kehityksestä huolimatta hallituksella riittää yhä runsaasti tekemistä, jotta se saavuttaa asettamansa tavoitteen julkisen velan taittamisesta. Valtionvelka kasvaa ensi vuonna 3 miljardia euroa. Sote-uudistuksella tavoitellun 3 miljardin euron säästötavoitteen saavuttamiseenkin liittyy lukuisia perustuslakivaliokunnan osoittamia riskejä. Ne on huomioitava erityisen tarkasti uudistuksen jatkovalmistelussa.

Toimiva työ- ja elinkeinoelämä on terveen talouden kannalta avainasemassa. Hallituksen on ryhdyttävä karsimaan elinkeinotukia. Nykyiset elinkeinotuet vääristävät kilpailua ja

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

rasittavat veronmaksajia. Esimerkkinä niistä on kallis tuulivoiman syöttötariffi, joka on tuonut veronmaksajille jo satojen miljoonien eurojen lisälaskun.

Työllisyysasteen nosto on perussuomalaisille keskeinen asia. Hallituksen on tehtävä voitavansa, jotta mahdollisimman monet ahkerat suomalaiset löytävät työpaikan ja pääsevät töihin. Elvytystä ei nyt tarvita. Tarvitaan työnteon ja yrittämisen edellytysten reipasta parantamista yhteistyössä työmarkkinajärjestöjen kanssa. Tuloverotuksen asteittainen keventäminen on jo tuottanut hyviä tuloksia. Silti tarvitaan myös nykyistä tehokkaammin ja yksilöllisemmin kohdennettuja työllisyystoimia. Monen työttömän osaaminen on korkeatasoista, ja heidän ainoa ongelmansa on työpaikan puute. Osa työttömistä tarvitsee vahvistusta perustaidoissa, osalla koulutus ja osaaminen ovat vanhentuneet työttömyyden pitkityessä. Useimmilla on kuitenkin motivaatio kohdallaan, vain työtilaisuudet puuttuvat.

Mielekäs koulutustarjonta ja hyvät työelämävalmiudet edistävät varsinkin nuorten pääsyä mukaan työelämään ja ehkäisevät heidän syrjäytymistään. Ammatillisen koulutuksen uudistaminen työelämäpainotteisemmaksi ja valmistumisaikojen lyheneminen ovat askeleita oikeaan suuntaan. Oikea-aikainen opinto-ohjaus ja tehostettu työnhakuneuvonta ovat kustannustehokkaita keinoja parantaa nuorten työllistymistä.

Korkeat asumiskustannukset heikentävät työllistymisen edellytyksiä ja kannustimia erityisesti pääkaupunkiseudulla. Asumiskustannusten nousun hillitsemiseksi kaivataan pikaisia toimenpiteitä. Hallituksen budjettiesitys sisältää niitä kuitenkin valitettavan niukasti. Kiinteistöverojen jatkuva nousu lisää asumisen menoja ja syö ostovoimaa. Kallis asuminen rokottaa erityisesti pienituloisimpia kansalaisia.

Pääministeri Sipilä, hallituksenne täytyy pitää mielessä myös köyhän asia. Santeri Alkion perintö ja arvopohja olisivat erittäin ajankohtaisia nyt, kun tuloerot ovat kasvussa. Talouden käännyttyä lopulta nousuun on panostettava kaikkein heikoimmassa asemassa olevien suomalaisten auttamiseen. Perussuomalaiset odottavatkin Juho Saaren johtaman köyhyystyöryhmän tulosten ohjaavan hallituksen politiikkaa oikeudenmukaiseen suuntaan.

Verot maksukyvyn mukaan — se on peruslinjaus, jonka kokoomuksenkin soisi muistavan. Monet lapsiperheet kamppailevat jo nyt pienten tulojen kanssa. Silti hallitus esittää talousarviossaan, ettei verotuksen lapsivähennystä myönnetä enää ensi vuonna. Monen lapsiperheen verotus uhkaa kiristyä tämän päätöksen myötä. Perussuomalaisten eduskuntaryhmä pitää lapsivähennyksen poistamista ristiriitaisena varsinkin aikana, jolloin suomalaisten syntyvyys on alimmillaan sitten nälkävuosien. Lapsiperheiden tulotasoa alentava politiikka on yhteiskunnan tulevaisuuden tekijöille väärä signaali.

Kansallinen etu ensin. Tämä on perussuomalaisten linja. Eduskunnan tulee valvoa ensisijaisesti Suomen kansallista etua. EU:n nettojäsenmaksut ja jäsenyydestä suomalaisille aiheutuvat kustannukset eivät saa kohota Britannian EU-eron myötä. Myös Suomen EU-linjaa tulee kirkastaa ja varmistaa se, että pidämme pintamme yhteisissä neuvottelupöydissä EU:n suurten jäsenmaiden kanssa.

Perussuomalaisten eduskuntaryhmä odottaa hallituksen myös julkaisevan hallitusohjelman mukaisen selvityksen maahanmuuton kokonaiskustannuksista. Ne ovat kasvaneet rajusti muutaman vuoden takaiseen verrattuna. Huomiota budjettiesityksessä kiinnittävät muun muassa vastaanottojärjestelmän kohonneet yksikkökustannukset. Niiden nousu on hyvin outoa, koska moni turvapaikkakriisin aikana hätäisesti käyttöön otettu, kustannuksiltaan kallis vastaanottokeskus ja hätämajoitustila on sittemmin suljettu. Valtiovarainvaliokunnan onkin saatava tarkka selvitys yksikkökustannusten nousun syistä ja tietoa kaikista muistakin maahanmuuttoon liittyvistä kustannuksista.

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

Budjetin lisäsatsaukset turvallisuuteen ovat pieniä askelia oikeaan suuntaan mutta riittämättömiä heikentyneen sisäisen turvallisuustilanteen vuoksi. Lisäkohdennuksia tarvitaan muun muassa poliisin, suojelupoliisin, Tullin ja hätäkeskusten toimintaan. Lisäksi toivomme eduskunnan käyvän laajan keskustelun Suomen sisäisestä turvallisuustilanteesta perussuomalaisten 8. syyskuuta tekemän keskustelualoitteen mukaisesti. Ajankohtaiskeskustelu turvallisuudesta on Turun terrorististen puukotusten jälkeen erittäin tarpeellinen, onhan jopa Pääesikunta kehottanut varusmiehiä välttämään yksin pimeässä liikkumista. Tällainen muutos on erittäin huolestuttavaa. Suomessa on näet totuttu siihen, että miehet, naiset ja lapset voivat tuntea olonsa turvallisiksi muuallakin kuin kotonaan, ja näin tulee ehdottomasti olla jatkossakin. [Välihuutoja]

Arvoisa puhemies! Itsenäisen Suomen satavuotiseen historiaan sisältyy useita vaikeita kausia, joista kansakuntamme on kuitenkin aina noussut kovilla ponnisteluilla ja yhteistyöllä. Perussuomalaisten eduskuntaryhmä katsoo, että myös tulevaisuudessa parhaita lahjoja suomalaisille ovat mahdollisuus työhön ja yrittämiseen, riittävä eläke- ja sosiaaliturva sekä erityisesti turvallinen Suomi. Näiden puitteiden pohjalle kansalaiset voivat itse rakentaa tulevaisuuttaan positiivisin mielin, ja niiden toteutumiselle eduskunnan on myös jatkossa luotava riittävät edellytykset.

10.58 Emma Kari vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! "Se on totta, että näin on tapahtunut, ja se on valitettava kehitys". Näin totesi pääministeri Sipilä, kun kysyttiin, miksi hallitus on politiikallaan ottanut eniten kaikkein köyhimmiltä ja antanut eniten kaikkein rikkaimmille. "Valitettava kehitys". Ei kyse ole mistään itsestään tapahtuneesta kehityksestä vaan hallituksen arvovalinnoista. Te päätitte, että köyhät köyhtyvät ja rikkaat rikkastuvat. Maailmantalouden noususta kyllä otetaan kunnia, mutta vastuuta omien päätöksiensä seurauksista ei juuri haluta kantaa. Nyt esitetyt pienet korjaukset kertovat ehkä siitä, että omaatuntoa vähän kolkuttaa, mutta eivät nämä laastarit paranna sitä kuilua, joka suomalaisten välillä kasvaa. Hallitus puhuu usein siitä, että nyt on tehty kipeitä päätöksiä. Eivät ne ole kipeitä kaikille. Eivät ne teitä satuta. Ei kukaan ota teiltä mitään. Ne satuttavat kaikkein köyhimpiä suomalaisia. Ne satuttavat maailman hädänalaisia.

Arvoisa puhemies! Me teemme nyt ensimmäistä budjettia seuraavalle sadalle vuodelle. Nyt tehdyillä arvovalinnoilla me valitsemme suuntaa tälle maalle. Mitä merkitystä on 100-vuotisjuhlavuodella, jos emme edes nyt pysähdy miettimään, mikä tässä maassa on kaikkein arvokkainta, kaikkein kauneinta? Miten me haluamme tätä maata uudistaa ja miten me haluamme vaalia? Sata vuotta tätä maata on rakennettu tasa-arvoon ja sivistykseen nojaten, koska haluttiin tehdä parempaa maata niille, jotka tulevat tänne meidän jälkeemme. Paljon vaikeimpina aikoina kuin nyt annettiin naisille yhtäläinen äänioikeus, luotiin neuvolajärjestelmä ja äitiyspakkaus, tehtiin peruskoulu, vietiin läpi lasten oikeus tasa-arvoiseen päivähoitoon. Kysykää itseltänne rehellisesti: Tekisikö tämä hallitus näitä uudistuksia? Miten me nyt vastaamme oman aikamme isoihin kysymyksiin? Toteammeko me, että köyhyyttä voidaan kyllä vähentää, mutta vasta sitten, kun ajat ovat paremmat, että koulutukseen voidaan kyllä panostaa, mutta vasta sitten, kun olemme tippuneet tarpeeksi kauas huipulta, että ilmastonmuutosta voidaan torjua, mutta vain sen verran kuin teollisuuden lobbarit haluavat?

Arvoisa puhemies! Vihreät tarjoavat tasapainoisen vaihtoehdon, [Eduskunnasta: Velkalinja!] jossa puolustetaan heikompiosaisia ja koulutusta, jossa torjutaan ilmastonmuutosta ja uudistetaan taloutta. [Välihuutoja] Me uskomme, että hyvä maa nojaa koulutukseen ja

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

osaamiseen. Kansainvälisissä vertailuissa Suomi on jäämässä jälkeen muista länsimaista koulutuksessa ja varhaiskasvatuksessa. Erityisesti pojat tippuvat nyt kyydistä. Tämän me haluamme muuttaa, ja tästä syystä hallituksen valtavat koulutusleikkaukset on peruttava.

Tasa-arvoisen päivähoito-oikeuden lopettaminen ja ryhmäkokojen paisuttaminen osuivat pahiten juuri niihin lapsiin, jotka tarvitsevat varhaiskasvatusta kaikista eniten. Tehdyt virheet on myönnettävä ja ne on korjattava. Maksujen alennus on todella hyvä ja kannatettava asia, mutta se ei korjaa tehtyä vahinkoa. Me haluamme eniten tukea niille oppimisen pienille ensiaskeleille, ja me haluamme varmistaa, ettei tässä maassa kukaan jää ilman toisen asteen koulutusta sen takia, etteivät omat rahat riitä. Siksi, toisin kuin hallitus, me teemme nyt arvovalinnan leikata tehottomia yritystukia sen sijaan, että säästäisimme koulutuksesta, sillä on paljon helpompaa kasvattaa ehjiä lapsia kuin korjata rikkiäisiä aikuisia.

Arvoisa puhemies! Me uskomme, että hyvä maa nojaa tasa-arvoon ja pieniin tuloeroihin. Ei ole oikein antaa satojen miljoonien eurojen verohelpotuksia, kun samalla leikataan työttömiltä, eläkeläisiltä ja opiskelijoilta. Me haluamme nostaa ihmisiä köyhyydestä ja uudistaa perhevapaat yhteistyössä tavalla, joka aidosti parantaa isien asemaa kotona ja äitien asemaa työelämässä. Siksi, toisin kuin hallitus, me teemme arvovalinnan kiristää osinkoverotusta sekä maltillistaa ja uudelleen kohdentaa nyt suunniteltuja massiivisia veronkorotuksia sen sijaan, että leikkaisimme kaikkein köyhimmiltä, [Simon Elo: Massiivisia veronkevennyksiä!] sillä yhteiskunnan hyvyttä mittaa se, miten se pitää huolta kaikkein heikoimmistaan.

Arvoisa puhemies! Me uskomme, että hyvän maan juuret ovat myös puhtaassa luonnossa. Me haluamme pitää huolta kauniista metsistämme ja pysäyttää luonnon monimuotoisuuden hupenemisen. Siksi hallituksen leikkaukset luonnonsuojeluun on peruttava. Tulevaisuuden maailmassa pärjäävät ne, joilla on uskallusta olla edelläkävijöitä, ne, jotka eivät anna teollisuuden lobbareiden hidastaa uuden syntyä. Kunnianhimoisella ilmastopolitiikalla me uudistaisimme Suomen taloutta ja auttaisimme suomalaisia yrityksiä pääsemään kansainvälisille markkinoille puhtaan teknologian huippuosajina. [Markku Rossi: Suomi museoksi!] Siksi, toisin kuin hallitus, me teemme arvovalinnan leikata ympäristölle haitallisista tuista, kuten turpeen ja muitten fossiilisten tukemisesta, sen sijaan, että leikkaisimme luonnonsuojelusta ja heikentäisimme ilmastopolitiikkaa, [Hannu Hoskonen: Lisää ki-vihiiltä vihreiden malliin!] sillä on asioita, joita meidän lapsemme eivät voi enää korjata.

Arvoisa puhemies! Tämä maa on tasa-arvon, koulutuksen ja upean luonnon maa. Vihreät haluavat viedä Suomen takaisin siihen suureen tarinaan, josta me kaikki olemme niin ylpeitä. Me haluamme pitää kiinni siitä lupauksesta, joka tässä maassa on aina annettu lapsille ja lapsenlapsille, että me teemme työtä, jotta teillä olisi paremmin, että tässä maassa kenestä tahansa voi tulla ihan mitä tahansa, sillä sen me olemme lapsillemme velkaa.

11.05 Li Andersson vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Köyhät köyhtyvät, rikkaat rikastuvat. [Ben Zyskowitz: Näinhän te väititte kymmenen vuotta sitten!] Näin uutisissa kuvailtiin hallituksen talouspolitiikkaa, ja kuvailu pitää täysin paikkaansa. Vasemmistoliiton tilaama laskema eduskunnan tietopalvelusta osoittaa, että hallituksen päätökset kasvattavat tuloeroja Suomessa. Saman vahvistaa myös valtiovarainministeriön arvio ensi vuoden talousarviosta. Rikkaimmille annetaan noin 400 euroa lisää vuodessa, pienituloiset taas menettävät 37 euroa. Syy eriarvoisuuden kasvulle on selvä. Pienituloisten etuuksia, kuten kansan- ja takuueläkkeitä, opintotukea ja työttömyysturvaa, on leikattu samalla,

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

kun asiakasmaksuja ja omavastuita on korotettu. Viime viikon A-studiossa myös pääministeri Sipilä vihdoinkin myönsi tämän. Sipilän mukaan kasvava eriarvoisuus on ikävää, mutta hän toivoo hallituksen pystyvän paremmin puuttumaan eriarvoisuuden pahenemiseen sitten, kun talouden saneerausvaihe on ohi.

Arvoisa pääministeri ja arvoisa hallitus, eriarvoisuuden kasvu on tosiasia. Tämä ei ole tapahtunut niin kuin pääministeri sanoo vaan on tietoisien politiikan tulosta. [Timo Kalli: Kymmenen vuotta!] Eriarvoisuuden vähentäminen ei myöskään ole asia, johon voidaan palata sitten kun talous on kunnossa tai sitten kun työllisyys on hyvä. Se pitää ottaa huomioon poliittisessa päätöksenteossa joka päivä ja jokaisen budjetin yhteydessä. Ei ole minikäänlaisia takeita siitä, että tuloerot kapenevat, kun työllisyys kohenee, jollei sen eteen tehdä tietoisia poliittisia päätöksiä.

Valtiontaloutta voi tasapainottaa myös kasvattamatta tuloeroja. Viime hallitus sopeutti noin 6 miljardilla. Ylikireä finanssipolitiikka oli talouskriisin oloissa huono kompromissi, mutta menoleikkausten lisäksi tehtiin myös perusturvaan korotuksia ja solidaarista veropolitiikkaa. [Ben Zyskiewicz: Tulokset puhuvat puolestaan!] Tulonjakovaikutukset laskettiin jokaisen budjettipäätöksen yhteydessä, ja lopputulos oli, että tuloerot kapenivat. [Välihuutoja] Tämä hallitus taas on sopeuttanut 4 miljardilla kokonaan leikkaamalla julkisista menoista, kuten koulutuksesta, sosiaaliturvasta ja hyvinvointipalveluista. Lopputulos: pienituloiset kärsivät eniten ja tuloerot kasvavat. [Välihuutoja] Ei myöskään pidä paikkaansa, ettei hallituksella ole ollut jakovaraa. Hallitus on hävittänyt jo puolitoista miljardia euroa valtion tulopohjasta hyvätuloisia suosivilla verokevennyksillä. Ensi vuonna tämä veroale jatkuu 300 miljoonan verokevennyksillä, ja kun tulonjakovaikutuksia tarkastelee, kohtelee ensi vuoden budjetti siis jälleen kaikista suopeimmin hyvätuloisimpia suomalaisia.

Ansiotuloverotuksen keventämistä perustellaan hallituksen toimesta yleensä työnteon kannustimilla, mutta miten tuloverotus oikeasti vaikuttaa työhalukkuuteen? VATTin selvityksessä vuodelta 2015 tutkijoiden johtopäätös on, että tyypillisten palkansaajien tehdyt työtunnit ja verotettava tulo reagoivat vain maltillisesti tai eivät ollenkaan tuloveroasteen muutoksiin Suomessa. Myös kansainväliset tutkimustulokset ja tulokset muista Pohjoismaista ovat hyvin samankaltaisia. Hallituksen verolinja ei siis tältä osin ole perusteltu.

Arvoisa puhemies! Vasemmistoliiton tulevaisuudenvisiossa sosiaaliturva uudistetaan kokonaisvaltaisesti kattavan perustulokehityksen pohjalta. Työvoimapolitiikka ei rankaise työttömiä vapaaehtoistoiminnasta ja oma-aloitteisuudesta, ja kaikille annetaan mahdollisuus uudelleen kouluttautua. Yritystukijärjestelmä tukee talouden kestävästä rakennemuutoksesta ja laadukasta tutkimusta, ja Suomen osaamistasoa nostetaan. Tässä budjetissa jätimme erityisesti kaipaamaan ratkaisuja niihin akuutteihin eriarvoisuuden kasvuun liittyviin ongelmiin, joiden kanssa suomalaiset kamppailevat arjessaan.

Ulosottoon päätyy Suomessa vuosittain noin 400 000 sosiaali- ja terveystalouden laskua. Määrä on kasvussa, mikä kertoo karua kieltä siitä, että pienituloisten rahat eivät Suomessa tahdo riittää edes terveydenhuoltoon. Samalla monikansalliset perintäfirmat pääsevät rahastamaan ihmisten sairauksilla. Vasemmistoliitto esittää yhtä yhtenäistä ja riittävän alhaista maksukattoa terveydenhuollon ja lääkkeiden kuluille. Tämän lisäksi esitämme lääkärikäynnin terveyskeskuksmaksun poistoa koko maassa, mikä maksaisi arviolta noin 40 miljoonaa eli 37 kertaa vähemmän kuin hallituksen suurituloisia suosineet verokevennykset.

Esitämme myös perusturvaetuuksien indeksijäädytyksen poistoa sekä indeksileikkauksen perumista. [Timo Heinosen välihuuto] Mikäli etuuksien jäädytys pysyy voimassa, hei-

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

kentää se kaikista pienituloisimpien suomalaisten ostovoimaa. Indeksijäädetyksen poisto olisi kokoluokaltaan yhtä paljon kuin ensi vuoden ansiotuloverokevennys. Vasemmistoliitto vaatii myös takuueläkkeen sekä kansaneläkkeen korottamista 50 eurolla kuussa ja tästä asteittain ylöspäin.

Lopuksi, arvoisa puhemies: Olemme erittäin huolissamme ammatillisen koulutuksen tilasta. [Tarja Filatov: Kyllä!] Leikkaukset ovat heikentäneet opetuksen laatua merkittävästi, minkä lisäksi on täysin kestänyt, että nuoren opintopolku katkeaa jo toisella asteella rahanpuutteeseen. Satavuotiaan Suomen kunniaksi olisi oikeudenmukaista ja myös kunniallista antaa suomalaisille nuorille aito lupaus siitä, ettei kenenkään koulutuspolun tarvitse katketa lähiopetuksen tai rahan puutteeseen jo toisella asteella, ja osoittaa, että me päättäjät olemme tässä kysymyksessä sanojemme mittaisia.

11.12 Joakim Strand r (ryhmäpuheenvuoro): Fru talman, arvoisa rouva puhemies! "Meillä on pohjoismainen hyvinvointiyhteiskunta, sen etuudet ja palvelut, mutta työllisyysaste on eteläeurooppalainen." Tämä lainaus on valtiosihteeri Martti Hetemäeltä ennen budjetin käsittelyä vuosi sitten. [Ben Zyskowitz: Ajattelinkin, että viisaasti puhuu!] Valtiovarainministeriön vahva mies Hetemäki olisi voinut sanoa jälleen samoin, sillä nyt tarvitaan kokonaan uutta tavoitetasoa työllisyysasteen osalta. Valitettavasti työllisyysaste on edelleen noin 70 prosenttia. Edes hallituksen 72 prosentin tavoitteella emme pääse lähelle kohtuullista pohjoismaista tasoa.

Ruotsalainen eduskuntaryhmä on samaa mieltä Hetemäen kanssa: työllisyys on saatava muiden Pohjoismaiden tasolle ja pidemmän päälle 80 prosenttiin. Ahvenanmaa on jo tuolla tasolla, ja myös Pohjanmaan vientirannikko on lähellä 75:tä prosenttia jo nykyisin. Mahdotonta tämä ei siis suinkaan ole. Ruotsissa työelämää uudistettiin yli kymmenen vuotta sitten, itse asiassa sosiaalidemokraattisen hallituksen aikana, ja siellä voidaan nyt nauttia 77 prosentin työllisyysasteesta. On syytä nähdä selvästi maamme kilpailuedut ja uskaltaa panostaa uudistuksiin, joita taloudessamme tarvitaan.

Budjettikirjassa on esimerkkejä hyvistä toimenpiteistä. Se, että mahdollistetaan työttömyysturvan käyttö oman yrityksen perustamiseen tai opiskeluun, on oikein. Ruotsalaisen eduskuntaryhmän työllisyysohjelmassa olemme listanneet useita mikrotason toimenpiteitä ja muun muassa korostaneet rakentavan vuoropuhelun tarvetta itse työpaikoilla. Hyvä johtajuus lisää motivaatiota ja parantaa työhyvinvointia.

Ärade talman! Det som däremot saknas i budgetförslaget är resurser för att genomföra en genomgripande reform av familjeledigheterna. Vi behöver en reform, som inte är något kostnadsneutralt ytskrap, utan där det märks att man investerar i framtiden, att man stärker jämställdheten och att man genom att satsa på familjerna bidrar till ett mer optimistiskt samhällsklimat och framtidstro. Fiffigast skulle vara att ta med oppositionen i beredningen, för nu behövs ett resultat som håller över flera valperioder.

Värderade talman! Finland bör återta sin position som ett land där utbildning och forskning är utgångspunkten för vår framgång. Färska OECD-statistik visar att Finland de senaste åren tyvärr har tappat terräng. Utbildningssatsningarna i budgetförslaget räcker inte med tanke på hur stora nedskärningar som gjorts tidigare och universitetens situation. Det är också en ödesfråga att vi fortsätter att skapa likvärdiga förutsättningar i den grundläggande utbildningen för alla barn, oberoende av familjens socioekonomiska bakgrund. Dropout-fenomenet, särskilt bland pojkar är allvarligt. Bland annat den här utmaningen togs upp då

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

vår riksdagsgrupp på sommarmötet sammanställde tolv åtgärder för att hjälpa de mest utsatta grupperna i samhället.

Arvoisa puhemies! Monet yhteiskunnassamme eivät pääse koskaan työmarkkinoille. Tiedämme muun muassa, että aivan liian monet 30-vuotiaat päätyvät sairauseläkkeelle mielenterveysongelmien takia. Tämän vuoksi RKP ja ruotsalainen eduskuntaryhmä vaativat laajaa kansallista mielenterveysohjelmaa. Toivomme hallituksen ottavan kopin aloitteestamme. Asiaan puuttumattomuus maksaa nimittäin miljardeja yhteiskunnalle kaiken inhimillisen kärsimyksen ohella.

Personligen anser jag att de överskuldsatta, det handlar om inte mindre än cirka 400 000 personer med betalningsstörningar, inte fått den uppmärksamhet problemet skulle kräva, och därför noterar jag med tillfredsställelse att regeringen tänkt göra något åt saken.

Svenska riksdagsgruppen fortsätter även att efterlysa en vettig vård- och landskapsreform. Det är fortfarande dunkelt hur regeringen med reformen i praktiken ska genomföra en minskning av hållbarhetsunderskottet med 3 miljarder euro. Och om landskapen blir av, kräver vi äkta självstyrelse, så att landskapen själva kan fatta beslut om nivån på sin vård och påverka sin egen framtid.

Arvoisa rouva puhemies! Tulevien 20 vuoden aikana maailma tulee muuttumaan enemmän kuin se on muuttunut viimeisten 200 vuoden aikana. Tämä huima muutos- ja kehitystahti tuo tullessaan valtavia mahdollisuuksia etenkin kaltaisellemme pienelle ja ketterälle, fiksulle ja osaavalle maalle. Suomella on ainoaltaatuinen tilaisuus olla se voima, joka tuo eri sektoreille uusia ratkaisuja ja uusia konsepteja nimenomaan huomiseen maailmaan, jossa työn käsite sekä taloudellisen arvonluonnin logiikka tulevat poikkeamaan huomattavasti siitä, mihin olemme tottuneet. Meidän on aktiivisesti varmistettava toimintaedellytykset niille toimialoille ja alueille, joilla vienti aidosti vetää, joilla teollista jalostusarvoa luodaan ja joilla yritykset itse markkinaehtoisesti panostavat tutkimukseen ja kehitykseen. Täytyy muistaa, että eri seudut, yritysklusterit ja arvoketjut kilpailevat joka päivä globaalisti.

Avslutningsvis, värderade talman: The Economist -lehti kirjoitti kesällä konsulttiyhtiö PwC:n arviosta, että keinoälyyn liittyvä kasvu tulee kasvattamaan koko maailman yhteenlaskettua bkt:ta 16 000 miljardilla dollarilla vuoteen 2030 mennessä. Yleisesti on myös arvioitu, että pelkästään globaalit investoinnit energiateknologiaan voivat vuonna 2030 ylittää 1 200 miljardia dollaria. Nämä ovat sen kokoisia kakkuja, että niistä kannattaa yrittää haukata vähän pienempiäkin paloja. Tämä kuitenkin vaatii rohkeaa otetta, fokuosoituja panostuksia koulutukseen ja tutkimukseen sekä ennakkoluulotonta kytkeytymistä kansainvälisiin verkostoihin sekä strategisesti tärkeisiin arvoketjuihin, hyvien palveluiden ja turvallisen elinympäristön lisäksi. Satavuotiaalla Suomella on tähän kaikki edellytykset. — Kiitos.

11.18 **Peter Östman kd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kristillisdemokraatit odottivat ennen budjettiriihtä hallitukselta panostuksia ennen kaikkea työllisyyden ja yrittäjyyden tukemiseen, lapsiperheiden tilanteen helpottamiseen sekä sisäisen turvallisuuden vahvistamiseen. Työllisyyden parantaminen oli hallituksen keskeinen tavoite vaalikauden alussa. Ikävä kyllä, hallitus on itsekin joutunut myöntämään, ettei se tule saavuttamaan asettamia tavoitteita.

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

Värderade talman! Den ekonomiska tillväxten ger goda förutsättningar att förbättra sysselsättningen, men nya arbetsplatser skapas inte enbart med hjälp av tillväxten. Det krävs mera satsningar på utbildning för att på längre sikt trygga tillväxten och en positiv sysselsättningsutveckling. I stället för nedskärningar behövs nu satsningar på utbildning, forskning och utvecklingsverksamhet.

Arvoisa puhemies! Yrittäjyyttä tukemalla ja eri työllistämiskeinoilla on mahdollista saada työpaikkoja syntymään ja piristää entisestään talouskasvua.

Koulutuksen osalta tulee huomioda elinkeinoelämän tarpeet niin korkeakoulutuksessa kuin ammatillisessa koulutuksessa. Leikkausten sijaan tarvitsemme nyt panostuksia koulutukseen, tutkimukseen ja kehitystoimintaan.

Arvoisa puhemies! Kun mietimme tulevaisuuden suuria haasteita, on väestö- ja perhepolitiikka yksi keskeisimmistä asioista. Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä on tyytyväinen siihen, että myös muut puolueet niin oikealla kuin vasemmalla ovat viimein heränneet tähän ongelmaan. Alhainen syntyvyys on ongelma, johon tulee tarttua päättäväisesti. Hallitus tekee pienen korotuksen lapsilisään mutta unohtaa kaikki muut päätökset, joita tällä kaudella on tehty. Perheen perustamiseen tarvitaan kannustavia toimenpiteitä, nyt niitä ei ole riittävästi.

Den låga nativiteten och regeringens sparåtgärder försvårar vardagen för barnfamiljerna. Kristdemokraterna poängterar att familjernas behov och möjlighet till valfrihet uppmärksammas i alla beslut som berör barnfamiljerna. Den kristdemokratiska riksdagsgruppen varken kan eller vill pressa människor till födseltalko. Däremot har vår målsättning länge varit att göra samhället mer barn- och familjevänligt.

Valtiovarainministeriön mukaan Suomen talouspolitiikan tarkoituksena on rakentaa talouden ja hyvinvoinnin vakaa perusta tuleville sukupolville. Ilman lapsimyönteisempää politiikkaa meidän on turha edes puhua tällaisista tavoitteista. Kohta olemme tilanteessa, jossa meillä ei edes ole niitä tulevia sukupolvia. Miten sitten saisimme syntyvyyden noustuun? Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä ei ole patistamassa ihmisiä vauvantekotalkoisiin, vaan tavoitteenamme on pitkään ollut yhteiskunnan muuttaminen lapsi- ja perheystävällisemmäksi. Haluamme huomioda lapsiperheiden tarpeet ja valinnanvapauden kaikessa lapsiperheitä koskevassa päätöksenteossa.

Arvoisa puhemies! Turvallisuus on aihe, joka puhuttaa suomalaisia tällä hetkellä. Eduskuntaryhmämme on pitkään pitänyt esillä sisäisen turvallisuuden ja vastuullisen maahanmuuttopolitiikan merkitystä. Olemme tällä kaudella esittäneet toistuvasti lisäresursseja turvallisuusviranomaisille. Hallituksen esittämät lisäykset ovatkin tervetulleita, mutta ovatko ne riittäviä turvallisuusympäristön muuttuessa yhä haasteellisemmaksi? Haluamme myös nopeuttaa turvapaikanhakuprosessia lisäämällä Maahanmuuttovirastolle ja oikeuslaitokselle riittävät määrärahat. Tämä parantaisi turvapaikanhakijoiden oikeusturvaa ja toisi samalla säästöjä, kun käsittelyajat saataisiin lyhenemään.

Arvoisa puhemies! Ikäihmisten asema ja hyvät ja toimivat vanhuspalvelut pitää saattaa kuntoon. Hyvä ja inhimillinen saattohoito on todellinen ihmisoikeuskysymys. Hallituksen päätös korottaa takuueläkettä on hyvä, mutta muutaman kymmenen euron korotus takuueläkkeeseen ei kuitenkaan riitä turvaamaan arvokasta vanhuutta. Useat vanhukset tarvitsevat yksilöityjä ja toimivia palveluita pystyäkseen asumaan omassa kodissaan tai sitten

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

vaihtoehtoisesti hankkimaan itselleen laadukasta hoitoa palvelutaloissa. Eduskuntaryhmämme tulee omassa vaihtoehtobudjetissaan tuomaan näihin tarpeisiin ratkaisuehdotuksia.

Julkisten rakennusten, erityisesti päiväkotien, koulujen ja sairaaloiden, sisäilmaongelmat on asia, johon eduskuntaryhmämme haluaa kiinnittää huomiota. Vuosi vuodelta kasvava korjausvelka on ongelma, johon toivomme myös valtion puuttuvan. Kuntien tiukka taloustilanne aiheuttaa sen, että ongelmiin tartutaan usein aivan liian myöhään. Tämä on niin laaja ja iso ongelma, että on turha kuvitella, että me yhden vuoden budjetilla saisimme Suomesta homeettoman tai kosteusvauriottoman. Mutta KD:n eduskuntaryhmä haluaa esittää sellaisia askelmerkkejä, joilla valtiovalan toimin päästäisiin eteenpäin ja hieman parempaan tilanteeseen. Haluamme panostaa sisäilmaongelmien hoitoon. Siksi tarvitaan panostuksia tutkimukseen, terveydenhoitoon ja korjausavustuksiin.

Arvoisa puhemies! Monet hallituksen esittämät muutokset tässä talousarvioesityksessä ovat oikeansuuntaisia, mutta mielestämme eivät riittäviä. KD:n eduskuntaryhmä tulee syksyn aikana esittämään omat ratkaisuehdotuksensa talousarvioesityksen keskeisiin puutteisiin.

Ja sanon vielä: Valtionvelka kasvaa billions and billions and billions, mutta se ei tarkoita sitä, että KD olisi lisäämässä valtionvelkaa, vaan meillä on tasapainoinen vaihtoehtobudjetti. Me emme ota yhtään lisää euroja velkaa hallituksen budjettiin nähden.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Orpo, tällä kertaa 5 minuuttia.

11.26 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin edustaja Östman antoi parhaan tunnustuksen, mitä oppositiolta voi ajatella kuulevansa budjetista. Se oli se, että tehdään oikeita asioita, mutta ne ovat riittämättömiä. Kiitos siitä. Me teemme nimittäin oikeita asioita, me olemme tehneet oikeita asioita määrätietoisesti. Sopeutamme julkista taloutta ja jatkuvasti teemme toimenpiteitä työllisyyden parantamiseksi.

Hallituksen linja on se, että työllisyys, se, että mahdollisimman moni ihminen pääsee töihin, on paras lääke eriarvoisuuteen, tuloerojen kasvuun ja ylipäänsä yhteiskunnan hyvinvointiin. [Välihuuto] Se on ensisijainen kaikessa, mitä me teemme. Me olemme tehneet määrätietoisesti toimia tämän, siis työllisyyden, parantamiseksi ja sen mahdollistamiseksi, että mahdollisimman moni ihminen voi päästä töihin.

Mitä sitten tulee tähän talouden käännteeseen, niin täällä tuntuu olevan oppositiolla ajatus, että kaikki on maailmantalouden ansiota. Mutta kun se maailmantalous on kasvanut 3 prosentin kasvua jo kohta 10 vuotta, niin mistähän se johtuu, että sinne nyt päästiin kiinni? Miksei siihen päästy viime kaudella, kun arvoisa SDP:kin oli mukana? [Pia Viitanen: Kukas silloin oli pääministeri?] Nyt on tehty oikeita asioita, muun muassa kilpailukykyä parantavia toimia, mikä on mahdollistanut sen, että nyt me olemme mukana maailmanmarkkinoilla, me pärjäämme. Se on vaatinut lisää toimia. Nyt niitä on tehty, me olemme päässeet kasvuun mukaan. Työllisyys paranee: 20 000 pitkäaikaistyötöntä vähemmän kuin vuosi sitten. Sillä ei ollut teille mitään arvoa teidän vastauksissanne, teidän puheissanne. Minusta se on upea asia, siitä pitää oikeasti iloita.

Mitä tulee tuloerojen kasvuun, parinkymmenen vuoden ajalla Suomessa tuloerot eivät ole kasvaneet. [Kari Uotila: Niin, kun siellä on ollut hyviäkin hallituksia välillä!] Viimeisen hallituksen aikana ne ovat hieman kasvaneet, mutta suurin selittävä tekijä on se, että tupakkaverot [Välihuutoja] — tupakkaverot — nousee. Se on suurin yksittäinen tekijä. Itse

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

asiassa työverotusratkaisu pienentää tuloeroja. Mutta edelleen sanon, että tärkeintä on se, että työllisyys paranee, kun katsotaan tätä hyvinvointia ja sen tasaista jakautumista. Sen lisäksi hallitus tekee useita täsmätoimia heikoimmassa asemassa olevien hyväksi. [Pia Viitanen: Eli leikkaa!]

Arvoisat vihreät, huoli pois! Ne murheet, joita tuossa nostitte esille: hallitushan tekee juuri niitä asioita. Te ette ole ilmeisesti vielä ehtineet perehtymään tähän budjettikirjaan. Teillä oli suuri murhe lapsista, nuorista, varhaiskasvatuksesta. Me olemme päättäneet käynnistää perhevapaaudistuksen, jota olette pitäneet hyvin tärkeänä. Eikö se ole hieno asia? Me olemme alentamassa varhaiskasvatusmaksuja 70 miljoonalla eurolla, eikö se ole hyvä asia? Me olemme tehneet ilmasto- ja energiastrategian, annamme rahaa sen toteuttamiseen. Me kiristämme fossiilisten polttoaineiden verotusta 45 miljoonalla eurolla. Pistämme 10 miljoonaa Metso-ohjelman toteuttamiseen ja vesistöjen, kalateiden parantamiseen. Eli sieltä löytyy lukemattomia toimia. Sen lisäksi, kun yritystukiin täällä on viitattu useita kertoja: se on vaikeaa, mutta nyt koko eduskunta pääsee työskentelemään yritystukiin uudistamiseksi parlamentaarisen työn myötä, jolla on nopea aikataulu vuoden loppuun. Sen jälkeen hallituksen on tarkoitus kehysriihessään sen parlamentaarisen työn pohjalta katsoa jatkoa.

Arvoisa puhemies! Minusta on väärin sanoa, että lomarahojen leikkaus olisi jonkun puolueen syy tai ehdotus. [Eduskunnasta: Kokoomuksen!] Hallitus pyysi työmarkkinajärjestöjä tekemään ratkaisun, joka parantaa Suomen kilpailukykyä. — Edustaja Lindtman, te tiedätte tämän aivan hyvin. [Välihuutoja] — Parantamaan kilpailukykyä. — Meidän pohjaehdotuksemme oli työajan pidentäminen 20 minuutilla per päivä. Työmarkkinajärjestöt, joihin teilläkin on erinomaisia suhteita, päätyivät itse tähän ratkaisuun ja itse sen sopivat. On väärin syyttää siitä hallitusta ja antaa viestiä, että joku puolue olisi tämän takana. [Hälinää]

Arvoisa puhemies! Hallitus teki oikeudenmukaisen ja järkevän työverotusratkaisun. Kenenkään työn verotus ei kiristy. [Antti Lindtman: Paitsi lapsiperheiden!] Me emme alenna veroja, me estämme niiden kiristymisen. Se tehdään jokaiseen tuloluokkaan, mikä on oikein. Meillä on maailman korkein, kirein progressio, ja jos me olisimme tehneet muun ratkaisun, me olisimme entisestään sitä kiristäneet. Kun me tarvitsemme tähän maahan opiskelevia nuoria, yrittäjiä, jotka haluavat mennä eteenpäin, niin emme me voi silloin verotuksella kurittaa heitä hengiltä, [Antti Rinteen välihuuto] vaan siksi teemme oikeudenmukaisen ja järkevän veroratkaisun, joka kohdistetaan kaikille.

Puhemies Maria Lohela: Pääministeri Sipilä, 5 minuuttia.

11.31 Pääministeri Juha Sipilä: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen budjettiesitys jatkaa edellisten vuosien linjaa: kasvua, työllisyyttä ja välittämistä. Suomen talouden syöksykierre on nyt oikaistu. Talouden näkökulmasta menetetty vuosikymmen on takana — talous kasvaa ja työttömyys pienenee. Syöksykierteen syvyyttä kuvaa kuitenkin se, että Suomen talous on edelleen pienempi kuin vuonna 2008. Talous on siis usean vuoden supistumisen jälkeen lähtenyt kunnon kasvuun. Keskimääräiseksi kasvuksi vuosille 2016—2019 ennustetaan nyt reilut 2 prosenttia, mikä oli myös tavoitteemme. Työllisyyden hyvän kehityksen ennustetaan jatkuvan. Yhä useampi työtön saa töitä.

Hallitusta on rajusti arvosteltu siitä, että sen talouspoliittiset tavoitteet eivät täyty. Sitkeä ja periksiantamaton työ alkaa kuitenkin kantaa hedelmää. Kaksi merkittävää tavoitetta

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

on jo saavutettu: velkasuhde on jo taipunut, ja kokonaisveroaste on kääntynyt laskuun. Työllisyyden parantamiseksi työ jatkuu samalla määrätietoisuudella. Olemme taas yhden askeleen lähempänä työllisyysasteen kovaa 72 prosentin tavoitettamme.

Arvoisa puhemies! Suomalaiset eivät ymmärrä sitä, että julkisessa taloudessa eletään velaksi. Velaksi elämisen loppuminen vuonna 2021 vaatii, että pystymme pitämään nykyisestä kehityksestä kiinni. Kestävyysvajeen umpeen kuromisen urakka on noin puolivälissä. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää ennen kaikkea sote- ja maakuntauudistuksen määrätietoista maaliin viemistä.

Vain riittävän korkea työllisyysaste turvaa hyvinvointiyhteiskunnan rahoituspohjan tuleville sukupolville. Työllisyys on myös paras keino syrjäytymisen ehkäisemiseen. Meillä on kehitys eli työttömyyden ja aivan erityisesti pitkäaikaistyöttömyyden väheneminen antaa mahdollisuuden rakentaa entistä oikeudenmukaisempaa ja sosiaalisesti kestävämpää yhteiskuntaa. Tämän vuoksi työllisyyden parantaminen on ollut hallituksen keskiössä alusta pitäen.

Arvoisa puhemies! Viime viikkoina on käyty keskustelua budjetin tulonjakovaikutuksista. [Pia Viitanen: Niin on!] Tässä keskustelussa on jäänyt huomiotta myönteinen työllisyyskehitys, jota tulonjakolaskelmissa ei ole otettu huomioon. Työpaikan saaminen ei ainoastaan välittömästi lisää merkittävästi kotitalouden käytettävissä olevia tuloja vaan on myös keskeinen tekijä koko elämän mittaisen hyvinvoinnin kannalta. [Antti Kaikkonen: Miten näin tärkeä asia on voinut puuttua?] Tämän hallituksen aikana tuloerot eivät ole revenneet niin kuin asiasta otsikoidaan. [Välihuutoja] Viimeksi tuloerot ryöpsähtivät merkittävästi 1990-luvun loppupuolella. Silloin oli hyvin samantyyppinen tilanne. Tuolloin hallituksessa istuivat muun muassa SDP, vihreät ja vasemmistoliitto. [Eduskunnasta: Oho, oi-joi!] Tuloerot nousivat tuolloin noin neljäkymmentäkertaisesti verrattuna nyt arvioituun muutokseen, [Eduskunnasta: Oi-joi!] jossa työllisyyden paranemisen tuloeroja vähentävät vaikutukset eivät ole edes mukana.

On tärkeää, että Suomen noususta pääsee osalliseksi jokainen suomalainen ja koko maa. Kasvu kuuluu kaikille. Kireästä julkisen talouden tilanteesta huolimatta hallitus pystyi tekemään budjettiriihessä oikeudenmukaisuustekoja: Kaikkein pienituloisimpien takuueläkettä päätettiin jälleen nostaa. Ensi vuonna yli 7 000 perhettä vapautuu varhaiskasvatusmaksusta. Nostimme myös pienimpiä äitiys-, isyys- ja vanhempainrahoja, unohtamatta opintotuen huoltajakorotusta. [Pia Viitanen: Paljonkos leikattiin ensin?]

Arvoisa puhemies! Suomessa on siirryttävä nyt saneerauksesta kehittämiseen. [Sari Sarkomaa: Katse eteenpäin!] Uudistuspolitiikkaa on jatkettava, sote- ja maakuntauudistus vietään maaliin, perhevapaat uudistetaan, kunnianhimoinen energia- ja ilmastostrategia etenee, yritystuet laitetaan uusiksi. Suomen syöksykierre on viimein oikaistu, mutta emme tyydy tähän. Tämä hallitus ei pudota kintaita ja ala nauttia talouskasvun tuomasta hyvästä tekemättä mitään. Meidän on tehtävä kaikkemme sen eteen, että talous ja työllisyys ovat kestäväällä pohjalla ja että maamme on ketterä mukautumaan eteen tuleviin muutoksiin ja haasteisiin. Hyvä yksittäinen esimerkki tästä on eilen julkistettu taloustieteen huippuyksikkö.

Arvoisa puhemies! Minulle on äärimmäisen tärkeää, että tämä hallitus jatkaa Suomen uudistamista ja kehittämistä koko kauden loppuun saakka.

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

Puhemies Maria Lohela: Sitten siirrytään debattiin, jossa puheenvuorojen enimmäispituus on 1 minuutti. Pyydän debattiin osallistuvia ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

11.37 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vihreiden ryhmäpuhe oli retorisesti oikein taitava. Kun te puhutte, että leikataan ympäristölle haitallisia tukia, hyvältä se monen mielestä otsikkona kuulostaa, mutta valitettavasti on tarpeen kurkistaa myös, mitä tuon otsikon takana on ja mitä se tarkoittaa tavalliselle työssäkäyvälle suomalaiselle, [Ben Zyskowitz: Työpaikkoja menee!] ja valitettavasti, arvoisa puhemies, se ei tarkoita hyvää. Jätitte nimittäin mainitsematta, hyvät vihreät, että te leikkaisitte rajusti työssäkäyvien ihmisten kilometrikorvauksista, te leikkaisitte rajusti työmatkavähennyksistä ja te kiristäisitte rajusti dieselin verotusta. Tämä vaikeuttaisi tavallisten työssäkäyvien suomalaisten jokapäiväistä työssäkäyntiä, jokapäiväistä elämää. [Pia Viitanen: Mites kiinteistöverot ja lämmityskustannukset?] Jos tämä on jonkun mielestä hyvä idea, niin kannattaa varmaan vihreitä äänestää, mutta jos tämä jonkun mielestä ei olekaan hyvä idea, niin kannattaa ehkä harkita muitakin vaihtoehtoja.

11.38 Kalle Jokinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Opposition puheenvuoroista täytyy nostaa muutama asia, jotka pitää täällä oikaista. Elikkä tämä ikuinen mantra tästä kiky-vastuusta ja siitä, kenelle kuuluu vastuu lomarahojen leikkauksista. Se asia voidaan käydä nyt selvästi: Sitä päätöstä lomarahojen leikkauksesta ei tehnyt hallitus. Hallitus asetti raamit ja tavoitteet. [Paavo Arhinmäki: Hallitus asetti aseensa ohimolle!] Työmarkkinajärjestöjen sisällä ei solidaarisuutta löytynyt naisvaltaisille aloille tai esimerkiksi sitä, että noihin pekkaspäiviin olisi kajottu. Siellä haluttiin tehdä tämä ratkaisu lomarahojen leikkauksesta. Sitä ei tehty tässä salissa eikä hallituksen salissa. [Markku Eestilä: Aivan oikein!]

Sitten tuloverokevennykset: täällä opposition puheenvuoroissa mainittiin, että hallitus omille taustaryhmilleen tai suuripalkkaisille ohjaa tuloveron kevennykset. Ei pidä paikkaansa, tuloveron kevennykset menevät asteikkoihin ja koskevat kaikkia palkansaajia ja myös eläkeläisiä samassa suhteessa. Se on oikeudenmukaista. Tämä eriarvoisuuskeskustelu ei pidä paikkaansa. Suomessa tulontasaus on maailman kärkipäätä, ja sellaisena se tulee säilymäänkin, tasaisena. Ja vielä tuloeroista se, [Puhemies koputtaa] että onhan luonnollista, että kun tänä päivänä ihmisiä työllistyy ihan hyväpalkkaisille aloille, hammaslääkäreiksi, ahtaajiksi, niin tuloerot siitä kasvavat, koska ihmiset työllistyvät.

11.39 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä lomarahakysymys on erinomainen esimerkki siitä, kuuluuko kasvu kaikille, myös niille hoitajille ja opettajille. Tällaista käsien pesua, jota hallitus ja erityisesti kokoomus täällä harjoittavat, ei ole nähty sitten Pontius Pilatuksen. Käydäänpä tämä nyt läpi: hallitus ajoi — ja valtiovarainministeriö, jota johti kokoomus — kiristyspakettia, kiristyspakettia, jossa oli sisällä lomarahojen lisäksi sunnuntailisät, ylityökorvaukset ja monet muut kiristykset. Tällä te kiristitte työmarkkinajärjestöjä, ja nyt tuloksena on se, että lomarahat on leikattu. [Kari Uotila: Ensi kesänäkin leikataan!] Vaikka talous kasvaa, niin hoitajat ja opettajat jäävät nuolemaan näppejään ensi vuonna ja sitä seuraavana vuonna. [Timo Heinonen: Demarit tuki tätä!]

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

Arvoisa valtiovarainministeri Orpo, kansakunta ei tule unohtamaan sitä, että te leikkasitte hoitajien ja opettajien lomarahat, mutta teillä on nyt valta myös perua se. [Ben Zyskowicz: Ei teillä ole oikeutta omiin faktoihin!] Perutaan, rahat kyllä löytyvät, ne löytyvät näistä uusista veroeduista, jotka te olette jakaneet suurituloisille taustaryhmille.

11.41 Simon Elo si (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vihreillä on teollisuuden tappolinja, vihreät ovat kuin vesimeloni: päältä vihreitä ja punaisia sisältä. Suomalaisten on hyvä tiedostaa, että punavihreä hallitus ei keventäisi palkansaajien tuloverotusta. Me olemme uskottava vastavoima Suomen talouden vaarantavalle viheraallolle. Me puolustamme teollisuutta, puolustamme myös suomalaisen autoilijan oikeutta käyttää yksityisautoa.

Arvoisa puhemies! Viheraalto tarkoittaisi myös turvapaikanhakija-aaltoa Suomeen, koska hehän vastustavat hallituksen hyviä tiukennuksia turvapaikkapolitiikkaan. Sen sijaan Touko Aalto kannattaa ja hyväksyy kansalaistottelemattomuuden kielteisen päätöksen saaneiden turvapaikanhakijoiden palauttamista vastaan. Ihmettelenkin, miten pääministeripuolueeksi haikaileva vihreät voi hyväksyä laittomuuden.

11.42 Sami Savio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ottaisin vielä tässä debattipuheenvuorossani kantaa EU:n talouspolitiikkaan, jonka ministeri Orpokin toi avauspuheenvuorossaan esille.

Kokoomus ja sen eurooppalainen kattojärjestö EPP järjestivät Helsingissä 8. syyskuuta tilaisuuden, jonka yhteydessä ministeri Orpo totesi haluavansa syventää EU:n taloudellista integraatiota tietyn reunaehdoin, ja samaa viestiä hän toi äsken täällä esiin omassa avauspuheenvuorossaan. Jos liittokansleri Merkel ennakkokaavailujen mukaan voittaa ensi sunnuntaina Saksan liittopäivävaalit, on erittäin todennäköistä, että hän ja Ranskan presidentti Macron tekevät kaikkensa nopeuttaakseen EU:n talousintegraatiota. Tämä olisi merkittävä muutos nykyiseen tilanteeseen ja myös ristiriidassa Sipilän hallituksen ohjelman kanssa, jossa EU-integraatioon suhtaudutaan hyvin pidättyväisesti. Eduskunta on nyt kovalla työllä saanut talouden parempaan kuntoon kotimaisin keinoin, ja kysyisinkin valtiovarainministeriltä: suunnitteleeiko hallitus Suomen taloudellisen päätösvallan osittaista siirtoa eduskunnalta euroryhmälle?

11.43 Emma Kari vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On ilo kuulla, kuinka kiinnostuneita erityisesti pääministeripuolueessa ollaan vihreitten vaihtoehtobudjetista, ja nytten, kun pääministerikin on kertonut, että hän on oppinut arvostamaan tutkitun tiedon merkitystä, niin nimenomaan, kun puhutaan yritystukien perkaamisesta ympäristölle haitallisista tuista, vihreä ryhmä nojaa tämän maan johtavien tutkimuslaitosten arvioihin siitä, mitkä tuet ovat aidosti Suomen taloudelle hyödyllisiä, mitkä tuet auttavat Suomea uudistumaan ja auttavat suomalaisia yrityksiä kasvamaan. Tähän meidän esityksemme perustuu. Sen lisäksi täällä valtiovarainministeri Orpo käytti puheenvuoron, josta tuli vähän semmoinen käsitys, että eihän tässä mitään ongelmaa ole. Te olette tehneet massiiviset leikkaukset luonnonsuojelun määrärahoihin — massiiviset leikkaukset — eikä näillä pienillä laastareilla sitä asiaa muuteta. Perhevapaauudistuksessa vihreät ovat ilolla mukana, ja se on asia, jota me tervehdimme ilolla, kuten myös varhaiskasvatuksen maksuttomuutta. Mutta iso kysymys on se, että te olette leikanneet nimenomaan kaikista heikoimmassa ase-

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

massa olevilta lapsilta, vieneet heidän oikeuksiaan, kasvattaneet heidän lapsiryhmiään, ja tämä asia ei tässä korjaannu.

11.44 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työllisyyden parantaminen on äärimmäisen tärkeää, ja siitä ei ole erimielisyyttä tämän salin sisällä. Mutta olen todella huolissani siitä, että hallituksen ainoa vastaus tähän eriarvoisuuden kasvuun on se, että nostetaan ihmisiä työelämään. Mites ne pienituloiset pärjäävät, jotka eivät ole töissä? Otetaan nyt ministeri Orpon ottamat pitkäaikaistyöttömät esimerkiksi. On äärimmäisen ilahduttavaa, että pitkäaikaistyöttömien määrä on vähentynyt 20 000:lla, mutta mites ne yli 100 000 ihmistä, jotka edelleen ovat pitkäaikaistyöttömiä? Onko hallituksen näkökulma se, että on yhdentekevää se, millä rahalla näiden ihmisten pitäisi pärjätä, kunnes se työpaikka löytyy? Onko hallituksen mielestä yhdentekevää se, miten pienituloisten eläkeläisten pitäisi pärjätä, joilla on jo työura takanaan? Tai onko yhdentekevää se, miten opiskelijoiden pitäisi pärjätä, joiden tehtävä on opiskella eikä olla työelämässä vielä useamman vuoden aikana?

Tämä on se suuri problematiikka, joka eriarvoisuuden kasvuun liittyy ja johon hallitus ei ole vielä vastannut kertaakaan. [Puhemies koputtaa] Kuten pääministeri Sipilä itse totesi, on hyvin mahdollista, että silloin kun talous lähtee kasvamaan ja työllisyys paranee, [Puhemies: Edustaja Andersson, aika täynnä!] niin tuloerot vain kasvavat... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

11.45 Joakim Strand r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Meidän on pidemmän päälle päästävä 80 prosentin työllisyysasteeseen. Yksi iso haaste on kuitenkin se, että monet yhteiskunnassamme eivät pääse koskaan työmarkkinoille. Aivan liian monet 30-vuotiaat päätyvät sairauseläkkeelle mielenterveysongelmien takia. Usein yksityiselle henkilölle kohtalokas ja yhteiskunnalle kallis kierre alkaa muun muassa ylivelkaantuneisuuteen ja omaan talouteen liittyvistä huolista. Jo noin 400 000 suomalaisella on maksuhäiriömerkintöjä. Omaan oikeustajuuni ei istu, että merkinnät voivat joissakin tapauksissa roikkua rekisterissä vuosiakin sen jälkeen, kun se velka on suoritettu.

Värderade talman! Vilka åtgärder tänker man från regeringens sida sätta in för att förebygga överskuldsättning och överlag stöda de unga vuxna som riskerar att helt bli utanför arbetslivet med lägre nationell sysselsättningsgrad som följd?

Onko hallituksella konkreettisia suunnitelmia ylivelkaantuneisuuden ennalta ehkäisemiseksi tai jo ylivelkaantuneiden tilanteen helpottamiseksi?

11.46 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä pitää olla rohkeutta luoda kasvua. Meillä pitää olla rohkeutta edistää turvallisuutta kuin myös rohkeutta rakentaa tulevaisuutta. Perheen perustaminen vaatii tänä päivänä rohkeutta. Hallitus on nyt kohdistamassa monet talouden sopeutustoimensa juuri ruuhkavuosia eläviin lapsiperheisiin. Asuntolainojen korkovähennyksen leikkaaminen, kiinteistöveron nosto ja vielä tuloverotuksen lapsivähennyksen poistaminen — nämä ovat tuntuvia heikennyksiä monille lapsiperheille. KD aikoo esittää vaihtoehtobudjetissamme ratkaisua lapsiperheiden haasteisiin. Kysyn ministeri Orpolta: onko hallitus valmis kuulemaan ja keskustelemaan mei-

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

dän rakentavista ja varteenotettavista rahoitusratkaisuksista, jotta voisimme edelleen pitää kiinni muun muassa lapsivähennyksestä?

11.47 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kilpailukykyratkaisu on varmaan jollakin tavalla edesauttanut tätä talouden kasvua. Hyvä, että talous kasvaa ja saadaan työpaikkoja syntymään. Se on kaikille meille arvokas asia.

Arvoisa valtiovarainministeri, sote-menot siirrettiin palkansaajille, 2 prosenttiyksikköä suurin piirtein, se koski kaikkia palkansaajia. [Vasemmalta: Myös te hyväksyitte sen!] 24 tuntia työajan pidennystä siirrettiin kaikille palkansaajille, työajan pidennys ilman palkan korotuksia. Mutta nimenomaan hallituksen vaatimuksesta, valtiovarainministeriön vaatimuksesta julkisen sektorin palkansaajilta leikattiin 30 prosenttia lomarahaa. Se oli hallituksen vaatimus, että se kohdistetaan nimenomaan julkisen sektorin työntekijöille, [Oikealta: Ei ole!] ja nimenomaan kokoomuksen vaatimus, kokoomusjohtoisen ministeriön. [Välihuutoja] — Se oli nimenomaan. Tämä löytyy kaikki dokumentoituna kiky-sopimuksen neuvottelun yhteydessä. — Kyllä tässä on nyt semmoinen tilanne, että kun olen tavannut kymmeniä perheenisiä ja -äitejä, julkisen sektorin ahkeria työntekijöitä, kesän aikana, niin nämä ihmiset ovat kertoneet, että tänä kesänä jäi lapsilta lomareissut tekemättä, se loman mukava elementti rakentamatta. Nyt on teidän aika korjata tämä asia. Huolehtikaa siitä, että vuoden 2018 budjetista poistuu tämä lomarahojen leikkaus. Te voitte korjata sen asian.

11.49 **Timo Kalli kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Sipilän hallituksen ohjelman toteuttaminen on lisännyt luottamusta, ennustettavuutta, mikä taas on mahdollistanut sen, että Suomen kilpailukyky on parantunut. Jos olisi valittu joku toinen tie, niin saattaisi olla, että talouskasvu ei olisi tätä luokkaa. Tosiasioiden tunnustaminen on kaiken viisauden alku, ja sen tähden on syytä muistaa, että ainoastaan tällaisten uudistusten kautta talous on saatu tähän kuntoon ja ainoastaan tätä kautta me voimme lisätä määrärahoja tulevaisuudessa koulutukseen, sivistykseen, yhdenvertaisuuteen, heikompien aseman korostamiseen. Mutta mikäli ei olisi tehty näin kuin on tehty, ei olisi olemassa tätä toista mahdollisuutta. Sen tähden on syytä tosiasiat tunnustaa.

11.50 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jäin miettimään sitä, kun kaksi ja puoli vuotta on tässä salissa keskusteltu siitä, kasvaako hallituksen toimin eriarvoisuus vai eikö kasva. Nyt eduskunnan tietopalvelun laskelmien mukaan mutta myös valtiovarainministeriön oman selvityksen mukaan [Eduskunnasta: Ei ole totta!] on tullut aika todeta tässä salissa, että eivätköhän ainakin nämä aineistot ole sellaisia, jotka todistavat, että eriarvoisuus kasvaa tällä tehdyllä hallituspolitiikalla. [Sari Sarkomaa: Hyvä ymmärtää mittakaava, edustaja Kiuru!]

Muistatteko vielä sen, kun talousnobelisti Stiglitz kävi tässä maassa ja totesi hallitukselle, että eriarvoisuutta ei pidä synnyttää tavalla, jolla taloutta hoidetaan? Tässä tapauksessa hallitusaitiosta silloin naurettiin ja ajateltiin, ettei amerikkalaisten kannata näitä tulipaloja tänne tulla sammuttamaan. Nyt kysynkin: oletteko te, arvoisa pääministeri, viisastunut matkan varrella ja toteatte, että eriarvoisuuden sammuttaminen voisi olla kuitenkin hallituksen aivan keskeinen tavoite ja suunnanmuutos tarpeen?

11.51 **Outi Mäkelä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustelu tuloeroista ja eriarvoisuudesta on tärkeää, ja tärkein eriarvoisuusmittari on työllisyysaste. Hallitus

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

on sopinut monista toimista, joilla huolehditaan vähimmäisetuuksien varassa elävien toimeentulosta. Hämmästyttävää tässä uhmakkaassa retoriikassa, jota täällä salissa käytetään, on se, että esitetään, että annetaan rikkaille. Tosiasiassa julkinen valta edelleen ottaa suurituloisilta puolet ja vaikkapa 3 000 euroa kuukaudessa ansaitsevilta kolmanneksen. Tuloveroja kevennetään kaikilta, mikä on oikeudenmukaista ja järkevää. Kun nyt sitten tupakkaveron vaikutus pienituloisiin on noussut esiin, niin pitäisikö sitten korotus perua tuloerojen tasapainottamiseksi?

Vielä haluaisin kommentoida keskustan ehdottamaa tasapainoisen Suomen sopimusta. [Välihuutoja vasemmalta] Tasapainoinen Suomi ei voi tarkoittaa siltarumpupolitiikkaa tai kaupungistumisen kieltämistä. Jos siis kyse ei ole tästä, niin keskustelu kaupunkipolitiikasta ja metropolipolitiikasta on kyllä tervetullutta. [Toimi Kankaanniemi: Mikä on hallituksen linja tässä asiassa?] — Selkeä.

11.52 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaikki ovat varmaan tyytyväisiä myönteisistä työllisyys- ja talousuutisista riippumatta siitä, koska ja keiden toimesta monet näistä hyvistä päätöksistä on saatu aikaan.

Vastuullisten päättäjien tulisi olla samalla huolissaan myös kasvaneista tuloeroista sekä lisääntyneestä köyhyydestä ja eriarvoisuudesta. Jos tuloeroja tahdotaan kaventaa ja köyhyyttä ja eriarvoisuutta vähentää, se on mahdollista. Kysymys on arvovalinnoista. Jokainen euro budjetin ja kehysten sisällä on arvovalinta. Vihreiden mielestä on väärin, että ihmisten perusturvasta ja koulutuksesta on jo leikattu valtavasti, mutta tutkitusti tehottomista ja ympäristölle haitallisista tuista ei olla valmiita jo tässä vaiheessa tekemään karsimis-päätöksiä.

On suoraselkäistä ja rehellistä todeta, että hallituksen monet hyvät budjettipäätökset ovat hallituksen omien aikaisempien suurien leikkausten pieniä perumisia. Jos hallitus leikkaa ihmisiltä ensin 100 euroa ja antaa myöhemmin 10 euroa takaisin, kyse on 90 euron leikkauksesta eikä 10 euron satsauksesta.

11.53 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen ministeri Orpon kanssa siitä samaa mieltä, että työllisyys on erittäin merkittävä asia meille, ja siksi ihmetelenkin lausahdustanne, että teitä ei kiinnosta työllisyysaste. Toivottavasti te ette tarkoittanut sitä ihan siinä mielessä puheenvuorossanne.

Lisäksi kiinnitin huomiota hallituspuolueissa siihen, että kepeästi puhuttiin mikkihiirien kaarnalaivoista ja sen tyyppisistä. En usko, että kansalaisia hirveästi naurattaa, koska heillä on esimerkiksi terveydenhoitomaksuja 400 000 kappaletta mennyt ulosottoon. Puhutaan vakavasti siitä. Ihmisillä on hätä. Sen onneksi esimerkiksi pääministeri monissa puheissaan on tunnustanut, siitä kiitos hänelle.

Kysyisin nyt siitä, että meillä ovat kuitenkin maahanmuuton kustannukset aika mittavaa luokkaa. Olen itse joutunut Yleltä ottamaan tämän noin 0,5 miljardin taulukon kotoutumiskustannuksista, jotta pääsisimme keskustelemaan tästä. [Paavo Arhinmäki: Ei se voi pitää paikkaansa!] On luvattu hallituksen puolelta kokonaisvaikutusarviota. Olisi hyvä tietää, milloin saisimme sen, koska jos ne ovat miljardinkin luokkaa, niin jokainen, joka osaa hieman matematiikkaa, ymmärtää, että se alkaa olla jo vähintäänkin yksi kolmasosa meidän vuotuisesta velanotostamme. Milloin tähän nyt saisi vastauksia?

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

11.55 **Kaj Turunen si** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totuus on kuitenkin se, että 1,2 miljardia on vähennetty työn verotusta ja se on kohdistettu pieni- ja keskituloisiin.

Täällä on paljon puhuttu näistä eduskunnan tietopalvelun laskelmista ja vedottu siihen, että näistä on luettavissa tämä tuloerojen merkittävä kasvu, mutta näihin laskelmiin, jotka ovat kuitenkin julkisia, kannattaa perehtyä hiukan tarkemmin. Eli siellä on myös se, että pieni- ja keskituloisten tulotaso on noussut, mutta missä on tapahtunut tulonmenetystä, niin siellä alimmalla desiilillä, ja tämä johtuu hyvin pitkälle siitä, että se kohdistuu sosiaalieläntuoksien leikkauksiin. Mutta toisaalta kyllä haluaisin kysyä sitä, onko sillä myös ollut oma vaikutuksensa siihen, että työllisyysaste on taas noussut, [Eduskunnasta: Hyvä kysymys!] koska ehkä on käynyt niin, että työn tekeminen on sitten tullut edullisemmaksi kuin näistä sosiaalieläntuoksista nauttiminen. Tämäkin on ehkä sellainen asia, joka täytyisi selvittää. Kysyisinkin valtiovarainministeriltä: onko tämäntyyppistä selvitystä tästä ajatustakaan tehdä?

11.56 **Aino-Kaisa Pekonen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuulostaa siltä, että täällä salissa selitetään nyt mustaa valkoiseksi, mutta totta on, että budjettiesitys kasvattaa tuloeroja. Tämä esitys leikkaa taas pienituloisilta. Talous kasvaa, mutta hallitus tekee siitä huolimatta erittäin kovaa politiikkaa. [Markku Rossi: Kyllä selitetään valkeaa mustaksi!] Keskusta sanoi ryhmäpuheessaan, että kasvu kuuluu kaikille, mutta siitä huolimatta laskelmien mukaan budjettiesitys leikkaa pienituloisimmilta 37 euroa mutta rikkaimpien tulot kasvavat satoja euroja vuodessa.

Hyvä hallitus, politiikka on arvovalintoja. Teidän arvonne ovat kylmiä ja kovia. Te olette jo tehneet leikkauksia perusturvaan, lääkekorvauksiin, ja kiky-sopimuksen myötä pienipalkkaisten työntekijöiden lomarahoja on leikattu sadoilla euroilla vuodessa. Vasemmistoliitto on tässä salissa ainoa puolue, joka vastusti kiky-sopimusta alusta loppuun, [Ben Zyskowicz: Tämä on totta! — Eduskunnasta: Juuri näin!] ja se sopimus olisi nyt syytä purkaa.

11.57 **Aila Paloniemi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työ on eriarvoistumisen vähentämisessä kaikkein olennaisin asia. Se on hallituksen arvovalinta. Kun ylisukupolvista oikeudenmukaisuutta, sitä näkökulmaa, vaalitaan, niin siinä tärkeintä on velkaantumisen vähentäminen. Se on hallituksen arvovalinta, ja molemmissa näissä arvovallinnoissa hallitus on onnistunut erinomaisesti tähän saakka. Sitä ei oppositiokaan voi kiistää mielestäni.

Suomi on kuitenkin lopulta pienten tuloerojen maa. [Ben Zyskowicz: Maailman pienimpien!] Tämä johtuu sosiaalieläntuoksien tasaavasta vaikutuksesta ja progressiivisesta verotuksesta. Näitä politiikkatoimia tukee työehtosopimusneuvottelujärjestelmä, joiden yleissitovuus ja yleiskorotukset tuovat palkankorotuksia valtaosalle palkansaajista. Eduskunnan tietopalvelun laskelma istuvan hallituksen lainsäädäntöhankkeiden staattisesta vaikutuksesta tuloeroihin ei muuta tätä yleiskuvaa, ja kuten pääministeri sanoi, työllisyyden paronemisen vaikutusta näissä laskelmissa ei ole lainkaan otettu huomioon.

11.58 **Anna-Maja Henriksson r** (vastauspuheenvuoro): Värderade fru talman! Det är bra att vår ekonomi går lite bättre nu. Men samtidigt är det så att vi har en åldrande befolkning. Det föds för få barn, vi har alltför många människor som är utan jobb och vi klarar oss sämre nu i OECD:s jämförelse när det gäller utbildningen. Alla de här sakerna borde få klockorna att ringa. Vi behöver en familjeledighetsreform, vi behöver fler människor på jobb och vi behöver framtidstro, vi behöver satsning på utbildning och forskning.

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

Arvoisa puhemies! Elokuussa asiantuntijat Bengt Holmström, Sixten Korkman ja Vesa Vihriälä totesivat raportissaan, että Suomen talouden haasteet ovat julkisen talouden kestävyysvaje, liian alhainen työllisyysaste ja riittämätön osaamistaito ja innovaatiokyky. Me tiedämme sen, että 72 prosentin työllisyysaste ei tule riittämään. Ruotsissa ollaan jo paljon pidemmällä. Meidän pitäisi tavoitella 75:n tai 80 prosentin [Puhemies koputtaa] työllisyysastetta. Miten me, pääministeri, pääsemme tähän?

11.59 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talouskasvu on toki erittäin hyvä asia, mutta kaikki eivät siitä kyllä pääse hyötymään. Tuloerojen kasvu koskee erityisesti ikääntyvää väestönosaa. Hallitus on leikannut perusturvasta, hallitus nostaa kiinteistöveroja, hallitus on kasvattanut lääkekulujen omavastuuta, ja täytyy muistaa, että indeksijäädytys on voimassa vuoteen 2019 saakka. Olette nostamassa hieman takuueläkettä, se on hyvä asia, mutta se ei koske kaikkia eläkeläisiä. [Ben Zyskowicz: Vain pienituloisia!] Erityisesti kristillisdemokraatit ovat huolissaan siitä, miten kasvava väestönosa pystyy huolehtimaan kotona asumisestaan. Olisinkin kysynyt, onko hallituksella suunnitelmia siitä, että vanhusväestöä varten tulisi kattava palvelusetelijärjestelmä tai muu vastaava järjestelmä, jolla vanhusväestö pystyisi hankkimaan kotona asumiseen tarvittavia palveluita.

12.00 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Meillä on oikeus omiin mielipiteisiimme, mutta ei oikeutta omiin faktoihimme. Fakta on, että hallitus ei leikannut lomarahoja. Se oli kiky-ratkaisussa tehty ratkaisu. Hallituksen tavoitteena olivat tietyt kustannusvaikutukset. Hallitus olisi mieluummin pidentänyt työaikaa, [Vasemmalta: Se pidensi!] mutta se ei sopinut ammattiliitoille muuta kuin 6 minuuttia per päivä, ja tämän seurauksena muun muassa lomarahaleikkaukseen mentiin, ja sekään ei ollut hallituksen päätös. Sitä paitsi, kuten vasemmistoliitto rehellisesti kertoi, vain vasemmistoliitto vastusti kiky-sopimusta. Vihreät ja demarit tukivat, vaikka nyt on toinen ääni kellossa.

Mitä tuloeroihin tulee, meillä on sekä perustelemattomia että perusteltuja tuloeroja. Perustelemattomia ovat ne erilaiset mielikuvitukselliset kompensaatiot, joita yritysjohtajat jakavat toisilleen, mutta perusteltua on se, että sen, joka nousee aamukuudelta ja menee Alepan kassalle, pitää tienata enemmän kuin sen, joka ei nouse eikä mene.

12.01 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä se nyt vain, edustaja Zyskowicz ja arvoisa ministeri Orpo, arvoisa kokoomusvetoinen hallitus, tosiasiaa on niin, että fakta ja historiankirjoitus tulee olemaan sellainen, että tämä hallitus, ministeri Orpo ja kokoomus, leikkasi opettajien ja sairaanhoitajien lomarahat. Tässä ongelma on juuri se, arvoisa puhemies ja ministeri Orpo, [Hälinää — Puhemies koputtaa] mitä Lindtman täällä sanoi: tällä hallituksella ei ole sydäntä. Rikkaat rikastuvat, köyhät köyhtyvät, miljoonaperintöjen saajat kyllä kiittävät, mutta tavallinen kansa puree hammasta, kun lämmityskustannukset, kiinteistöverot, kaikki nämä nousevat. Tämä on arvovalinta. Eläkkeensaajat, lapsiperheet, kaikki kärsivät. Missä oli edustaja Kaikkonen budjettiriihen aikaan, kun hän vielä vaati eläkeläisköyhyyden torjuntaohjelmaa? Sitä ei valitettavasti näy. Ministeri Orpo, ettekö te ottanut Kaikkosta mukaan budjettiriiheen, kun sieltä nyt tuli näin kylmä kokoomuslainen linja ja pienituloiset lapsiperheet ja eläkkeensaajat kärsivät? [Eduskunnasta: Kyllä se Kaikkonen siellä oli!]

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

12.03 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihmettelin, että onko se hikipisara, joka tuli otsalleni, mutta se oli käsienvpesusta hallitusaitiosta roiskuvaa vettä tänne, kun kokoomus yrittää irtisanoutua niistä kiky-sopimukseen kuuluneista leikkauksista, joita tehtiin pienipalkkaisten julkisen alan työntekijöiden lomarahoihin. Se oli sisilialainen tarjous: näistä leikataan, tai me teemme vielä ikävämpiä ratkaisuja. Ei se käsiä pesemällä miksikään muutu. Tämä muistetaan. Te olette leikanneet pienipalkkaisten ihmisten lomarahoja ja vieneet heidän lastensa lomamahdollisuuksia.

Arvoisa puhemies! Kun hallitus aloitti, niin pääministeri Sipilä silmät kosteina puhui, miten nämä ovat talkoot, joihin kaikki osallistuvat. Nyt kun katsotaan näiden talkoiden tuloksia, on sitten kysymys eduskunnan tietopalvelun laskelmista tai VM:n omista laskelmista, niin näissä talkoissa köyhät tekevät työt ja rikkaat istuvat katsomossa nakkimuki kädessä ja huutavat ohjeitaan. Köyhiltä viedään jopa valtiovarainministeriön mukaan ensi vuonna [Puhemies koputtaa] 37 euroa, kun rikkaille annetaan 400. Sekö on sitä talkoota?

12.04 **Jaana Laitinen-Pesola kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Syytely kiky:n osalta siitä, kuka teki ja mitä teki, on mielestäni turhaa — tosin huomaan, että erittäin herkullista. Totta on se, että kikyillä korvattiin tiettyjä hallituksen esittämiä toimenpiteitä, [Välihuutoja] jotka eivät olleet mieluisia työmarkkinoille ja palkansaajille. Mutta kiky-sopimuksen allekirjoittajat ovat työmarkkinoiden keskusjärjestöt, palkansaajapuoli ja työnantajapuoli, ei hallitus, vaan nimenomaan työmarkkinoiden keskusjärjestöt.

Minä toivoisin todellakin sitä, että varsinkin ne täällä salissa istuvat, joilla on paljon työmarkkinakokemusta ja -osaamista, osoittaisivat nyt jo käynnissä olevalla työmarkkinakierroksella enemmän malttia ja lievenytystä kuin lietsontaa, koska mitä vähemmän poliitikot sormensa pistävät sinne työmarkkinapöytään, sen parempi. Tämän sanon omasta kokemuksesta.

12.05 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! 2,5 vuotta sitten tilanne oli todella huono tässä maassa, lähes katastrofaalinen, ja nyt ollaan aivan toisessa tilanteessa. Sen tähden nyt on kyllä aika katsoa tulevaisuuteen, ja tulevaisuus näyttää siltä, että tuloerot ovat kasvussa. Tähän edellytän kyllä hallitukselta selkeitä toimenpidenäkemyksiä, joita ei ole tähän budjettiin sisällytetty. Tämä koskee siis lapsiperheitä, eläkeläisiä ja niitä ihmisiä, joille ei työpaikkaa tule. On selvää, että niiden, jotka pääsevät työhön, asema paranee, mutta meillä on valtava määrä ihmisiä, jotka ovat perusturvan varassa ja ovat todella heikossa asemassa tällä hetkellä. Mitkä ovat ne toimenpiteet, jotka hallitus konkreettisesti tuo eduskunnalle tiedoksi ja käsittelyyn, jotta tämä eriarvoisuuskehitys saadaa katkaistua?

12.06 **Krista Mikkonen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oli hienoa kuulla hallituspuolueiden ryhmäpuheissa, kuinka he toteavat, että koulutukseen satsaaminen on se, millä voidaan rakentaa kestävää tulevaisuutta, ja näinhän se on. On hienoa, että hallitus on laittanut jotain hyvin pieniä, erittäin tarkasti kohdennettuja ja pääosin määräaikaista satsauksia koulutukseen, mutta se ei poista sitä tosiasiaa, että meidän koulutusjärjestelmämme perustaa on murennettu tällä hallituskaudella todella vakavasti. Sieltä on viety noin puolen miljardin säästöt, ja se tarkoittaa sitä, että meillä on koulussa yhä suurempia ryhmäkokoja, varhaiskasvatusoikeutta on rajattu, lähiopetuksen määrä on vähentynyt ammatikouluissa, opintotukea on leikattu. Se, että hallitus laittaa nyt 50 miljoonaa pysyviä sat-

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

sauksia koulutusjärjestelmään, ei auta sitä murenemista, mitä koulutusjärjestelmään on nyt tehty. Vihreät haluavat satsata aidosti koulutukseen ja estää tämän [Puhemies koputtaa] koulutusjärjestelmän perustan murenemisen.

12.07 Tuomo Puumala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Teen nyt poikkeuksen sillä tavalla, koska olen ajatellut, että ei aina kannattaisi palata menneeseen ja miettiä, että mitä te olette tehneet. Se ei johda mihinkään. Mutta nyt on pakko, koska josain kohtaa hurskastelulle tulee tavallaan raja vastaan.

Edustaja Aalto, te olette hieno mies ja hyvä ystäväni, opiskelukaverini, mutta jossain kohtaa on hurskastelun raja täynnä. Te sanoitte ryhmäpuheenvuorossanne, että Pisa-tulokset heikkenevät ja alueellinen eriarvoisuus kasvaa, mikä on totta ja yhteinen huolenaihe, mutta Pisa-tuloksethan ovat edellisen hallituksen mittauksia. [Välihuutoja]

Ja sitten mennään faktoihin: Te leikkasitte 430 miljoonaa euroa kuntien valtionosuuksista, josta pääosa peruskouluista. Me lopetimme tuon, tukimme tuon tien, emme leikkaa enää peruskoulusta. [Krista Kiuru: Leikkaattehan!] — Te leikkasitte 430 miljoonaa euroa. — Me olemme jäädyttäneet pelkästään indeksit, tuoneet sinne uusia toimia. Nyt toivoisin, että menisitte tuossa retoriikassa vähän syvemmälle, mitä te tekisitte toisin, [Puhemies koputtaa] kun näytöt ovat tuon kaltaisia.

12.08 Kimmo Kivelä si (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Merkittävä lahja 100-vuotiaalle isänmaalle oli siinä, että emme joutuneet hallituskriisiin, ja tästä on pitkälle kiittäminen sinisen eduskuntaryhmän syntyä. Emme tarvitse hallituskriisiä emmekä tarvitse työmarkkinakriisejä. Monilla on tässä maassa edelleen vaikeaa, mutta Suomi on menossa hyvälle tielle. Budjetissa katsotaan turvallisuuteen, kansallisen eheyden vahvistamiseen, tulevaisuudenuskon vahvistamiseen. Työn, yrittämisen, välittämisen linja poikii tuloksia ja valoisampi tulevaisuus koittaa monille. Nyt tarvitaan malttia pitää huolta, että kaikki pysyvät kyydissä.

12.09 Sanna Marin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Isossa kuvassa talouden yleinen käänne parempaan ei ole hallituksen ansiota tai aikaansaannosta kuten ei ollut aiempien hallitusten syytä, että yleinen taloustilanne heikkeni. Pienenä, euroalueeseen kuuluvana ja vientiin vahvasti tukeutuvana maana olemme sidoksissa Euroopan ja maailman talouskehitykseen. On siis harhaanjohtavaa perustella pienituloisiin kohdistuvia leikkauksia talouden tai työllisyyden käänteen kautta. Työllisyys ei kohene sen seurauksena, että te, pääministeri Sipilä, ja te, valtiovarainministeri Orpo, leikkaatte köyhiltä, sairailta, työttömiltä, lapsiperheiltä, opiskelijoilta ja eläkeläisiltä. Pienituloisiin kohdistuvat leikkaukset ja vauraille ohjatut verohelpotukset ovat ideologisia valintoja. Tuloerojen kasvu on ideologinen valinta. Pääministeri Sipilä, milloin siirrytte sanoista tekoihin ja alatte torjua eriarvoistumista? Milloin vastaatte niiden ihmisten hätään, jotka eivät orastavasta kasvusta hyödy mutta joutuvat tekemienne [Puhemies koputtaa] päätösten seurauksena valitsemaan, ostaako tänään lääkkeitä [Puhemies koputtaa] vai ruokaa?

12.11 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Köyhyyttä ja eriarvoisuutta, ja ralli jatkuu. Näillä menetelmillä emme pääse siihen lopputulokseen, johon hallitus nyt kovasti pyrkii ja jota pitää arvostaa.

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

Ministeri Orpo, toistan tämän nyt varmasti neljännen kerran ja tulen tekemään sen niin kauan kunnes asiat muuttuvat: Tämä hallitus ei ole reagoinut aiempien hallituksien tavoin siihen, että veronumero, joka on työntekijöillä, estää harmaata taloutta ja tuo verotuloja tähän maahan. Miksi hallitus edelleen makaa tämän asian kanssa? Se on hävytöntä suomalaisia rehellisiä yrittäjiä kohtaan, jotka kärsivät siitä kilpailuetuudesta, jonka tähden he eivät pärjää urakoissa. Olisin toivonut, että sinisessä unessa, anteeksi, puolueessa olisi myös otettu tämä yrittäjäystävällinen linja voimakkaasti esille ja johtotähdeksi — mutta ei. Käsien levittelyä ja huokailua: kuinka hieno on tulevaisuus. Ministeri Orpo, vielä kerran, [Puhemies koputtaa] tänäänkö lupaatte?

12.12 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Poissa silmistä, poissa mielistä. Tuolla seinällä ovat nuo Wäinö Aaltosen hienot patsaat. Siellä on Raivaaja. Se on se suomalainen vanhus, joka rakensi tämän isänmaan. Siellä on Tulevaisuus: äiti ja lapsi. Ja siellä on Sadonkorjaaja: edelleen se sama vanhus, joka odottaa.

On erittäin huolestuttavaa katsoa tätä sosiaali- ja terveysministeriön budjettia. Täällä annetaan uusi valtion korvaus kunnille maassa laittomasti oleskelevien kiireellisen sosiaalihuollon kustannuksiin. Se on peräti 5,3 miljoonaa. Samalla kuitenkin leikataan vanhustenhoidosta tämän hyvän ikääntymisen turvaamisen laatusuosituksen perusteella peräti 4,2 miljoonaa, ja kaiken kaikkiaan säästöjä arvioidaan tulevan 16,5 miljoonaa. Ne ovat valtavia rahoja. Voitteko te kertoa: miksi te teette näin? Samalla vanhusten laitospaikkoja vähennetään. Tämä on täysin systemaattista: vuodesta toiseen, hallituksesta toiseen vanhusten pitkäaikaishoivapaikkoja vähennetään. [Puhemies koputtaa] Tilanne on kestämaton. Miksi teette näin?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Vielä myönnän vastauspuheenvuoron edustajalle Yanar, ja sen jälkeen otamme ministerien vastauksia, ja sitten debatti jatkuu.

12.13 Ozan Yanar vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Emma Kari toi äsken hyvin esille, kuinka vihreiden yritystukikarsinta ja ympäristölle haitallisten tukien karsinta pohjautuu tutkittuun tietoon ja tämän maan parhaiden talousosaajien tutkimuksiin. Tämä oli hyvä vastaus hallituspuolueiden edustajien kritiikkiin. Sen sijaan on hämmästyttävää nähdä, miten hallituspuolueiden edustajat ovat ilmeisesti edelleen vastahakoisia leikkaamaan löysästi käytetystä rahasta, joka on tehottomien yritystukien muodossa, kun vaihtoehtona olisi se, että me laittaisimme nämä rahat koulutukseen, tutkimukseen ja tasa-arvoisemman yhteiskunnan rakentamiseen. Tämä on vihreiden linja.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ministeri Orpo, 3 minuuttia.

12.14 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa hyvinvointiyhteiskunnasta, sen eriarvoisuudesta ja ylipäänsä hyvinvoinnista tuntuu unohtuvan se, että se hyvinvointi perustuu työhön, työstä kannettaviin veroihin ja siihen, että on vahva julkinen sektori, joka järjestää ja tuottaa niitä tasa-arvoisia, hyviä palveluita ja pitää huolta heikoimmassa asemassa olevista. Tämä ei ole mahdollista, jos meillä ei ole kilpailukykyinen, osaamiseen perustuva talous ja kunnossa oleva julkinen sektori ja julkinen talous.

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

Näitä yksinkertaisia asioita hallitus toteuttaa määrätietoisesti. Me olemme pistäneet meidän julkista taloutta kuntoon, parantaneet kilpailukykyä, tehneet lukemattomia toimia työllisyyden parantamiseksi, jotta meillä on varaa pitää yllä meidän hyvinvointiyhteiskunnan tärkeitä palveluita ja pitää huolta kaikista. Tämä on parasta eriarvoisuuden torjumistyötä ja hyvinvoinnin vahvistamistyötä, mitä voidaan tehdä. Sillä ei ole näissä puheissa ollut paljon arvoa, että meidän työllisyys paranee niin voimakkaasti. Tarkoitin sillä, että sillä numerolla ei ole väliä vaan siellä sen numeron takana jokaisella ihmisellä, joka työllistyy työttömyydestä. 20 000 pitkäaikaistyötöntä vähemmän — se on valtava määrä. Edelleen, kyllä, on 100 000, mutta nyt suunta on oikea, vauhti on oikea, ja me teemme lisää toimia työttömyyden parantamiseksi. Se on parasta työtä. En vähättele sitä, että tulonjakolaskelmissa on pieni liike väärään suuntaan, mutta se on kuitenkin pieni verrattuna siihen, jos te katsotte, kuinka paljon tulonjako laajemmin yhteiskunnassa paranee sillä, että ihmiset työllistyvät, pääsevät pois siitä työttömyyden loukusta. Minusta se on arvokkainta.

No, mitä tulee sitten tähän osaamispohjaan, josta olemme tässä eduskunnassa puhuneet ja paljon ja aiheesta, niin kun on ollut julkista rahaa, budjettirahaa, vähän vähemmän käytössä, niin se, mikä on aloitettu tällä hallituskaudella ja mikä jäi viime hallituskaudella tekemättä, on koko koulutusjärjestelmän reformointi. Varhaiskasvatus, peruskoulu, [Krista Kiuru: Ei todellakaan ollut näin!] lukiot, toinen aste, korkeakoulut, huippututkimus, kaikki on jäänyt tekemättä, ja siksi meidän koulutuksemme taso on laskenut. Kun meidän opetusministerimme on hoitanut säästöläit, [Puhemies koputtaa] hän on lähtenyt määrätietoisesti, rohkeasti uudistamaan koko koulutusjärjestelmää, viemään suomalaista koulutusta ensi vuosikymmenelle, tämän vuosituhannen haasteisiin, auttamaan suomalaisia nuoria koulutuksen polulle, joka takaa heille hyvän tulevaisuuden ja Suomelle hyvinvoinnin. Tämä on ainut tie, ja nyt nämä uudistukset ovat liikkeellä. Ja kun meillä on ollut liikkumavaraa, [Puhemies koputtaa] me olemme suunnanneet sen kriittisiin kohtiin, joissa tuemme tätä reformia.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Pääministeri Sipilä, 2 minuuttia.

12.17 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin näistä laskelmista: se on fakta, että pienimmässä desiilissä tulot ovat pienentyneet 3 euroa kuukaudessa, ja se on fakta, että siinä suurimpana tekijänä ovat indeksileikkaukset ja tupakkaveron korotus. Nämä näkyvät, se on faktaa.

No, kuuluuko kasvu kaikille, ja ovatko kaikki päässeet kasvuun mukaan? Eivät ole päässeet mukaan. 20 000 pitkäaikaistyötöntä on jo päässyt tähän mukaan, mutta kaikki eivät ole vielä päässeet mukaan. Meillä riittää töitä. Pitkäaikaistyöttömien määrä on ehdottomasti liian korkealla tasolla vielä, ja sen eteen tehdään joka ikinen päivä töitä. No, ovatko kaikki olleet talkoissa mukana? Täytyy sanoa, että tämän pääministerikauteni suurimpia pettymyksiä on ollut se, että tähän talkookutsuun on vastattu näin huonosti. Ministerit ovat pudottaneet palkkaansa 7 prosenttia, mutta tähän talkookutsuun ei vastattu.

No, voidaanko budjetilla... [Hälinää — Puhemies koputtaa] Tulonjakovaikutukset budjetissa: silloin kun yhtä aikaa joudutaan taloutta sopeuttamaan, tekemään kipeitä leikkauksia ja samaan aikaan on tehty töitä sen eteen, että talous lähtee kasvuun ja työllisyys pieneneeseen, niin tässä yhtälössä on aika mahdotonta pitää se täsmälleen nollassa. Jos te katsotte esimerkiksi sitä Ylen julkaisemaa kalvoa, se on kohtuullisen suora viiva verrattuna siihen, miten aikaisemmin vastaavissa tilanteissa tuloerot ovat suorastaan revenneet. Mut-

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

ta tässä meillä riittää vielä töitä. Se on myönnettävä, että eriarvoistumiskehityksen pysäyttämässä meillä riittää töitä, ja se on tämän hallituksen toisen [Puhemies koputtaa] puoliskon tärkeimpiä tehtäviä.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ja vielä eurooppaministeri Terho, 2 minuuttia, ja sitten jatkamme debattia.

12.20 Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Edustaja Savio kysyi aiemmin nimenomaan Eurooppa-asioista ja otti esiin tämän vilkkaan syksyn, mikä EU:ssa on odotettavissa uudistusten suhteen. Tällä hetkellä konkreettisia esityksiä ei ole vielä pöydässä, mutta on hyvin tärkeää, että seuraamme niitä tarkkaan ja noudatamme hallitusohjelmaa, joka on kyllä ennakoanut paljon niitä esityksiä, mitä todennäköisesti tämän syksyn mittaan tulee. Myöhemmin syksyn aikana eduskunta saa tilaisuuden keskustella tästä aiheesta lisää.

Sitten talouden suuresta kuvasta: Mainitakseni tämän keskustelun myötä usein esille nostetun väitteen, että nyt saatu talouskasvu on vain kansainvälistä suhdannemuutosta, niin on omituista, kuinka pitkällä viiveellä tämä suhdannemuutos sitten siirtyi Suomeen, jos kymmenen vuotta sitten kansainvälisesti alkanut kasvu siirtyi vasta tämän hallituksen päätösten myötä kotimaahamme Suomeen. Tämä väite on yksinkertaisesti epä johdonmukainen ja epätosi. Hallituksen päätökset eivät yksin ole kääntäneet maailman taloutta varsinkaan mutta eivät myöskään Suomen taloutta, mutta ne ovat merkittävästi vahvistaneet Suomen taloutta ja saaneet Suomen mukaan tähän kansainväliseen myönteiseen kehitykseen.

Oppositio, erityisesti vihreät, on usein tuonut esiin, että leikkausten sijaan olisi täytynyt paljon mukavampana keinona käyttää haitallisten yritystukien kohdentamista uudelleen. Herää kysymys, että jos tämä on niin helppoa, niin miksi ette te toteuttaneet tätä silloin, kun olitte itse hallituksessa. Se on hyvin merkillistä retoriikkaa, koska teillä on ollut tähän tilaisuus. Mutta kaikeksi onneksi teille tulee tähän tilaisuus, koska hallitushan on päättänyt laittaa yhteisen työryhmän miettimään parlamentaarisesti sitä, miten yritystukia tulevaisuudessa ohjataan, joten teille tulee tilaisuus vaikuttaa asiaan.

Kun täällä puhutaan tuloeroista: meillä on luullakseni kaikilla puolueilla täällä yhtäläinen näkemys siitä, että tuloeroja ei saa päästää kohtuuttomiksi, mutta ennen kuin päästään tekemään tulonsiirtoja, täytyy olla tuloja, joita voi siirtää. Siksi tämä hallitus on tehnyt arvovalinnan työstä, yrittämisestä: lisää ihmisiä, jotka saavat tuloja, sitten voidaan tehdä tulonsiirtoja.

12.22 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan vielä lomarahaleikkauksiin. Niissä on kysymys siitä, että hallituksen vaatimuksesta palkansaajat jätettiin eriarvoiseen asemaan sillä tavalla, että sadattuhannet julkisen sektorin työntekijät menettivät lomarahastaan 30 prosenttia tämän sopimuksen seurauksena. Hallitus vaati, että julkisen sektorin työntekijöiltä ja palkansaajilta leikataan enemmän. Eli kysymys on siitä, että hallituksen politiikka eriarvoistaa myös palkansaajia.

Toinen asia, mihin haluan puuttua: pääministerin puhe siitä, että kun on tehty kipeitä leikkauksia, niin sitten on tarvittu talouskasvua ja työllisyyttä vahvistavia toimenpiteitä. Pitää paikkansa, mutta teillä on paljon sellaisia yksittäisiä päätöksiä, jotka eivät todellakaan paranna talouskasvua ja työllisyyttä. Otan esimerkiksi yrittäjävähennyksen. Pitkälti

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

toistasataa miljoonaa euroa käytetään. Lain perusteluissa todetaan, että ei ole työllisyysvaikutuksia, ei talouskasvuvaikutuksia. Puhtaasti tulonsiirtoa varakkaille ihmisille, hyvin toimeentuleville ihmisille samaan aikaan, kun leikataan kipeästi työttömiltä ihmisiltä. Teidän hallituksenne politiikka jatkaa tällä budjetilla [Puhemies koputtaa] täsmälleen samaa linjaa eliikkä eriarvoistavaa linjaa.

12.23 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä vihreät sanoivat, että meidän pitää peruuttaa kaikki koulutusleikkaukset. Mitä se tarkoittaa, kun toiseksi suurimmassa pääluokassa ei lainkaan säästetä? Se tarkoittaa, että meidän pitää todella rajusti sitten leikata sosiaaliturvaa tai meidän pitää ottaa paljon lisää velkaa.

Ennen vihreät puhuivat kestävästä kehityksestä, tänään he tekevät kreikkalaisia valintoja. Kreikkalaisetkaan eivät tehneet tällaisia velkavalintoja kuin mitä vihreä puolue edustaa. Nyt meidän pitäisi välttämättä edistää työn liikkuvuutta monilla tavoin. Vihreät esittävät päinvastoin työn liikkuvuuden verorasituksen kasvamista. Päinvastoin meidän pitäisi joku muuttoavustus tehdä, että ihmiset pääsisivät muuttamaan työn ääreen, kun sitä nyt on kerrankin Suomessa tarjolla. [Välihuuto] Miksi minulla on Osmo Soininvaaraa todella ikävä täällä eduskunnassa? Siksi, että vihreät ovat menettäneet aatteellisen pohjansa kestävästä kehityksestä.

12.24 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Otan kunnia-asiana sen, että etenkin keskusta käyttää aikansa vihreiden vaihtoehdon pohtimiseen oman linjansa sijaan. Suositan, että keskusta jatkaa vihreiden vaihtoehdon tutkimista. Sieltä voitte havaita, että ihmisten perusturvasta ja koulutuksesta leikkaamiselle on vaihtoehto. Suositan-kin hallitukselle linjaa, jossa tuloeroja kavennetaan ja koulutukseen satsataan ja suurin huomio laitetaan isojen rakennemuutosten toteuttamiseen. Ja mitkä ovat ne isot työllisyyttä lisäävät rakenneuudistukset? Tähän ovat monta kertaa aiheellisesti muun muassa kokoomuksen Elina Lepomäki ja Juhana Vartiainen kiinnittäneet huomiota ja kysyneetkin suoraan valtiovarainministeri Orpolta, mitkä ovat ne isot työllisyyttä edistävät rakenneuudistukset, jos edes ulkomaisen työvoiman tarveharkinnasta ei voida luopua. Miten saatte työllisyyttä lisää, jos rakenneuudistuksiin ei kyetä?

12.25 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En usko, että suomalaiset haluavat kuunnella kinastelua ja riitelyä täältä eduskunnasta vaan mieluummin sitä, mitä on tehty ja mitä on saatu aikaan ja miltä tulevaisuus näyttää. Toimet ovat olleet kovia, siitä varmasti kaikki ovat yhtä mieltä, ja myös vaikeita, mutta näillä toimenpiteillä talouden suunta on käännetty. Nyt talous kasvaa, työttömyys vähenee ja työllisyys paranee, mutta me tarvitsemme edelleen lisää toimenpiteitä varmistaaksemme sen, että tulevaisuudessa me pystymme huolehtimaan entistä paremmin jokaisesta suomalaisesta.

Itse pidän hyvänä sitä, että varhaiskasvatusmaksuja pystytään alentamaan, opintotukeen tekemään perhekorotus ja maksutonta varhaiskasvatusta kokeilemaan ja myös takuueläkettä korottamaan jälleen tämän hallituksen aikana. Nämä ovat niitä pieniä panoksia, mihin nyt on varaa, ja osoittavat sitä, että sinne, missä eniten tarvitaan, tämä hallitus myös laittaa.

12.26 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jokaisella suomalaisella tulee olla oikeus saada asianmukaista hoitoa. Näin ei kuitenkaan nyt ole. Viimeksi

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

eilen sain palautetta siitä, että hoitoon ei pääse. Sen sijaan hallituksella kyllä riittää resursseja laittomasti maassa oleskelevien hoitoon.

Mitä tulee päivähoitoon, niin olen iloinen siitä, että hallitus pitää kiinni siitä lähtökohdasta, että vanhempien tulee hoitaa omia lapsiaan. Mutta entäs lastentarhanopettajat? Moni lastentarhanopettaja joutuu tekemään jo lisätyötä, jotta ansaitsee elantonsa. Meidän tulee panostaa lastentarhanopettajien työn houkuttelevuuteen ja siihen, että se on sellainen ala, mille hakeutuvat ammattilaiset. Tällä hetkellä lastentarhanopettajia ei arvosteta, sitä työn arvostusta ei näy. Siihen tulee hallituksen panostaa, koska lastentarhanopettajat tekevät sitä kaikkein arvokkainta työtä eli ovat [Puhemies koputtaa] varhaiskasvatuksessa meidän lastemme kanssa. [Hälinää]

12.27 Simon Elo si (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! "Kipeät säästö- ja leikkauuspäätökset on tehty tai sovittu. Tästä eteenpäin panostetaan yrittäjyyteen, työllisyyden parantamiseen ja suuriin rakenneuudistuksiin. Ne luovat vahvan perustan alkaneen kasvun jatkolle. Näin velkavetoisesta taloudesta siirrytään kasvuvetoiseen talouteen. Se on koko kansan etu ja varmistaa elämisen mahdollisuudet myös tuleville sukupolville." Hyvin sanottu, mutta eivät ole minun sanojani. Näin kirjoitti ja sanoi edustaja Kankaanniemi 31. toukokuuta 2016. Kun kuuntelen nyt edustaja Kankaanniemeä, niin siinähan puhui kuin muuttunut mies. Ajatukset taitavat olla kääntyneet aivan pääläelleen, kun joutui oppositioon. Ihmetyttää, miten linja voi muuttua näin epäjohdonmukaiseksi sen jälkeen, kun paikka muuttuu hallituksesta oppositioon.

Ihmettelen syvästi perussuomalaisen eduskuntaryhmän epärakentavaa toimintaa tässä salissa. Esityksiä vaihtoehdoksi ei tule, mutta sitäkin [Puhemies koputtaa] enemmän rakikoiran haukkumista.

12.29 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Sipilä, te ilmaisitte pettymyksenne siihen, että hyväpalkkaiset johtajat eivät vetoomuksestanne huolimatta lähteneet mukaan talkoisiin. Mutta, pääministeri Sipilä, minä haluan kysyä: Miksi te jätitte näiden hyväpalkkaisten herrojen ja rouvien osallistumisen heidän oman vapaaehtoisuutensa ja hyväntahtoisuutensa varaan? Pääministerillä on välineitä osallistaa myöskin hyvätuloisia talkoisiin, jos näin haluaa. Se väline on verotus. Valitettavasti tämä hallituksen veropolitiikka kokonaisuudessaan on ollut hyvätuloisia suosivaa.

Mitä tulee kilpailukyky sopimukseen, niin on varmasti ihan totta, että on turha tässä vaiheessa enää kiistellä, kenen syytä se oli, vaikka fakta on selvä, että sitä sopimusta ei olisi syntynyt ilman hallitusta. Mutta yhtä lailla faktaa on se, että hallitus halutessaan voi perua tämän lomarahaleikkauksen osoittamalla siihen riittäviä resursseja, joten minun seuraava kysymykseni pääministerille on: pidätkö tätä julkisen sektorin, muun muassa juurikin lastentarhanopettajien, [Puhemies koputtaa] kurjistavaa lomarahaleikkausta oikeudenmukaisena, ja mikäli ette, oletteko valmis sen perumaan?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Työministeri Lindström, 2 minuuttia.

12.30 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pyysin puheenvuoroa, koska täällä on tämä työllisyys aika monessa puheenvuorossa noussut esille ja ylipäättään tässä keskustelussa. Ymmärrän sen, että tietysti huoli pienituloisista ja työttömistä ihmisistä on aina ajankohtainen, mutta se on surullista, että tässä keskustelussa ei

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

ole lainkaan kiinnitetty huomiota siihen positiiviseen virtaukseen, mikä Suomeen onneksi on tullut. Se on nostettu esille, työllisyysaste on parantunut, ja meillä on positiivinen ongelma, jonka nimi on positiivinen rakennemuutos. Kun tämä tuli meille onneksi syliin, niin hallitus ryhtyi miettimään, mitä me voimme tehdä sen asian edistämiseksi. Ja ennen kaikkea, kun täällä on puhuttu tästä, että koko maa mukaan tähän, ideana tässä on myös se — kun tämä positiivinen rakennemuutos on lähtenyt Turusta, Varsinais-Suomesta — miten me voimme tätä hyvää levittää muualle maahan. Ja nyt tulee viestejä joka puolelta — Keski-Suomesta, Lapista, Itä-Suomesta — että positiivista virtausta tapahtuu. Totta kai täällä on vielä paljon tehtävää, meillä on liikaa työttömiä ihmisiä ja liikaa pitkäaikaistyöttömyyttä, mutta merkit ovat hyvät, ja sen takia pyysin tämän puheenvuoron.

Toinen asia: Kun aloitin vuonna 2015 tässä tehtävässä, niin heti tuli syliin ongelma: työllisyysmäärärahat loppu. Tällä hetkellä tilanne on aivan toisenlainen. Meillä on itse asiassa sellainen positiivinen ongelma tässäkin, että me mietimme nyt, mitä me tiedotamme näille toimijoille kentällä siitä, miten käytetään näitä rahoja, ja toisekseen tietoa siitä, minkälaisia palveluja työttömille on saatavana. Tämä on pelkästään positiivista, ja on tietenkin minun vastuullani tämä asia hoitaa, että tästä tullaan tiedottamaan. Joka puolella Suomessa on rahaa jäljellä. Tämä on minun mielestäni merkki siitä — SDP esitti Rinteen mallia, joka on ihan fiksu malli — että hallituksella on oma malli aktivoida ihmisiä ja tämä malli toimii ihan todistetusti. Haluaisin, että keskityttäisiin myös tähän positiiviseen asiaan unohtamatta tietenkään työttömiä.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt jatkamme debattia.

12.32 **Jukka Gustafsson sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Huhtasaari puhui täällä lastentarhanopettajien tilanteesta. Te olitte tukemassa hallitusta, joka oli tämän kiky-sopimuksen arkkitehti, ja niissä päätöksissä näkyy nyt sitten tämä lomarahojen leikkaaminen. Tänään Helsingin Sanomissa lainattiin OKM:n tutkimusta, että 40 prosenttia lastentarhanopettajista haluaa vaihtaa alaa, syynä työn henkinen ja fyysinen raskaus. Väittäisin kyllä myöskin näin, että kiittämätön lastentarhanopettajien ja päivähoiton alan ammattilaisten lomarahojen leikkaus on loukannut alan ihmisiä syvästi. Sen takia yhdyn niihin kansanedustajiin, jotka vetoavat nyt hallituspuolueisiin ja ministereihin: lopetakaan nyt [Puhemies koputtaa] tämä lomarahojen leikkaus. Ehdottomasti näin pitää tehdä.

12.33 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelyssä oleva vuoden 2018 budjettikirja sisältää todella paljon hyvää suomalaisille ihmisille, myös kaikkein heikoimmassa asemassa oleville ihmisille. Hyvää oli se, että valtiovarainministeri totesi, että työtä jatketaan sitkeästi suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan vahvistamiseksi ja työpaikkojen tuomiseksi kaikille suomalaisille. Oppositio on sydämetön: te muistelette menneitä, ette tuo esityksiä, joilla suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa voitaisiin rakentaa. [Jukka Gustafsson: Seitsemän kohdan ohjelma luettiin!]

Keskustan ryhmän puheenjohtaja Kaikkonen totesi, että voitaisiin kutsua koolle ryhmä, joka pohtisi muuttotappioalueiden ja maaseudun asiaa. Se on hyvä asia, mutta jos kestävä kasvua halutaan, silloin tarvitaan vahvaa kaupunkipolitiikkaa, ja toivon, että hallitus vahvistaisi kaupunkipolitiikkaansa ja läpivalaisisi sen, mikä on kaupunkien ja metropolialueen rooli kasvussa. Kysynkin: onko mahdollista, että hallitus toisi eduskunnalle metropoli-

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

ja kaupunkipoliittisen selonteon, jossa voisimme katsoa kaupunkipolitiikkaa ja ehkä selvittää myöskin kaupunkien roolia syntyvien uusien maakuntien rinnalla?

12.34 Stefan Wallin r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tietysti äärimmäisen hieno asia, että talous nyt kasvaa. Tätä olemme odottaneet jo melkein kymmenen vuotta. On käytännössä samantekevää, kenelle kunnia tästä kuuluu, kunhan nyt talouskasvu on tosiasia. Rakentamisen alalla on vipinää, vienti vetää, kotimaan kulutus on kohdallaan. Asiat ovat suhteellisen hyvin. Varsinais-Suomessa on jopa pula osaavista työntekijöistä, kun Turun telakka ja Uudenkaupungin autotehdas palkkaavat, mitä nyt ehtivät.

Talouskasvun aikana yhä useammalla menee yhä paremmin, mutta siksi on myöskin huolehdittava niistä, jotka eivät löydä näitä kasvun hedelmiä omalta lautaseltaan. Nyt tarvitaan erittäin paljon työtä uusien työpaikkojen eteen. Työ on, kuten tiedämme, paras sosiaaliturva. Tarvitsemme kunnianhimoisempaa politiikkaa, jotta Suomi pääsisi työllisyysasteen osalta kohti pohjoismaista tasoa tai edes pohjalaista tasoa, jossa se hipaisee 75:tä prosenttia, Ahvenanmaalla jopa 80:tä prosenttia. [Puhemies koputtaa] Ei kenelläkään, ei myöskään hallituksella, ole tätä taikasauvaa käytettävissä, mutta jos löytyy edelleen ideologisia esteitä tämän tavoitteen saavuttamiseksi, ne pitää raivata pois.

12.36 Markku Rossi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tuntuu, että ainakin osalla oppositiosta on suurempi huoli lomarahosta kuin siitä, kuinka luodaan uutta työtä. Olen ymmärtänyt, että täällä on puolueita, jotka ovat työn puolueita ja tukevat nimenomaan työtä, työllisyyttä ja työllisyyden lisäämistä. Sipilän hallitus, koko hallitus, siis keskustan, kokoomuksen ja nykyisen sinisen ryhmän hallitus, ansaitsee tunnustuksen talouspolitiikan jatkuvuudesta, siitä, että meidän kilpailukyky on parantunut ja kaikella tällä luodaan työtä eteenpäin. Myös perussuomalaisten ryhmä tähän puolivälikauteen asti oli mukana tässä talouspolitiikan työssä. Kiitos myös teille kaikille, koska tämä on koko Suomen hyväksi.

Herra puhemies! Me teemme myös uudistuksia, esimerkiksi liikenneinvestoinneissa tapahtuu budjetin kautta paljon hyvää koko Suomen kannalta. Edustaja Mäkelä puhui silta-rumpupolitiikasta. Minä toivon, että sitä tehdään tuolla muuallakin kuin ainoastaan täällä Helsingissä ja pääkaupunkiseudulla elikkä että viedään myös näitä liikenneinvestointeja eteenpäin, kuten tuleva budjetti tulee merkittävästi tekemään.

12.37 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee työtä ja ennen kaikkea työntekijöiden arvostusta. Paitsi kysymys siitä, kuuluuko kasvu kaikille, nämä lomarahat ovat myös arvostuskysymys julkisen sektorin ahkerien pienipalkkaisten kohdalla, usein naisvaltaisten alojen työntekijöiden, kuten lastantarhanopettajien, kohdalla.

Ja edustaja Zyskowiec — huomaan, että ministeri Orpo ei halua tästä asiasta enää puhua, te haluatte tämän vaieta kuoliaaksi — se, mitä te puhuitte siitä, mikä rooli hallituksella oli, oli kaunis tarina, mutta se ei pidä paikkaansa. Taisitte jättää vanhat paperit tuonne vanhaan saliin, nimittäin minulla on täällä mustaa valkoisella: hallitus laittoi 2015 marraskuussa eteenpäin lausunnoille esityksen, jossa oli lomarahaleikkaus. On mustaa valkoisella siitä, että hallitus ajoi tätä lomarahaleikkausta. Ja se oli nimenomaan hallitus, joka laittoi lusikkansa työmarkkinasoppaan. Te otitte vallan ajaa tätä lomarahaleikkausta, ministeri Orpo — teillä on myös valta perua se. Olkaa ryhdikäs, laittakaa sydän paikalleen [Puhe-

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

mies koputtaa] tähän budjettiin. Muuten tämä ei unohdu: kokoomus leikkasi hoitajien ja opettajien lomarahat. [Timo Heinonen: Ei pidä paikkaansa!]

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Lienee kohtuullista, että edustaja Zyskowicz saa vastauspuheenvuoron. — Olkaa hyvä.

12.38 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On varmasti kansaan menevää syyttää hallitusta lomarahaleikkauksista ja vaatia hallitusta perumaan ne. Faktat ovat kuitenkin seuraavat: Hallitus pyrki tiettyihin Suomen kustannuskilpailukykyä parantaviin ratkaisuihin, jotta saisimme vientiä, jotta saisimme ihmisille töitä, kuten on käynyt. Hallitus pyrki siihen, että olisi työaika pidennetty laajasti, kaikilta, kunnolla, ja se, että tähän ei ollut valmiutta, johti osaltaan sitten siihen, että julkisen sektorin lomarahoja leikattiin. Minun mielestäni se oli epäoikeudenmukainen ja huono ratkaisu. Olisi ollut parempi ratkaisu pidentää kaikilta työaika. Mutta katsotaan, mitä esimerkiksi puheenjohtaja Rinne silloin sanoi siitä, ketkä tässä olivat asialla: "Kannatamme sitä, että työmarkkinajärjestöt sopivat työmarkkinoiden keskeisistä kysymyksistä. Ja kun he löysivät ratkaisun, emme halunneet olla sanomassa, että teitte huonon sopimuksen." Näin siis puheenjohtaja Rinne.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt lienee kohtuullista, että edustaja Rinne saa puheenvuoron. — Olkaa hyvä.

12.39 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Tosiasia on se, että sosiaalidemokraattinen puolue kannattaa sopimusyhteiskuntaa. Se on ihan selvä asia. Ja kun keskusjärjestöt pääsivät sopimukseen asiasta, se oli niitten tekemä. Mutta tosiasia taustalla on se, että kokoomusjohtoinen valtiovarainministeriö vaati, että julkisen sektorin työntekijöiltä leikataan enemmän kuin muilta palkansaajilta. Se 30 prosentin lomarahaleikkaus tuli nimenomaan julkisen sektorin työntekijöille sen takia, että kokoomus ja hallitus sitä vaativat, valtiovarainministeriöstä vaadittiin. Tätä te ette voi pestä puhtaaksi, ette yhtään millään. Se on tosiasia.

Sitten edustaja Sarkomaa, te pyysitte konkreettisia esityksiä. Edustaja Lindtman luetteli seitsemän konkreettista kokonaisuutta, joilla voidaan parantaa tätä hallituksen budjettiesitystä, tehdä parempaa, oikeudenmukaisempaa politiikkaa. Esitän konkreettisesti tässä, että perukaa lääkkeiden omavastuukorotukset — perukaa lääkkeiden omavastuukorotukset. Ne vaarantavat pitkäaikaisten eläkeläisten toimeentulon tällä hetkellä. Perukaa ne. [Puhemies koputtaa] Siinä on konkreettinen asia.

12.40 Markus Mustajärvi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies ja pääministeri Sipilä! Edellisen puheenvuoroni aikana sain eräältä keskeiseltä ay-aktiivilta viestin Palvelualojen ammattiliitosta PAMista. Hän laitto sellaisen viestin, että te kävitte uhkailemassa kokouksessa, että mikäli liitto ei hyväksy kikyä, hallitus tekee omat päätöksensä. Onko se vapaa valintatilanne vai pakkolailla kiristämistä? Ja nimenomaan hallituksen toimesta. Ja jos tämä viesti pitää paikkansa, kumpaan minä sitten jatkossa luotan, teihin vai tähän ay-aktiiviin?

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

12.41 **Tapani Tölli kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvinvointiyhteiskunnan keskeinen kulmakivi on kunnossa oleva julkinen talous. Meidän taloutemme ajautui syöksykierteeseen vajaa kymmenen vuotta sitten, ja julkisen talouden tilanne oli vielä vuosi sitten paljon pahempi kuin mielikuva on. Kun tämä hallitus aloitti työnsä, julkisen talouden ja meidän kansantaloutemme tila oli kriisissä, ja nyt tämä talous on saatu oikenemaan. Kun katselemme tämän alkuvuoden ennusteita siitä, miten talous kasvaa ja miten julkinen talous kehittyy, niin ennusteet eivät näyttäneet kovin hyviltä. Kun hallituksen taholta sanottiin, että talous kasvaa nopeammin, erityisesti oppositio mutta myös osa mediaa sanoi, että ei toteudu, ei talous kasva. Nyt kaikki toteamme, että talous kasvaa vahvemmin. Se luo pohjaa julkisen talouden tervehdyttämiselle. Pitää olla tuloja, että pystyy hoitamaan tulonsiirtoja. Nyt on aika siirtyä saneerauksesta kehittämiseen, juuri niin kuin pääministeri sanoi.

12.42 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on tänään puhuttu paljon arvovalinnoista, ja nyt täytyy nostaa esille yksi arvovalinta-asia, josta tänä aamuna keskusteltiin hallinto- ja turvallisuusjaostossa: valtion talousarvioesityksessä on tällainen kohta, että pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanoton menoihin varataan 184 miljoonaa euroa. Tämä on 80 miljoonaa euroa enemmän kuin kevään kehystaso. Ymmärrän jotenkuten vielä sen, että me hoidamme näitä laillisesti pakollisia asioita, mutta en sitä, että meillä samanaikaisesti rahaa käytetään kielteisen päätöksen saaneiden kustannuksiin. Elikkä meillä on tällä hetkellä 1 646 henkilöä sellaisia kielteisen päätöksen saaneita, jotka ovat kaikkien prosessien jälkeen saaneet päätöksen, että heidän pitäisi lähteä maasta pois, ja he jättävät uuden turvapaikkahakemuksen ja aloittavat uudelleen sen prosessin. Nyt tätä rahaa tarvitaan heille, koska meidän prosessimme ei toimi. Elikkä kysyisin hallitukselta: voisitteko te oikaista näitä linjoja siten, että lakeja tulkitaan sen mukaan, että kun tulee kielteinen päätös kaikista hallintoelimitystä, [Puhemies koputtaa] niin silloin sen jälkeen siihen kyseiseen tapaukseen ei enää kuluteta rahaa lainkaan?

12.44 **Maria Tolppanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt kun tätä esitystä katsoo, tässä tulevat kyllä laulunsanat mieleen: "Miksi itkemään, kun onnest' untanään?" Ihan sattumoisin nämä sanat ovat muuten Orpopojan valssista. Täällä moneen kertaan sanotaan, että täytyy olla tuloja, jotta voidaan tehdä tulonsiirtoja, mutta näin se tuntuu tässä maassa tilanne olevan, että jos henkilöllä ei ole tuloja, häneltä halutaan viedä myös tulonsiirrot kokonaan pois. Tulonsiirrot jätetään jonnekin muualle. Tämä on se paha asia tässä. Työ on parasta sosiaaliturvaa, mutta jos ihminen on eläkkeellä, opiskelija, sairas, niin hän ei pysty menemään töihin. Sen lisäksi meillä on nämä kannustinloukut ihmisille, jotka saavat perustoimeentulotukea. He eivät pysty menemään töihin sen takia, että perustoimeentulo silloin romahtaa. Nämä ovat asioita, joihin toivoisin, että tässä budjetissa kiinnitettäisiin huomiota. Otettaisiin hieman sydäntä mukaan myöskin tähän budjettiin.

12.45 **Harri Jaskari kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä on todellakin rähisty pitkään julkisen sektorin lomarahoihin, ja pitäisi ehkä ruveta katsomaan pikkuhiljaa tulevaisuuteen. [Välihuutoja vasemmalta] Todellakin hallituksen puolella tehtiin esitys, että työaikaa olisi lisätty 20 minuutilla — sitä lisättiin 6 minuutilla — ja se olisi saatu hoidettua sitä kautta, ettei olisi tullut mitään leikkauksia, joita työmarkkinoiden sisällä sitten päätettiin toteuttaa. Se oli julkisen sektorin lomarahaleikkaus. Voitaisiinko miettiä

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

nyt, että pidennettäisiin sillä 14 minuutilla sitten sitä työaikaa? Sopiiko se teille, vaikka me emme haluakaan puuttua, ja perutaan lomarahalaukset? Voiko myöskin sosiaalidemokraattinen puolue esittää ammattiyhdistysliikkeelle tällaista pidennystä?

Vielä kommentti edustaja Rinteelle: Puhuitte, että oli tosi törkeätä, että tuli yrittäjävähennys. Montako prosenttia yrittäjistä elää köyhyysrajalla? Tehän puhutte, että tuli rikkaille. [Välihuutoja vasemmalta] 15 000 yrittäjää tienaa vuodessa alle 5 000 euroa. [Puhemies koputtaa] Oliko se rikkaille siinä tapauksessa, kun yritettiin korvata osakeyhtiöiden [Puhemies koputtaa] ja muiden yhtiöiden välinen kuilu?

12.46 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Jaskari, julkisen sektorin lastentarhanopettajilla Helsingin Sanomien esittämien tilastojen mukaan on läntisen Euroopan matalimmat palkat, 2 200 euroa kuukaudessa. Te olette pilanneet heidän viime kesän lomansa, monelta perheeltä jäi lomamatka tekemättä, monelta perheeltä jäi suunniteltu hankinta tekemättä tai täysipainoinen loma muuten viettämättä. Oletteko todella sitä mieltä, että maan kilpailukyky turvataan sillä, että te jatkatte tätä leikkausta myös ensi kesänä ja seuraavana kesänä? Vasemmistoliitto on edelleen vahvasti sitä mieltä, että tällaiset ratkaisut eivät ole oikea tapa Suomen kilpailukyvyn nostamiseen. Oikea tapa on osaamiseen, erikoistumiseen, tutkimukseen, koulutukseen satsaaminen ja työntekijöiden, palkansaajien arvostaminen, ei heidän nöyryyttämisenä ja kyykyttämisenä kiky-sopimuksen laisilla ratkaisuilla.

12.47 Esko Kiviranta kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on kantanut vastuunsa ja kääntänyt maan kurssin takaisin nousuun. Tämä tosiasia ei keskustelemalla muutu muuksi. Talous on kasvu-uralla, ja työttömyys vähenee. Hallituksen tehtävä ei ole ollut helppo, ja soraääniä on tietenkin kuulunut pitkin matkaa. Kuitenkin tämä hallitus on reilussa kahdessa vuodessa saanut paljon aikaan myönteistä kehitystä, ja työllisyys on parantunut tasaisesti. Veroratkaisut on toteutettu kokonaisuuden kannalta järkevästi, ja ne ovat vauhdittaneet yritystoimintaa. Hallitus on toteuttanut menestyksellistä talouspolitiikkaa, eikä ole mitään syytä epäillä, etteikö sama valittu vastuuntuntoinen linja jatku. Myös norminpurkutalkoot ovat olleet tämän hallituksen työlistalla tärkeässä roolissa.

12.48 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies ja puheenjohtaja! Sivulla 9 — siihen asti jaksamme varmaan kaikki lukea — on otsikko Eriarvoisuus. Sitä on peräti seitsemän riviä, ja kerrotaan seitsemällä rivillä, että sitä torjutaan 35 miljoonalla eurolla. Se on siis alle promille budjetin loppusummasta. Eli täälläkin salissa on nyt kehuttu sitä, että on tonni taskussa ja siitä on 70 senttiä annettu kerjäläisen kuppiin. Ei kannattaisi kehua. Samoin tässä kohtaa ei kerrota, että eriarvoisuutta lisätään useilla kymmenillä miljoonilla euroilla, koska köyhiin ja kipeisiin tehdyt leikkaukset jatkuvat myös tänä vuonna. Tämä on harhaanjohtamista. Kuritus jatkuu. Tämä hallitus jää Suomen historiaan ainoana, joka on leikannut kansaneläkkeiden ostovoimaa.

Ja vielä vain yksi esimerkki eriarvoistamisesta: Helsingin Sanomat kertoi toissa päivänä, että sairaalamaksuja on jäänyt maksamatta ja viety perintään 125 000 kappaletta, nousua yli kolmannes yhden vuoden aikana, ja tutkija sanoo, että syynä on hallituksen valtuus [Puhemies koputtaa] nostaa terveyskeskus- ja sairaalamaksuja enimmillään 27,5 prosenttia. Kevennys loppuun: onko Suomessa mahdollisuus siis menestyä vain, jos on perinyt perintätoimiston?

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

12.49 **Lea Mäkipää si** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Katsotaan nyt todella tulevaisuuteen. Tutkimuksen mukaan nuorten suuri huoli liittyy omaan arkeen ja lähiympäristöön, ja kaikista turvattomimpia nuoria ovat kuulemma pohjoisessa asuvat ja toisaalta pääkaupunkiseudulla. Turvallisuutta horjuttaa epävakaa talous, säästöt, leikkaukset ja myös maahanmuutto. Onkin tärkeää, että on hallitus tulevaisuudessa mikä tahansa, tätä velkataakkaa vähennetään vuodesta toiseen. Kiitos tämän hallituksen, näin ollaan tehty.

Ja viesteistä välittyy myös välittämisen merkitys. Nyt työllisyys on parantunut, ja niin kuin ministeri Lindströmkäin mainitsi, näitä toimenpiteitä tehdään, että mahdollisimman moni nuori pääsee työllisyyden pariin, kaikki syrjäytyneet ja yleensäkin ne, jotka odottavat työhön pääsyä. Ainakin nyt on tällainen tulevaisuuden henki, että ollaan parempaa kohti menossa, ja vain yhdessä saamme tätä aikaan.

12.50 **Pertti Salolainen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! En muista, että valtiovarainministeri olisi aikaisemmin koskaan kiinnittänyt budjettipuheenvuorosaan huomiota luonnonsuojeluun. Tällä kertaa se tapahtui. Tämä on kyllä tarpeen vaatimaa sen vuoksi, että Suomen luonto on tällä hetkellä äärettömän vakavasti uhattuna monista syistä: puunkäyttö lisääntyy, metsiä hakataan lisääntyvästi, kaivosteollisuus aiheuttaa vakavaa tuhoa. On tärkeää, että nyt tehdään jotain. Kiitos siitä, että nostitte Metso-määrärahoja 10 miljoonaa euroa, se on merkittävä lisäys, ja virtavesien suojeluun myöskin lisää rahaa. Tämä on harvinaista, ja kiitos siitä.

12.51 **Antero Vartia vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen usein pohtinut sitä, mikä meitä poliitikkoja on estänyt tekemästä todellisia reformeja. Olen ajatellut, että kyse saattaa olla rohkeuden puutteesta, mutta kyllä se vaatisi myös enemmän mielikuvitusta. Tekemätöntä työtä tässä maassa on yllin kyllin, se ei tekemällä lopu. Me tarvitsemme perusteellisia muutoksia verotukseen, me tarvitsemme perusteellisia muutoksia sosiaaliturvaan ja perusteellisia muutoksia työmarkkinoille.

Nyt pidän tämän puheenvuoron budjettikeskustelussa sen takia, että olen huolissani tulevasta budjeteistamme. Suomi on menossa eri tahtiin kuin muu maailma, eikä ole mitenkään mahdotonta, että maailmalla käynnistyy jonkinlainen talouskriisi. Nykyään maat ja taloudet ovat niin riippuvaisia toinen toisistaan, että se tulee väijäämättä heijastumaan myös Suomeen. Sen vuoksi kannustan hallitusta tekemään rohkeampia muutoksia näihin kolmeen edellä mainittuun asiaan, verotukseen, sosiaaliturvaan ja työmarkkinoihin, koska Suomen kriisinsietokyky ei ole kovinkaan vahva. Ja kun se seuraava kriisi tulee, niin siinä vaiheessa tässä salissa käydään vielä paljon vaikeampia keskusteluja kuin nyt.

12.52 **Tarja Filatov sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuloeroissa on aina kaksi osaa. Yksi osa on se, mihin hallitukset ja kuntien valtuustot ja muut eivät pysty vaikuttamaan, koska se tulee ympäröivästä yhteiskunnasta. Toinen osa on se, mitä tehdään itse päätösperusteisesti. Ja ikävä puoli hallituksen budjetissa on se, että se on päätösperusteisesti kasvattanut tuloeroja.

Mutta eriarvoisuus ei ole pelkkiä tuloeroja. Se on myös esimerkiksi pitkäaikaistyöttömyyttä. Ministeri Lindström kehui täällä, että työllistämismäärärahoja on nyt käytössä. Keväällä meillä kävi valiokunnassa TE-toimistojen asiantuntijoita, jotka sanoivat, että rahat on loppu, ja se syy oli se, että tuon rahan käytölle oli asetettu niin tiukat kriteerit, että sitä ei voinut käyttää siihen tarkoitukseen, jolla kaikkein vaikeimmassa asemassa olevat ih-

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

miset olisivat saaneet tukea, vaan ainoastaan esimerkiksi yritysten palkkatukeen. Tämä on se työvoimapolitiikan iso ongelma. Esimerkiksi heinäkuussa työnhaku katkesi 14 000 hengeltä, [Puhemies koputtaa] ja syynä on se, että ihmiset eivät osanneet käyttää työhallinnon uutta nettijärjestelmää. Puolen arvioidaan johtuvan näistä nettivirheistä ja puolen arvioidaan johtuvan siitä oikeasta työllisyyden paranemisesta. Nämä ovat niitä ongelmia, jotka kasvattavat eriarvoisuutta, [Puhemies koputtaa] ja toivonkin, että nähdään myös palvelu eriarvoisuuden ehkäisyvälineenä.

12.54 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Jos hetkeksi nyt keskityttäisiin tähän talouden isoon kuvaan. Se ainakin RKP:tä kiinnostaa, ja meitä kiinnostavat myös hallituksen ajatukset kestävyysvajeesta, nimittäin kestävyysvajeen arvioidaan olevan noin 10 miljardia. Nyt hallitus arvioi, että sote-uudistuksen kautta kestävyysvajetta voidaan kuroa umpeen noin 4 miljardia, eikö totta? Ainakin budjettikirjassa sivulla 17 lukee 4 miljardia, elikkä silloin on väärä luku budjettikirjassa.

Puhemies! Sekä minulle että koko ruotsalaiselle eduskuntaryhmälle on jäänyt epäselväksi se, miten hallitus sen laskee. Voitteko, valtiovarainministeri Orpo, nyt väentää meille rautalangasta, mistä tämä 4 miljardia tulee, kun pelkät panostukset tähän digitalisaatioon maksavat myös useita miljardeja. Ja vastaus saa mielellään olla muu kuin että tarvitaan leveämpiä hartioita.

12.55 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen aina luullut, että kalamiehet ovat kaikkein kateellisimpia, mutta kyllä minun täytyy sanoa, että olen ollut väärässä, sillä sen kateuden määrän yli, mikä oppositiosta kumpuaa silloin, kun hallitus on onnistunut työssään, ei käy kyllä mikään. Tämä kiky-sopimus — ja kiitos siitä hallitukselle, että se painosti tämän kiky-sopimuksen toteutumiseen, ja kiitos allekirjoittajille — alensi yksikkötyökustannuksia 4 prosenttia, ja nämä yksikkötyökustannukset alkavat lähestyä Saksan ja euroalueen yksikkötyökustannuksia. Sen takia vienti vetää, sen takia työllisyys nousee. Minun mielestäni kiky-sopimus oli hyvä, ja siitä pitää kaikille osapuolille antaa jälkeinpäin kiitos.

Yksi tekijä, mihin minun mielestäni hallituksen pitäisi enemmän kiinnittää huomiota, on vaihtotase. Vaihtotase on Ruotsissa ja Saksassa jopa 6—8 prosenttia positiivinen bruttokansantuotteeseen nähden. Meillä se valitettavasti on negatiivinen tai nollan rajoilla. Tämä vaihtotase on erittäin tärkeä, se, että me saamme alijäämän kuntoon.

12.56 Matti Semi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Lindström kertoi tästä positiivisesta rakennemuutoksesta, mikä meillä on, ja se on aivan totta, että työllisyys on parantunut. Mutta silti tämä meidän pitkäaikaistyöttömyys ja koko työttömyys on erittäin pahassa kriisissä sillä tavalla, kun miettii, että avoimet työpaikat ja työttömyys eivät kohtaa. Tässä on paljon tekemistä, joten minä ihmettelen paljon sitä, miksi hallitus leikkaa työvoimapolitiittisesta koulutuksesta 59 miljoonaa euroa. Eikö tänä aikana, kun on nousu ja mahdollisuus saada näitä työpaikkoja, joita avautuu uusille aloille, pitäisi kouluttaa näitä työttömiä sinne uuteen työpaikkaan? Näin he pääsevät mukaan ottamaan osansa tästä noususta ja hyvinvoinnista.

12.57 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun kuuntelein tuota edustaja Harakan puheenvuoroa tuossa vähän aikaa sitten, niin tulivat mieleen

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

suomalaisen valtiomiehen, entisen pääministerin Paavo Lipposen sanat: "voi tätä käsien pesua, tätä jälkiviisautta, tätä oman rinnan röyhistelyä". Emmeköhän me nyt voisi sopia, hyvät sosiaalidemokraatitkin, että työmarkkinaosapuolet, työnantajat ja työmarkkinajärjestöt, sopivat ihmisten palkkojen ehdoista ja muista vastaavista työehdoista. Eiköhän siitä ole ihan jo riittävästi meillä huonoa kokemusta, mitä tapahtuu, kun täältä salista aletaan mestaroimaan.

Arvoisa puhemies! Minusta tämä budjetti on tässä tilanteessa erittäin tasapainoinen kokonaisuus. Suomen suunta on kääntynyt. Menetetyn vuosikymmenen jälkeen ollaan kasvu-uralla. Kaikki talouden mittarit näyttävät ylöspäin. Kiitän erityisesti satsauksia turvallisuuteen, poliisiin, suojelupoliisiin, turvapaikanhakijoiden asioiden käsittelyyn ja lisäksi näitä sosiaalisen oikeudenmukaisuuden tekoja, huoltajakorotusta, takuueläkettä sekä pienituloisten päivähoitomaksujen poistamista.

12.58 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Täällä on keskusteltu perhevapaaudistuksesta ja huolestuttavan alhaisesta syntyvyydestä, ja valitettavasti hallitus antaa nyt lapsiperheille jälleen kielteisen viestin poistamalla tuloverotuksen lapsivähennyksen, mikä vie perheiden kohtelua verotuksessa aivan väärään suuntaan. Eurooppalaisessa vertailussa lapsiperheitä verotetaan Suomessa ennätysankarasti. Toki on kysymys myös asenteista, ja siinä tarvitaan myönteistä kannustusta, mistä täytyy edustaja Rinteelle antaa kiitos, vaikka synnyttäminen ei olekaan talkootyötä — mikä olisi helpompi ymmärtää, jos miehiä haastettaisiin siirtämistalkoisiin. Kotihoidon tuki on yksi lapsiperheiden eniten arvostamista perhetuista, ja toivon, että hallitus, jätätte sen rauhaan, ettette anna perheille lisää kielteisiä viestejä.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ja tähän vaiheeseen otamme vielä yhden vastauspuheenvuoron, edustaja Mäkisalo-Ropponen, ja sen jälkeen ministeri Orpon puheenvuoro.

12.59 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Muistuttelen mieleen kiky-sopimuksen taustoja ja erityisesti seurauksia. Eli hallituksen kätilöimässä kilpailukyky sopimuksessa oli tarjolla vielä rankemmat pakkolait, ja ammattiyhdistysliike valitsi kahden pahan väliltä pienemmän ja suostui julkisen sektorin lomarahaleikkauksiin. Mutta ratkaisulla oli ikävät tasa-arvoseuraukset, ja tästä tasa-arvosta on kyllä syytä olla huolissaan. Nämä lomarahaleikkaukset lisäävät palkkojen eriytymistä. Yksityisellä sektorilla palkat kasvavat 0,6 prosenttia, mutta kuntatyöntekijöiden palkat pienevät tänä vuonna 1,1 prosenttia. Kilpailukyky sopimuksen palkka-ale iskee naisvaltaisille aloille, sillä kunta-alalla 80 prosenttia työntekijöistä on naisia. Nyt, kun taloudessa ja työllisyydessä näkyy valonpilkahduksia, kyllä kannattaisi korjata tämä epätasa-arvoinen kustannussäästö ja luopua lomarahaleikkauksista ja vahvistaa työelämän tasa-arvoa. Tällä ratkaisulla hallitus saisi korjattua itse repimänsä eron naisten ja miesten palkkoihin.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ministeri Orpo, 5 minuuttia.

13.01 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin, otan rakentamisanvarainministerin puheenvuoron.

Täällä edustajat Aalto ja Vartia puhuivat uudistusten tarpeellisuudesta, ja se on ihan selvää, että meidän pitää uudistaa meidän yhteiskuntaa ja taloutta merkittävällä tavalla. Ha-

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

luan kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että kyllä hallituksen aikana rakenteellisia uudistuksia on jo tehty ja moni on vireillä tai lähdössä liikkeelle. Mutta se on selvä, että paljon tarvitaan vielä uudistuksia, muutamia nopeasti.

Se, mistä puhuin pitkästi viime puheenvuorossa, eli koko koulutusjärjestelmän reformointi vastaamaan tämän päivän työelämään, globaaliin kilpailuun, ihmisten valmiuksiin kohdata digitalisaatio: tämä on aivan keskeinen kysymys.

Perhevapaauudistus lähtee vihdoin liikkeelle, siihen liittyvä varhaiskasvatusmaksujen purkaminen, jolla on iso kannustinloukkuvaikutus. Kannustinloukut ovat yksi suuri rakenteellinen asia, jossa meidän pitää pystyä etenemään, on se sitten koko sosiaaliturvajärjestelmän uudistaminen tai pala palalta, niin kuin hallitus nyt tekee.

Verotuksessa painopistettä työn verotuksesta, yrittämisen verotuksesta välillisiin veroihin.

Samoin erittäin iso kysymys tulevaisuuden kannalta: Koko ajan siirrytään kohti hiilineutraalia taloutta, hiilineutraalia Suomea, mikä on upea juttu. Siihen löytyy taas askeleita. [Antti Lindtman: Lapsiperheiden työn verotus!]

Tämä sote-uudistus on valtavan kokoinen haaste. Siinä tehdään nyt pohjatyötä, jotta tulevaisuudessa hallitusneuvotteluissa siihen on mahdollisuuksia tarttua. Aivan oleellinen kysymys: työelämä on muuttunut niin paljon, että miten me luomme ja uudistamme meidän sosiaaliturvajärjestelmää niin, että työn vastaanottaminen on aina kannattavaa. Kuten edustaja Zyskowiec totesi, kannattaa mieluummin ottaa työ Alepan kassalla kuin olla kotona. Tämä kannustava ja huolehtiva sosiaaliturvajärjestelmä on kaikki kaikessa.

Sitten SDP:n esityksiin, seitsemän esitystä: Kiitos konkretiasta ensinnäkin. Kävin näitä läpi.

Tästä oppivelvollisuusikäkysymyksestä opetusministeri varmasti puhuu lisää. Siitä, että hallituksella on muita keinoja, joilla pyritään syrjäytymiseen tarttumaan: Toisen asteen koulutuksen uudistaminen motivoivaksi ja tämän päivän vaatimuksia vastaavaksi, nuorten kiinnostusta herättäväksi on ykkösasia, mutta sen lisäksi me teemme nytkin liittyen niin sanottuihin NEET-nuoriin, työelämän ja koulutuksen ulkopuolella oleviin, lukemattomia toimenpiteitä. [Vasemmalta: Mitä ne oli?] — Lukemattomia toimenpiteitä, muun muassa tuhat koulutuspaikkaa on yksi tällainen. — Tai Ohjaamo-toiminnan vakinaistaminen, [Krista Kiuru: Molemmista leikataan!] jossa työvoimapalvelut, järjestöt, etsivä nuorisotyö ja koulutus yhdistyvät.

Toinen teidän esityksessänne: Työttömyysturvaa pitäisi voida käyttää itsensä kehittämiseen. Tätähän tehdään nyt työttömyysturvalla. Sen käyttöä opintoihin, itsensä kehittämiseen, työelämän valmiuksien parantamiseen koko ajan nostetaan, ja nyt uutena on se, että voi aloittaa yritystoiminnan työttömyysturvalla — aivan upea uudistus. [Ben Zyskowiec: Hieno asia!]

Pienten yritysten tukemiseksi arvonnäköveron nosto 30 000:een. Tätähän nostettiin 20 000:een viime kaudella. Kiinnittäisin tässä nyt huomiota, kun te olette huolissanne aina tästä... [Antti Rinne: Kymppiin!] — Kymppiin, anteeksi! — Kun te olette huolissanne tästä verotuksesta, niin tämäkään ei ole yksiselitteinen. [Antti Lindtman: Kokoomushan on esittänyt sitä!] Silloin esimerkiksi asiantuntija voi tehdä arvonnäköverohuojennuksella töitään. Eli kun olen paljon edustaja Harakan viisaita puheenvuoroja verotuksesta kuunnellut, niin haluan kiinnittää huomiota siihen, että tämäkään ei ole yksiselitteinen asia, niin kuin monesti sieltä suunnalta näistä asioista saa kuulla. [Antti Lindtman: Kokoomushan on

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

itse sitä kannattanut, oma esityksenne!] — Se on hyvä asia, mutta se ei ole yksiselitteinen, että se tuosta vain voitaisiin toteuttaa. [Antti Lindtman: Kuuliko Jaskari ja kumppanit?]

Neljäs kohta teillä, subjektiivinen päivähoito-oikeus. Me olemme päättäneet budjettiriihessä toteuttaa maksuttoman varhaiskasvatuksen kokeilun. Samaan aikaan tulevat nämä varhaiskasvatusmaksujen alentamiset, lähes 7 000 perhettä kokonaan maksuttomuuden piiriin. Me olemme siis aivan oikealla tiellä. Tämä on erittäin iso kysymys, ja todellakin samansuuntainen, ei montaa askelta eteenpäin vielä tästä.

Eläkeläisköyhyys: Takuueläkettä nostetaan 15 eurolla, ja mitä tulee kaikkein pienituloisiin, niin edelleen ja taas kerran haluan korostaa sitä, että jos meillä on korkea työllisyysaste, niin meillä on vahva julkinen sektori, me pystymme pitämään huolta kaikkein heikoimmassa asemassa olevien ihmisten palveluista ja sitä kautta hyvinvoinnista.

Riittävät resurssit luontojärjestöille: Kiitos edustaja Salolaiselle puheenvuorosta. Kymmenen miljoonaa Metso-ohjelmaan nykyisten rahojen päälle ei ole pieni asia — ei ole pieni asia, tai sitten se, että esimerkiksi vaelluskaloihin, jotka sattuvat olemaan hyvinkin tuttuja, käytetään moninkertainen määrä rahaa kuin tähän mennessä.

Ja vielä, puhemies, viimeisenä kehitysapu: Kehitysapu, ODA-prosenti, laskee, koska bruttokansantuote nousee. Se on tosiasia, mutta me kuitenkin lisäsimme muistaakseni noin 8 miljoonaa euroa oikeaa rahaa tärkeisiin kohteisiin kehitysapuun ja tehdään vaikuttavampia kohteita. Tässäkin pystytään nyt menemään eteenpäin, [Puhemies koputtaa] kun tämä talous kääntyy.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ministeri Saarikko, 2 minuuttia.

13.07 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko: Arvoisa puhemies! Puheenvuorossaan esimerkiksi edustaja Juvonen nosti esiin vanhustenhoidon ja rinnasti toisaalta laittomasti maassa oleskelevat. Ensinnäkin laittomasti maassa oleskelevien asiasta haluan todeta siitä budjetista esiin nostamanne noin 5 miljoonan summasta, että tässä on kysymyksessä siis rahansiirto valtiolta kunnille. Siinä korvataan kunnille käsittääkseni vastaavalla tavalla kuin kiireellisissä terveydenhoidon tapauksissa ne kustannukset, mitä näistä ihmisistä on aiheutunut. Ei se siis ole uutta rahaa vaan normaali korvauskäytäntö kunnille.

Mitä tulee vanhustenhoitoon, jonka ansiokkaasti sinänsä nostitte esille ja jonka kohdalla kiitän työtänne, jota teitte aikanaan hallituspuolueen edustajana laatusuosituksen äärellä, niin olisi tietysti mukavaa, että tuo äänensävy olisi nykyisinkin samanlainen. Silloin olitte hyvin rakentavalla tavalla tekemässä laatusuositusta niistä lähtökohdista, joissa emme joutuneet koskemaan henkilöstömitoitustamäärään. Tämä pitkään jatkunut hyvä kulttuuri laatusuosituksista, ikäihmisten kotihoidon painotuksista ja myös sitä kautta tapahtuvista toiminnan tehostamisista vaikkapa teknologian avulla on se laatusuosituksen iso henki — ei suinkaan se, että me olisimme vähentämässä hoitajia tai työntekijöitä siellä. Samalla kuitenkin totean, että kunnille on syytä lähettää kehoitus siihen, että kotihoitoon olisi syytä satsata lisää henkilöstöä nyt, kun laitoshoidon ja sen valtaisuutta on purettu.

Täällä nostettiin esiin myös verotuksen lapsivähennys ja muutoinkin syntyvyyteen ja perhevapaaaudistukseen liittyvät monet teemat. Totean perhevapaaaudistuksen reunaehdoista, joita täällä on ansiokkaasti kerrattu hallituksen muiden ministereiden toimesta, sen, että niihin kirjasimme myös lapsen oikeuden tulla hoidetuksi kotona 3-vuotiaaksi asti. Mitä tulee tähän lapsivähennykseen, siitä on syytä muistuttaa, että valtiovarainvaliokunta tässä talossa silloisten hallituspuolueiden, muun muassa sosiaalidemokraattien, johdolla

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

totesi hyvin yksituumaisesti sen käytännön olevan hankala ja että on syytä luopua tällaisesta menettelystä [Puhemies koputtaa] määräajan jälkeen.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Opetusministeri Grahn-Laasonen, 2 minuuttia.

13.09 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen: Arvoisa puhemies! Kaksi ja puoli vuotta on kuunneltu tässä salissa, että perukaa ja perukaa ja peruuttakaa, ja tänään jatkuu sama nuotti. En kuitenkaan usko, että suomalaisten enemmistö tässä tilanteessa toivoo meidän palaavan ajassa taaksepäin. [Välihuutoja vasemmalta] Kun talous kasvaa, työllisyys kohe-
nee, ja monet asiat ovat Suomessa menossa parempaan suuntaan. Muun muassa pitkäai-
kaistyöttömien määrässä on päästy parempaan kehitykseen.

Samoin sitten — näihin koulutuksen kysymyksiin kun tullaan — haluan todeta sen, että tämä taloustilanne mahdollistaa sen, että pystymme jälleen tekemään kohdennettuja valoi-
sia panostuksia koulutukseen, syrjäytymisen ehkäisyyn, varhaiskasvatusmaksujen alenta-
miseen, peruskoulun tasa-arvon vahvistamiseen, peruskoulun alueellisen tasa-arvon ja ke-
hittämisen mahdollistamiseen, tutkimukseen, ammattikorkeakoulujen tki-toimintaan, uu-
den luomiseen, positiiviseen rakennemuutokseen, siihen, että saadaan ja löydetään niitä
osaajia työpaikkoihin, joita nyt tämän positiivisen kierteen myötä syntyy.

Perheille tämä budjetti tarjoaa erittäin monta hyvää uutista. Äitiyspakkausta kehitetään
Suomi 100 -juhlavuonna. Varhaiskasvatusmaksut alenevat. Yritin tässä muistella ja tulin
siihen tulokseen, että sosiaalidemokraattisen opetusministerin aikana ei varhaiskasvatus-
maksuja alennettu. En muista, että tällaisesta asiasta olisi ollut silloin teidän johdollanne
puhettakaan, [Li Andersson: Teidän johdollanne esitettiin niitten korottamista!] ja tämän
hallituksen aikana niitä alennetaan nyt jo toista kertaa ensi vuoden alusta ja siten, että siitä
jää konkreettisesti käteen.

Otetaan esimerkiksi vaikka kahden vanhemman ja kahden lapsen perhe, jossa on suurin
piirtein keskimääräiset tulot vanhemmilla: 1 200 euroa jää enemmän ensi vuonna käteen
vuodessa käytettäväksi johonkin, mikä parantaa perheiden toimeentuloa ja elämänlaatua.
Nämä ovat hienoja päätöksiä — ja myös se, että opiskelijoita tuetaan siten, että huoltaja-
korotusta tuodaan opintotukeen nyt siten, että se myöskin perheellisille opiskelijoille lähet-
tää hyvän viestin siitä, että toivomme, että Suomeen syntyisi lisää lapsia. Mutta mitään tä-
mäntyyppistä keskustelua en toivo, [Puhemies koputtaa] missä painostetaan perheitä ja
missä puhutaan joistain synnytystalkoista, hyvänen aika.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: No niin, otamme vielä yhden debattikierroksen.
Sen aloittaa edustaja Korhonen.

13.11 Timo V. Korhonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuntatalous
on myös osa julkista taloutta, ja hyvin mielenkiintoinen tilanne tässä keskustelussa tä-
nään, että yhdessäkään puheenvuorossa ei ole vielä kosketeltu kuntataloutta millään taval-
la. Ja kun ajattelee, että miksi, niin totta kai se epäilemättä johtuu siitä, että tämä hallitus on
nyt hyvin määrätietoisesti vahvistanut kuntataloutta omalta osaltaan. Tällä vaalikaudella
on tehty aika lailla totaalinen muutos viime vaalikauteen, eli valtiontalouden ongelmia ei
ole siirretty nyt kuntien harteille. Julkista taloutta ei ole sopeutettu kuntia kurittamalla.
[Krista Kiuru: Päinvastoin, olette leikanneet!] Kunnille on annettu mahdollisuus toteuttaa
vahvasti tehtäväänsä, mahdollisuus tarjota niitä palveluita, mitä kunnille kuuluu. Tällä het-

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

kellä tämä vuosi näyttää kuntien vuosikatteitten osalta erittäin vahvalta, mutta, arvoisa valtiovarainministeri, [Puhemies koputtaa] miltä kuntien tilanne näyttää ensi vuonna?

13.12 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Viime vaalikaudella sopeutettiin enemmän, mutta siitä huolimatta tuloeroja pystyttiin kaventamaan. Suomi on ollut tasa-arvon mallimaa, mutta valitettavasti tämä asia on rapautumassa. Eriarvoisuuden kielteiset vaikutukset ovat alkaneet näkymään myös meillä niin toimeentulon, koulutuksen kuin terveyserojen kasvuna. Tästä huolimatta politiikassa ei näy suunnanmuutosta. Sopeutus kohdistuu kaikkein pienituloisimpiin ja valmiiksi heikossa asemassa oleviin ihmisiin sekä koulutukseen. Samalla kun hallitus on leikannut eläkeläisiltä, lapsiperheiltä, opiskelijoilta ja työttömiltä, sillä on ollut varaa jakaa varoja omille eturyhmille. Näyttääkin siltä, ettei leikkauksia ole tehty siksi, että talous olisi saatu kuntoon, vaan leikkauksilla on rahoitettu hyväosaisten veronkevennyksiä, miljoonaperintöjä, autoverojen alennuksia, ja uusia [Puhemies koputtaa] verovähennyksiä on annettu. Missä suunnanmuutos?

13.13 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Emma Kari tässä aikaisemmin otti ympäristörahat puheeksi ja sanoi, että on tehty massiivisia leikkauksia ympäristörahoihin. Tätä talousarvioesitystä ei pidä katsoa yhden ministeriön hallinnonalan näkökulmasta, pitää katsoa useamman näkökulmasta. Esimerkiksi liikennepanostukset ovat osa ympäristöpolitiikkaa. Me investoimme Itämeren puhdistamiseen, olemme perustaneet kansallispuiston, sijoitamme Metso-rahoihin 10 miljoonaa, ilmastolaki jalkautetaan, kierrätystä ja kiertotaloutta kehitetään, biotaloutta viedään voimakkaasti eteenpäin, päästötöntä liikennettä kehitetään tavoitteena 250 000 sähköautoa vuoteen 2030 mennessä, Tampereelle tulee ratikka, Pariisin ilmastosopimus on allekirjoitettu, kehitysyhteistyörahoissa naiset, lapset. Ympäristö, työ, tuulivoima, aurinkosähkö ovat kärjessä muun muassa Finnfundin rahoituksessa. Mitä muuta te kaipaatte? [Puhemies koputtaa] Kokoomus tekee ympäristöpolitiikkaa suurella sydämellä.

13.14 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työllisyyden lisääminen on avain parempaan talouskehitykseen maassamme, ja hallitus on onnistunut jonkin verran vähentämään työttömyyttä, siitä plussa. Faktaa kuitenkin on, että eriarvoisuus on lisääntymässä, ja se on huolestuttavaa, vaarallista. Monilla pienipalkkaisilla, lapsiperheillä, pieneläkeläisillä on todella rankka tilanne. Pieneläkeläisillä tulee usein ikä vastaan, sairaus vastaan, he eivät saa missään tapauksessa mitään lisätuloja. Valtion viroissa olevien johtajien huippupalkat ja bonukset ovat yhä käytössä. Näihin puuttuminen ei valtiota paljon rikastuta, mutta missä on oikeudenmukaisuus ja moraali näissä kysymyksissä? Solidaarisuusvero onneksi edes säilytettiin. Turvallisuuteen on panostettava edelleen. Edustaja Savion puheessa tulivatkin osuvasti esiin just naiset, tytöt, kaikki kansalaiset — heidän pitää saada [Ben Zyskowicz: Lisää rahaa!] kävellä tuolla teillä rauhallisesti ilman, että päälle hyökätään. [Mikaela Nylander: Ja mies kotona, erittäin tärkeää!]

Ja lopuksi: [Puhemies koputtaa] Juhlimme Suomen 100-vuotista itsenäisyyttä. Meidän tulee kiittää siitä veteraaneja ja sotainvalideja, ja toivonkin, että lakialoitteeseen tulee paljon allekirjoituksia edustajilta. [Puhemies koputtaa] Siinä pyritään siihen, että haitta-aste poistetaan kaikilta.

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

13.16 **Kari Kulmala si** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Demareitten ryhmäpuheessa kritisoitiin hieman kehitysyhteistyön määrärahoja, ja ministeri Orpo näistä jo joku aika sitten puhuikin. Suomi kuitenkin kantaa globaalia vastuuta ensi vuonna 886 miljoonan euron summalla kehitysyhteistyön varoista. Tässä summassa on vuoteen 2017 verrattuna nousua noin 5 miljoonaa euroa. Panostamme siis kehitysyhteistyöhön, vaikka samalla Suomi joutuu edelleen ottamaan lainaa kattaakseen kaikki menonsa ja auttaakseen huonossa osaisia kansalaisia. Ensi vuonnakin kehitysyhteistyön osuus on 0,38 prosenttia bruttokansantuotteesta. Olemme siten samalla tasolla esimerkiksi Saksan, Ranskan ja Irlannin kanssa, joten meidän ei tarvitse hävetä millään tavalla. Teemme sen, minkä voimme. Koko maailmaa emme kuitenkaan voi pelastaa.

13.17 **Emma Kari vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mitä vihreät haluavat? Vihreät haluavat esimerkiksi sitä, että tämä hallitus pitäisi kiinni Suomen kansainvälisistä sitoumuksista, siitä, että me olemme mukana pysäyttämässä luonnon monimuotoisuuden hupenemista. Tämä hallitus on tästä tavoitteesta luopunut. Te teette massiivisia metsähakkuuta [Mikko Savola: Metsät kasvaa enemmän kuin hakataan!] ja samaan aikaan olette leikanneet meidän luonnonsuojelumäärärahamme puoleen.

Ja kommenttina opetusministerille, joka täältä on jo poistunut: Hän antoi ymmärtää, että suomalaiset eivät haluaisi sitä, että tässä maassa aidosti panostetaan koulutukseen, että ihan kuin suomalaiset jotenkin siunaisivat puolen miljardin euron leikkaukset koulutuksesta, olisivat sitä mieltä, että lapsiryhmien kasvattaminen päivähoitossa on hyvä asia, että on oikein, että kaikista heikompiosaisilta lapsilta viedään tasa-arvoinen oikeus päivähoitoon. Voin vakuuttaa, että näin ei ole.

13.18 **Mikaela Nylander r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suurin puute tässä talousarvioesityksessä on the big picture -ajattelussa ja konkreettisissa toimenpiteissä. Muutama esimerkki näistä puutteista:

Missä viipyy työmarkkinoiden todellinen uudistaminen? Miksi ei uskalleta tukea tasa-arvoa, lasten oikeuksia, joustoa arjessa lapsiperheille vanhempainlomien uudistusten kautta? Miksi yhä useampi nuori jää sairauseläkkeelle? Miksi meidän koulumme eivät enää luotasavertaisia edellytyksiä kaikille lapsille? — Tämä on kohtalonkysymys.

Hyvä hallitus, [Paavo Arhinmäki: Ei ole hyvä!] miksi ette vastaa näihin isoihin haasteisiin? Miksi?

13.19 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on puhuttu paljon metsien käytöstä. Puun käytöllähän voidaan korvata fossiilista polttoainetta. Viime viikolla Suomen hallitus ja suurin osa meistä kansanedustajista iloitsi siitä, että parlamentti ymmärsi hyvän metsänhoidon merkityksen hiilen sidonnassa. Enemmistö Suomen europarlamentaarikoista tekee myös työtä tämän asian eteen, mutta ymmärsin, että kokoomuksen europarlamentaarikko Pietikäinen oli eri linjalla. Oliko hän vihreiden linjalla?

Tuorein mitattu puuston vuotuinen kasvu on noin 110 miljoonaa kuutiometriä, ja tilastojen mukaan puuston vuotuinen kokonaispoistuma oli 82 miljoonaa eli noin 75 prosenttia vuotuisesta kasvusta. Suurin osa asiantuntijoista sanoo, että kokonaispoistuma vuotuisesta kasvusta saa olla jopa 85 prosenttia ilman, että siitä on haittaa. Edustaja Salolainen pahoitelti äskeisessä puheenvuorossa, että Suomen metsiä hakataan enemmän kuin koskaan. Ky-

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

syn: edustavatko Salolaisen ja Pietikäisen mielipiteet kokoomuksen [Puhemies koputtaa] linjaa metsäpolitiikassa, vai onko teillä kaksi linjaa?

13.20 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä tämä metsäkeskustelu on aika uskomatonta, mitä esimerkiksi vihreiden taholta kuulee. Ajatelkaa, hyvät edustajakollegat: vihreiden puolueohjelmassa lukee, että puulla vähennetään kivihiilen ja fossiilisten aineiden käyttöä, mutta samaan aikaan EU:ssa lyödään kapuloita rattaisiin suomalaisten metsien käytölle. Tämähän on täydellistä kaksinaamaista politiikkaa. Te petätte omat äänestäjänne ja samalla huijaatte sekä tavoitteilla että toiminnalla. Katsokaa, mitä te olette tekemässä! Suomalainen talous voi aika vahvasti hyvin jo pelkästään sen takia, että metsätalous ja metsäteollisuus kannattaa tässä maassa. Kuten edellisessä puheenvuorossa edustaja Östman totesi, metsien kasvu lisääntyy koko ajan. Meillä ei ole mitään muuta uhkaa kuin tällainen ajattelu, mitä Vihreä liitto edustaa omassa toiminnassaan. Toivottavasti tässä asiassa nyt saadaan julkisuutta, ettei tämä puhallus jatku loputtomiin, koska eihän kaksilla rattailla voi ajaa. [Puhemies koputtaa] Molemmilla vielä te ajatte seinään, hyvät kollegat.

13.21 Ville Skinnari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus tavoittelee tällä hallituskaudella 110 000:ta uutta työpaikkaa, ja hyvä niin. Te, ministeri Orpo, sanotte, että pystymme kyllä voittamaan nyt maailmalla markkinaosuuksia, hyvältä näyttää. Kyllä, mutta vain tietyillä toimialoilla, aivan liian kapeasti. Tämä on se iso haaste pitkällä aikavälillä, ensi vuosikymmenellä, ja tämä budjetti ei vastaa niihin kysymyksiin. Meidän pidemmän aikavälin kasvu on edelleen liian ohuella pohjalla.

Täällä puhutaan paljon kilpailukyvyistä. Edustaja Jokinen totesi, että hallitus tekee hyviä investointipäätöksiä. Kyllä näin, mutta esimerkiksi Lapissa, missä vienti kasvaa poikkeuksellisen paljon tällä hetkellä, te ette ole tehneet esimerkiksi Kemin sataman investointipäätöstä. Logistiikka jos mikä on osa tätä kilpailukykyä. Koska te aiotte ottaa kokonaisvaltaisen otteen Suomen kasvuun ja kehittämiseen [Puhemies koputtaa] myös ensi vuosikymmenellä?

13.22 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on tosissaan väitetty, että hyvätuloiset eivät millään tavalla osallistu talkoisiin. Kuitenkin on niin, että suurituloisin kymmenys maksaa lähes puolet veroista. Kyseiset tulot ja niistä maksetut verot perustuvat korkeaan osaamiseen, eikä meillä ole varaa menettää näitä osajia eikä tuloja.

Hallitusta on syytetty sydämettömyydestä. Minun mielestäni kestävää taloutta ja myös suurta sydäntä osoittaa se, että myös tulevilla sukupolvilla on mahdollisuus elää hyvinvointivaltiossa. Tutkijat ovat esittäneet, että työllisyysasteen tulisi olla jopa lähellä 80:tä prosenttia, jotta huoltosuhde ei merkittävästi pitkällä aikavälillä heikkenisi. Jos emme pääse lähelle tätä tavoitetta, palveluiden ja tulonsiirtojen pitäminen edes lähellä nykyistä tasoa, saati niiden parantaminen, on mahdoton tavoite. Sen vuoksi tarvitsemme lisää uudistuksia, jotka lisäävät sekä työn tarjontaa että kysyntää. Listalla tulisi olla jo aiemmin mainitut yritystukien karsiminen [Puhemies koputtaa] ja sosiaaliturvauudistus, ja näissä ol-laankin nyt hyvää vauhtia etenemässä.

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

13.24 **Veronica Rehn-Kivi r** (vastauspuheenvuoro): Värderade talman, arvoisa puhemies! Täällä puhutaan työllisyysasteen nostamisesta ja tuloerojen vähentämisestä, ja siksi totean, että tarvitsemme lisää naisia työelämään. Nykyiset kotihoidon tuen ja perhevapaiden järjestelmät lisäävät naisten ja miesten palkka- ja eläke-eroja ja muodostavat esteen tasa-arvoiselle urakehitykselle. Tilastot puhuvat puolestaan, sillä nuorten naisten työllisyysaste on kaikissa Pohjoismaissa huomattavasti korkeampi kuin meillä Suomessa. Meillä Suomessa naisten työllisyys vähenee, kun taas miesten nousee. Lyhentämällä kotihoidon tuen maksuaikaa puoleen, samalla kun ansiosidonnainen vapaa pidennetään esimerkiksi 6+6+6-mallin mukaan, ja jakamalla perhevapaat tasaisemmin molempien vanhempien kesken nopeutamme äitien paluuta työelämään. Aikooko hallitus siis tehdä pintarapaisua paremman ja vaikuttavamman perhevapaaudistuksen?

13.25 **Elsi Katainen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa, että esimerkiksi ammatilliseen koulutukseen lisätään tuhat opiskelijavuotta [Krista Kiuru: Ensimmäiset tuhansia aloituspaikkoja lopetetaan!] sen vaikeimman eli nuorisotyöttömyyden nujertamiseksi ja helpottamiseksi, puhumattakaan niistä 50 000 uudesta työpaikasta, mitkä hallituksen toimin on saatu aikaiseksi.

Kuitenkin ihan uunituoreessa ammattibarometrissa työvoimapulasta kärsivien ammattien määrä on lisääntynyt keväästä ja nyt myöskin vuoden takaisesta. Työvoiman ylitarjonta on samaan aikaan vähentynyt. Työvoimapulassa ja työvoiman ylitarjonnassa näkyy myöskin vahva alueellinen vaihtelu, joka ei tietenkään alueen aluekehitystä millään tavalla edistä. Valtakunnan tasolla työvoimapula-ammateiksi määriteltiin jopa yli 30 ammattia. Siellä on esimerkiksi sote-ala ja rakennusalan ammatteja. Arvoisa valtiovarainministeri, oikein kohdennetulla koulutuksella olisi suuri merkitys sille, [Puhemies koputtaa] että nuoret työllistyisivät. Mitä hallitus tekee oikea-aikaisen ja oikeisiin ammatteihin kouluttamisen parantamisen suhteen?

13.26 **Katja Taimela sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kansalaiset ymmärtävät kipeätkin päätökset, jos ne ovat oikeudenmukaisella tavalla harkittuja. Näin itse uskallan saamani palautteen johdosta väittää. Istuvan hallituksen perisynti on se, että päätöksiä ja leikkauksia tehdään ilman vaikutusarviointoja, tai jos niitä tehdään ja ne eivät ole hallitukselle ideologisesti mieleisiä, niitä ei noteerata. Tästä viimeisenä esimerkkinä suunnitelmat pilkkoa valtionyhtiö VR.

Mitä tulee hallituksen omiin arvovalintoihin, hallitus on valmis kiristämään kaikkein pienituloisimpien arkea tulevan vuoden aikana noin 40 euron edestä, ja samaan aikaan ylimmässä tulokymmenyksessä olevien kotitalouksien summa on plusmerkkinen 400 euron edestä. Siis kuulitte oikein, 400 euron edestä. Puhtaasti porvarillinen arvovalinta tuokin. Meillä on maassamme tilanne, jossa joka viides suomalainen jättää lääkkeet hankkimatta tai itsensä hoitamatta kasvaneiden sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksujen korotusten vuoksi. [Puhemies koputtaa] Jos me haluamme edelleen puhua 100-vuotiaasta Suomesta hyvinvointiyhteiskuntana, presidentti Mauno Koiviston sanoin "tarttis tehdä jotain".

13.27 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministeri Orpo peräänkuulutti asiallista keskustelua, ja jopa minä ja edustaja Mustajärvi viime kaudella pystyimme keskustelemaan hallitus—oppositio-rajojen yli. Toivottavasti myös pe-

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

russuomalaiset ja siniset löytävät toisensa yhdessä oppositiosta, mikä merkitsee myös samalla hallituksen kaatumista. [Naurua]

Arvoisa puhemies! Kokoomus on käynyt taas mainostoimistossa pohtimassa hyviä termejä: "jakovaara" — se menee varmaan Pölvövaaran kunnassa läpi. "Suhdannepöly"-termistä tulee mieleen unipöly. Toivotaan, että nukkumatti tulisi ja ihmiset eivät huomaisi, että tutkimuksesta ja opetuksesta on leikattu. Oli tavallaan irvokasta, miten valtiovarainministeri Orpo hehkutti hallituksen upeaa koulutuspolitiikkaa, [Krista Kiuru: Se on aivan käsittämätöntä!] sitä, miten osaamiseen ja koulutukseen pitää panostaa, sen jälkeen, kun tämä hallitus on tehnyt kaikkien aikojen suurimmat koulutusleikkaukset, [Puhemies koputtaa] joten pysytään asiallisessa keskustelussa ja faktoissa, ministeri Orpo.

13.29 Sanna Lauslahti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Selvää on, että koulutussäästöjä on tehty niin tämän kuin edellisenkin hallituksen aikana, [Jukka Gustafsson: Sen takia niitä ei olisi pitänyt tehdä enää!] mutta kysymys onkin, mitä tehdään tässä budjetissa. Tässä budjetissa suunta kääntyy aivan toiseen suuntaan. Tulevina vuosina panostetaan osaamiseen ja ennen kaikkea lasten hyvinvointiin. Muutamia esimerkkejä: peruskouluille suunnattu tasa-arvoraha tuplataan, sen lisäksi tulee myöskin nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseen lisää rahaa, [Krista Kiuru: Niitä on leikattu ihan valtavasti!] ammatillisen koulutuksen uudistuksen toteuttamista tuetaan. Nekään eivät ihan pieniä rahasummia ole. Sen lisäksi tutkimukseen ja korkeakoulutukseen tulee useista eri lähteistä uusia rahoja. Mielestäni on kysymys siitä, mitä hallitus tekee ensi vuonna, ei siitä, mitä on tehty edellisinä vuosina.

13.29 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minun on pakko sanoa tämän keskustelun pohjalta, että eivät ole faktat kunnossa, että siinä suhteessa yhdyin tähän edustaja Zyskowiczin viisaaseen ajatukseen siitä, että yritetään pitää faktat täällä kunnossa. [Ben Zyskowicz pyytää vastauspuheenvuoroa — Naurua] Täällähän kävi... — Ja tämä ei muuten tarkoita, että edustaja Zyskowiczin kannattaa kommentoida tätä puheenvuoroa, nimittäin kuulin äsken puheenvuoroja sekä valtiovarainministeri Orpolta että myöskin opetusministeriltä, jotka kummatkin väittivät aivan käsittämättömiä totuuksia koulutuksesta. Minä toivon todella, valtiovarainministeri Orpo, että pysyisitte totuudessa.

Tällä hallituskaudella on leikattu opetuksesta enemmän kuin viime hallituskaudella, ja varmasti vaaleissa tultiin jo siihen, että sekin oli jo liikaa. Täällä nykyinen sivistysvaliokunnan puheenjohtaja kertoi, että viime kaudella Pisa-tulosten romahtaminen oli viime hallituksen vika. Minusta tällaiset väittämät alkavat olla jo aika kovaa kamaa. [Aila Paloniemi: Miksi te leikkasitte?] Äsken opetusministeri kävi sanomassa, että aivan käsittämätöntä, että päivähoitomaksuja ei alennettu viime hallituskaudella. Mehän nimenomaan esitimme tälle porukalle, että mitä jos ryhmäkokoja olisi pienennetty. Tämä hallitus säästää yli 200 miljoonaa [Puhemies koputtaa] varhaiskasvatuksesta. Ei ihme, että eivät hoitajat eikä varmasti päivähoitohenkilökunta kiitä tätä hallitusta, pelkästään [Puhemies koputtaa] lomarahaa takia.

13.31 Tiina Elovaara si (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen hieman turhautunut, osittain siksi, kun kuuntelen tätä keskustelua ja tunteet nousevat pintaan. Täällä on keskusteltu paljon eriarvoisuudesta. On puhuttu sosiaalisesta oikeudenmukaisuudesta, lapsiperheistä, koulutuksesta, ympäristöstä. Tämän keskustelun pohjalta voisin päätellä, että

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

nämä ovat eduskunnalle erittäin keskeisiä asioita, joita halutaan edistää. Samalla pohdiskelen, kuinka sukupuolittunutta tämä politiikka on ja miten kaikki rakenteet vaikuttavat näihin päätöksiin, joita tehdään. Olisiko esimerkiksi julkisen sektorin naistyöntekijöiden asema erilainen, jos ei kaikkien puolueiden johtajina ja työmarkkinatoimijoiden johtajina olisi miehiä. [Sari Essayah: Ei meillä ainakaan! — Li Andersson: Ei meilläkään!] Laskin, että täällä noin sadasta puheenvuorosta kolmisenkymmentä ovat [Puhemies koputtaa] käyttäneet naiset.

13.32 Mats Löfström r (vastauspuheenvuoro): Värderade herr talman! Ahvenanmaan itsehallinto täyttää neljän vuoden päästä 100 vuotta, ja nykyinen taloudellinen järjestelmä valtion ja itsehallinnon välillä on kohta 25 vuotta vanha. Nykyinen järjestelmä perustuu siihen, että kaikki Ahvenanmaalla maksavat valtionverot valtiolle, aivan kuten kaikki muutkin, ja Ahvenanmaa saa näistä veroista sitten takaisin 0,45 prosenttia valtion kaikista verotuloista. Ongelman ydin on se, että tasoitusprosenttia ei ole tarkistettu sen jälkeen, kun kyseinen järjestelmä tuli voimaan noin 25 vuotta sitten. Ahvenanmaa on hyvä veronmaksaja, sillä työllisyys on 82 prosenttia. Viimeisimmät saatavissa olevat veroluvut osoittavat, että Ahvenanmaa maksaa yli 0,71 prosenttia valtion välittömistä veroista, mutta könttäsumma on vain 0,45 prosenttia. Siksi Ahvenanmaalla on jo pitkään tehty töitä sen eteen, että könttäsumma säädettäisiin vastaamaan nykyistä todellisuutta. Haluan kysyä valtiovarainministeri [Puhemies koputtaa] Petteri Orpolta: miten hallitus tulee jatkossa työskentelemään tämän Ahvenanmaalle tärkeän ja olennaisen kysymyksen parissa?

13.33 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Viime eduskuntavaaleissa suomalaiset äänestivät muutoksen puolesta, ja keskustan johdolla talouden suunta on nyt käännetty. Vuoden aikana on syntynyt 50 000 työpaikkaa kaikkialle Suomeen. Tämä kasvanut usko talouteen näkyy myös kotimaakunnassani Pohjois-Savossa. Eduskuntaryhmämme puheenjohtaja Kaikkonen toi erittäin tervetulleen avauksen puheenvuorossaan elikkä tämän parlamentaarisen tasapainoisen aluekehityssopimuksen työryhmän. Tämä on todella kannatettava esitys. Vastakkainasettelu on se, millä me saamme tämän hyvän talouden pohinän, kasvun, käännettyä toiseen suuntaan. On hyvä muistaa, että me kaikki tarvitsemme toisiamme: kylät, seutukaupungit, maakuntakeskukset ja koko Helsingin ympäristö. Suomi on pieni maa, ja jos tätä maata tarkastelee maailman suurista metropoleista, meillä kaikki on maaseutua. [Puhemies koputtaa] Lähdetään kaikki mukaan ja otetaan ilolla vastaan tämä edustaja Kaikkosen ehdotus.

13.34 Maria Guzenina sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että hallitus ei enää kiellä sitä, että nyt käsittelyssä oleva budjetti on eriarvoistava. Hallituksen valintana on ollut panostaa veronkevennyksiin, jotka suosivat hyväosaisia. Esimerkiksi tavalisille lapsiperheille on hallituksella tarjolla lähinnä kukkaronnyörien kiristämistä, ja on hyvä kysyä, onko tämä kestävää politiikkaa tässä ajassa.

Arvoisa puhemies! Kansallinen perus- ja ihmisoikeustoimintaohjelma on juuri nyt käsittelyssä perustuslakivaliokunnassa. Haluan kiinnittää myös tässä budjettikeskustelussa huomion Suomen pahimpiin ihmisoikeusloukkauksiin. Ne ovat vammaisten ja vanhusten palveluissa tapahtuvat ihmisoikeusloukkaukset. Minkälainen maa Suomi oikein on, kun se ei korjaa kaikkein heikoimmassa asemassa olevien ihmisten palveluita kuntoon? Ministeri

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

Orpo totesi, [Puhemies koputtaa] että nyt on näköpiirissä valoa tunnelin päässä. Toivottavasti myös näille ihmisille on näköpiirissä valoa tunnelin päässä.

13.35 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu paljon köyhien, pienipalkkaisten ja pienituloisten tilanteesta, mikä on tietenkin hyvä ja ymmärrettävä asia, mutta korostaisin sitä, että meidän täytyy pitää kaikki suomalaiset kerkassa mukana, jotta he motivoituvat pitämään tätä yhteiskuntaa pystyssä. [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä]

Ottaisin esiin saman asian, minkä edustaja Multala tuossa äsken, elikkä koulutetut ja osaajat. Täällä on puhuttu paljon koulutuksesta sinällään mutta ei siitä, kuinka heitä verotetaan. Jos me otamme esimerkiksi Akavan tilaston: siellä todetaan, että 9,5 prosenttia veronmaksajista maksaa 72 prosenttia valtion ansiotuloveroista. Kun vielä muistetaan, että esimerkiksi nämä varhaiskasvatuksen maksujen alennukset eivät kohdistu tähän tuloluokkaan, joka alkaa 55 000:sta, [Paavo Arhinmäki: Minkäs prosenttiosuuden maksaa kuntaverosta?] niin heihin kohdistuu vielä entistäkin suurempi progressio maksujen kautta. Kysyisin nyt valtiovarainministeriltä: millä tavoin voimme kiinnittää huomiota tähän progressioon ja siihen, [Puhemies koputtaa] miten voimakas se on meillä?

13.37 Mikko Alatalo kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalainen metsänhoito on maailman parasta, ja sitä mukaa kun metsää käytetään, sitä myös viljellään, että riittää jopa edustaja Hakkaraiselle sinne sahalle sitä puuta.

Mutta tähän työvoimapulaan: Tuolla maakunnissa on aika hyvin menestyviä yrityksiä, ja ne eivät saa työvoimaa tällä hetkellä tarpeeksi, ja sen takia pitäisi olla myös liikkuvuutta työvoimalla ja päästä myös kauempaa kulkemaan näihin työpaikkoihin. Sen takia en kannata sitä, että kilometrirahoja tai työmatkavähennyksiä lähdetään leikkaamaan.

Talousarvio ei onneksi tällä kertaa liikenteen polttoaineveroihin tuo korotuksia, ja autoilun kustannusten pitäminen kurissa on tärkeää koko kansantalouden kannalta. On myös maaseutua, jossa ihmisillä ei ole muuta liikkumismuotoa. Autoverohan laskee nyt maltillisesti ja nimenomaan päästöjen mukaan, ja se on hyvä asia. Romutuspalkkiolla kannustetaan kuluttajia vähäpäästöisempiin autoihin, ja autojen uudistaminen on tärkeää myös päästöjen kannalta.

Sen verran tulee terveisiä [Puhemies koputtaa] — vielä yksi lause, arvoisa puheenjohtaja — että kun tuolla rekkamiesten tilaisuuksissa kesällä olin, niin kyllä kovasti toivottiin valtiovarainministerille terveisiä myös teiden kunnosta, ja onneksi nyt hallitus on laittamassa rahaa myös teiden kunnostamiseen, paitsi ei Kolmostiehen.

13.38 Kristiina Salonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä se vaan niin on, että pienituloinen eläkeläinen, joka sairastaa diabetesta, kokee, että hänellä ei tässä yhteiskunnassa tällä hetkellä ole väliä. Hän ei ole tärkeä. Hän joutuu miettimään sitä, jättäisikö lääkkeensä kokonaan ostamatta, kun rahaa ei tunnu riittävän kaikkeen, ei ruokaan eikä lääkkeisiin. Ja samaan aikaan kaikkein vaurain osa tästä yhteiskunnasta saa 400 euroa lisää rahaa — 400 euroa lisää rahaa. Tämä on se todellisuus, missä ihmiset tuolla elävät. Hallitus sanoo, että no, me nostamme takuueläkettä. Kyllä, se on hyvä asia, 100 000 suomalaista saa lisää rahaa takuueläkkeen noston kautta. Mutta meillä on eläkeläisiä 1,5 miljoonaa. Keskieläke on 1 600 euroa kuukaudessa, alle 1 000 euron eläkeläisiä on yli 200 000. He jäävät nyt huomiotta.

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

13.39 **Rami Lehto ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maahanmuuton aiheuttamat menot ovat suuret myös ensi vuonna, kuten voidaan talousarvioesityksestä lukea. Maamme vetovoimatekijät ovat olleet ja ovat edelleenkin kovia, ja meille tulee henkilöitä hakemaan turvapaikkaa, jotka eivät ole siihen oikeutettuja. He tulevat tänne lomalle. He tietävät, että he palaavat sitten kotiin, kun saavat kielteisen turvapaikkapäätöksen. Tai sitten eivät, he jäävät tänne. Mitä ollaan tehty? Ollaan tehty heille vapaaehtoisen paluun avustus eliikkä lomaltapaluuraha, mitä nyt sisäministeriö uudessa hankkeessa aikoo korottaa. [Antti Lindtman: Pitäisikö se ottaa pois?] — Ei, mutta kun korotetaan sitä jopa 2 500:een, että saataisiin heidät pois. — Siinä on hyvää asiaa, siinä on huonoakin asiaa, mutta samaan aikaan julkisen sektorin pienipalkkaisilta raatajilta otetaan lomarahasta 30 prosenttia pois. Ja nyt kun on tullut piristystä talouteen, niin eikö olisi aika poistaa tämä lomarahaleikkuri? [Antti Lindtman: No, loppu oli hyvä!]

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Myönnän vielä seuraavat vastauspuheenvuorot: Talvitie, Räsänen Joona ja Kääriäinen, ja sen jälkeen ministerin vastauspuheenvuoro, ja sen jälkeen puhujalistaan.

13.40 **Mari-Leena Talvitie kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri on hyvin tuonut tänä syksynä esiin, että meillä on kestävyysvajeen lisäksi myös osaamis- ja työllisyysvaje. Kun tätä salin keskustelua tänään kuuntelee, niin täytyy välillä katsoa, onko meillä käsittelyssä ensi vuoden budjetti vai onko meillä tämän ja viime vuosien toimintakertomus.

Merkittävää on, että hallitus puolustusministeri Niinistön ja sisäministeri Risikon johdolla nosti turvallisuuden jo kehysriihessä yhdeksi kärkiteemaksi ja poliisi, Tulli, Raja ja supo saavat lähes 100 miljoonaa euroa ensi vuodelle. Perhevapaajärjestelmämme kaipa todellakin joustavuutta, sitä, että erilaisten perheiden hyvin monenlaiset elämäntilanteet niin työ- kuin opiskelutilanteessakin tunnustetaan. On tärkeää, että perhevapaajärjestelmässä myöskin uudistus lähtee etenemään. Kaupunkipolitiikka koostuu monesta sektorista, muun muassa kaavoitus-, sosiaali- ja elinkeinopolitiikasta, jotka vaikuttavat pitkälle aikavälille. [Puhemies koputtaa] Toivottavasti tämä kaupunkipolitiikan sektori myöskin tähtää nimenomaan siihen, että osaamisvajeeseen pystytään vastaamaan.

13.42 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on tänään aika paljon käyty keskustelua tästä lomarahasiasta, ja kun nyt hallituksen puheenvuoroja kuunteli, niin osa näytti olevan sitä mieltä, että hallituksella ei ole osaa eikä arpaa tähän asiaan, ja osa näytti kuitenkin ihan rehellisesti myöntävän, että oli hienoa, että hallitus painosti tässä asiassa työmarkkinajärjestöjä. Palauttaisin kuitenkin mieleen, että kun syyskuussa 2015 hallitus itse ilmoitti, että kun se luopuu vaatimuksesta liittyen ylityökorvauksien ja sunnuntailisän leikkauksiin, niin se korvataan tällä lomarahan leikkauksella. [Antti Lindtman: Ohhoh!] Hallitus siis itse ilmoitti 2015, että tällä linjalla mennään. Ei kai se nyt ihme ole, että se siellä työmarkkinajärjestöjen ratkaisussa sen jälkeen on? Ja tästä tullaan siihen, että kyllä hallituksella on varmaan valtaa ilmoittaa myös toiseen suuntaan, että voidaan liikkua. Ja kun mietitään, että se kustannusvaikutus julkiseen talouteen on sama, mikä on annettu tänne miljoonaperintöjen saajille ja metsävähennyksenä ja apteekkarivähennyksenä, niin eikö olisi nyt aika oikeudenmukaista tässä tilanteessa muuttaa tätä päätöstä ja antaa niille opettajille se, mikä heille kuuluu?

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

13.43 **Seppo Kääriäinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä debattiosuus päättyy tällä kertaa Lounais-Suomeen valtiovarainministerin kotisuunnille. Lounais-Suomeen on syntymässä lähivuosien aikana 20 000—30 000 uutta työpaikkaa, ehkä noin kymmenen vuoden aikana. Laiva- ja autoteollisuus saavat aikaan tätä, ja paljon siihen liittyvää pienempääkin teollisuutta on tietenkin mukana metallin ja teknologian puolella. Kilpailukyvyllä on tälle menestysnäkyville ilman muuta aikamoinen merkitys, mutta sitä jatkoa, että näin jatkuisi, on haluttu varmistella puhumalla siltasopimuksesta, jolla varmaan tarkoitetaan yksityisen ja julkisen puolen yhteisiä toimenpiteitä liittyen liikenteeseen, koulutukseen, ammattikoulutukseen, tutkimustoimintaan, yliopiston kehittämiseen, kaikkeen tähän, joka synnyttää koko ajan sitä uutta — siis siltasopimus. Herra valtiovarainministeri, näettekö te, että tästä olisi jotakin laajempaa opiksi otettavaa Suomen talouden vahvistamiseksi eri puolilla Suomea?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ministeri Orpo, 5 minuuttia. Sen jälkeen puhujalistaan.

13.44 **Valtiovarainministeri Petteri Orpo:** Arvoisa herra puhemies! Edustaja Myllykoski muistuttaa tasaisin väliajoin tärkeästä asiasta, joka on hyvä asia, eli veronumeron käytön laajentamisestahan on kyse. Tätä asiaa paimennan, se on Verohallinnossa tällä hetkellä selvityksessä eli toimeenpanevien viranomaisten arvioitavana, ja heti kun se siitä toivottavasti loppuvuodesta saadaan, sen jälkeen valtiovarainministeriön pitää sitten tehdä siitä johtopäätökset ja mahdolliset esitykset. Eli tämä on tämän hetken valmistelutilanne. Siihen asti lähdän siitä, että meidän viranomaiset tekevät hyvää työtä siinä, että suomalaisilla työpaikoilla noudatetaan suomalaista työlainsäädäntöä ja kunnioitetaan suomalaisen työelämän sääntöjä muutenkin.

Mutta edelleen muutamia kommentteja ja sen jälkeen vähän yhteenvetoa:

Edustaja Skinnari otti esille tärkeän asian, suomalaisen viennin edistämisen. No, ei se ihan huonosti ole mennyt, koska suomalainen vienti on lähtenyt vuoden 16 lopulla todella voimakkaaseen kasvuun ja maailmanmarkkinoita vallataan. Tässäkin ollaan katsottu, missä eurolle saadaan vahvinta vastinetta. Silloin vientisatamien kapasiteetin, tuottavuuden, tehon parantaminen on aivan oleellista. Oulu, nyt Kokkola ja Vuosaari ovat nämä meidän vientimme kannalta kaikkein keskeisimmät, ja muitakin väylähankkeita on tehty ja myöskin pohditaan. Sen lisäksi pk-yritysten kansainvälistymistä tuetaan, erityisesti Team Finlandia kehitetään, niin että kyllä tällä saralla paljon tehdään.

Edustaja Korhonen takuuvarmasti kysyi kuntataloudesta. On hyvä yhtyä siihen, että hallitus ei toimillaan heikennä kuntataloutta, mutta kuntatalous yleisesti ottaen vahvistuu, koska hallitus tekee yleisesti hyviä toimenpiteitä. Eli kuntien tilanne on tällä hetkellä parempi, ja koska kunnissa käydään se lähitaistelu suomalaisista hyvinvointipalveluista, kuten laadukkaasta koulutuksesta, siellä on silloin paremmat resurssit näitä asioita hoitaa.

Sitten mitä tulee vielä kerran tähän tulonjakokehitykseen ja eriarvoistumiseen: Ei siitä vain mihinkään pääse, että ainoastaan se, että mahdollisimman moni on työelämässä ja pystyy huolehtimaan itsestään ja läheisistään, on se avain tasa-arvoiselle ja hyvälle yhteiskunnalle. Siksi työ ja sen edistäminen kaikissa muodoissaan on ensisijainen asia, [Pia Viitanen: Ei tarvitse miljoonaperintöjen verotusta keventää!] ja siinä hallitus on mielestäni aivan oikealla polulla. Talous kasvaa, työllisyys paranee, 20 000 pitkäaikaistyötöntä vuodes-

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

sa on siirtynyt työttömyydestä työelämään sen suuren sillan yli, joka on se kaikkein merkittävin eriarvoisuutta tekevä rotko, mikä yhteiskunnasta löytyy.

Sillasta tulikin mieleeni edustaja Kääriäisen kysymys, joka liittyi ylipäänsä kasvuun tai positiiviseen rakennemuutokseen, niin että kasvua on selvästi syntynyt tai syntymässä, eli miten sitä sitten tuetaan? Minusta tämä ajatus tällaisista siltasopimuksista — että näiden kasvukeskusten, keskuskaupunkien ja mahdollisesti maakuntien kanssa laaditaan yhteisymmärryksessä suunnitellen valtion ministeriöiden kanssa selkeä suunnitelma, miten tuetaan juuri oikeita asioita ja pystytään tekemään järkevää, kohdennettua kasvupolitiikkaa eri alueiden, kaupunkien ja kuntien lähtökohdista — on aivan erinomainen, ja se on tavallaan jatkoa ja sukua MAL-sopimuksille, [Seppo Kääriäinen: Kehittyneessä muodossa!] joita on jo pidempään käytetty.

Arvoisa puhemies! Haluan kiittää tästä keskustelusta, eduskuntaryhmien puheenvuoroista, esityksistä, joita olette tehneet, myöskin rakentavasta kritiikistä ja kannustuksesta, jota tulee. Ei tässä kukaan väitä, että maailma olisi tullut valmiiksi, eikä kukaan ole siinä uskossa, että nyt kaikki on hyvin, vaan hanskat eivät saa tipahtaa. Meidän pitää jatkaa uudistuksia, ja mitä enemmän me saamme taloutta pyörimään ja mitä parempi on kilpailukyky, sitä enemmän me voimme panostaa osaamiseen, koulutukseen ja tulevaisuuteen, turvallisuuteen, niitten tulevien työpaikkojen syntymiseen ja tulevaan hyvinvointiin. Mitään oikotietä ei ole. Toivon hyvää, rakentavaa budjettiviikkoa ja myöskin rakentavaa keskustelua. Syksyn aikana tehdään hyvää yhteistyötä yli hallitus—oppositio-rajojen ja tehdään hyvä budjetti.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt puhujalistaan, ja puheenvuoron pituus on maksimissaan 5 minuuttia.

13.49 Olavi Ala-Nissilä kesk: Arvoisa puhemies! On syytä kiittää myöskin ministeri Orpoa hyvistä puheenvuoroista tässä keskustelussa. Mehän olimme tämän vaalikauden alussa tilanteessa, että joko Suomessa näivettyminen jatkuu, ajaututaan jatkuvien hyvinvoinnin leikkausten tielle, tai — toinen vaihtoehto — saamme Suomessa käänteen aikaan. Tänä voidaan todeta, että tämä tavoite, se keskustan tavoite, Suomi kuntoon -tavoite, on toteutunut. Siinä hallituksen strateginen ohjelma — ne uudistukset, mitä se sisältää — on totta kai ollut hyvin tärkeä.

Myöskin kilpailukykysojmus on tärkeä. On syytä lainata, kun täällä on lainattu entisiä sosiaalidemokraattisia valtiovarainministereitä, myöskin Suomen Pankin pääjohtajaa Erkki Liikasta. Hän on hyvin selkeästi todennut, että ei ole syytä aliarvioida kilpailukykysojmusta. Sillä on ollut merkitys Suomen hintakilpailukyvyille. Se on luonut uskottavuutta ja vakautta Suomen talouteen ja investoijille, niin kuin me nyt näemme. [Maria Tolppanen: Entä sairaanhoitajille?]

Sitten on myöskin syytä todeta, että vientivetoinen maa niin kuin Suomi ei nouse itseään hiuksista vetämällä. Suomella täytyy olla kilpailukykyä. Kaupan täytyy käydä ulkomaille ja varaston vaihtua. Kolme asiaa on Suomen taloudessa erityisen tärkeitä: työllisyysaste, työllisyysaste ja työllisyysaste. Vain sitä kautta me voimme turvata hyvinvointia ja saada ihmisille työn mahdollisuudet. Keskusta kuuluttaa nimenomaan osallistavaa talouskasvua — sellaista kasvua, joka antaa mahdollisimman monelle mahdollisuuden osallistua kasvuun, antaa mahdollisuuden ottaa ihmiset siihen mukaan, antaa myöskin alueellisesti tasapainoisesti mahdollisuuden ihmisille rakentaa omaa hyvinvointiaan. Tässä erityisen tär-

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

keätä on nyt se, että ihmiset myöskin liikkuvat paremmin työn perässä. Juuri tuo positiivinen rakennemuutos, mistä puhuttiin, on yksi asia, joka edellyttää työvoiman liikkuvuutta.

Täällä puhutaan myöskin verotuksesta. Ei verotusta voi alentaa velalla. Velkaveronalennukset ovat käsitteellinen mahdottomuus, koska velka on tulevaisuuden veroa. Tässä keskustelussa kiinnitin aiemmin huomiota vihreiden linjaan, kun sanotaan, että perutaan kaikki toiseksi suurimman pääluokan säästöt. Mitä se tarkoittaa? Se tarkoittaa, että pitää löytää todella suuri summa säästöjä muualta. Se löytyy sitten suurimmasta pääluokasta, sosiaaliturvasta, tai velkaa lisäämällä. Kun olen ollut täällä yhtä aikaa Ville Komsin [Krista Mikkonen: Rakenteellisia muutoksia!] ja Soininvaaran kanssa, niin jään ihmettelemään vihreiden vaihtoehtoa. Katsotaan taas teidän vaihtoehtobudjettianne. Viime kerralla se oli kaikkein velkaannuttavin, kun täällä eduskunnassa sitä tutkiskelin. Toivon, että lähдете kestävän kehityksen tielle.

Tuota positiivista rakennemuutostahan, mihin edustaja Kääriäinen viittasi, on muuallakin kuin Varsinais-Suomessa. Muun muassa Lapissa ja Keski-Suomessa on hyvä kasvun veto. On tärkeää, että syntyy tällaisia siltasopimuksia, joita voidaan sitten ikään kuin monistaa muualle Suomeen. On selvää, että Varsinais-Suomeen syntyy seuraavan viiden vuoden aikana jo 30 000 uutta työpaikkaa. Aivan uskomaton tilanne, ja se pitää totta kai hyödyntää.

Arvoisa puhemies! Budjetin pääviestit ovat keskustalaisittain hyvin selvät. Ensimmäinen on se, että Suomi todella nousee, nousee yllättävän vahvasti. Toinen on se, että suomalaisille tulee lisää työtä. Se on meille ollut ykkösasia. Kolmas asia on se, että velkaantumisen jatkumiselle laitetaan Suomessa stoppi. Me näemme jo, että vuonna 2020 euroissa velkaantuminen on loppumassa.

Neljäs asia: me haluamme mennä nimenomaan oikeudenmukaisemmin eteenpäin. Me emme rakasta veroja, mutta tässä tilanteessa täytyy lähteä siitä, että kaikki ovat mukana. Me kiinnitämme huomiota myöskin siihen, että hallitus on päättänyt verotuksen tiekartasta, jolla katsotaan tuloverotuksen ja yritysverotuksen haasteet. Myöskin sitä kautta me pääsemme kestävästi työn verotuksen keventämiseen, mikä on välttämätöntä kannustavuuden kannalta. Hallitus on myöskin päättänyt sosiaaliturvan uudistamisesta. Nämä molemmat ovat tärkeitä uudistuksia juuri tämän osallistavan talouskasvun kannalta. Keskusta todella haluaa kantaa myöskin heikompiosaisista huolta.

Viimeisenä tärkeänä tavoitteena on, että me haluamme uudistaa yhteiskuntaa. Uudistamisen täytyy järkevällä tavalla jatkua.

13.54 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Suomen taloudellisessa tilanteessa on tapahtunut vihdoinkin selvä käänne parempaan. Rakentamisen ja kotimaisen kulutuksen lisäksi vienti on lähtenyt vihdoinkin vetämään. Positiivisempi ilmapiiri vauhdittaa aiemmin lykättyjä investointeja, ja tämä vain vahvistaa kasvun kierrettä. Talouskasvun arvioidaan olevan tänä vuonna noin 2,9 prosenttia ja ensi vuonnakin yli 2 prosenttia, ja, mikä tärkeintä, myös työllisyysasteen on arvioitu nousevan ensi vuonna yli 70 prosentin. Tavoitteenamme tulee kuitenkin olla muiden Pohjoismaiden tasolle pääseminen eli noin 75 prosentin työllisyysaste ja ylikin. Hallituksen toimet ovat ohjanneet Suomen kasvu-uralle. Vientiä on vauhdittanut paitsi tietysti yritysten oma osaaminen myös se, että olemme saaneet kilpailijamaitamme kiinni kustannuskilpailukyvyn osalta. Pystymme jälleen voittamaan markkinaosuuksia kansainvälisessä kilpailussa.

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

Arvoisa puhemies! Talousnäkymien muuttuminen positiivisempaan suuntaan ei kuitenkaan tarkoita, että meidän tulisi yhtäkkiä luopua tarkasta taloudenpidosta, päinvastoin. Julkinen talous on edelleen pahasti alijäämäinen ja joudumme vielä tekemään paljon töitä, jotta velkaantuminen saadaan lähivuosina loppumaan. Väestön ikääntymisen myötä työmarkkinoilta tulee poistumaan ensi vuosikymmenen alusta lähtien huomattava määrä ihmisiä, mikä luo erittäin kovia paineita julkisen taloutemme kestävyYTEEN. Myös työmarkkinamme ovat edelleen aivan liian jäykät vastatakseen globaalin kilpailuympäristön asettamiin haasteisiin. Paikallista sopimista tulee lisätä. Menokuria ei siis tule löysätä, päinvastoin kuin oppositio esittää.

Valtionvelkamme kasvaa ensi vuonna 110 miljardiin euroon. Tämä velka jää pitkälti lastemme ja tulevien sukupolvien maksettavaksi. On meidän vastuullamme tehdä parhaamme, jotta vuoden 2008 talouskriisin jälkeinen pitkä velkaantumiskausi saadaan vihdoin kuriin. Myös tarpeelliset rakenneuudistukset on saatava maaliin, jotta taloutemme kilpailukyky säilyy myös tulevilla vuosikymmenillä.

Arvoisa puhemies! Työn verotuksen keventäminen on talouspoliittisesti järkevä ratkaisu kaikissa suhdannetilanteissa. Se vahvistaa työllisyyttä ja talouskasvua, ja molempia tarvitsemme edelleen Suomeen. Ansiotuloverotuksen kevennystä voidaan kompensoida siirtämällä verotuksen painopistettä kohti kulutus-, haitta- ja ympäristöveroja, mikä on vastuullista yleisen menokurin vuoksi, ja niin on jo tehtykin muun muassa tupakkaveron osalta. Hallitus päätti budjettiriihessä 270 miljoonan euron kevennyksistä kaikkien tuloluokkien ansiotuloverotukseen. Hallitus täytti näin kilpailukyky sopimukseen liitetyt veronkevennykset sekä piti kiinni tavoitteesta, joka mukaan kenenkään suomalaisen palkkatulojen verotus ei kiristy tällä vaalikaudella. Kokoomuksen kantana on ollut, että ahkeruuden, työn tekemisen ja oman osaamisen kehittämisen tulee aina olla kannattavaa.

Hallituksen talousarvio sisältää useita toimenpiteitä työllisyyden parantamiseksi jo aiempien päätettyjen toimien lisäksi. Työttömyysturvan aktiivimalli sekä opiskelun ja yrittämisen helpottaminen työttömyysturvalla ovat askeleita oikeaan suuntaan. Mielestäni myös työttömyysturvan suojaosan nostamista nykyisestä 300 eurosta kuukaudessa tulisi selvittää. Valtiovarainministeriöllä on jo laskelmat siitä, miten suojaosan voisi nostaa esimerkiksi 600 euroon kuukaudessa kustannusneutraalilla tavalla. Olisi tärkeää, että työttömyydenkin aikana pysyisi edes jonkinlainen väylä työelämään.

Arvoisa puhemies! On myös tärkeää huomioida, että Suomessa ansiotulojen verotus nousee hyvin jyrkästi jo keskituloisen palkansaajan kohdalla. Keskustelussa ovat aivan liian vähän esillä ne haitat, joita tiukka verotuksen progressio aiheuttaa. Esimerkiksi, jos 2 400 euroa kuukaudessa ansaitseva tradenomi tai varhaiskasvatuksen työntekijä saa 300 euron palkankorotuksen, jää tästä hänelle käteen vain hieman yli puolet eli 164 euroa. Kannustaako tämä vastuun ja lisätyön ottamiseen? Mielestäni ei. Suomella ei ole varaa hinnoitella ulos markkinoilta minkäänlaista työtä. Tällä hetkellä Akavan tilastojen mukaan 9,5 prosenttia veronmaksajista maksaa 72 prosenttia valtiolle ansiotuloveroista. Tätä tuskin voi pitää reiluna taakanjakona. Budjettiriihessä hallitus päätti säilyttää toistaiseksi esimerkiksi niin kutsutun solidaarisuusveron, jota maksetaan noin 6 400 euron kuukausituloilla. Toivon, että pystymme vielä palaamaan tähän asiaan hallituskauden loppupuolella ja perumaan näitä solidaarisuusveroasioita.

Arvoisa puhemies! Opposition puolelta on kuultu vaatimuksia muun muassa valtion menojen kasvattamisesta sekä puhetta niin sanotusta jakovarasta. Olisikin hyvä kysyä oppositiolta, missä tämä jakovara on, jos valtio edelleen velkaantuu ensi vuonna 3 miljardilla

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

eurolla. Nyt ei ole aika aloittaa holtitonta kulutusta vaan jatkaa tällä vastuullisen taloudenpidon tiellä.

14.00 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Valtion ensi vuoden talousarviota on päästy tekemään tilanteessa, jossa maamme talous vihdoinkin osoittaa selkeitä kasvun merkkejä. Vuosia kestäneen matalasuhdanteen jälkeen suunnanmuutos on selkeä. Budjetti varaa nyt kasvun hedelmien varaan. On hyvä asia, että monien vaikeiden vuosien jälkeen voimme katsoa tulevaisuuteen hieman valoisammilla merkeillä.

Tähän mennessä kiistatta suurimman vastuun taloustalkoista ovat kantaneet esimerkiksi eläkeläiset, pienituloiset lapsiperheet ja julkisen sektorin työntekijät etuusleikkauksien, kilpailukykysovimuksen ja maksujen korotusten myötä. Taloutta on sopeutettu kovalla kädellä. Sen sijaan muun muassa perhevapaaudistus odottaa yhä tekijäänsä.

Taloustekijät ovat kaikille hallituksille samoja. Erot kulloiseenkin talousarvioon syntyvät politiikalla. Politiikka on arvovalintoja, valintoja siitä, mihin panostetaan ja mistä karsitaan. Budjetin kokonaiskuva painottuu yhä leikkauksiin. Nykyinen hallitus on tehnyt varsin kovan arvovalinnan. Valtiovarainministeriön antamien tietojen mukaan pienituloisimmilta poistuu tämän budjetin myötä melkein 40 euroa käytettävissä olevista tuloista, kun taas kaikkein suurituloisimmat saavat Suomessa lisää yli 400 euroa. Siis ne, jotka joka tapauksessa joutuvat käyttämään kaikki rahansa elämisen menoihin, joutuvat pärjäämään entistä pienemmillä tuloilla, ja ne, jotka jo nykyisellään pystyvät elämään taloudellisesti hyvin turvattua elämää, saavat lisää sukanvarteen huonompia aikoja varten. Tämä ei ole oikeudenmukaista. Se suututtaa valtaosaa suomalaisista, mutta ei se ole talouden elvyttämisen kannaltakaan järkevää. Niin vahvaan noususuhdanteeseen ei kannata uskoa, että unohtaa, ketkä tässä yhteiskunnassa laittavat rahansa kiertoon.

Arvoisa puhemies! Yksi kaikkein tärkeimmistä yhteiskunnallisista tehtävistämme on tasa-arvoisuuden lisääminen eli eriarvoisuuden vähentäminen. Suomi on maailman mitta-kaavassa malliesimerkki siitä, miten matalan tulotason maa voi ponnistaa maailman kärkikastiin. Reseptinä siihen on ollut koulutus. Suomi pärjää tulevaisuudessakin vain väestön korkealla osaamisella. Ensi vuonna koulutukseen tehtävät lisäpanostukset tulevat todelliseen tarpeeseen. Ne ovat kuitenkin vain laastaria. Ammatilliseen koulutukseen tulee 15 miljoonaa lisää, kun siitä aikaisemmin on leikattu 180 miljoonaa.

Nuorten aikuisten osaamisohjelma on päättymässä ensi vuonna. Näin juuri eniten tukea tarvitsevat ja parhaassa työiässä olevat yhteiskuntamme rakentajat uhkaavat jäädä sitä vaille ja pahimmassa tapauksessa ajautua syrjäytymiskiarteeseen. Tällaisilla leikkauksilla nakerramme vain omaa tulevaisuuttamme. Perusopetuksen tasa-arvomäärärahojen leikkauksia paikataan 25 miljoonalla eurolla, mutta jäämme yhä kauas laaturahoihin aiemmin tehdystä leikkauksista. Kestävä tapa parantaa Suomen tulevaisuudennäkymiä olisi esimerkiksi oppivelvollisuuden pidennys. Se lisäisi työllisyyttä sekä kasvun edellytyksiä pitkällä aikavälillä. Toisen asteen koulutuksen ulkopuolelle jää vuosittain tuhansia nuoria. Siihen meillä ei ole varaa. Oppivelvollisuuden pidentämisellä varmistettaisiin, että jokainen nuori vähintään aloittaa toisen asteen opinnot tai osallistuu niihin valmentavaan koulutukseen.

Arvoisa puhemies! Eduskunnan tietopalvelun laskelmien mukaan hallituksen leikkauksiin painottuva politiikka on suurentanut tuloeroja. Suurimpia syitä tähän ovat Kelan etuuksiin tehdyt leikkaukset. Tuloeroja kasvattava ja eriarvoisuutta lisäävä kehityskulku on selvä muutos aiempaan tuloeroja tasaavaan politiikkaan. Edellinen hallitus kyllä teki myöskin isoja sopeutuksia julkisen talouden tasapainottamiseksi, mutta tavoitteena pidet-

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

tiin koko ajan sitä, että pienituloisimmat pidetään aina mukana. Sosiaalietuuksien indeksit ovat nyt jäädytettynä koko hallituskauden ajan. Vuosien aikana kumuloituvat leikkaukset sekä muun muassa Kelan lääkekorvausten leikkaukset ja asiakasmaksujen korotukset osuvat kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin.

Arvoisa puhemies! Pohjoismaisen hyvinvointiyhteiskunnan johtavana periaatteena tulee olla, että ketään ei jätetä yksin. Silloin kun ei itse pärjää, voi luottaa siihen, että apua ja tukea on saatavilla. Nyt kuitenkin joudumme vakavasti pohtimaan, murennetaanko poliittisilla päätöksillä pala palalta näitä perusperiaatteitamme. Ihmisten luottamusta yhteiskuntaan ja päätöksentekijöihin on vaalittava. Nyt esitellystä budjetista tuntuu puuttuvan sydän.

14.05 Kari Kulmala si: Arvoisa rouva puhemies! Suomen talous on nopeassa kasvuvaiheessa. Tänä vuonna Suomen bruttokansantuotteen ennustetaan kasvavan noin 3 prosenttia eli selvästi nopeammin kuin viime vuonna. Yksityisen kulutuksen kasvu jatkuu työllisyyden kohenemisen myötä. Myös ensi vuonna talouskasvun arvioidaan jatkuvan edelleen vahvana. Lähes kaikilla mittareilla mitattuna olemme menossa oikeaan suuntaan. Hallitus on siten tehnyt oikeita päätöksiä.

Keskityn kuitenkin tässä puheessani vain turvallisuuteen ja sen rahoitukseen talousarviossa. Puolustusvoimat, poliisi, suojelupoliisi ja Rajavartiolaitos saavat lisää rahoitusta.

Talousarviossa osoitetaan terrorismin torjuntaan 12 miljoonaa euroa lisää rahaa. Tämä on merkittävä summa ja pakollinen lisäys yleisen turvallisuutemme ylläpitämiseksi. Emme ole pitkään aikaan enää eläneet lintukodossa, vaikka joku voisi niin edelleen kuvitella. Budjettiriihessä annetaan 9 miljoonaa euroa lisämäärärahaa poliisin vaativien tilanteiden varusteiden ja kaluston lisäämiseen, operatiivisen suorituskyvyn sekä kyberrikostorjunnan toimintakyvyn parantamiseen ja 0,5 miljoonaa ennalta estävän toiminnan mallien kehittämiseen. Suojelupoliisin operatiivisen suorituskyvyn tehostamiseen saadaan 2,5 miljoonaa lisää rahaa. Tämä käytetään muun muassa terrorismia ja ääriliikkeitä koskevan tiedon hankintaan sekä terrorismin kohdehenkilöiden valvontaan. Voikin sanoa, että tällä työmaalla työtä maailmalla riittää.

Rajavartiolaitokselle osoitetaan 7,9 miljoonaa sisäisen turvallisuuden parantamiseen. Tällä pystytään ylläpitämään nykyinen toiminta juuri ja juuri, mutta ei pystytä reagoimaan erityistoimintaan, esimerkiksi runsaasti laittomiin rajanylityksiin. Se vaatisi lisärahoitusta ja -resursseja, ja tähän ei esimerkiksi Rajavartioston koulutusmäärissä ole pystytty reagoimaan.

Valitettavasti yksi sisäisen turvallisuuden toimija eli Tulli jää jälleen mopen osaan. Heillä ensi vuoden lomautuksilta vältytään, mutta uudistukset ynnä muut jäävät vielä tekemättä. Ensiarvoisen tärkeää olisi Tullin osalta ymmärtää, että organisaatio on sisäisen turvallisuuden toimija. Tulli ei siis pelkästään tuota rahaa vaan on sisäisen turvallisuuden tuottaja. Tämä tulee huomioida heidän rahoituksissaan jatkossa.

Meidän jokaisen arjen turvallisuus alkaa palo- ja pelastuslaitoksista sekä hätäkeskuksista. Pidän erittäin tärkeänä, että hätäkeskuspäivystäjien koulutukseen osoitetaan nyt 265 000 euroa sekä siviilikriisinhallintaan kotimaan valmiuksien vahvistamiseksi 300 000 euroa. Tavanomainen palo- ja pelastuspuoli tulisi huomioida mielestäni budjetissa vieläkin paremmin. Pelastuslaitosten lähialueyhteistyön jatkuminen on myös turvattava jokaisen vuoden budjetissa mieluummin koko vaalikaudeksi kerrallaan. Pidän toimintaa erittäin tärkeänä, koska olen nähnyt tämän toiminnan haitat ja hyödyt jo useamman vuoden ajalta.

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

On erittäin tärkeää, että rajat ylittävään yhteistyöhön ei tule pienintäkään katkosta, koska samalla alkaa kaksi vuosikymmentä kestäneen yhteistyön aikana rakennetun yhteistyöverkoston rapautuminen. Katkokset yhteistyössä tai peräti sen loppuminen vaikuttavat laimaannuttavasti nopean avun antamista tukeviin toimintoihin.

Pidän hyvänä, että hallitus on ymmärtänyt myös vankiloiden sisällä tapahtuvan toiminnan, koska turvallisuus siellä on kaikkien, niin vankien kuin myös kaikkien siellä työskentelevien, asia. Vankilaradikalisoitumisen ennaltaehkäisyyn kohdistetaan noin 0,4 miljoonaa euroa. Tällä resursoidaan vankiloissa tapahtuvaa radikalisoitumisen ehkäisyä ja ääri-liikkeiden toiminnan tunnistamista.

Myös syyttäjälaitoksien toimintamahdollisuuksia parannetaan 0,4 miljoonan euron lisärahoituksella. Tällä rahoituksella lisätään syyttäjien koulutusta terrorismirikoksien ja niihin liittyvien vakavien rikosten hoitamiseen.

Arvoisa rouva puhemies! Saimme edelliseltä hallitukselta melkoisen huomenlahjan turvallisuuden osalta. Nykyinen hallitus on huomionnut ja vaikuttanut turvallisuutemme parantamiseen huomattavasti viimeisen kahden vuoden aikana, ja siitä kiitos kuuluu koko hallitukselle — myös perussuomalaisille, koska olitte hallituksessa ensimmäiset kaksi vuotta.

Yhtenä muttei vähäisimpänä mainitsen romutuspalkkion jatkumisen. Tällä saadaan parannettua myös liikenneturvallisuutta. Liikenneturvallisuuden parantamiseksi onkin vielä paljon tekemistä. Se ei hoidu vain automaattista liikennevalvontaa tehostamalla eli uusia kameroita ostamalla, vaan myös perinteistä liikennevalvontaa kehittämällä. Valitettavasti poliisin liikennevalvontaa sekä rikostutkintaa aiotaan vähentää merkittävästi ensi vuonna.

14.11 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Ajattelin muutaman sanan sanoa, mitä tunteita ja ajatuksia tuli tässä näistä kolmesta — tai mitä neljä tuntia tuossa istuimme ja vilkkaasti keskustelimme. Toki kaikki eivät saa montaa kertaa puheenvuoroa, kun me kaikki olemme niin innokkaita puhumaan.

Haluan vastata näin, että perussuomalaiset ajattelevat niin, että meidän tulee kerätä veroja mutta niitten tulee olla kohtuullisia ja työn tulee olla sillä lailla kannustavaa, että työtä kannattaa tehdä ja myös sitä toista työtä. Verotus ei saa olla liian kireää. Mutta me ajattelemme sen niin, että sitten kun ne verovarot ovat olemassa, niin meillä on aika paljon liikumavaraa siihen, miten me toteutamme sen niin sanotun sisäisen solidaarisuuden elikkä miten me huomioimme ihan oikeasti päätöksenteossa sen, että jollain ihmisellä on todella vähän rahaa, ei riitä rahat lääkkeisiin ja muuta, että hän tulee kassalle ja hän laittaa kolikot siihen — minäkin olen muutaman kerran erään vanhan rouvan kohdatessani maksanut hänen loppuostoksensa, kun hänellä ei kerta kaikkiaan ollut rahaa. Tällaisia tapauksia on. He ovat hiljaisia suomalaisia, monesti pieneläkeläisnaisia, jotka elävät tässä tilanteessa.

Sitten täällä keskusteltiin joissain puheenvuoroissa Mikki Hiiren kaarnalaivoista ja kaikista tämäntyyppisistä. Ihan kivaa läppää, ja varmaan ehkä pääsee lehdistöönkin sitten sillä, jos sinne haluaa, mutta se ei varmaan naurata hirveästi sitä pienituloista, joka ajattelee, että hänellä on todella vaikeata. Nyt kun on tulossa esimerkiksi asumiskuluihin korotuksia kiinteistöverojen kautta, lämmityspolttoaineen lisäyksen kautta omakotitalojen öljylas-kuun, niin eivät varmaan hirveästi naurata tuommoiset kivat letkautukset, jotka ovat ehkä myyviä. Meidän on ehkä joskus hyvä muistaa, että me olemme täällä etuoikeutettuja, meillä on iso palkka, ja voi olla joskus ihan hyvä käydä tuolla toreilla ja turuilla katsomassa todella, mitä se arki on.

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

Sitten toinen asia, mihin minä haluan vielä palata tässä: Oikeastaan tässä kesä oli välissä, ja minä huomasin tässä eräässä sinisten puheenvuorossa, että otettiin ihan henkilöön kiinni, meidän edustaja Kankaanniemeen, naurettiin, että hänellä on takki kääntynyt. Minä sanoisin nyt tähän kerta kaikkiaan ja viimeisen kerran: kuinka joku, joka lähti ryhmästä, jätti kaverinsa sen takia, että saa tyydyttää kokoomusta ja keskustaa, hylkäsi kaverinsa ja periaatteet, mutta otti kyllä ne meidän hyvät ideamme mukaansa, kehtaa sanoa, että meillä on takki kääntynyt? Me olemme perussuomalaisten puolue, ja en pitänyt siitä, että Toimi Kankaanniemeen tämä kohdistettiin.

Mutta sitten otan pikkuisen nostoja:

Minä kysyin kyselytunnilla Orpolta, missä viipyy maahanmuuton kustannusten erittely. En saanut siihen minkäänlaista vastausta, ja täällä tuotiin esille, miten paljon meillä menee kuluja maahanmuuttoon, ja me ensi vuonnakin lähdemme siitä, että meillä on varattu 7 000 turvapaikanhakijalle rahoitus. En näe mitään toimenpiteitä sille, miten sitä rajoitetaan. Ok, joku tämmöinen, että maksetaan lisää rahaa siitä, että henkilö lähtisi. Minun mielestäni edustaja Lehto otti ihan hyvän pointin esille: kuinka monelle suomalaiselle maksetaan lainvoimaisen päätöksen noudattamisesta? Ajatelkaa, suomalainen sanoisi: en noudata päätöstä. Saat 2 500, noudata noudata. Eihän tämä mene ihmisten oikeustajuun. En voi ymmärtää, miksi ei haeta oikeita ratkaisuja sekä Suomessa rajatarkastuksilla että Euroopassa. Meillä olisi silloin siellä puoli miljardia, miljardi, riippuen nyt siitä, mitä ne kulut ovat, kun niitä kustannuslaskelmia ei meille tuoda, vaikka ne luvattu hallitusohjelmassa — ja ne ovat siellä perussuomalaisten vaatimuksesta — mutta niitä ei näy.

Kiitän muuten SDP:tä. Huomasin heidän puheenvuorossaan, että he erityisesti totesivat, että he tekevät kaikkien kanssa yhteistyötä. Perussuomalaiset tekevät kaikkien kanssa yhteistyötä ehdottomasti asiakysymyksissä, ja meidän kanssamme saa olla eri mieltä ja samaa mieltä ja ihan miten vain, mutta toivon sillä lailla kunnioitusta, että oli ihmisillä vaakaumuksia, ajatuksia, vaikka ne olisivat hyvinkin paljon erilaisia omienne kanssa tai jopa vakiintuneen keskustelukulttuurin kanssa, niin annetaan sanan lentää ja silti totta kai pysytään asiallisuuden rajoissa, koska minä ajattelen, että tämmöisissä keskusteluissa piilee sellaisia ideoita ja helmiä, että me voimme saada sieltä hyviä ajatuksia.

Oikeastaan kiitän myös Ala-Nissilää siitä, että hän otti kopin keskustaan tästä meidän muuttoavustuksestamme, jota perussuomalaiset ovat esitelleet, ja sanoi, että se voisi olla hyvä kohtaanto-ongelmaan, ja aikaisemmin ministeri Häkkänen on tv-lähetyksessä sanonut, että kokoomus harkitsee sitä. Nyt kun on keskustalta ja kokoomukselta tullut vihreätä valoa, niin toivottavasti tämä muuttoavustus tulee nytten kohtaanto-ongelman työkalupakkiin.

Aika loppuu, ja puhetta riittäisi. Jatketaan myöhemmin.

14.16 Ozan Yanar vihr: Arvoisa puhemies! On iloinen uutinen, että Suomen talous kasvaa ja työllisyydessäkin on ollut myönteisiä merkkejä viime aikoina. Se on hieno asia. Me olemme kaikki iloisia siitä. Mutta tämä ei tarkoita sitä, että Suomen taloudessa ei olisi enää tehtävää, vaan on päinvastoin, meillä on paljon tehtävää. Meidän tulisi pyrkiä korkeampaan työllisyysasteeseen, jotta hyvinvointivaltion ja sen palveluiden ylläpitäminen onnistuu jatkossakin. Näissä myönteisissä oloissa kysymys on siitä, miten tasaisesti talouskasvun hedelmät jakaantuvat ja miten suomalaisten tekemä työ, osaaminen ja kansainvälinen asema kehittyvät tulevaisuudessa.

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

Mutta mitä tekee hallitus? Hallitus jatkaa aiemmin valitsemallaan tiellä. Se on tällä kaudella leikannut valtavia summia muun muassa kaikilta koulutusasteilta, ja koettanut paikata niitä pienillä laastareilla nyt tässä ensi vuoden budjetissa. Hallitus on päättänyt muun muassa, että on järkevämpää satsata rahoja tehostamiin ja markkinoita vääristäviin yritystukiin, saastuttaviin, ympäristölle haitallisiin tukiin, sen sijaan, että yhteiset rahamme sijoitettaisiin tulevaisuuden osajiin ja nuoreen sukupolveen.

Arvoisa puhemies! Viimeksi eilen pääministeri Sipilä sanoi kauppatieteen huippuyksikön perustamista koskevassa tiedotustilaisuudessa, että hän on huomannut, kuinka tärkeää tutkimukseen perustuva tieto on. Hieno asia, mutta jos näin on, niin miksi se ei näy hallituksen budjetissa? Hyvä koulutuspolku tukee nuorta kasvamis- ja oppimistehtävässä ja ehkäisee nuorten syrjäytymistä ja lisää korkeakoulutukseen pääsyä. Hallitus on leikannut tämän kauden aikana muun muassa subjektiivisesta päivähoido-oikeudesta, ammatillisesta koulutuksesta, yliopistoista ja tutkimuksesta. Esimerkiksi varhaiskasvatusmaksujen aleneminen on hieno asia, mutta kokonaiskuva on roimasti miinuksella.

Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeriön oman arvion mukaan hallituksen laatiman budjetin toteutuessa pienituloisilta viedään eniten ja rikkaat rikastuvat. VM:n mukaan hallituksen budjetti leikkaa pienituloisimmilta 37 euroa vuodessa ja antaa rikkaimmille noin 400 euroa. Tämä on aika raju arvovalinta. Kun tässä on puhuttu paljon eriarvoisuuden estämisestä, niin tämä ei oikein istu siihen kuvaan. Me vihreät tekisimme toisin. Me olemme tuoneet tänäänkin esille monta keinoa. Me panostaisimme korkeakouluihin, tutkimukseen, perusopetukseen, varhaiskasvatukseen. Me haluamme olla niitä, jotka vieläkin uskovat siihen, että kenestä tahansa tässä maassa voi tulla vaikkapa tohtori.

Arvoisa puhemies! Suomen talous kaipaa uudistamista, sillä isot uudistukset ovat jälleen tekemättä. On ollut ihmeellistä seurata, kuinka miljardeja maksavia yritystukia ei ole edelleenkaan karsittu, vaikka niistä on olemassa tutkittua tietoa. Niitä rahoja, jotka nyt tähän kuluvat, voisi sijoittaa muun muassa koulutukseen eli Suomen tulevaisuuteen, osaamiseen ja sitä kautta talouden pitkäaikaiseen parantamiseen. Me tarvitsemme myös työelämän muutosta, jotta voimme vastata muuttuvan työelämän tarpeisiin ja nostaa työllisyysastetta. Mitä enemmän suomalaisia on töissä, sitä enemmän meillä on verotuloja ja sitä vankempi on meidän hyvinvointivaltiomme pohja. Perhevapaiden uudistaminen on suurimpia toimia, joilla parannetaan naisten työmarkkina-asemaa ja tasataan lapsen hoivavastuuta. Toivomme, että hallitus pääsee tässä asiassa eteenpäin kunnianhimoisin keinoin. Sitä olemme saaneet odottaa pitkään.

14.21 Paavo Arhinmäki vas: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen politiikka on iskenyt eniten pienituloisiin. Tämä oli uutinen budjettiriihen jälkeen, mutta sen ei pitäisi olla uutinen kenellekään, joka on seurannut keskustelua nykyisen hallituksen talouspolitiikasta viimeisen kahden ja puolen vuoden aikana. Itse asiassa tämän vasemmistoliitto on kertonut budjetti toisensa jälkeen hallitusohjelmasta lähtien. Tämä arvio on perustunut eduskunnan tietopalvelun laskelmiin. Hallitus ei ole tehnyt omaa työtään, ei ole laskenut budjetin vaikutuksia köyhyyteen, budjetin vaikutuksia tuloeroihin. Sen on joutunut oppositio kerta toisensa jälkeen tekemään tilaamalla laskelmat puolueettomalta eduskunnan tietopalvelulta.

Mutta on hyvä, että nyt tämän viimeisen vasemmistoliiton tilaaman laskelman jälkeen myös pääministeri Sipilä heräsi asiaan ja totesi, että on totta, että näin on tapahtunut eli politiikka on iskenyt eniten pienituloisiin. Mutta se ei ole luonnonlaki, että näin on tapahtunut. Tämä ei ole mikään luonnonlaki, vaan kysymys on tietoisista poliittisista päätöksistä.

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

Ja näistä ensimmäinen tietoinen poliittinen päätös oli se, että tehtiin 4 miljardin euron sopeutukset leikkaamalla — leikkaamalla ennen muuta pienituloisten perusturvasta ja leikkaamalla koulutuksesta ja palveluista. Eilen, kun julkistettiin tämä uusi talouspolitiikan tutkimuskeskus, pääministeri Sipilä totesi, että hän on ymmärtänyt ja oppinut tämän tehtävän myötä tutkimuksen merkityksen. Siitä huolimatta eduskunnan tietopalvelun tutkimustulokset on sekä pääministeri että moni hallituspuolueiden edustaja pyrkinyt kumoamaan, ja he sanovat, että väärin laskettu eduskunnan tietopalvelulta. No, onneksi nyt on valtiovarainministeriö herännyt ja tehnyt myös omat laskelmat ja niiden tulos on tismalleen samansuuntainen kuin mikä oli eduskunnan tietopalvelun tulos. Ja iso kysymys onkin, miksi näitä laskelmia tehdään vasta nyt. Miksi niitä ei ole tehty ennen kaikkia niitä päätöksiä, joita tämä hallitus on tehnyt?

Itse istuin ministerinä kolmen vuoden ajan Kataisen hallituksessa. Ennen jokaista kehysriihä, ennen jokaista budjettiriihtä teimme tulonjakovaikutuksista arvion, tai teetimme sen, ja teimme päätökset siltä pohjalta. Teimme tietoista politiikkaa, jossa halusimme tasata tuloeroja veropolitiikalla ja sosiaaliturvalla, ja me halusimme puuttua myös köyhyyteen. Ja näin myös teimme. Edellinen hallitus teki sopeutuksia yli 6 miljardin euron edestä. Tämä hallitus on tehnyt vain 4 miljardin edestä sopeutuksia. Edellisen hallituksen aikana näistä sopeutuksista huolimatta köyhyys väheni ja tuloerot kapenivat.

Ja nyt pitää huomioda, kun täällä puhutaan, mistä tuloerojen kasvu johtuu: On kahdenlaista tuloerojen kasvua. On päätösperäistä tuloerojen kasvua ja sitten on sitä, joka tapahtuu esimerkiksi työllisyyden parantuessa, palkkojen noustessa. Se, mitä eduskunnan tietopalvelu on tutkinut, on nimenomaan päätösperäinen tuloerojen kasvu. Eli päätökset, jotka ovat vaikuttaneet siihen, että kaikkein köyhimmiltä on leikattu indeksijäädytykset ja jopa leikkaukset kansaneläkkeisiin, opintotukeen, työttömyysturvaan, sairauspäivärahoihin, merkitsevät sitä, että pienituloisilla on jäänyt entistä vähemmän käteen, ja samaan aikaan veronalennukset on kohdistettu kaikkein suurituloisimpiin, 8. ja 9. tulodesiiliin.

Arvoisa rouva puhemies! Tätä linjaa pitää nyt muuttaa. Tämä ei ole kestävä linja. Tämä ei ole oikeudenmukainen linja, ja tämä ei ole linja, joka pitää suomalaisen yhteiskunnan yhtenäisenä. Nyt kun talous on parempaan suuntaan, niin nythän sen pitäisi viimeistään näkyä budjetissa. Mutta mitä vielä, VM:n laskelmien mukaan ensi vuoden budjetti leikkaa kaikkein köyhimmiltä 37 euroa ja samaan aikaan antaa kaikkein suurituloisimmille 400 euroa. Onko tämä oikeudenmukaista politiikkaa? Ei varmasti kenenkään mielestä, joten mitä meidän täällä eduskunnassa on tehtävä sillä vallalla, joka meille on annettu: korjattava tämä budjetti, tehtävä siitä taloudellisesti oikeudenmukainen, ja se korjaaminen lähtee siitä, että indeksijäädytykset perutaan.

14.26 Stefan Wallin r: Värderade talman! Det är en alldeles förträfflig sak att ekonomin äntligen växer. Det här har vi väntat på i nästan tio år sedan finanskrisen 2008—2009, på siffror som pekar på plus, på kurvor som går uppåt. Det är en alldeles utmärkt sak. Egentligen är det fullständigt egalt vems förtjänst det är att den ekonomiska tillväxten äntligen är här. Det viktigaste är att den är här. Vi har full fart inom byggnadssektorn, den inhemska konsumtionen går bra, exporten drar. Vi har en ganska gynnsam situation just nu. Det finns också regionala variationer och varianter där tillväxten till och med för tillfället går — man kunde nästan säga — lite för bra. Egentliga Finland med Åbovarvet och bilfabriken i Nystad har arbetskraftsbrist. Vi har alltså den här matchningsproblematiken där utbudet på

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

arbetskraft och efterfrågan på utbildad arbetskraft inte möts. Här hoppas jag att utredningsman Esko Aho's förslag tas på allvar av regeringen och att ord också blir handling.

I ekonomiska, gynnsamma tider är det ju så att det går bra för allt flera, och det är en god sak. Men vi ska också komma ihåg att alla inte ens i ekonomiskt goda tider hittar tillväxtens frukter på sin tallrik, det kan vara att tallriken förblir tom. Och då är det viktigt att man fortsättningsvis satsar på att stöda nya sysselsättningsåtgärder i syfte att skapa fler nya jobb. Som vi vet är en arbetsplats den allra bästa sociala tryggheten.

Det är alltså viktigt att vi har en ambitiös sysselsättningspolitik. Vi har fortsättningsvis ett alldeles för lågt sysselsättningsläge, sysselsättningsgrad: 69 procent. Vi borde nå upp till en nordisk nivå, eller ens till en österbottnisk nivå där man snuddar vid 75 procent. På Åland har man till och 82 procent. Det finns alltså best practices, goda exempel på hur man kan göra det här tack vare företagsamheten, också tack vare förebyggande åtgärder som stöder ett sunt arbetsklimat, arbetshälsa och god kondition.

Arvoisa puhemies! Hyvinvointiyhteiskuntamme rahoitetaan pitkälti työssä käyvien ihmisten verotuloilla, menestyvien yritysten ja niiden omistajien verotuloilla. Tämä tarkoittaa sitä, että veropolitiikka, verotus on hyvinkin tärkeä keino tässä työkalupakissa. Verotus ja varsinkin ansiotulojen verotus oli asia, josta puhuttiin aika paljon ennen hallituksen budjettiriihtä, mutta siihen ei kuitenkaan tehty oikeastaan mitään merkittäviä muutoksia siitäkään huolimatta, että tämän orastavan talouskasvun kyytipojaksi tarvittaisiin ja kaivattaisiin juuri nyt kannustimia myöskin tuloverotuksen saralla.

Kannustimien pitäisi tukea kaikkea työnteoa, sivutöitä ja ahkeruutta. Työnteon pitäisi aina kannattaa, ja jokaisen pienenkin työpanoksen pitää näkyä paitsi verottajan tilillä myöskin siinä työntekijän omassa kukkarossa. Vastoin hallitusohjelman henkeä, ellei jopa kirjainta, hallitus päätti jatkaa ylimpien palkkaluokkien lisäverotusta ainakin ensi vuodenvaihteesta lähtien ehkä vuodella, jopa kahdella vuodella, kuka tietää. En halua puhua solidaarisuusverosta, koska se on itse asiassa täysin harhaanjohtava käsite, ikään kuin vain tämä ylimääräinen määräaikainen vero, lisävero, olisi juuri se solidaarinen osa ansiotuloverotuksesta, kun todellisuushan on se, ja on pitkään ollut, että progressiivinen verotus on jo luonteeltaan erittäin, erittäin solidaarinen.

Puhemies! Suomi tarvitsee enemmän työtä tekeviä, ansiotuloja saavia ihmisiä. Suomi tarvitsee myös enemmän hyvätuloisia ihmisiä. Tarvitsemme myös enemmän osinkoja, koska ne tarkoittavat, että meillä on menestyviä, kannattavia yrityksiä, vientiä, talouskasvua, uusia työpaikkoja ja voittoja, siis osinkoja, joista maksetaan veroa, josta siis koko kansakunta, koko hyvinvointiyhteiskunta hyötyy. Osinko on siis iloinen asia. Hallituksen veropoliittinen linja kuitenkin hillitsee ahkeruutta enemmän kuin kannustaa siihen. Milloin hallitus, koko hallitus, aikoo tunnustaa nykyiseen veroprogressioon sisältyvät ongelmat, jotka vaivaavat itse asiassa edustaja Jokisen aikaisemmin kertomalla tavalla myöskin pieni- ja keskituloisia ihmisiä? Vai onko hallitus sitä mieltä, että nykyinen rankka verolinja on optimaalinen ja että se kannustaa toimeliaisuuteen? Enpä usko.

14.32 **Simon Elo si** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän edustaja Wallinia hyvästä, rakentavasta puheenvuorosta. Olen täysin samaa mieltä siitä, että esimerkiksi yrityksiin liittyvä verotus on erittäin tärkeä työkalu siinä, miten suomalaista yhteiskuntaa ohjataan, ja sitten tietysti se kilpailukyky, mikä yrityksillä on, jotta voi palkata myös työntekijöitä. Edustaja kysyi, miten hallitus, tai me hallituspuolueiden edustajat, suhtautuu soli-

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

daarisuusveroon. Nähdään, että tässä taloustilanteessa se oli tarpeellinen, myös oikeudenmukainen ratkaisu, mutta tietysti se on tilapäinen, niin kuin mainitsitte. Ei tällaista verotusta käsittäkseni edes perustuslaillisista näkökohdista voi asettaa pitkäaikaisemmaksi kuin tällaiseksi tilapäiseksi veroksi.

Mutta se, mihin pitää päästä, on se, että kokonaisveroaste kevenee, ja nyt ensimmäistä kertaa taantuman jälkeen ensi vuonna se kevenee, ja tätä, eli kokonaisveroasteen keventämistä, pitää jatkaa. Kyllä se sininen linja, ja toivoakseni myös hallituksen linja, on, että kokonaisveroaste kevenee — ei pelkästään pysy nykyisellään, vaan kevenee.

14.33 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Ensi vuoden talousarvioon kristillisdemokraatit linjasivat odotuksina hallitukselta panostuksia työllisyyteen, yrittäjyyden tukemiseen, lapsiperheiden ja eläkeläisten tilanteen helpottamiseen sekä sisäisen turvallisuuden vahvistamiseen. Mielestämme talouskasvusta huolimatta valtiontalouden tasapainottamisen on syytä olla edelleenkin budjetin keskiössä.

Hallitus on toiminut monessa asiassa linjaustemme mukaan, mutta osa panostuksista on aiempien isojen leikkausten takia ikävä kyllä lähinnä paikkailua. Täälläkin on käyty vilkasta keskustelua budjetin tulonjakovaikutuksista, ja aivan oikein, niin kuin täällä edustaja Arhinmäki aiemmin mainitsi, nämä indeksijäädytykset, jotka jatkuvat vuoteen 2019 ja kohdistuvat erityisesti moniin perusetuuksiin, ovat kyllä suurin syy, joka vaikuttaa tähän tulonjakoon ja sen vääristymiseen. Kristillisdemokraatit tämän huomasivat jo viime vuoden vaihtoehtobudjetissaan, ja siellä suurin panostus liittyi nimenomaan siihen, että me emme halunneet, että nämä indeksijäädytykset toteutuvat, ja siinä mielessä voisi sanoa, että olimme jo vuosi sitten kaukaa viisaita ja näimme, millä tavalla nämä indeksien jäädyttämiset tulevat vaikuttamaan kaikkein heikoimmassa asemassa olevien ihmisten taloudelliseen tilanteeseen.

Talouskasvu tulee pystyä muuttamaan uusiksi työpaikoiksi. Työmarkkinoilla on sekä alakohtainen että alueellinen kohtaanto-ongelma. Esimerkiksi kotiseudullani Ylä-Savossa koulutettujen metallimiesten ja koneistajien pula uhkaa jo tällä hetkellä toimituksia. Alalle on erittäin vaikea saada nuoria ja erityisesti vielä naisia. Ylä-Savon ja ehkä laajemminkin Pohjois-Savon kasvuvauhti on tällä hetkellä kohta jo samaa vauhtia kuin tuolla Lounais-Suomessa — ja tietysti tässä ehkä voi ojentaa Ylen toimittajaa, joka oli sitä mieltä, että eivät suomalaiset tiedä, missäpäin Iisalmi on, että kannattaa katsella pörssilistoja: Ponssea, Olvia, Geneleciä, Normetia ynnä muita Suomen vientiteollisuuden kärkinimiä löytyy tuolta alueelta.

Hallituksen esitykset siitä, että opiskelu mahdollistetaan työttömyysturvalla ja yritystoiminnan aloittamista edistetään, ovat varmasti kokeilemisen arvoisia, ja samoin korkeakoulutettujen muuntokoulutusta tarvitaan edelleen, sillä akateeminen työttömyys piinaa monia.

Koulutuksen kohdalla on todettava, että lähes joka koulutusasteelle budjetti antaa jotain, mutta panostukset ovat pieniä aiemmin tehtyihin leikkauksiin nähden, esimerkkinä juuri ammatillisen koulutuksen 25 miljoonan paikkaus, jolla ei kyllä 190 miljoonan leikkauksia pystytä millään tavalla täysin korvaamaan. Tässä on ehkä vielä hyvä huomioda se, että itse asiassa tuo 25 miljoonaa on tulossa sieltä työ- ja elinkeinoministeriön puolelta ja siirtymässä tuonne opetusministeriön puolelle, elikkä tässä ei kyllä itse asiassa uutta rahaa ole tulossa. Jos täällä olisi opetusministeri ollut, olisin kyllä halunnut mielelläni vähän tar-

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

kemminkin tästä selkoa. Mutta meillä on mahdollisuus käydä sitten näitä kohdennettuja keskusteluja myöhemmin.

Hallitus pyrkii myöskin 270 miljoonan veroporkkanalla tasoittamaan tietä maltillisille palkkaratkaisuille, ja se onkin tosi tärkeää, koska orastavaa talouskasvua ja positiivista virettä työllisyydessä varjostaa pelko työmarkkinarauhan rikkoutumisesta. Nyt tarvitaan malttia, nyt tarvitaan harkintaa, niin työntekijöiden kuin työnantajien puolelta, ja yritysjohdajien tulee tässä kyllä näyttää esimerkkiä eikä kuvitella, että palkansaajat tyytyvät palkkamalttiin, jos johtajat samalla korottavat omia ylisuuria palkkioitaan ja etuuksiaan. Kristillisdemokraatit ajoivat jo viime vuonna solidaarisuusveron alarajan laskua parilla tonnilla alemmaksi kuin mitä nyt hallitus päättää jatkaa.

Alkoholiveron korotus on hyvä, mutta vielä parempi olisi, jos hallitus sen lisäksi vielä torppaisi tämän onnettoman uudistuksen kaupoista saatavine limuviinoineen ja nelosolui-neen.

Mutta budjetin kaikkein suurin pettymys kohdistuu lapsiperheiden kohteluun. En tiedä miksi, mutta perheministeristä huolimatta asuntovelkaiset lapsiperheet tuntuvat olevan Sipilän hallituksen hampaissa koko ajan. Asuntolainojen korkovähennyksen leikkaaminen, kiinteistöveron nosto, tuloverotuksen lapsivähennyksen poistuminen ovat kaikki hyvin tuntuvia heikennyksiä monille lapsiperheille. Orpo lupasi budjetti-infossa, että ensi vuonna kenenkään verotus ei nouse. Hallitus ei kuitenkaan aio jatkaa verotuksen lapsivähennystä, joten pieni- ja keskituloisten lapsiperheiden verotus kiristyy, siis ainoana väestöryhmänä. Verotuksen lapsivähennys luotiin viime hallituskaudella KD:n vaatimuksesta. Hallituksen 5 euroa kuussa yksinhuoltajille tarkoittaa nelilapsisessa perheessä 240:tä euroa vuodessa, kun siltä samalla viedään lapsivähennyksen muodossa 400 euroa. Tappiota siis heillekin 160 euroa, muille pelkkää veronkiristystä. Päivähoitomaksujen alennus on toki hyvä asia, mutta nämä plussat ja miinukset eivät välttämättä osu samaan perheeseen. Jollakin siis kompensoituu, mutta useammalla tiedossa on pelkästään veronkorotuksia.

Arvoisa puhemies! Aika loppuu, ja vielä monta tärkeää asiaa olisi käytävä läpi, mutta jatketaan sitten näissä yksityiskohtaisissa keskusteluissa.

14.39 Kauko Juhantalo kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tässä edellä puhuneen edustaja Stefan Wallinin talouspoliittiseen ajattelutapaan voi vain yhtyä. Se on oikea, ja sillä linjalla pääpiirteittäin talouspolitiikkaa onkin johdettu.

Sen sijaan siihen, miten edustaja Arhinmäki tässä aiemmin selvitti silloisen Kataisen hallituksen politiikkaa kolmen vuoden ajalta, ei voi tietenkään yhtyä. On oikeastaan ihmeellistä, että kokoomuslainen Katainen — tietysti se hallituksen kirjo oli niin laaja — saattoi johtaa talouspolitiikan laivaa vieraaseen suuntaan. Kuten edustaja Arhinmäki sanoi, kaikille jaettiin aina tarpeen mukaisesti, tasaisesti, kukaan ei ollut tyytymätön, ja vielä hoidettiin sopeutustakin 6 miljardilla. Mutta häneltä jäi yksi tärkeä seikka sanomatta: sen jälkeen otettiin kolmen vuoden ajan kunakin vuonna 10 miljardia lainaa. Se oli hyvin hauskaa talouspolitiikan johtamista ja oli johtamassa Suomen Kreikan tielle.

Silloin keväällä tämä paljastui Suomen kansalle erittäin näyttävästi, kun hallitus lopulta sekoili täydellisesti itsekin, ja johti vaalivoittoon keskustalle, joka selvitti, että taloudenpito näin on päätyttävä, velanottoon on tartuttava kovin ottein ja työllisyys saatava käyntiin. Ne ovat olleet tämän hallituksen keskeiset työt, ja siinä olemme ryhmänä onnistuneet hallitusta hyvin tukemaan ja onnistuneet tämän hallituskauden aikana toimimaan oikealla linjalla. On erittäin hyvä, että vaalien jälkeen puolueiden puheenjohtajat Sipilä, Stubb ja Soi-

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

ni löysivät yhteisen linjan ja ovat vankkumatta ajaneet tuota yhteistä politiikkaa — pienillä miehistövaihdoksilla ja muilla asioilla vähän ryyditettynä — tähän päivään saakka. Olemme oikealla tiellä: velanotto on supistunut huomattavasti, usealla miljardilla, ja työllisyys noussut siten, että työllisyysaste jo ylittää 70 prosenttia ja työttömyys tavoittelee 8 prosentin rajan alittamista. Se on oikea tie.

Pääministeri Sipilä selitti silloin, kun lähdimme tätä hallitusta ajamaan eteenpäin, että tämä tie on tuskainen, kaikilta joudutaan ottamaan ja ei ole helppo tätä työtä jatkaa. Kahden vuoden ajan katsomme, sitten sen jälkeen on kaksi helpompaa vuotta, jopa vähän hyvästä työstä nautiskelevaa vuotta, jolloin voimme sitten tasoittaa sitä, mikä epäoikeudenmukaisesti tapahtui tässä leikkausvaiheessa. Kyllä ymmärrän hyvin, vähempiosaiten ja vaatimattomasti elävien asiaa täytyy hyvin hoitaa, ja siihen on nyt päästy vähän korjausliikkeitä tekemään, mutta on myönnettävä, että kyllä kaikilta on mennyt, ja kenellä vähemmän on, sille ottaa tämä sopeutus kaikkein eniten kipeää. Mutta siitä linjasta, jonka tässä nyt esitän suurin piirtein, käytän tietenkin yksityiskohtaisemman puheenvuoron siinä yhteydessä, kun johtamani työ- ja elinkeinojaoston asiat ovat ensi viikolla esillä.

Nyt tässä hyvin lähteneessä kehityksessä viennin osuus on monipuolistunut, olemme kyenneet nousemaan laajalla sektorilla ja siten, että vienti tosiaan on noussut ja nousee kohtuullisen jyrkästi koko ajan nytkin, ja nousun ennakoidaan edelleen jatkuvan laajentuvasti ja eri sektoreilla. Samanaikaisesti, kuten jo työttömyydestä lausuin, alkaa tulla uusia ongelmia, joissa etenkin tuolla työllisyysrintamalla vaikeimpana alkaa esiin nousta kohtaanto-ongelma, miten saada kaikille suomalaisille sopivaa työtä. Ilmeisesti on totta, että niin sanottu työllinnostus on vähentynyt suomalaisilla. Me elämme sentään sellaisessa sosiaalisuhteessa tällä hetkellä, että pystymme hoitamaan kaikkein vaikeimmassa asemassa olevan ihmisen asiat, joten suurella rintamalla katsoen se aiheuttaa myöskin jonkinlaista velttoutta — ei ole niin kiirettä mennä oman perheen, oman itsensä elättämiseen. Kohtaanto-ongelmaa on jo niinkin, että meillä on pulaa osaavasta työvoimasta monella sektorilla tässä maassa. Ja kun etenkin nuorten työttömyyteen on erityisesti haluttu kohdentaa toimia, niin nuorisorintamalla koulutus ja ihmisten into ja kohtaantuminen eivät tällä hetkellä täysin onnistu, ja siinä ministeri Lindströmillä ja valtioneuvostolla on paljon työsarkaa edessään.

Kuten alussa mainitsin, tämänlainen talouspolitiikka, joka entisessä hallituksessa tuli vallitsevaksi, on ollut välttämättömyys, sen muutoksen saaminen aikaan oli välttämätöntä. Lisäksi tässä avattiin alueelliset erot, jotka ovat syntyneet. Kun vertaamme tällä hetkellä Varsinais-Suomen valtavaa onnistumista monella, monella eri taholla eräiden alueiden vaatimattomaksi jääneeseen kasvuvauhtiin, on vaikeuksia löytää keinoja kohtaanto-ongelmaan myös alueellisesti, [Puhemies koputtaa] ja siihen täytyy myös kehittää uusia tempuja.

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Juhantalo, puheenvuorojen suosituspituus on kaikille 5 minuuttia. Nyt ollaan reippaasti jo yliajalla.

Se kävi niin luikkaasti, etten huomannut. Anteeksi, rouva puhemies.

14.45 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Mielestäni edustaja Juhantalo käytti niin hyvän puheenvuoron, että jos haluatte minulta kaksi minuuttia, niin saatte tulla uudelleen tänne.

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

Arvoisa puhemies! Käymme keskustelua valtion ensi vuoden budjetista mielenkiintoisessa tilanteessa. Talous kasvaa ripeästi, ja kasvu on laaja-alaista. Myös uutiset maailmantaloudesta ja erityisesti Euroopasta ovat myönteisiä. Vienti kohenee, ja suomalainen osaminen käy kaupaksi maailmalla. Yritykset ja kotitaloudet luottavat tulevaisuuteen, ja mikä tärkeintä: myös työllisyys ja tuottavuus ovat kasvussa ja pitkäaikaistyöttömyys on laskussa. Muutos on suuri menneeseen vuosikymmeneen verrattuna, ja kesällä kuultiinkin jo ehdotuksia, mihin kaikkeen tätä kasvun hyvää pitäisi käyttää, jakovaraa kun kuulemma oli. Toisaalta monet talouden huolenaiheet säilyvät. Vaikka suotuisampi talouskehitys lisää verotuloja ja vähentää työttömyysmenoja, julkisen talouden ja erityisesti valtiontalouden velkaantuminen jatkuu. Väistämätön väestön ikääntyminen kasvattaa julkisia menoja ja hidastaa alijäämän pienenemistä viimeistään 2020-luvulle mennessä. Vaikeita aikoja on siis luvassa, jos talouden perustan vinoumia ei saada oikaistua tai talouden kriisinsietokykyä saada vahvistettua. Kiireellisimpiä ovat toimet, joilla Suomen muita Pohjoismaita heikompa työllisyysastetta saataisiin pysyvästi nostettua.

Arvoisa puhemies! Miten sitten hallitus on budjettiriihessään ja ensi vuoden talousarviossaan onnistunut? Pääsääntöisesti hyvin, vaikka enemmänkin olisi voitu ehkä tehdä. Kasvun mukanaan tuomista houkutuksista jakovaraa ei toteudu, vaan tiukasta menolinjasta pidetään kiinni. Se varmistaa sen, että hallitusohjelmassa nostettu ydintavoite velkaantumisen taantumisen suhteessa bruttokansantuotteeseen vaalikauden aikana toteutuu. Lisätoimia kuitenkin tarvitaan siihen, että toinen tavoite saavutetaan eli velaksi eläminen loppuu vuoteen 21 mennessä.

Myös talouskasvun jatkumisesta kannetaan huolta. Tässä tärkein väline on 270 miljoonan euron ansiotuloveron alennus kaikille tuloluokille. Silti tässäkin työtä vielä riittää liian kireän verotuksen progression kanssa. Me emme halua Suomea, jossa keskituloisen, noin 2 400 euroa kuukaudessa tienavan suomalaisen mahdollisesta 300 euron palkankorotuksesta verottaja vie lähes puolet.

Myös edellytyksiä työllisyysasteen nostamiselle vahvistetaan. Hallitus poistaa varhaiskasvatusmaksut 6 700 perheeltä sekä aloittaa työn perhevapaiden uudistamisen tavoitteenaan parantaa naisten työmarkkina-asemaa ja työllisyysastetta. Silti erityisesti näissä rakenteellisissa uudistuksissa kunnianhimon tason pitää olla suurempi. Jotta työllisyysasteemme saavuttaa hallitusohjelmassa sovitun 72 prosentin tason, me tarvitsemme perhevapaauudistuksen lisäksi lisää paikallista sopimista ja sosiaaliturvajärjestelmän pikaisen uudistamisen.

Arvoisa puhemies! Omalle maakunnalleni, Keski-Suomelle, budjettiin sisältyy myös yksi karvas mutta tuttu pettymys. Kyse on Kirri—Tikkakoski-moottoritiehankkeesta, joka ei tälläkään kertaa saanut tarvittavaa rahoitusta LVM:n kehiksestä. Ilahtuttavaa on, että ensi kesänä on suunnitteilla vielä yhden tai kahden uuden liikennehankkeen käynnistys. Syyttelyn sijasta meidän on nyt käärittävä hihat ja varmistettava, että tämä koko Suomelle tärkeä hanke on yksi näistä valituista uusista kohteista.

14.50 Suna Kymäläinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen päätökset lisäävät tuloeroja. Pienet lisäykset hyviin kohteisiin, kuten koulutukseen ja sosiaaliturvaan, ovat pieniä verrattuna pysyviin leikkauksiin. Samoihin kohteisiin tulee myös uusia leikkauksia ensi vuonna esimerkiksi aiemmin päätettyjen indeksijääditysten muodossa. Työllisyyttä tukevat rakenneuudistukset ja tulevaisuuspanostukset jäivät tekemättä, esimerkiksi oppivelvollisuuden pidennys.

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että hallitus on herännyt ja satsaa sisäiseen turvallisuuteen 17 miljoonaa aiempien päätösten lisäksi. Huolestuttavaa tässä esityksessä on, että kaikki aiempien vuosien leikkauspäätökset ovat yhä voimassa. Erityisesti sosiaaliturvaan tehtyjen panostusten osalta on syytä havaita, että ne jäänevät mittaluokaltaan pienemmiksi kuin jälleen ensi vuonna toteutuvat indeksijäädytykset, jotka leikkaavat useimpien etuuk-sien ostovoimaa noin 1 prosenttiyksikön. Hallitus tekee lähes 4 miljardin leikkaukset, jotka painottuvat sosiaaliturvaan ja koulutukseen, ja samalla se alentaa veroja merkittävästi. Veronalennukset kohdistuvat lähes kokonaan ansiotuloverotukseen sisältäen hallituksen taustaryhmille kohdennettuja uusia vähennyksiä, kuten yrittäjävähennys, metsälahjat, suurten perintöjen verotusten alentaminen ja niin edelleen.

Harjoitettu politiikka on ollut tuloeroja kasvattavaa. Edellisellä hallituskaudella julkista taloutta sopeutettiin enemmän, mutta päätöseräinen politiikka siitä huolimatta kavensi tuloeroja. Hallituskauden päätöseräiset muutokset verotukseen ja sosiaalietuuksiin ovat kasvattaneet käytettävissä olevia tuloja suurituloisimmissa tulonsaajaryhmissä. Alle keskituloisissa ryhmissä päätöseräinen politiikka on leikannut käytettävissä olevia tuloja. Hallituksen politiikka on näin ollut tuloeroja kasvattavaa ja siten poikennut selvästi edellisestä hallituksesta.

Hallitusta voidaan perustellusti kritisoida siitä, että se ei ole aloittamassa nousukaudelle sopivia rakenteellisia uudistuksia, jotka nostaisivat työllisyyttä ja siten parantaisivat julkisen talouden tilannetta pidemmällä aikavälillä. 1 prosenttiyksikkö lisää työllisyyttä ja ko-hentaa julkista taloutta noin 800 miljoonaa. Julkisen talouden kestävyys turvaaminen onnistuu siis kestäväällä tavalla vain, jos työllisyyttä onnistutaan nostamaan rakenteellisesti. Ainoa kestävä tapa parantaa tulevaisuudennäkymiä olisi tehdä työllisyyttä tukevia rakenneuudistuksia. Perhevapaaudistuksen lisäksi kyseeseen tulevat koulutus — erityisesti oppivelvollisuuden pidennys — tutkimus- ja kehittämispanostukset ja varhaiskasvatuksen uudistaminen. Kyseisen kaltaiset uudistukset olisivat myös omiaan lisäämään ihmisten tulevaisuudenuskoa, luottamusta tulevaan ja työllisyyttä ja ennalta ehkäisemään syrjäytymistä.

Arvoisa rouva puhemies! Viennin kasvumahdollisuuksia tukevat koheneva maailmanlaajuinen kysyntä ja yritysten kustannuskilpailukyvyn paraneminen. [Timo Heinonen: Hallituksen toimet!] Kotitalouksien kustannuskysyntää sen sijaan pidemmällä aikavälillä rajoittaa hidastuva ostovoimakehitys ja siinä noin 480 000:een julkisen sektorin työntekijään kohdistuvat lomarahaleikkaukset. Taloudellisen aktiviteetin laajapohjainen ja nopea voimistuminen on lisännyt työllisyyttä alkuvuoden 2017 aikana, mutta työttömyys ei ole juurikaan alentunut alkuvuonna 2017. Työttömyyden alueelliset erot ovat edelleen hyvin merkittäviä. Uusimaa ja länsirannikko ovat kasvun vetureita, mutta Itä- ja Pohjois-Suomi painivat edelleen isoissa työttömyyslukemissa.

Hallitus seisoo veropolitiikassa tumput suorina. Lapsivähennyksen poistuminen kiristää lapsiperheiden verotusta. Esimerkiksi 2 000 euron kuukausipalkalla verotus kiristyy kahden lapsen ja kahden vanhemman perheessä tai kahden lapsen yksinhuoltajalla yli 200 euroa vuodessa. Lapsiperheet ovat ainoa ryhmä, jolla verotus selvästi kiristyy ensi vuonna. Hallituksen aiemmat epäoikeudenmukaiset veropäätökset ovat edelleen voimassa. Yrittäjävähennys lisää kaikkein suurituloisimpien tuloja.

Arvoisa rouva puhemies! Miksi hallitus kurittaa lapsiperheitä? Ansiotuloverotus kiristyy pieni- ja keskituloisilla lapsiperheillä lapsivähennyksen poistumisen myötä, muilla py-

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

syy suunnilleen ennallaan. Miksi tämä valinta, suuri arvovalinta, jolla lisätään syrjäytymisen riskiä?

Arvoisa rouva puhemies! Oikeudenmukaisuus on arvovalinta. Hallitukselle viestinä: te voitte valita myös arvon, jossa jokaisesta pidetään huolta.

14.55 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kymäläinen kaipasi viime hallituskauden tilannetta. Silloin tässä maassa talous syöksyi, työttömyys paheni ja tilanne oli hyvin toisenlainen. Olimme toki silloin myös hallituksessa kokoomuksen toimesta, mutta nyt kokoomuksella on valtiovarainministerin salkku ja nyt toimet ovat tuottaneet tulosta: talous kasvaa, työttömyys vähenee, työllisyys paranee. Nämä ovat sellaisia toimenpiteitä, jotka auttavat ihan jokaista suomalaista.

Edustaja Kymäläisen puheesta sai kuvan, että sosiaalidemokraatit eivät kannata työn verotuksen keventämistä. Itse uskon, että tavalliset keskituloiset suomalaiset arvostavat sitä, että heidän ostovoimastaan pidetään huolta, ja myös lapsiperheet sitä, että varhaiskasvatusmaksuja alennetaan, lapsilisiin tulee yksinhuoltajakorotus, opintotukeen tulee perhekorotus, maksutonta varhaiskasvatusta kokeillaan ja perhevapaaudistus laitetaan eteenpäin — eli perheille tehdään poikkeuksellisen paljon.

14.57 Simon Elo si (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä edustaja otti esille sen, että hallituksen taustaryhmiin kuuluisivat esimerkiksi yrittäjät esimerkiksi yrittäjävähennyksen kautta. No, kyllä minä kernaasti myönnän, että tälle hallitukselle yrittäjät ovat merkittävä ryhmä, jota halutaan tukea, jotta saadaan työllisyys kasvuun, jotta saadaan lisää verotuloja. Yrittäjävähennys on tehty, maksuperusteinen arvonlisävero ja esimerkiksi kotitalousvähennystä on lisätty — nämä ovat hyviä asioita, mitä hallitus on tehnyt.

Myös oppositiosta nostetaan se, että maailmantalouden kasvu nyt vetää Suomen taloutta. No, tämä on kyllä vain puolilotuus. Ilman näitä elvytystoimia ja niitä toimia, mitä talouteen liittyy ja mitä hallitus on tehnyt, ei tätä kasvun hedelmää Suomelle tulisi vaan voitaisiin edelleen olla taantumassa.

Ja mitä tulee tähän kuuluisaan vesimeloniin, joka on päältä tosiaan vihreä ja sisältä punainen, niin ei sillä olisi varaa siihen kuuluisaan lippalakkiin tällä vasemmisto-opposition politiikalla. Kyllä pitää saada myös voita leivän päälle ihmisille ja ahkerille työntekijöille. Se on tämän hallituksen linja.

Puhemies Maria Lohela: Vielä vastauspuheenvuorot, edustajat Rossi ja Kymäläinen, ja sitten on pääministerin vuoro.

14.58 Markku Rossi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kymäläinen ja edustaja Arhinmäki aiemmin viittasivat näihin tuloerokysymyksiin, jotka kuitenkin, kun katsotaan nyt tilastoja ja tulevia sellaisia, ovat äärimmäisen minimalistisia. Se, miten talous kehittyy, ratkaisee tietysti myös sen, miten tulot kehittyvät.

Mutta kun katsotaan edellisen hallituskauden aikana tapahtuneita toimenpiteitä, niin silloin te leikkasitte kuntien valtionosuuksista, ja nuo valtionosuusleikkauksethan koskivat koulutusta, päiväkoteja, sote-palveluja — kaikki niitä peruspalveluita, joita kunnat järjestävät. Eli tavallaan sillä silmänkääntötempulla skipattiin vastuu kunnille, jotta sitten siellä toteutetaan leikkaukset, ja eivätkö nuo näy näissä tuloerolaskelmissa? Tämä on kyllä syytä muistaa kaiken kaikkiaan nyt, kun katsotaan Sipilän hallituksen ja nykyisen hallituksen

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

toimintaa. Me toimimme avoimesti, emme siirrä vastuuta toisille, kuntataloutta on myös vahvistettu ja talouskasvun myötä pääsemme sitten myös siihen, että pienituloistenkin ihmisten asiat huomioidaan.

14.59 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Puhutaan sitten tästä hetkestä ja teidän päätöksistä. Todellakin hallitus lapsivähennyksen poistolla kahden lapsen ja kahden aikuisen perheeltä, jossa tienataan 2 000 euroa, leikkaa 200 euroa, puhumattakaan lomarahaleikkauksista, jotka kohdistuvat hyvin usein lapsiperheisiin. [Timo Heinonen: Mutta Rinnehän tuki niitä!] Ja kun muistetaan päälle vielä indeksileikkaukset, jotka koskettavat kansaneläkkeitä, takuueläkkeitä, työttömyysturvaa, vammaistuuksia ja niin pois päin, nämä kaikki ovat olemassa edelleenkin teidän indeksijäädytyksessä ja -leikkauksessa. Ihmisiä auttaisivat lääkekorvausrajojen poistot. Sitä te ette tee. Te sen sijaan nostatte asumiskustannuksia, mikä vaikeuttaa lapsiperheitte, eläkeläisten, jokaisen meidän elämää.

Puhemies Maria Lohela: Nyt kello on 15, ja ohjelman mukaisesti pääministeri Sipilälle nyt 10 minuutin puheenvuoro, ja katsotaan, kirvoittaako se sitten debattia. — Olkaa hyvä.

15.00 Pääministeri Juha Sipilä: Arvoisa rouva puhemies! Tosiaan kävimme tämän vuoden elokuun budjettiriihen täysin toisenlaisissa tunnelmissa kuin kaksi vuotta sitten. Suomi oli silloin, kaksi vuotta sitten, äänestänyt muutoksen puolesta, ja kansan mandaatin tuella olemme nyt muuttaneet Suomen suunnan. Kahdessa vuodessa talous on saatu tavoitteidemme mukaiselle nousu-uralle, julkinen talous ja työllisyys paranevat suunnitelman mukaan.

Työllisyysasteen nostaminen julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyysedellyttämälle tasolle vaatii edelleen toimia. Meillä on nyt noin 50 000 työtöntä työnhakijaa vähemmän kuin vuosi sitten. Tavoitteemme on 72 prosentin työllisyysaste. Vuoden 2019 ennuste hipoo nyt lähes 71:tä prosenttia, mutta seuraavallakin hallituskaudella tarvitsemme samanlaisen hypyn työllisyyskehitykseen ainakin sinne 75 prosentin tuntumaan. Kasvun pitää kuulua kaikille. Liian moni on edelleen vailla työtä ja tulevaisuuden toivoa. Mahdollisimman monen on saatava työpaikka. Nuorisotyöttömyys on kalleinta yhteiskunnalle sekä inhimillisesti että kansantaloudellisesti. Tähän tartuimme kattavalla toimenpidepaketilla kohdentamalla juuri tähän 30 miljoonaa lisää rahaa. Lisäämme myös ammatillisen koulutuksen aloituspaikkoja niille aloille, joilla on työvoiman tarvetta. Työttömyysturvaa muutetaan aktiivisemmaksi, kun opiskelua työttömyysturvalla helpotetaan, ja yritystoiminnan aloittaminen työttömyysturvalla myös helpottuu.

Arvoisa puhemies! Hyvän työllisyyskehityksen taustalla on monia tekijöitä. Olemme noudattaneet palkkamallia, ja yrityksissä on tehty toimia tuottavuuden parantamiseksi. Keskeisin tekijä on kuitenkin kilpailukykysojimus. Kyllä siitä kikystä on pystyttävä tässäkin salissa keskustelemaan rehellisesti ja avoimesti. Voin taata, että olen saanut kiukkuista palautetta julkisen sektorin työntekijöiltä. [Paavo Arhinmäki: Syystäkin!] Jos palataan siihen aamun keskusteluun vaikkapa lastentarhanopettajista ja puhutaan tämän vuoden numeroilla: Teetin laskelman siitä, että 2 500 euroa kuukaudessa ansaitsevan, vaikkapa viisi vuotta töissä olleen lastentarhanopettajan tilipussiin jää 4 euroa enemmän, vaikka otetaan huomioon lomarahan leikkaus. Se johtuu siitä, että me olemme keskittäneet veronkevennykset nimenomaan pieni- ja keskituloisille. Toki on samaan aikaan myönnettävä, että yk-

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

sityisellä puolella tilipussi on kasvanut 20 eurolla enemmän. [Antti Kaikkonen: Siis molemmilla kasvanut, niinkö sanoit?] — Kyllä, näin juuri.

Tässä keskustelussa unohtuu myös se, minkä takia se kilpailukyky sopimus tehtiin. Se tehtiin sen takia, että juuri tällainen työllisyyskehitys olisi mahdollista kuin mikä nyt on tapahtunut. Mitä vaihtoehtoja meillä silloin oli, kun tähän lähdettiin? [Vasemmalta: Pakko-lait!] Oma ehdotukseni oli kaikkia koskeva noin 20 minuutin työajan jatkaminen päivässä tavalla tai toisella toteutettuna. Siihen työmarkkinajärjestöt eivät suostuneet. Toisena vaihtoehtona lähdimme selvittämään niin sanotun sisäisen devalvaation keinoja. Sisäinen devalvaatio rahoitetaan tyypillisesti arvonlisäveroa korottamalla. Me katsoimme kuitenkin, että se olisi kohdistunut voimakkaimmin sellaisten ihmisten arkeen, joilla ei ole työtä. Se vasta eriarvoistavaa kehitystä olisi ollut. Työmarkkinajärjestöt päätyivät pienentämään lomarahoja ja näin maksamaan sillä työnantajamaksujen siirtymisen työntekijöille.

Aamupäivän keskustelussa käytiin läpi myös eriarvoistumismatematiikkaa ja -tematiikkaa. Palaan siihen kysymykseen, onko tämän hallituksen politiikka eriarvoistavampaa kuin edellisen hallituksen. Eduskuntaryhmä yritti saada tietopalvelusta sellaista laskelmaa, jossa olisi tämä työllisyyskehitys otettu huomioon. Myöskin VM:stä sitä pyydettiin, mutta selvisi, että nämä työkalut eivät taivu siihen. Sen takia olen pyytänyt vähän pidemmän tutkimuksen — se tulee valmistumaan myöhemmin, keväällä — siitä, miten työllistyminen vaikuttaa eriarvoistumiskehitykseen. Mutta ihan tällaisella karkealla matematiikalla arvioituna: Jos tyypillinen suomalainen palkansaaja saa 2 900 euroa kuukaudessa ja jää työttömäksi, hän saa ansiosidonnaista työttömyysturvaa noin 1 600 euroa. Kun viime kaudella 100 000 ihmistä jäi työttömäksi, niin siitä tulee noin 1,6 miljardin euron vaje joko sen työttömän tilipussiin tai sitten yhteiskunnan käytettävissä oleviin varoihin. Nyt kun 50 000 ihmistä on saanut töitä vuoden aikana, niin vastaavalla matematiikalla 800 miljoonaa on palautunut joko työttömän omaan arkeen tai sitten yhteiskunnan käytettäväksi. Jos lasketaan vaikkapa jokaista suomalaista koskevaksi tämä 150 000:n ero, niin se on noin 400 euroa jokaista suomalaista kohti vuodessa.

Tosiaan tilaan tästä tutkimuksen, mutta olen vakuuttunut jo tämän esimerkin pohjalta siitä, että kaikkein toimivinta eriarvoistumisen estävää politiikkaa on se, että saamme työllisyyskehityksen sille uralle, millä se nyt on, ja tämän uran myöskin jatkumaan. [Antti Lindtman: Te viime viikolla myönsitte!] — Se on selvä asia, että nämä hallituksen säästöpäätökset ovat vaikuttaneet sen 3 euroa kuukaudessa, minkä jo tuossa aamupäivän keskustelussa myönsin, [Paavo Arhinmäki: Ensi vuonna!] mutta työllisyysvaikutukset... — Se on totta, ensi vuonna, nyt puhuin tämän vuoden luvuista. — Kun tähän kysymykseen en saanut vastauksia tietopalvelusta, en valtiovarainministeriöstä, niin toivottavasti tämä taloustieteen huippuyksikkö, joka nyt perustetaan, tuottaa sitten jatkossa Suomeen enemmän osajia arvioimaan tämän tyyppisten päätösten vaikutuksia.

Arvoisa puhemies! On totta, että kaikki eivät ole vielä päässeet kiinni Suomen kasvusta. Loppuvaalikauden tärkein tehtävä on saada kaikki mukaan. Kasvu kuuluu kaikille. Hallitus katsoo vahvasti tulevaisuuteen. Varhaiskasvatuksen maksuja alennettiin: yli 7 000 perhettä vapautuu maksuista. Opintotukiin tulee huoltajakorotus. Hallituksella on kaikki edellytykset saavuttaa ohjelmansa keskeisimmät tavoitteet, ennen muuta Suomen velaksi elämisen lopettaminen. Nyt voi sanoa, että keinot Suomen suunnan kääntämiseksi ovat toimineet, mutta Suomi ei ole kunnossa ennen kuin kaikki suomalaiset ovat mukana. Me nostamme pienimpiä äitiys- ja isyyspäivärahoja. Olen tyytyväinen myös siihen, että pystym-

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

me jälleen kerran korottamaan pienituloisten eläkeläisten takuueläkettä, mikä kohentaa kaikkein pienimmillä varoilla elävien eläkeläisten asemaa.

Näitten budjetin täsmätoimien lisäksi Juho Saaren työryhmälle on jo aiemmin annettu tehtäväksi hakea uusia toimintatapoja ja keinoja yhteiskunnallisen eriytymisen pysäyttämiseksi. Tavoitteena on luoda edellytykset kaikkien Suomessa asuvien henkilöiden pärjäämiselle suomalaisessa yhteiskunnassa. Työryhmä tekee rakenteellisia ja toiminnallisia ehdotuksia, joita varmasti toimeenpannaan tulevissa hallituksen päätöksissä. Hallitus on lisäksi päättänyt aloittaa sosiaaliturvan kokonaisuudistuksen, jonka tavoitteena on sosiaaliturvan päivittäminen vastaamaan muuttuneen yhteiskunnan ja työelämän tarpeita.

Suomi on saatu jälleen kasvuun. Uudistamisen pitää jatkua, jotta selviämme ensi vuosikymmenen suurista haasteista ja niihin liittyvistä monista kysymyksistä, joihin haetaan vastauksia, liittyvät ne sitten talouskasvuun tai eriarvoisuuteen.

Puhemies Maria Lohela: Mikäli on haluja käyttää nyt vastauspuheenvuoroja, niin se on mahdollista. Pyydän ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

15.10 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Sipilä, tästä lomaraha-asiasta täytyy sanoa, että tämän päivän saldo on, että sekä valtiovarainministeri Orpo että pääministeri Sipilä luikertelevat vastuusta kuin mato koukusta. [Välihuutoja] — Luikertelevat vastuusta ja syyttävät työmarkkinajärjestöjä.

Mutta, arvoisa puhemies, on hyvä, että pääministeri Sipilä nosti esiin eriarvoisuuden, koska tästä olisi nyt hyvä käydä keskustelua. [Timo Heinonen: Demarit tukivat kuitenkin!] Kun kuunteli noita lukuja, niin tässä tuli mieleen alikersantti Lahtinen, joka laski ja totesi, että ei teillä voi olla nälkä. Kysymys on siitä, niin kuin ministeri Orpo jo myönsi, että tulot ovat pysyneet ennallaan 20 vuoden ajan ja nyt ne ovat lähdessä nousuun. Ja kysymys on siitä, että tässä muuttuneessa suhdannetilanteessa tehdään ratkaisevat valinnat siitä, pysyvätkö todella kaikki mukana: jätetäänkö osa asemalle vai otetaanko kaikki tähän kasvuun mukaan.

Pääministeri Sipilä, voitko kertoa, mikä arvovalinta hallituksella on ensi vuonna kiristää kaikista väestöryhmistä juuri pieni- ja keskituloisten lapsiperheiden verotusta? Ei johtajien, vaan pieni- ja keskituloisten, [Puhemies koputtaa] hoitajien ja laitosten, kaksilapsisten lapsiperheiden verotusta. Miksi otatte lapsiperheet hampaisiin?

15.12 Antti Rantakangas kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella surullista, että SDP:llä on eväät näin vähissä. Olisi odottanut omia esityksiä, millä olisi luotu talouden kasvua ja parempaa työllisyyttä. [Krista Kiuru: Ettekö te kuunnelleet?] Pääministeri kuvasi erittäin rauhallisesti ja asiallisesti hallituksen linjan ja ne perusteet, miksi näitä ratkaisuja on tehty. Ja tehty työ näkyy, edustaja Lindtman. Talous kasvaa, työllisyys paranee, velkaantumiskehitystä hillitään, eli tämä talouspolitiikan suuri linja merkitsee sitä, että sadoillatuhansilla suomalaisilla elämä on parempaa. 50 000 työpaikkaa merkitsee 200 000:lle suomalaiselle parempaa asemaa kuin työttömyyden oloissa.

Olisi parempi, että tekin ryhtyisitte tukemaan tätä, katsomaan eteenpäin. Tarvitaan toki uusia toimia, joilla talouden kasvu varmistetaan, mutta nyt peruutuspeiliin katsomalla ei kukaan suomalainen hyödy eikä myöskään ne lapsiperheet. Velan hillitseminen tarkoittaa sitä, että lapsiperheet tulevaisuudessa maksavat vähemmän veroja ja saavat parempia

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

palveluja, nimenomaan lapset ja lastenlapset. [Puhemies koputtaa] Sen takia tämä velkaantumisen pysäyttäminen on koko yhteiskunnan kannalta ainoa järkevä tie.

15.13 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa, että talous kasvaa ja työllisyys paranee. Siitä me voimme olla kaikki tässä salissa yhteisesti onnellisia ja tyytyväisiä. Silläkään, kenen johdosta on nyt lähtenyt kasvu käyntiin, ei ole merkitystä, kun sehän kulkee eteenpäin. Otetaan oppia siitä, mitä ollaan nyt tehty näissä asioissa, jotta asiat menevät kuntoon.

Mutta, arvoisa pääministeri, kun te puhuitte äsken siitä, että työttömyys on hellittänyt ja 50 000 ihmistä on päässyt ikään kuin eriarvoistumisen ikeestä pois, niin se on hieno asia sekin. Mutta eriarvoistumisen näkökulmasta ne eläkeläiset, jotka tulevat tuolla vastaan, ovat siis pienituloisia työeläkeläisihmisiä, jotka ovat pienellä työeläkkeellä, jotka ovat olleet kymmeniä vuosia töissä ja siirtyvät tienaamaan niin pientä eläkettä, että nyt tämän hallituksen eriarvoistavat toimenpiteet, jotka liittyvät lääkkeitten omavastuun heikentämiseen ja liittyvät siihen, että erilaiset maksut ovat kasvaneet, vaikuttavat siihen, että näitten ihmisten osalta [Puhemies koputtaa] tuloerot vaikuttavat negatiivisesti ja nämä ihmiset joutuvat [Puhemies koputtaa] köyhyyteen tällä hetkellä. Miten meinaatte tämän asian nyt korjata?

15.14 Harri Jaskari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mielestäni pääministerin esitys ja jalostettu arvio siitä, millä tavalla tietyt talouden ja myöskin politiikan toimenpiteet vaikuttavat esimerkiksi työllisyyden kautta, on hyvä esitys, koska me ajattelempa aivan liikaa staattisia lukuja täällä. On ainakin jotain arvioita, tuossa oli ihan hyviä käytännön lukuja siitä, miten ne käytännössä vaikuttavat.

Olisin kysynyt pääministeriltä: Varmaan tätä kehitystä pitäisi jatkaa. Nythän täytyisi varmaan arvioida myöskin se, että me pääsisimme vähitellen sellaiseen rakenteeseen, että työn verotus pääsisi laskemaan — nythän ei muuta kuin estetty nouseminen — tai kenties me pystyisimme sellaisia rakenteita tekemään, että yrittäjien verotusta pystyttäisiin kanssa järkeistämään ja laskemaan, että kannattaisi paremmin yrittää. Olisin kysynyt: eikös tällaistenkin lukujen tietyllä tavalla arvioiminen voisi olla hyvä lisä näitten toimenpiteiden joukossa?

15.15 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En ole lainkaan yllätynyt siitä, että pääministeri on saanut paljon palautetta liittyen kilpailukyky sopimukseen, ja on todellakin ilahduttavaa, että tässäkin salissa nyt vihdoon on herännyt laajempaa keskustelua tämän sopimuksen tarkoituksenmukaisuudesta ja epätasa-arvoisuudesta.

Keskeisiin ongelmiin, mitä tulee tähän lomarahojen leikkaukseen, kuuluu ensinnäkin se, että se kohtelee eri työntekijäryhmiä epäoikeudenmukaisesti. Eli ihan syystä julkisen sektorin työntekijät ihmettelevät, miksi juuri heidän lomarahojaan pitää leikata, kun muita työntekijöitä ei tällä tavalla kohdella. [Ben Zyskowitz: Nii-in!] Mitä tulee tähän pääministerin esittelemään laskelmaan, niin kannattaa huomioida, että siinä ei ole mukana inflaatio, eli jos tarkastellaan julkisen sektorin työntekijöiden ansioiden kehitystä, pitäisi luonnollisesti myöskin ottaa huomioon se, miten elinkustannukset nousevat, jos halutaan tällaisia euromääräisiä arvioita esittää.

Mutta minä toistan kysymykseni pääministeri Sipilälle: pidätkö te tätä lomarahaleikkausta epäoikeudenmukaisena, niin kuin edustaja Zyskowitz kokoomuksesta pitää, ja olet-

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

teko siinä tapauksessa valmis perumaan tämän lomarahaleikkauksen, joka nyt [Puhemies koputtaa] kohdistuu vain pienipalkkaisiin julkisen sektorin työntekijöihin?

15.16 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jatkamme näköjään keskustelua lomarahaleikkauksesta. Niin kuin täällä on käynyt ilmi, se ei ollut hallituksen ratkaisu. [Välihuutoja — Pia Viitanen: Täällä ei käynyt ilmi, edustaja Zyskowicz!] Hallitus pyrki tiettyihin vaikutuksiin, jätti tämän kilpailukykysovimuksen erillisten komponenttien neuvottelemisen työmarkkinaosapuolille, ja viime vaiheessa itse asiassa pöydässä oli yhtäältä lomarahojen leikkaus, toisaalta julkisen sektorin pisimpien lomien lyhentäminen, ja työntekijäpuoli valitsi lomarahojen leikkauksen. [Krista Kiuru: Sen jälkeen, kun hallitus pakotti säästämään!]

Olen edelleen sitä mieltä, että on epäoikeudenmukaista, että julkisen sektorin usein pienipalkkaisten ja usein naisvaltaisten alojen työntekijöiden lomarahoja leikataan. Itse olisin mieluummin pidentänyt työaikaa, tai jos lomarahaleikkaukseen olisi menty, olisin leikannut kaikkien lomarahoja, jolloin myös ne, jotka tässä maassa saavat kaikkein parhaimpia palkkoja, olisivat osallistuneet. Vieläkin olen sitä mieltä, että työajan pidentäminen olisi ollut parempi ratkaisu. [Antti Lindtman: Entinen vastuunkantajapuolue kokoomus!]

15.17 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Taloustilanne on kohentunut. Käännös on tapahtunut, ja se on erinomaista, olemme kaikki siitä oikein tyytyväisiä. Se johtuu siitä, että talous Euroopassa, joka on Suomen päämarkkina-alue, on kohentunut. Tämä on aivan totta, mutta kun katsomme näitä lukuja, aihetta juhlaan ei kyllä paljon ole, koska kasvu tulevina vuosina tulee jatkumaan matalana. Pyörimme noin prosentin, korkeintaan kahden kasvuluvuissa. Tämä herättää sen kysymyksen, kuinka Suomi valmistautuu tähän matalan kasvun aikaan, kuinka me luomme kestävästä talouskasvun edellytyksiä. [Oikealta: Leikkaamalla etuisuuksista!]

Ja arvoisa pääministeri, tässä tulemme tähän teemaan tulonjaosta, sen oikeudenmukaisuudesta, sen vaikutuksista talouskasvuun. Tässä tulemme keskusteluun siitä, nouseeko työllisyysaste sille tasolle, jonka te olette asettanut tavoitteeksi, ja tässä tulemme keskusteluun koulutusleikkauksista. Oikotietä onneen ei ole. Suomessa on harjoitettava politiikkaa, joka mahdollistaa kaikkien resurssien käytön, jotta kaikki pääsevät mukaan. On nostettava koulutustasoa, on parannettava ammatillisen koulutuksen resursseja ja tehtävä sellaiset uudistukset, jotka lisäävät työn määrää. Perhevapauudistuksesta ei saa tulla pannukakku. Teidän täytyy tehdä uudistus, joka parantaa nuorten naisten työmarkkina-asemaa.

15.19 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen nyt hieman hämmennyksen vallitessa seurannut tätä keskustelua [Pia Viitanen: En yhtään ihmettele!] lomarahaleikkauksista ja kuntien pienipalkkaisten työntekijöiden asemasta. On totta, että nämä lomarahaleikkaukset ovat vaikea pala siellä kuntasektorilla, mutta jos muistelemme niitä valtionosuusleikkauksia, mitä SDP:n valtiovarainministerin johdolla toteutettiin edellisellä vaalikaudella, niin nehan kohdistuivat suoraan peruspalveluihin, ryhmäkoot kasvoivat, [Välihuutoja vasemmalta] useissa kunnissa käytiin yt-neuvotteluja. [Paavo Arhinmäki: Ryhmäkoot pieneni!] Siis työt loppuivat monilta kuntien työntekijöiltä. Sadoilta, ellei tuhansilta, kuntien työntekijöitä työt loppuivat. Kunnat olivat pakotettuja nostamaan veroprosentteja, mikä taas kohdistui varsinkin pienituloisiin kuntalaisiin. Tämän johdosta on kyllä aivan pakko todeta se, että Sipilän hallitus on tehnyt vastuullista po-

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

litiikkaa, vastuullista talouspolitiikkaa. Kuntataloutta on pikemminkin pyritty vahvistamaan sen sijaan, että olisi kaadettu näitä vastuita kuntien niskaan. Ja kehottaisin [Puhemies koputtaa] SDP:tä myös tutustumaan SDP:n entisen valtiovarainministerin Erkki Liikasen [Puhemies koputtaa] lausuntoihin. Hän toteaa, että kiky-sopimuksen osuutta [Puhemies: Aika!] talouskasvuun ei voi vähätellä.

15.20 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täytyy kyllä sanoa, että edustaja Honkonen vei nyt sanat suusta, ja olen todella hämmentynyt. Nimittäin eikö ole niin, pääministeri, että täällä sekä valtiovarainministeriön että eduskunnan tietopalvelun laskelmat osoittavat, että tuloerot nyt kasvavat, [Paavo Arhinmäki: Hallituksen päätöksellä!] ja että te itse A-studiossa myönsitte, että teidän politiikkanne eriarvoistaa ja tuloerot kasvavat. Varmasti on nyt aivan selväksi käynyt, että näin on. Te sanoitte, että kasvu kuuluu kaikille — oikein, olen samaa mieltä. Edustaja Kaikkonen sanoi, että kasvu kuuluu kaikille — oikein, SDP ajaa juuri tätä linjaa. Mutta juuri siksi on hyvin hämmentävää, että tuloerot kasvavat ja kasvu ei kuulu kaikille.

Puhemies! Palaan tähän asiaan, että kun kesällä edustaja Kaikkonen tivasi köyhillä eläkkeensaajille ohjelmaa eläkeköyhyyden torjumiseksi, niin enpä minä nyt näe, en todellakaan näe tällaista ohjelmaa. Minä haluan kysyä teiltä, pääministeri Sipilä: otitteko te lainkaan edustaja Kaikkosta sinne teidän budjettineuvotteluihinne? Se on aivan tavatonta, jos ei suurimman puolueen, pääministeripuolueen [Puhemies koputtaa] eduskuntaryhmän puheenjohtaja pääse neuvottelemaan näistä asioista... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

15.21 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Kyllä edustaja Viitanen vaikuttaa hyvin hämmentyneeltä kerta kaikkiaan. [Paavo Arhinmäki: Missä Kaikkonen oli? — Pia Viitanen: Missä Kaikkonen oli?] Mutta ei syytä tämmöiseen hämmennykseen kuitenkaan: kyllä siellä mukana oltiin, ja kieltämättä tein avauksen takuueläkkeen korottamisesta ja vetosin, että siihen saataisiin tasokorotus, ja se saatiin. Olisin toivonut vielä vähän korkeampaa korotusta, mutta joka tapauksessa se oli jo kolmas korotus tällä kaudella ja mentiin oikeaan suuntaan. Edelleen tällä suunnalla on hyvä jatkaa, ja toivottavasti sille löytyy lähivuosina lisää tukea.

Arvoisa puhemies! Mitä tulee lapsiperheisiin, joihin edustaja Lindtman tässä muun muassa viittasi: Hallitushan kohdistaa nyt tukensa nimenomaan kaikista köyhimpiin lapsiperheisiin — kaikista köyhimpiin lapsiperheisiin. [Suna Kymäläinen: Subjektiivista päivähoito-oikeutta rajoittamalla?] Pienimpiä äitiys-, isyys- ja vanhempainrahoja korotetaan, yksinhuoltajakorotusta korotetaan, alempia päivähoitomaksuja lasketaan edelleen, ja itse asiassa ne poistuvat tuhansilta pienituloisimmilta perheiltä. Minusta on kohtuutonta sanoa, että hallitus leikkaa pienituloisimmilta lapsiperheiltä, kun nimenomaan sinne — nimenomaan sinne — kohdistetaan näitä apuja, ei valtavaa suuria, mutta joka tapauksessa niillä on merkitystä kaikista pienituloisimmille perheille.

15.23 Kimmo Kivelä si (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Aamupäivästä lähtien kiky-sopimus on ollut kuin kirosana, mutta kyllä sillä jonkinlainen merkitys on ollut. Täällä jo viitattiin siihen, että Suomen Pankin pääjohtaja Liikanen on todennut, että kiky-sopimuksen toimenpiteet purevat ja sen seurauksena pitkälti olemme kasvun uralla. Täällä on annettu ymmärtää opposition toimesta, että kasvu johtuu Euroopassa tapahtuneesta kehityksestä.

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

Nousu on Euroopassa tapahtunut jo vuosia sitten, miksi Suomessa vasta nyt? Ovat aikaisemmin sosiaalidemokraatit väittäneet jopa, että kasvu johtuu siitä, että viime hallituksen toimenpiteet nyt rupeavat puremaan.

Kyllä täytyy sanoa, että hyvällä tiellä ollaan menossa, mutta kun työllisyystilanne on nyt paranemassa, tulevaisuuden avainkysymys on mielestäni siinä, että saadaan paitsi koulutetuille huippuosaajille työtä, myös alemman koulutuksen saaneille työtä, [Puhemies koputtaa] sillä nykytodellisuudessa ei ole enää itsestään selvää, että kasvu luo automaattisesti työpaikkoja.

15.24 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vuonna 2009 tapahtui historiallisen suuri romahdus bruttokansantuotteessa, noin 8 prosenttia. Silloin pääministeri oli keskustasta ja valtiovarainministeri kokoomuksesta. Onko tämä sali nyt siis sitä mieltä, että nämä kaksi puoluetta ovat vastuussa siitä vuoden 2009 romahduksesta ja mitään tekemistä ei ollut eurooppalaisella taloudella sen kanssa? Jos ollaan tätä mieltä, silloin voi hyvällä omallatunnolla joku sanoa, että tämä 3 prosentin kasvu johtuu vain näiden kahden puolueen työstä. [Timo Heinonen: Ei kukaan niin ole sanonut!] Mutta jos on eri mieltä, silloin varmaan myöntää, että eurooppalaisella talouspolitiikalla on ollut myös jotain merkitystä. Se on vetänyt Suomen mukanaan, niin kuin aivan valtaosa taloustieteilijöistä, ekonomisteista sanoo, ja hallituksen rooli on ollut se, että se ei ole ainakaan sotkenut tätä orastavaa kasvua.

Arvoisa rouva puhemies! Sen verran korjaisin edustaja Honkosta, että ryhmäkoot pieneivät Kataisen hallituksen aikana. Siihen oli erillismääräraha. Stubbin hallitus puolitti sen, ja Sipilän hallitus leikkasi pois, ja sen jälkeen ryhmäkoot [Puhemies koputtaa] ovat lähteneet uudestaan nousuun.

15.25 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): [Välihuutoja] Arvoisa puhemies! Aloitan nyt kuitenkin, kun tuo aika lähti jo käyntiin, vaikka tässä tuntuu kiivasta keskustelua olevan. Toivon, hallituspuolueet, kun vastaatte, että kun sanotte "oppositio", niin meitä on täällä useampi puolue, eli jos puhutte SDP:lle, niin alkää sanoko aina "oppositio". Meillä on vähän omanlaisia painotuksia itse kullakin. [Naurua — Paavo Arhinmäki: Uusi oppositio, vanha oppositio!]

Mutta haluaisin kuitenkin muistuttaa siitä, että pääministeri puhui, että julkisen ja yksityisen perheen talouteen [Hälinää] jää jonkin verran enemmän — en tiedä, kuinka kovaa huuttaisin, että kuulisin oman ääneni edes — mutta joka tapauksessa ihmisiä kiinnostaa eniten se, mitä heille jää elämiseen. Nyt samaan aikaan asumisen kulut nousevat kiinteistöveron ja öljylaskun myötä. Ainahan sitä katsoo jokainen kukkarooaan kokonaisuutena, että jos toisaalta viedään ja toisaalta pakolliset menot nousevat, niin ei se elämä siitä yhtään helpotu. Tähän pyytäisin teidän vastaavan, miten sitä on pohdittu.

Sitten olisin kysynyt nyt, kun Orpo tuli takaisin — kysyin aikaisemmin — koska me saamme sen selvityksen maahanmuuton kustannuksista, joka on hallitusohjelmassa. Ette vastannut siihen viimeksi.

15.26 Mikaela Nylander r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ymmärrän hyvin, että keskustelu tuloeroista on hyvin tärkeä, mutta kun puhutaan lapsiperheistä ja lapsista, niin minun mielestäni kohtalonkysymys on se, miten pystytään tulevaisuudessa takaamaan ja turvaamaan, että meidän peruskoulumme antaa tasavertaiset edellytykset kaikille

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

lapsille. Me olemme nähneet aika pitkään kehityksen, missä perheen tausta näkyy lasten oppimistuloksissa. Tämä, hyvät kollegat ja arvoisa hallitus varsinkin, on kohtalonkysymys koko tälle kansakunnalle, miten saadaan koulu taas tarjoamaan tasavertaiset edellytykset kaikille lapsille.

15.27 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on käyty erittäin hyvää keskustelua budjetin tulonjakovaiikutuksista ja myöskin tuloerojen kasvusta talouskasvun aikana. On selvää, että silloin kun talous kasvaa, niin ne ihmiset, jotka ovat siellä työelämässä mukana, pääsevät nauttimaan talouskasvun hedelmistä, mutta sen sijaan sellaisten ihmisten, jotka ovat perusetuuksien varassa — eläkeläisten, opiskelijoiden, esimerkiksi sairauspäivärahan varassa olevien — kohdalla tarvitaan poliittisia päätöksiä, jotta he pääsevät talouskasvusta nauttimaan. Ja ikävä kyllä yksi suurimpia syitä, minkä tähden tätä tuloerojen kasvua tapahtuu, ovat olleet indeksijäädytykset, ja näitähän hallitus ei ole perumassa. Elikkä vuoteen 2019 saakka indeksijäädytykset tulevat vaikuttamaan. Lapsilisien kohdalla on laskettu noin 70 miljoonaa euroa, kansaneläkkeitten kohdalla 60 miljoonaa euroa, elikkä kaikkein tärkeintä olisi näihin indeksiin jäädytyksiin puuttua.

Viime vuonna, kun kristillisdemokraatit tekivät tämän vuoden vaihtoehtobudjetin, me silloin jo havaitsimme, että tämä on se kaikkein eniten heikommassa asemassa olevien ihmisten elämäntilannetta heikentävä asia, ja kysynkin: olisitteko valmiita tässä tilanteessa [Puhemies koputtaa] purkamaan indeksijäädytykset?

15.28 Markku Rossi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Essayah, te unohdatte sen, että hallituksen tavoitteena on myös velkaantumisen taittaminen ja sen aikaansaaminen, että Suomi ei velkaannu enää lisää ja että pystymme myös vähentämään velkaa. Näin ollen talouden kasvu täytyy ottaa meidän yhteiskuntaan myös niin, että me pystymme toteuttamaan tuon velkaantumisen taittamisen ja laskuun kääntämisen. Eihän tämä tässä suhteessa helppo tie ole. Kun hallitus aloitti, niin ei tämä ole ollut neljän vuoden projekti, tämä on varmasti kahdeksan ja kymmenen vuoden mittainen asia, jotta Suomen talous saadaan kestäväälle uralle. Tässä mielessä kyllä tämäkin pitää muistaa kaiken kaikkiaan.

Kiitos muuten pääministerille erinomaisesta selvityksestä, joka liittyy myös lomarahaja verotuksen kompensatioon sekä myös tähän eriarvoistumiskysymykseen. [Pia Viitanen: Eli että pakkolailla kiristettiin!] Se selvensi kyllä asiaa.

15.29 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänään on käyty hyvää keskustelua siitä, miten eriarvoisuus on lisääntymään päin. On hyvä, että pääministerikin on tämän itse nyt todennut. Toivon todella, että tässä budjetissa olisi vielä pon-
tevammin puututtu tähän.

Nyt työn verotusta kevennetään. Se, varsinkin pienituloisten työn verotuksen keventäminen, on sinänsä hyvä asia, mutta se jättää ulkopuolelleen ne ihmiset, jotka elävät pelkkien etuuksien varassa. Sen takia tarvittaisiin myös kunnallisveron perusvähennyksen korottamista. Se auttaisi niitä ihmisiä, joilla ei ole ollenkaan työtuloja. Me tiedämme, että nämä ovat kaikkein tiukimmilla. Alkuvuodesta uutisoitiin, kuinka osa ihmisistä ei pysty enää maksamaan sairaala- ja terveyskeskusmaksujaan, ja näiden määrä on lisääntynyt. Se on suoraa seurausta hallituksen politiikasta: lääkkeiden ja sairasmatojen omavastuuta on

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

korotettu ja perusturvaa on pienennetty ja maksuja on nostettu. Tämä on se ihmisryhmä, [Puhemies koputtaa] joka uhkaa tippua kelkasta aivan kokonaan.

15.31 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Varmasti on totta, että hallituksen toimet eivät yksin ole olleet tässä, mutta me jäimme paljon perään EU:n ja muun maailman talouskasvusta ja tarvittiin toimia sen eteen, että pääsimme kuromaan kiinni tätä muiden kasvua. Sen takia osana näitä toimia työntekijät, työnantajat, työmarkkinajärjestöt tekivät kilpailukyky sopimuksen, jossa määräaikaiset lomarahojen leikkaukset tehtiin. Tässä salissa on tänään jo useamman kerran tullut toteen näytetyksi se, että ainoastaan vasemmistoliitto vastusti kiky-sopimusta. Sosiaalidemokraatit ja myös vihreät sitä kannattivat, niin kuin keskustelussa on esille tuotu. [Pia Viitanen: Ja kokoomus leikkasi opettajien lomarahoja!]

Lapsiperheistä on puhuttu. Varhaiskasvatusmaksut laskevat, yksinhuoltajakorotus lapsilisiin, opintotukeen perhekorotus, maksuton vaka-kokeilu, perhevapaaudistus, vanhempain-, isyys- ja äitiysrahat nousevat. Kysyisin ministeri Orpolta, kun te tunnette budjettinne hyvin: olivatko tässä kaikki ne hyvät toimenpiteet, joita lapsiperheille tulee?

15.32 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että kiinnitetään huomiota lapsiperheiden asemaan, sillä tosiasiasa hallituksen tulovaikutukset lapsiperheiden osalta johtavat siihen, että erityisen pienituloiset lapsiperheet maksavat itse asiassa nyt osan tästä laskusta, niin että epäoikeudenmukaisuus näiden ryhmien tulonjaossa tosiasiasa kasvaa ensi vuonna, ja siksi onkin järkevää vielä hallituksen tarkastaa linjaa tältä osin.

Olin iloinen tänään siitä, että keskustan ryhmäpuheenvuorossa sanottiin, että kasvu kuuluu kaikille. Me olemme olleet sekä tällä viestillä että sillä viestillä, että pidetään kaikki mukana, koko tämän kaksi ja puoli vuotta liikkeellä. Nyt kuitenkin eriarvoisuus kasvaa, ja sen myöntää pääministerikin omassa puheessaan. Mutta teot vielä puuttuvat. Teillä olisi mahdollisuus nyt tämän syksyn aikana korjata tätä liikettä ja pitää huolta siitä, että kasvu kuuluu kaikille. Esimerkki voisi olla se, että ottaisitte pääministerinä nyt tämän kokoomuksen vastustaman lomarahien leikkauksen palautuksen käsittelyyn [Timo Heinonen: Eihän kokoomus sitä ole vastustanut!] ja päättäisitte hallituksena todella antaa niille ihmisille, jotka ovat kovasti joutuneet antamaan omistaan, kasvun hedelmiä uudelleen takaisin. Olisiko tämä mahdollista, pääministeri?

15.33 Timo Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä ollaan yhtä mieltä siitä, että on kasvua ja että kasvu kuuluu kaikille, mutta siitä, mitenkä luodaan edellytykset sille, että sitä kasvua voi tulla, me olemme jo täysin eri mieltä. Se, miksi Suomen talous kasvaa, johtuu siitä, että suomalaiset yritykset ovat pystyneet valtaamaan uusia markkinoita, saaneet lisää tilauksia. Se taas johtuu siitä, että Suomessa on kyetty tekemään sellaisia rakenteellisia uudistuksia, että Suomessa kilpailukyky on parantunut. Ainoastaan tämän avulla pystytään, riippumatta siitä, minkälaisia hallituksia on, parantamaan niiden ihmisten asemaa, jotka ovat tulonsiirtojen tai pienten eläkkeiden varassa. Sen tähden tämä talousarvio takaa sen, että jatkossakin yhä useampi suomalainen voi osallistua työhön, maksaa veroja, ja sitä kautta valtiontalous vahvistuu.

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

15.34 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Se oli suorastaan hävytöntä, että vain julkisen sektorin palkansaajilta leikattiin lomarahat. [Välihuutoja] Tämän hyväksyivät sekä hallitus että sosiaalidemokraatit. [Pia Viitanen: Niin, kun Kankaanniemi halusi ne pakkolait sen sijaan!] Kun täällä siitä kysyttiin, niin puheenjohtaja Rinne kannatti kilpailukykykysymystä, ja SAK:ssahan teillä on yksin valta, ja sieläkin hyväksyitte. Sen tähden sanoisin teille, että lopettakaa puhuminen tästä asiasta. [Ben Zyskiewicz: Sama koskee vihreitä!] Vaatikaa sitä edelleen, niin kuin minäkin vaadin, että perutaan tämä leikkaus, joka on epäoikeudenmukainen.

Arvoisa puhemies! Kysyisin pääministeriltä. Kun te eilen julkistitte tämän taloustieteen huippuyksikön perustamisen, niin nyt maakunnissa on syvä pelko, että se imee yliopistorahoitukselta, maakuntien yliopistoilta, varoja, niin kuin teki Aalto-yliopisto muutama vuosi sitten. Onko tähän pelkoon todellista aihetta?

15.35 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kankaanniemi, on tärkeätä nyt muistaa, miten tämä koko tarina kulki eteenpäin. Elikä tässä lähdettiin liikkeelle pakkolaeista, hallitus toi pakkolait. [Toimi Kankaanniemi: Kyllä minä sen tiedän!] Taisi olla silloin sellainen puolue kuin perussuomalaiset hallituspuolueena, ja taisi olla Kankaanniemikin. Ja sitten sen jälkeen, kun pakkolait vietiin eteenpäin, hallitus vaati, hallitus nimenomaan vaati ja valtiovarainministeri ja kokoomuspuolue, että julkisen sektorin pienipalkkaisilta ihmisiltä viedään jotakin, on se sitten lomapäiviä tai lomarahat, mutta viedään jotakin, enemmän kuin muilta, ja näin kävi käytännössä. Näin kävi käytännössä, ja tämä on minusta nyt syytä tunnustaa.

Niin kuin olen sanonut aikaisemminkin, sosiaalidemokraattinen puolue on kannattanut yhteiskunnassa sopimista aina ja kannatamme tästä eteenpäinkin. Oleellista on se, että tämä vaatimus tuli hallitukselta. Hallitus vaati sitä, että lomarahoja tai jotakin muuta leikataan julkisen sektorin työntekijöiltä enemmän kuin muilta. Sillä ei ole mitään tekemistä kilpailukyvyyn kanssa. Se oli täysin epäoikeudenmukainen toimi, ja nyt hallituksella on mahdollisuus korjata tämä asia. [Eduskunnasta: Korjataanko? — Korjataan se!]

15.36 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minun mielestäni hallitus on tehnyt hyvää työtä, ja siitä erityinen kiitos pääministerille ja varapääministerille. Tämä kiky-sopimus on siinä mielessä ollut hyvä, että sehän on palauttanut Suomen kilpailukykyä. Ja edustaja Tuppurainen oli täysin oikeassa, että Suomen tämänhetkinen talouden kasvu ja hyvä tilanne johtuu maailmalla hyvin menevästä taloudesta. Erityisesti euroalueella menee hyvin, ja Euroopan keskuspankki tukee sitä 60 miljardin ostoilla kuukausittain. Tästä meidän on syytä olla iloisia. Mutta jos me emme olisi tehneet näitä kiky-ratkaisuja, niin Suomen vienti ja työllisyys eivät olisi tässä kunnossa.

Ehdotankin pääministerille, että me ottaisimme tarkempaan seurantaan vaihtotaseen. Vuonna 2002 vaihtotase oli Suomessa 12 miljardia positiivinen, ja se putosi 17 miljardia euroa. Jonkun pitää täälläkin herätä tekemään rahaa, koska rahaa ei voi jakaa, ellei sitä joku tee. Tämä vaihtotase nyt taitaa olla pikkusen positiivinen heinäkuussa, mutta tähän pitäisi kiinnittää enemmän huomiota, sillä ulkomainen nettovelka ei vähene ennen kuin vaihtotase on reilusti plussalla.

15.37 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Nylander oli aivan oikeassa siinä, että meillä kohtalonkysymys on se, että pidetään lapsista

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

huolta ja pidetään huolta siitä, että meillä on yhdenvertainen koulu. Sen takia RKP haluaa vastuullisena oppositiopuolueena ja myös rakentavana oppositiopuolueena edelleen vaikuttaa siihen, että hallituskin tekisi vähän enemmän. Tässä on tullut hyvä alku, mutta tarvitaan enemmän. On myös oikein, että nyt panostetaan yksinhuoltajalisään. Se on oikein, että tulee pieni korotus, mutta tässäkin voitaisiin mennä pidemmälle. Tässäkin voitaisiin purkaa se yhteys, mikä on toimeentulotuen ja yksinhuoltajakorotuksen välillä. Nyt tilanne on se, että jos yksinhuoltaja saa toimeentulotukea, niin hän ei hyödy siitä yksinhuoltajan korotuksesta, siis lapsilisäkorotuksesta, yhtään. Tämä ei ole oikein, ja tätä pitäisi myös purkaa.

Mutta sitten tähän talouden suureen kuvaan. Mikä on nyt hallituksen näkemys tästä meidän kestävyysvajeestamme? Miten me kuromme sen umpeen? Saataisiinko tähän vastaus?

15.38 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomi on tyypillisesti valtio, jonka hyvinvointi riippuu siitä, onko meidän vientiteollisuutemme hyvässä kunnossa. Suomen vientiteollisuuden luvut ovat kasvaneet todella hyvää vauhtia, ja satamissa tänä päivänä tapahtuu, siellä on selvästi tapahtunut uuden työvoiman rekrytointia voimakkaasti kohtuullisen hyvillä palkoilla.

Suuret investoinnit näkyvät jo nyt suomalaisessa yhteiskunnassa. Metsäteollisuus, kemianteollisuus, metalliteollisuus, ict-ala, kaikilla teollisuuden päätoimialoilla on Suomessa vahva kasvu. Tämänhän totesi 8. päivä syyskuuta, viime perjantaina, Suomen Pankin pääjohtaja Erkki Liikanen tuossa Pikkuparlamentin auditoriossa pitämässään esitelmässä — erinomainen esitelmä, ja olen hyvin murheellinen siitä, että demarien ja muun opposition johtajat siellä loistivat poissaolollaan. Ilmeisesti teillä on sen tautta hieman vääriä tietoja. Mutta Erkki Liikasta olisi teidän kaikkien kannattanut käydä kuulemassa, [Krista Kiuru: Olimme eilen Suomen Pankissa!] niin olisitte tienneet, missä tämä Suomen talous menee.

Ja yksi asia vielä lopuksi, arvoisa puhemies: On tärkeää muistaa se, että tämä saavutettu asema vientimarkkinoilla pitää ansaita joka päivä. Ei ole olemassa muuta keinoa kuin pysyä hyvässä kunnossa ja myydä tavaraa Eurooppaan.

15.40 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me voimme käydä vaikka kuinka moneen kertaan läpi tämän lomarahas asian, mutta täällähän on mustaa valkoisella. [Välihuutoja] Ja kun kerran näyttää olevan niin, että edustaja Zyskowiecakaan ei tätä enää kannata, [Timo Heinonen: Kannattaako Rinne?] niin tämä on helposti muutettavissa. Tämä on helposti muutettavissa, ja tein siitä esityksen ryhmäpuheenvuorossa: perutaan näitä muutamia uusia veroetuja, joita olette suunnitelleet omille taustaryhmillenne, ja se raha käytetään siihen, että palautetaan opettajien ja hoitajien lomarahat. Miltä kuulostaa, kokoomus? Uskon, että miljonäärit kyllä ymmärtävät, mutta ahkerat hoitajat ja opettajat kiittävät.

Arvoisa pääministeri, olette paljon puhunut tästä verotuksesta. Kertokaa, miten hallitus on päätyntä siihen ja mikä arvovalinta on sen taustalla, että ensi vuonna pitää kiristää juuri niiden perheiden verotusta, jotka elävät ruuhkavuosia ja ovat juuri pieni- ja keskituloisia ja jotka joka aamu laittavat ne housut tai hameen päälle ja lähtevät töihin ja tekevät pitkää päivää ja pitävät pyörät pyörimässä. [Puhemies koputtaa] Mitä kerrottavaa teillä on heille?

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

15.41 **Kimmo Kivelä si** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Ihmettelen tätä, miten sosiaali-demokraattien ja erityisesti edustaja Lindtmanin ääni kellossa on muuttunut. Nyt vaaditaan, että tämä lomaraha-asia korjataan. Aikaisemmin olette sanoneet, että on parempi, että hallitus ei puutu työmarkkina-asioihin. [Antti Lindtman: Niin, juuri näin!]

15.41 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri näin. Hallitus oli se, joka aivan ennenkuulumattomalla tavalla otti vallan ajaa näitä erityisleikkauksia, teki lakiesityksen siitä, että olisi lomarahaleikkausten lisäksi vielä asetettu katto siihen, miten työsuhteen eduista voidaan sopia, ja lähetti sen eteenpäin lausunnoille. Hallitus otti vallan ajaa tätä erityisleikkausta. Arvoisa edustaja Kivelä, hyvä kokoomus, valtiovarainministeri Orpo, teillä on valta tämä myös perua. Lyödään kättä päälle: otetaan myös opettajat ja hoitajat tähän kasvuun mukaan, perutaan yhdessä heidän lomarahaleikkauksensa. Korjataan tämä päätös, laittakaa budjetissa sydän kohdalleen.

15.42 **Ben Zyskowiec kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Itse kilpailukyky sopimus oli totta kai kokonaisuudessaan Suomelle, suomalaisille, isänmaalle, myönteinen asia. Kuka kiistää? [Paavo Arhinmäki: Minä kiistan!] Itse kilpailukyky sopimus — vasemmistoliittoa lukuun ottamatta [Timo Heinonen: He tykkäävät velkaantua!] katsomme niin tässä salissa — oli hyvä asia. Miten nämä kilpailukyky sopimuksen eri osaset, niin kuin itse sanoin, komponentit, sitten tulivat tähän sopimukseen? Kaikki tiedämme, että ei hallitus silloin alkuvaiheessa, kun puhuttiin vielä yhteiskuntasopimuksesta ja niin edelleen, lähtenyt ajamaan lomarahojen leikkausta. Hallitus lähti ajamaan muun muassa työajan pidennystä. Ja kun sanoin, että pidän epäoikeudenmukaisena sitä, että lomarahaleikkaus, jos siihen oli mentävä, kohdistui vain julkisen sektorin työntekijöihin, usein pienipalkkaisiin naisvaltaisiin aloihin, niin olen edelleen sitä mieltä, että se oli siinä kokonaisuudessa epäoikeudenmukainen komponentti. Mutta siitä ei hallitus päättänyt.

15.43 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän tämän kilpailukyky sopimuksen perimmäinen tarkoitus oli toteuttaa mittava tulonsiirto suomalaiselle yritys elämälle. [Ben Zyskowiecin välihuuto] Se kustannettiin, se maksettiin julkisen sektorin työntekijöillä kahdella tavalla: leikkaamalla suoraan sairaanhoitajien, opettajien, lähihoitajien lomarahoja sekä sitä kautta, että kilpailukyky sopimuksen vaikutus julkiseen talouteen on heikentävä. Se siis entuudestaan lisää painetta karsia rahoitusta julkisista palveluista ja sitä kautta heikentää myöskin sitä työelämää ja sitä arkea, jossa nämä työntekijät päivänsä viettävät.

Se on totta, että vasemmistoliitto alusta asti on suhtautunut kriittisesti tähän sopimukseen. Me emme usko, että Suomi pärjää palkkakilpailussa. Jos katsoo, miten työvoimakustannukset ovat kehittyneet muissa Euroopan maissa, on selvää, että tämä väitetty hintakilpailukyky ero olisi korjaantunut myöskin ilman näin rajuja palkanalennuksia, jotka hyvin todennäköisesti nyt johtavat kompensatio vaatimuksiin syksyn työmarkkinakierroksella.

Kolmanneksi, tähän [Puhemies koputtaa] sopimukseen ei sisälly minkäänlaisia elementtejä, joilla nostetaan [Puhemies: Aika!] ja parannetaan suomalaisen työn tuottavuutta, jossa ne... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

15.45 **Olavi Ala-Nissilä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on todella vientivetoinen maa, ja me emme nouse itseämme hiuksista vetämällä, vaan viennin täy-

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

tyy käydä. Minusta teema "kasvu kuuluu kaikille" on erinomainen teema. OECD:ssä Mari Kiviniemi, joka johtaa tätä lohkoa, puhuu osallistavasta talouskasvusta, "inclusive growth". Suomen Pankkikin on tutkinut osallistavaa talouskasvua. Minusta se on hyvä termi, ja ymmärrän, että Sipilän hallitus juuri tätä tavoittelee, että ottaa ihmiset mukaan talouskasvuun, osallistaa heidät työhön ja myöskin heidän oma panoksensa tulee mukaan.

Pidän erittäin hyvänä, että hallituksella on sosiaaliturvan kokonaisuudistus ja että teillä on tekeillä myöskin verotuksen tiekartta, jolla katsotaan verotuksen, työn ja yritysten verotuksen tulevaisuuden haasteita. Eikö, pääministeri, niin ole, että nämä osaltaan mahdollistavat, että me voimme tätä osallistavaa talouskasvua viedä eteenpäin Suomessa ja kaikki suomalaiset nousevat, nousuvesi nostaa kaikkia laivoja?

15.46 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä varmasti tavallista katsojaa hämmentää tämä jankkaaminen asioista kerta toisensa jälkeen ja se, kuinka nämä osatotuudet saavat keskustelun kuulostamaan vielä ihmeellisemmälle. Pääministeri totesi, että julkisen alan työntekijöitten lomarahaleikkauksen, tehtyjen kiky-ratkaisujen, veroratkaisujen loppusumma on kaiken kaikkiaan 4 euroa plussaa työntekijälle, joka ansaitsee 2 500 euroa. [Eduskunnasta: Plussaa? — Paavo Arhinmäki: Ostovoima heikkenee!] — Siis plussaa. Täällä toisaalla puhutaan aivan muusta. [Paavo Arhinmäki: Ostovoima, se on oleellinen!]

Sitten haluaisin tähän ryhmäkotiasiaan tuoda näkökulman. Itsekin vierailin Kiuruvedellä päiväkodissa, ja siellä hoitajat [Paavo Arhinmäki: Ehkä ne sairaanhoitajat on väärässä!] kertoivat, että ryhmät eivät ole kasvaneet, että vuorotyön lisääntyminen johtuu siitä, että yhä useampi on saanut töitä, vuorohoitotarve on lisääntynyt ja se jakaantuu sitten ympäri vuorokauden. He vain toivoivat, että kunnilla on resursseja antaa hoitajia sinne työhön. Me olemme hoitaneet, että kunnilla on [Puhemies koputtaa] resursseja, kun kuntien talous on kunnossa. Puhutaan kokototuksia, ystävät!

15.47 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun olemme kerran kaikki täällä lähes samaa mieltä siitä, että lomarahaleikkaukset ovat epäoikeudenmukaisia, niin nyt on varmaan hyvä aika myöskin perua ne.

Mutta olen todella huolissani köyhistä ikäihmisistä. Heidän keskuudessaan on tällä hetkellä todellista puutetta, heidän rahansa eivät riitä enää inhimilliseen elämään. Hallitus hehkuttaa tätä takuueläkkeen korotusta, mutta toisaalta indeksijäädytykset, sosiaalietuuksien heikentämiset, lääkekorvausten leikkaukset ja erilaiset maksukorotukset vievät tämän takuueläkkeen hyödyt miinuksen puolelle. Liian monet eläkeläiset kertovat minulle joutuvansa valitsemaan ruuan ja lääkkeiden välillä, ja yhä useampi eläkeläinen on jopa leipäjonossa. Mitä minä sanon näille Suomen rakentajille, sanonko, että odottakaa vaan rauhassa Juho Saaren työryhmän tuloksia?

15.48 Timo V. Korhonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän keskustelun ohessa voisi kyllä kysyä myös sitä, millaisen Suomen me oikein jätämme tuleville sukupolville, [Paavo Arhinmäki: Niinpä!] mutta tähän talouskehitykseen liittyen: Talouskehityksessä yksi peruslähtökohta on kuitenkin se, että ei ole hyvinvoivaa Suomea ilman, että koko Suomi on mukana. Koko maallahan on valtavasti voimavaroja ja potentiaalia, jotka hyödyntämällä saamme koko kansantalouteen vauhtia, ja kun tilanne on se, että julkinen talous jakaantuu aluetalouksiin, on kaikkien maakuntien työllisyys meille ja koko

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

maalle äärettömän tärkeää. Tässä hallitus on onnistunut erinomaisesti. Koko maan työllisyystilanne on parantunut oleellisesti esimerkiksi kahden vuoden takaisesta tilanteesta, eli hallitus on pystynyt panostamaan tämän koko maan kehittämiseen: biotalouteen, sen investointeihin, yritysten rahoitukseen, väyläinvestointeihin, kuntien talouden vahvistamiseen, maakunta- ja sote-uudistukseen ja niin edespäin. Hyvää työtä hallitukselta.

15.49 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Edustaja Jokinen totesi tämän päivän alussa, että rakenteelliset uudistukset ovat pääosin jääneet tekemättä, ja näinhän valitettavasti on. Onneksi kuitenkin kansanvälinen talous vetää. Nyt ollaan iloisesti voitu huomata, että perhevapaiden uudistus etenee. Toivottavasti sen, sanotaan, reunaehdot ovat kunnianhimoiset. Maakuntauudistuksen sen sijaan soisi kyllä joutuvan jäähypenkille. Sen seuraukset eivät liene tämän kokonaisuuden kannalta edulliset.

Ministeri Orpo puhui tuossa ilmastosta ja kehitysavusta, ja nämähän liittyvät oleellisesti yhteen. Edellisen hallituksen aikana, jossa kokoomus oli kuskin paikalla, päästökaupasta saadut tulot ohjattiin ilmastotyöhön, kehitystyöhön, ja tämä oli hyvinkin hieno tapa suoraan linkittää päästöt niihin, jotka niistä eniten kärsivät. Tämä hallitus kuitenkin muutti tämän periaatteen. Ministeri Rehn ehdotti, että sen sijaan että tulot viedään päästölähteesseen, [Puhemies koputtaa] ne ohjattaisiin uudistuksiin, jotka tähtäävät päästöjen leikkauttamiseen. [Puhemies: Aika täynnä!] Miten tämä asia on edennyt? Onko tämä vielä harkinnassa hallituksen sisällä?

15.50 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä viikolla olemme saaneet kuulla talousalan huippuyksikön perustamisesta Suomeen. Se on mielestäni todella hyvä uutinen. Kiitos, pääministeri Sipilä, tästä hienosta teosta. [Paavo Arhinmäki: Mikä siinä on pääministeri Sipilän osuus?]

Täällä on paljon puhuttu pienituloisten verotuksesta tänään, mutta itse olen huolestunut osajista ja hyvin koulutetuista ihmisistä. Muun muassa vero-oikeuden professori Heikki Niskakangas on nostanut aika ajoin keskusteluun progressiomme suuruuden ja sen, että tietyillä tuloluokilla progressio on jopa kaksinkertainen, ja puhun nyt solidaarisuusverosta ja raippaverosta. Kysyisin, pääministeri Sipilä, teiltä: olisitteko valmis palaamaan vielä näihin kysymyksiin tämän hallituskauden aikana?

15.51 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on kovasti vaadittu erilaisten sopimuksien perumisia ja uusimisia. Minusta siinä on myös riski. Kun Suomi on sopimusyhteiskunta, niin pitää kunnioittaa sopimuksia, tai siinä saattaa käydä kuin Anne Mattilan laulussa, että kun perutaan häät, niin perutaan veljen bändin keikka ja perutaan pitopalveluyritys. Saattaa tulla työllisyysvaikeuksia joillekin, kun tällaisia sopimuksia aletaan perumaan. Siksi en olisi kovin hanakka rupeamaan siihen. Kilpailukyky sopimus on tärkeä sopimus. Se on osoitettu täällä moneen kertaan, ja ainakin itse kouvolaalaisena tervehdin myös kuntapäätäjänä sitä. Se on tuonut kuntien talouteen merkittävää plusmerkkiä. Meillä se näyttää 10:tä prosenttia.

Kasvu kuuluu kaikille, niin kuin on sanottu. Metsän kasvu kuuluu metsänomistajille, merkittävälle osalle. Mutta kysyisin pääministeriltä: Onko teillä huolta nyt Euroopan unionin näkemyksestä? Mitä suomalaisille metsille on käymässä LULUCF-asetuksessa?

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

15.52 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu tänään kovasti eriarvoisuudesta ja kannettu huolta köyhistä, mutta edustaja Kauma sen totesi selvästi, että kokoomus onkin huolissaan niistä kaikista hyvätuloisimmista, koska heitähän solidaarisuusvero koskee. Mielestäni se on oikeudenmukaista, että he kantavat enemmän verotaakkaa, mutta ilmeisesti kokoomus on eri mieltä.

Arvoisa puhemies! On kornia, että hallitus ensin lisää päätöksillään eriarvoisuutta ja sitten perustaa työryhmän pohtimaan eriarvoisuuden vähentämistä. On myös kornia, että hallitus heikentää yliopistojen tutkimuksen rahoitusta ja sitten perustaa uuden taloustieteen huippuyksikön tuottamaan uutta tutkimusta ja tietoa. Sinänsä on hyvä, että taloustieteelliseen tutkimukseen panostetaan, ja uusia yksiköitäkin voi perustaa, mutta haluan tietää, mistä rahoitus otetaan. Eihän se ole pois muilta yliopistoilta? Nimittäin tässä budjettikirjassa ei ole varattu mitään erillismäärärahaa, mitään uutta rahaa, yksikön perustamiseen.

15.54 **Sinuhe Wallinheimo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen talous kasvaa, ja hyvä niin. Mielestäni keskustelu siitä, kenen ansiota se on tai kenen ansiota se ei ole, ei ole hyvää keskustelua. Talous kasvaa, ja hyvä niin. Hallituksella on hyvin kunnianhimoinen työllisyysastetavoite, 72 prosenttia, joka tällä hetkellä ei ole laskelmien mukaan toteutumassa. Tarvitsemme perhevapaaudistuksen, ja hyvä, että se on tulossa. Tarvitsemme sosiaaliturvajärjestelmän pikaisen uudistamisen. Mutta tarvitsemme myös paikallista sopimista, ja haluaisinkin kuulla tähän liittyen ministereiltä: onko tämän paikallisen sopimisen kanssa tarkoitus edetä vielä tällä hallituskaudella?

Puhemies Maria Lohela: Ennen ministerin puheenvuoroa vielä edustajat Kääriäinen, Jarva ja Torsti.

15.54 **Seppo Kääriäinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mennyttyä ruoditaan monella tavalla, niin kuin olemme tässä todistaneet. Tämä lomarahojen ruotiminen on siitä hyvä esimerkki. Meikäläiselle se, mitä edustaja Zyskowicz kertoi ja mitä pääministeri Sipilä kertoi, yhteen pantuna näyttäytyy niin kuin se asia on ollut. No, siitä ollaan varmaan eri mieltä. Minusta on hyvä tunnustaa, että talouden vahvan nousun takana on monia, monia tekijöitä. Mutta yhtä lailla pitää kyllä tunnustaa Suomen Pankin pääjohtajan ja tutkijoitten tapaan se, että kyllä kiky-sopimus on tässä suhteessa erittäin keskeinen tekijä, että näin vahvassa nousussa ollaan.

Mitä tulevaisuuteen tulee, niin kyllä perusasiat täytyy pitää aina kirkkaina mielessä. Kun käydään kamppailua köyhyyttä vastaan ja eriarvoisuutta vastaan, niin siinä kamppailussa työllisyyden nostaminen korkealle on kiistämätön perusasia. Kun on vahva työllisyys ja vahva valtiontalous, niin niillä voidaan pitää köyhyys kurissa ja eriarvoisuus niin pienenä kuin suinkin mahdollista. Ja jatkossakin pitää hallituksen toimia tämän periaatteen mukaan.

15.56 **Marisanna Jarva kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on aikaisemmin tullut keskustelussa esiin, miten pienituloisia ja erityisesti lapsiperheitä kohdellaan tämän hallituksen aikana. No, haluaisin muistuttaa siitä, että nimenomaan tämä, että ihmiset siirtyvät työttömyydestä työn piiriin, johtaa siihen, että heidän tulonsa kasvavat. Nämähän esimerkiksi olivat jääneet tässä vasemmistoliiton eduskunnan tietopalvelusta tilaamassa laskelmaa kokonaan pois. Toki jos muuttajat itse valitaan, niin sellaisia tulok-

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

sia saa. Tuossa juuri katson Tilastokeskuksen tilastoa tuloeroista: nämä luvut eivät kyllä näytä samoilta. Näitäkin on hyvä verrata. On myös hyvä saada sitten sellaiset laskelmat, joissa on todellakin myös nämä työllisyysvaikutukset, varhaiskasvatusmaksujen alentamiset ja muut huomioitu.

Mutta sitten on opiskelijoista puhuttu paljon. Esimerkiksi opintotukeahan muutetaan, sitä mallia, niin, että nimenomaan pienituloisten opiskelijoitten tulot kasvavat. Suurin osa opiskelijoista voittaa tässä opintotukiuudistuksessa. Monta muutakin uudistusta on tehty, jotka nimenomaan pienituloisia auttavat, ja on aivan oikein, että meillä valtion tukimalleja kohdistetaan pienituloisiin ja ne, jotka itse pärjäävät ja joilla on [Puhemies koputtaa] tuloja ennestään jo, voivat elatuksensa maksaa — se on oikein.

15.57 Pilvi Torsti sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun edellisellä kaudella teimme mittavat julkisen talouden säästöt, niin ne arvioitiin joka kerta oikeudenmukaisuuden näkökulmasta ennen kuin budjettiesitys annettiin. Erityisen huomionarvoista kyllä oli, että sopeutukset olivat merkittävät, yli kolminkertaiset tähän kauteen verrattuna, ja silti ne tehtiin niin, että tuloerot eivät kasvaneet. Siis kaikki oikeasti pyrittiin pitämään mukana.

Nyt tällä hallituskaudella tehtyjen päätösten epäoikeudenmukaisuus on osoitettu riippumattomien arvioijien toimesta, ja me tiedämme, että eriarvoisuutta on kasvatettu, vaikka retorisesti kuinka puhuttaisiin talkoista ja kaikkien osallistumisesta. Erityisesti ehkä kiinnittäisin huomiota siihen, että pääministeri nyt kyseenalaisti täällä eduskunnan ja valtiovarainministeriön kyvyn tuottaa relevanttia vertailutietoa silloin, kun tehdään demokraattisia päätöksiä. Ensi keväänä ei päätetä tästä budjetista, siitä päätetään nyt.

Lisäksi ehkä olisi hyvä huomata, että Etlä on kyllä tutkinut myös kikyn vaikutuksia tähän talouskasvuun, ja ne on osoitettu jollain tavalla kuitenkin rajallisiksi — meillä on siitäkin tietoa olemassa. Kysyisinkin: onko tosiaan niin, että hallitus ei aio mitenkään reagoida näihin VM:n ja eduskunnan analyysiin ja korjata politiikkaa? Ja valtiovarainministeriltä olisin vielä kysynyt niitä keinoja, joihin hän aiemmin viittasi. [Puhemies koputtaa] Miksi hän ei katso, että oppivelvollisuuden pidentäminen [Puhemies koputtaa] olisi oikea keino?

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Arhinmäki vielä ennen pääministeriä.

15.58 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Edustaja Jarva antoi jotenkin ymmärtää, että eduskunnan tietopalvelu olisi tehnyt tarkoitushakuiset laskelmat [Marisanna Jarva: Ei kun te tilasitte!] tai että vääriä asioita olisi tilattu. Eduskunnan tietopalvelulle lisättiin resursseja juuri sen vuoksi, että sieltä saadaan puolueetonta tietoa, ettei tarvitsisi keskustella siitä, mitä ne luvut ovat ja onko ne laskettu oikein vai väärin, vaan voidaan tehdä niiden perusteella analyysiä. Kun valtiovarainministeriö tulee samaan tulokseen, niin on erittäin kummallista, että hallituspuolueet yrittävät ohittaa nämä kiusalliset laskelmat kyseenalaistamalla laskelmien tekijät, eduskunnan ja valtiovarainministeriön. Pitää nähdä, mitä näissä laskelmissa kysyttiin. Niissä kysyttiin, mikä on hallituksen päätösten vaikutus tuloeroihin. Se, että talous kasvaa ja työllisyys paranee, voi kasvattaa tuloeroja, mutta tässä lasketaan vain ja ainoastaan se, mikä on päätösperäistä. On kaksi eri kanavaa, joista se tulee, ja tämä on se, johon hallitus [Puhemies koputtaa] ja eduskunta pystyvät suoraan vaikuttamaan. Tähän työllisyyden kasvun [Puhemies: Aika on täynnä!] myötä tulevaan ei pysty yhtä suoraan.

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

Puhemies Maria Lohela: Nyt pääministeri Sipilä, 5 minuuttia.

15.59 Pääministeri Juha Sipilä: Arvoisa puhemies! Ei meistä kukaan kyseenalaista tietopalvelun laskelmia. Se on selvä asia, että se 3 euroa kuukaudessa pitää paikkansa. Se tulee myöskin VM:n laskelmissa. Mutta olemme edelleenkin sitä mieltä, että eriarvoistumista estetään parhaiten hyvällä työllisyyskehityksellä, ja se ei ole siellä laskelmassa sisällä eikä voikaan olla, koska se malli ei sitä sulata. Meidän pitää saada myöskin dynaamista laskentaa aikaiseksi.

Vaikka alijäämä on saatu puolitettua nyt tällä kaudella, siltikin velkaa tulee melkein 3 miljardia vuodessa, ja nyt vähän kuulostaa siltä kuin tämä olisi tässä keskustelussa unohdettu. Mutta kun tässä viisi tuntia nyt on kohta keskusteltu, me olemme ilmeisesti nyt samaa mieltä siitä, että hallitus on onnistunut näissä julkisen talouden tasapainottamisen toimitissa, puhuttiinpa sitten kuntataloudesta tai valtiontaloudesta. Vielä vuosi sitten riitelimme siitä, onnistutaanko näissä tavoitteissa vai ei. Hyvä, että nyt olemme päässeet keskustelussa eteenpäin ja vahva työllisyys ja vahva julkinen talous on kaiken perustana.

On hyvä, että keskustelu on siirtynyt tähän eriarvoistumiskehitykseen ja sen pysäyttämiseen. On erittäin hyvä, että siitä keskustellaan. Juho Saaren työryhmän perustamista täällä vähäteltiin. Eriarvoistumiskehitys on pitkän aikavälin kehitys Suomessa, ja tämän työryhmän tehtävänä on nyt löytää nykyisen tulokehityksen raameissa uusilla toimintatavoilla uusia keinoja eriarvoistumiskehityksen pysäyttämiseksi.

No, sitten tästä talouden noususta: Se on totta, että historiallinen romahdus tapahtui ulkopuolisen sokin aiheuttamana 2008 lopulla. Kun siitä 2009 jälkeen selvittiin, kuitenkin Suomi lähti kasvuun silloin, pääsi mukaan siihen maailmantalouden kasvuun 2010–2011, mutta sen jälkeen meille tuli uudelleen romahdus. Maailmantalous kyllä kasvoi siellä, mutta Suomi ei ollut mukana 2012, 2013, 2014 eikä vielä 2015:kaan. Nyt Suomi on päässyt tähän kasvuun mukaan ja Suomi kasvaa euroaluetta nopeammin, ja nyt tämä kasvu on sillä tavalla terveellä pohjalla, että investoinnit ovat lähteneet liikkeelle ja vienti vetää. Edustaja Eestilä nosti esille vaihtotaseen, ja sielläkin on mukavaa kerrottavaa, että ollaan vähän yli miljardin plussalla. Eli kansantaloutena emme enää velkaannu. Toki siellä on vielä tekemistä, että päästään niihin lukuihin, joissa oltiin ennen sitä vuoden 2008 romahdusta, mutta positiivinen luku joka tapauksessa. No, mikä oli mielestäni viime kaudella se merkittävin virhe, joka syvensi Suomen syöksykierrettä? Se oli se, että veroastetta nostettiin sellaisessa tilanteessa, missä Suomi oli. Sen takia me sovimme hallitusta muodostettaessa siitä, että veroasteen nostaminen ei ole meidän työkalupakissa silloin, kun me tasapainotamme julkista taloutta.

Sitten kasvun jatkumisesta eteenpäin: On totta, että kun puhutaan 2020-luvun kasvusta, useammat ennusteet lähtevät noin prosentin tasosta. Minusta me pystymme vaikuttamaan siihen, että Suomi kasvaa edelleenkin 2020-luvulla euroaluetta nopeammin, ja minusta nyt on aika tehdä toimia sen eteen. Koulutustaso on Suomessa laskenut. Se on myöskin pitkän aikavälin kehitys, ja siihen meidän pitää löytää ratkaisuja. Yksi iso ongelma meillä on myöskin se, että peruskoulun varassa olevien työikäisten ihmisten työllisyysaste on 43 prosenttia. Jos me tavoittelemme 75:tä ja meillä on näin iso osa, yli 600 000 ihmistä, jotka ovat peruskoulun varassa ja joiden työllisyysaste 43 prosenttia, niin alkaa olla matemaattinen mahdottomuus päästä sinne 75:een, elleimme me löydä aivan uusia keinoja siihen, [Puhemies koputtaa] miten peruskoulun varassa olevat saadaan... — Saanko jatkaa vielä, arvoisa puhemies? Minulla kyllä aika loppui, myönnän sen rehellisesti.

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Josko minuutti riittäisi tästä edespäin, kun sovittiin äsken 5 minuutista. Pääministeri saa ilman muuta vielä seuraavankin puheenvuoron tässä debattiosassa.

No, jos vielä palaan kahteen asiaan lyhyesti:

Eli tämä lomarahahaleikkaus: Olimme kiky-sopimuksesta tässä salissa käsittääkseni lopulta yksimielisiä, mutta vasemmistoliitto vastusti sitä. Olisiko työajan pidentäminen oikeudenmukaisempi keino? Olen edustaja Zyskowiczin kanssa täsmälleen samaa mieltä, että työajan jatkaminen kaikille sen 20 minuuttia per päivä olisi ollut paljon oikeudenmukaisempi keino, mutta kyllä kai me nyt kunnioitamme sitä sopimusta, mikä on tehty.

Sitten lapsivähennyksestä: Lapsivähennys tehtiin kahdeksi vuodeksi, ja valtiovarainvaliokunta omassa mietinnössään kertoi, että vähennyksestä on syytä luopua siirtymäkauden jälkeen, ja tässä on SDP:n edustajien nimet alla, ja tässä on KD:n edustajan nimi alla. Sen vuoksi me olemme korottaneet vanhempainrahoja ja yksinhuoltajakorotusta ja varhaiskasvatusmaksut poistuvat noin 7 000 perheeltä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Josko valtiovarainministerille riittäisi 3 minuuttia. Huomaan, että hän on käyttänyt tähänastisessa keskustelussa viisi puheenvuoroa aikaisemmin.

16.06 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Kiitos tästä puheenvuoromahdollisuudesta.

Muutama kommentti:

Ensinnäkin kasvu lähti liikkeelle todella, niin kuin edustaja Rinne totesi, keväällä 15, mutta se oli kotimaiseen kysyntään ja rakentamiseen perustuvaa heikkoa kasvua. Laaja-alainen vahva kasvu lähti loppuvuodesta 16, jolloin vienti lähti vetämään, ja investoinnit ovat sen jälkeen lähteneet liikkeelle. Se on se merkittävä muutos, ja uskallan väittää, että kilpailukyky sopimuksella on ollut oma vaikutuksensa siihen, että se vienti lähti vetämään, tuli näkymä kilpailukyvyistä. Ja tämä on minusta aivan kiistatonta. Kilpailukyky sopimus siis toimii sen tavoitteiden mukaisesti. Seuraava asia on se, että SDP tuki kilpailukyky sopimusta tässä salissa [Ben Zyskowicz: Ja vihreät!] ja myöskin piti sitä hyvänä. Ja kolmas on se, että työmarkkinajärjestöt tekivät sen sisällön. Te tunnette työmarkkinajärjestöt, tiedän. Te tiedätte, että jos heille se sisältö ei olisi sopinut, he eivät olisi niin sopineet. Niin se maailma vaan menee. Me kunnioitamme sopimusyhteiskuntaa ja sitä päätöstä, jonka työmarkkinajärjestöt ovat tehneet. Me olemme tehneet oman osamme, joka oli merkittävä työn verotuksen keventäminen tai kompensointi, jotta kenenkään työn verotus ei kiristy. Tämä on näin, ja tämä on faktaa.

Vielä, arvoisat SDP:n edustajat, olette kovin ärhäköinä täällä, mutta kyllä ne omat eväät ovat kovin, kovin ohueksi jääneet. Kävin sitä teidän seitsemän kohdan listanne läpi, mutta en päässyt yhteenvetoon. Ne ovat hyviä asioita, hallitus on melkein kaikissa niissä liikkeellä tai tehnyt ne, mutta missä ne teidän omat eväätne olivat? Haukkuja tulee ja kaikki on tehty päin mäntyä, mutta talous kasvaa, työllisyys kohenee. Meillä on mahdollisuus turvata tulevaisuutta tällä kehityksellä, ja teillä ei ole mitään.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja debatti jatkuu.

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

16.08 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos, että kävitte ne meidän seitsemän kohtaa läpi nyt tässä keskustelussa. Me olemme toimittaneet aika monta kertaa teille erilaisia vaihtoehtoja vaihtoehtobudjetin muodossa erilaisten työllisyyteen ja talouskasvuun liittyvien, esimerkiksi yrittäjyyteen liittyvien, asioiden näkökulmasta. Mitään niistä ei ole hallitus oikeastaan konkreettisesti lähtenyt viemään eteenpäin.

Mutta halusin sanoa tässä yhteydessä, arvoisa valtiovarainministeri, että niin monta keskustelua olen käynyt työmarkkinaosapuolten välillä, sekä työnantajapuolella että palkan-saajapuolella, tähän kiky-sopimukseen liittyen, että tiedän tarkalleen hallituksen roolin siinä ja nimenomaan kokoomuspuolen roolin siinä, miten lähdettiin liikkeelle tässä pakottamisessa, jotta saatiin julkiselta sektorilta leikattua näiltä pienipalkkaisilta ihmisiltä lomarahoja tai jotain vastaavaa. Se on nimenomaan teidän vastuullanne. Nyt te voitte korjata tämän asian. Antakaa riittävästi resursseja kunnan ja valtion viranomaisille, niin että he voivat [Puhemies koputtaa] peruuttaa tämän lomarahaleikkauksen tulevilta vuosilta.

16.09 **Teuvo Hakkarainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen suorittanut tässä semmoista aktiivista katumista ja siksi ollut hiljaa, mutta nyt aloitetaan. [Naurua]

Täällä tulee talouskasvusta ja sitten kiitetään hallitusta, ja se kuuluu kaikille. Mutta kysyisin yritystuista: Suomessa on paljon alueellisia eroja. Rannikot ja asutuskeskukset pärjäävät hyvin, mutta maaseudulla menee huonosti. Siellä on olemassa olevaa teollisuutta ja yritystä, mutta nämä yritystuet monta kertaa syövät sen vanhan osaamisen. Kilpailukyky vääristyy. Pääministeri on sanonut, että työryhmä perustetaan. Milloin se tulee, ja milloin puututaan tällaisiin vääristymiin? Minulla olisi paljon esimerkkejä siitä, mitä on tapahtunut täällä kentällä.

16.10 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minulla on yksi yksityiskohta budjettiriihestä ja budjetista, joka erityisesti kiinnostaa. Se koskee pakolaiskiintiötä. Ennen budjettiriihtä kokoomus ja ministeri Risikko ilmoittivat, että he ajavat pakolaiskiintiön korottamista. Tätä ei tapahtunut, mutta budjettiriihen jälkeen te, pääministeri Sipilä, sanoitte, että olette valmis korottamaan pakolaiskiintiön peräti 2 000:een. Tätä ministeri Risikko kommentoi, että kiva kuulla, ei saatu tukea budjettiriihessä, ja hän on sanonut uudestaan, että tämä asia pitäisi avata. Nyt hallituksessa mukana oleva prosenttijengi on ilmeisesti ottanut hallituksen panttivangikseen — takiaisen roikkuu hallituksen mukana. Kun oppositiosta myös vasemmistoliitto, sosiaalidemokraatit, vihreät, RKP ja kristillisdemokraatit ovat ilmoittaneet, että ovat valmiita korottamaan pakolaiskiintiötä, kysymykseni kuuluu: oletteko te, pääministeri Sipilä ja valtiovarainministeri Orpo, toissanne näiden julkisten puheiden kanssa? Tästä eduskunnasta te saatte täyden tuen tälle asialle.

16.12 **Harri Jaskari kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Lindtman puhui, että on mustaa valkoisella siitä lomarahen leikkauksesta. Haluaisin nähdä sen EK:n ja SAK:n työmarkkinasopimuksen, jossa sanotaan, että pakotettiin tekemään tällainen ratkaisu. Se olisi aidosti mielenkiintoista nähdä. Toisaalta puhuitte siitä, että nyt voitaisiin aidosti korvata tämä tällainen julkisen sektorin lomarahen leikkaus työajan pidentämisellä. Tehkää se, sanoitte. Olisitteko sitä mieltä, että tämä pitäisi nyt tehdä ja antaa jonkinlainen määräys siitä, vai olisiko se sittenkin sellainen työmarkkinaosapuolten välinen keskustelu, että siellä nostettaisiin se työajan lisäys 20 minuuttiin?

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

Enkä kuullut myöskään edustaja Rinteeltä, kun te sanoitte, että rahaa tulee rikkaille juuri tämän yrittäjävähennyksen puolesta: kun kysyin siitä, että aika monet näistä yrittäjistä ovat köyhyysrajan alapuolella, tarkoittatko samoja yrittäjiä yrittäjävähennyksen osalta kuin minä?

16.13 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yrittäjävähennys, 5 prosenttia, hallituksen asettamalla tavalla tarkoittaa käytännössä sitä, että kaksi ylintä desiiliä näistä yrittäjistä hyötyy yli puolet siitä rahasta, joka on toistasataa miljoonaa euroa rahoista, jotka tähän yrittäjävähennykseen on kohdennettu. Kaksi ylintä desiiliä. Apteekkarit ovat kertoneet — apteekkarit ovat rehellisiä olleet — että muutaman miljoonan tuloinen apteekkari tienaa 25 000 euroa puhtaana käteen tällä mallilla. 25 000 puhtaana käteen miljoonatuloisille. Apteekkariliiton mukaan apteekkarit hyötyvät tästä keskimäärin 5 700 euroa. Ette kai te voi väittää, että nämä ihmiset ovat köyhyysrajalla? Tämä on nimenomaan se yrittäjävähennyksen vaikuttava tekijä tähän suomalaisen yhteiskunnan eriarvoisuuteen. Jos olisi tehty vaikka sillä tavalla, että olisi puolitettu tämä raha, laitettu käyttöön sinne pienemmälle puolelle yrittäjätuloja, olisi voitu vaikuttaa yrittäjien eriarvoiseen kehitykseen.

16.14 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri nosti esiin huolen siitä, että meillä on peruskoulun jälkeen joukko nuoria, jotka eivät pääse eteenpäin ja joiden työllisyysaste on hyvin alhainen. Se on aivan totta, ja kannan samaa huolta.

Täällä keskustelussa tuli myös esille se, kuinka peruspalvelut ovat pienituloisten näkökulmasta äärimmäisen tärkeitä, ja myös tässä eriarvoistumiskeskustelussa nousi esiin se, että meidän täytyy taata hyvät peruspalvelut. Nyt kuitenkin ollaan leikattu varhaiskasvatuksesta, peruskoulusta, juuri siitä koulutuksen perustasta, joka olisi äärimmäisen tärkeä ja auttaisi näiden nuorten elämäneväisiinsä myös tulevaisuudessa. Se, että päivähoito-oikeutta rajattiin työttömien lapsilta, on todella suuri virhe. Me tiedämme tutkimuksista, että päivähoito ja varhaiskasvatus on se, joka nimenomaan tasaa lasten mahdollisuuksia pärjätä [Puhemies koputtaa] tulevaisuudessa taustoista riippumatta ja vähentää eriarvoisuutta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoro edustaja Ala-Nissilälle, ilmeisesti liittyen yrittäjyysvähennykseen.

16.15 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä mielestäni edustaja Rinne leimaa nyt yrittäjää aivan väärällä tavalla. Tässä on kysymys siitä, että edellisellä vaalikaudella yritysverotusta alennettiin voimakkaasti, ihan oikein, 20 prosenttiin. Nyt tämä vähennys annetaan yrittäjille, jotka pääsääntöisesti, niin kuin edustaja Jaskari toteaa, ovat hyvin pienituloisia yrityksiä. Katsokaapa tilastoja. On totta kai hyvä, että yrittäjyyttä, myös yksinyrittäjyyttä, vahvistetaan tällä verovähennyksellä ja että hekin pääsevät osallisiksi siitä veronkevennyksestä, jonka muut saivat jo muutoin. Voihan apteekkari perustaa osakeyhtiön, sitä kautta päästä sitten tähän mukaan, tai joku muu yrittäjä. Tässä on kysymys vain tasavertaisesta yrittäjien kohtelusta ja nimenomaan [Puhemies koputtaa] pienten yrittäjien kannustamisesta. Ja tämä, edustaja Rinne, vain on sattumalta faktaa.

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

16.16 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies ja puheenjohtaja! Vielä kerran siis: Yrittäjävähennys on täysin epäonnistunut siinä tavoitteessa, jota täälläkin markkinoidaan, että sillä mukamas autettaisiin pienituloisia yrittäjiä. Heistä suurin osa tienaa alle 10 000 euroa ja on ansiotuloverotuksen piirissä, koska se on heille edullisinta. Tosiasia on eduskunnan tietopalvelun tietojen mukaan, että yrittäjävähennys valui kahteen suurimpaan tulokymmenykseen eli apteekkareille. Ja nyt uusimpana: tapasin eräänä päivänä pääomasijoittajia, joilla historiallisista syistä on kommandiittiyhtiöt, ja he erittäin noloina vastasivat, että juu, hekin ovat nyt saaneet — nämä erittäin suurituloiset, kymmeniätuhansia viikossa ansaitsevat — tämän teidän yrittäjävähennyksenne, jota mainostatte, että se menee muka suutareille ja fysioterapeuteille. Tämä on totaalisen epäonnistunut tapa tuhata joka vuosi 120 miljoonaa euroa valtion varoja, jotka pitäisi käyttää alvin alarajan nostoon, [Puhemies koputtaa] aidosti yksinyrittäjiä ja pienituloisia yrittäjiä auttavasti.

16.17 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan muutaman sanan sanoa tästä kilpailukyksopimuksesta, koska minullakin on siitä muistikuva aina lähtien siitä, kun SAK järjesteli 10 000 ihmisen mielenosoituksen. Muistan sen tilaisuuden hyvin, koska minulla ei ole koskaan ollut niin monta kuulijaa kuin siinä tilaisuudessa. On ihan totta, että siinä tilanteessa, jossa silloin oltiin ja ajettiin työajan pidentämistä — muistan sen erittäin hyvin — oli puhetta varmasti myös julkisen sektorin pitkistä lomista ja oli puhetta pekkaspäivistä, mutta se ei yksinkertaisesti pidä paikkaansa, että lomarahojen leikkausta olisi hallituksen puolelta esitetty. Nimenomaan tarkoitus oli se, että kenenkään ostovoima ei heikkene, vaan kilpailukykyä parannetaan ostovoimaa heikentämättä. Kun kävi ilmi, että työmarkkinajärjestöille sopii paremmin se, että leikataan lomarahoja kuin pidennetään lisää työaikaa, sen jälkeen kaikki puolueet [Puhemies koputtaa] vasemmistoliittoa lukuun ottamatta sen tässä salissa hyväksyivät ja kilvan kehuivat sitä kyselytunnilla.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Lindtmanilla on vastauspuheenvuoro, mutta häntä ennen edustaja Andersson.

16.18 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mitä tulee kilpailukyksopimukseen, niin toistan taas kerran, että hallituksella on mahdollisuus korjata tämä lomarahaleikkaus, joka siis on voimassa vielä kahtena tulevanakin vuotena, jos hallituspuolueidenkin piirissä on laaja yhteisymmärrys siitä, että se on epäoikeudenmukaista.

Tässä vaiheessa tämä on asia, joka on hallituksen pöydällä ja käsissä, teillä on mahdollisuus tätä korjata. Minä luulen, että ne pienipalkkaisetkin työntekijät arvostaisivat vastauksia siihen kysymykseen, miten hallitus tulee toimimaan tulevien vuosien osalta, sen sijaan, että tässä kinataan siitä, kenen kynästä esitys lomarahojen leikkauksesta loppupeleissä tuli. Siihenhän ne pienituloiset lastentarhanopettajat, lähihoitajat ja opettajat nyt kaipaavat edelleen vastauksia pääministeriltä, että mikäli tämä hallituksenkin mielestä on epäoikeudenmukaista, niin oletteko valmiita tämän asian korjaamaan.

16.19 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varapuhemies Satonen sanoi, että hallitus ei ole ajanut lomarahaleikkausta. Tämähän ei pidä paikkaansa. On mustaa valkoisella 28.9.2015 alkaen, siitä useaan kertaan eteenpäin, että hallitus itse tiedotti, että se tulee esittämään lakia, jossa leikataan lomarahoja. Tästä on mustaa valkoisella. Hallitus on ajanut lomarahaleikkausta, niin kuin puheenvuorossani totesin, ensin kaikil-

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

le palkansaajille ja sen jälkeen erityisesti julkisen sektorin työntekijöille lomaetujen heikentämistä. Tämä varmasti vastaa myös edustaja Jaskarin kysymykseen.

Mutta, arvoisa pääministeri, puhuitte perusasteen varassa olevien työllisyysasteesta. Tästä jaamme huolen. Kysyn: voisiko ryhtyä sanoista tekoihin, kunnon toimenpiteisiin? Olemme jo pitkään esittäneet — johon nyt asiantuntija toisensa jälkeen on tullut kannattamaan ajatusta — että oppivelvollisuutta vähän venytettäisiin ja sillä turvattaisiin se, että nuorten ei tarvitsisi lopettaa koulutusta sen takia kesken, [Puhemies koputtaa] että rahat loppuvat. Kelpaisiko tämä?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: No, nyt on reippaasti ylittynyt aika.

16.21 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En halua jatkaa tätä väittelyä edustaja Lindtmanin kanssa, se ei ehkä kuulu nykyiseen rooliinikaan, mutta haluan kuitenkin sen asian tuoda esille, että me voimme katsoa vaikka kuinka paljon dataa, joka edeltää näitä tapahtumia, mihin Lindtman viittasi. Siellä se kaikki lähti työajan pidentämisestä. Ihan kaikki lähti työajan pidentämisestä. Muistamme sen, että Suomen Pankki teki tutkimuksen, että jos työaikaa pidennetään 100 tunnilla vuodessa, niin koko kilpailukyvyyn parannus voidaan tehdä sillä ilman, että tehdään mitään muutoksia edes sosiaaliturvamaksuihin, johon tämä lomarahojen leikkaus osaltaan liittyy. Okei, voin ottaa siltä osin takaisin, että sen jälkeen kun prosessi eteni, siinä on ollut erilaisia vaihteita, mutta on ollut niin, että tämä hallituksen tavoite oli koko ajan se, että työaikaa pidennetään mutta osto-voimaa ei heikennetä. Mutta se asia ei saanut riittävästi yhteiskunnassa kaikupohjaa, ja sen takia päädyttiin siihen, missä nyt ollaan.

16.22 Kimmo Kivelä si (vastauspuheenvuoro): Puhemies! On aivan hedelmätöntä tunnista toiseen jankuttaa kiky-sopimukseen liittyvistä asioista. Se ei johda mihinkään. Oppositio puhuu virkansa puolesta. Viime vaalikaudella käytin itse samansuuntaisia ja samantyyppisiä puheenvuoroja. Se kuulu opposition rooliin. Sen sijaan hedelmällisenä pidän kyllä sitä, että yhteiskunnan todellisiin ongelmiin yritetään täällä viitata. Hallitus reagoi siihen, että eriarvoisuus on huoli ja että se, että kaikki eivät pysy mukana, on meille jopa turvallisuushaaste. Näihin asioihin hallitus reagoi, mutta niistä on hyvä käydä yksituumaisuuden hengessä yli hallitus—oppositio-rajojen vastuullista keskustelua.

16.23 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin tuosta yrittäjävähennyksestä, joka on ollut todella tärkeä vastaantulo pienyrittäjille siinä, että kannustetaan suomalaisia työllistymään itse, korjata yhden väärinkäsityksen. Suurin osa yrittäjävähennyksestä hyötyviä on nimenomaan pienituloisia pienyrittäjiä. Pitää muistaa myös se fakta, että suurempi osa pienyrittäjistä elää Suomessa köyhyysrajan alapuolella kuin palkansaajista. Toivoisin, että tällaisista mielikuvista ei tällaisista porvari-yrittäjistä ja pelkästään hyväosaisista luotaisi. Ne ovat hyvin paljon pienituloisia pienyrittäjiä, joita tämä yrittäjävähennys koskee.

Sitten tästä yrittäjävähennyksestä, kun te haukutte sitä apteekkarivähennykseksi. No, apteekkarivähennys on apteekille hyödyttänyt keskimäärin 5 700 euroa, mutta lääkesäästöjä, joita ikävä kyllä joutuu tekemään, apteekkia kohden apteekit ovat joutuneet maksamaan 27 000 euroa. [Välihuutoja] Ne apteekkarit eivät hyödy siitä apteekkarivähennykses-

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

tä, [Puhemies koputtaa] miksi te sitä kutsuite. Tämä vähennys on ollut tärkeä suomalaisille pienyrittäjille.

16.24 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että me pysähdyimme nyt tänään tähän keskusteluun. Se, mistä me kinaamme täällä, on se, että me aikaisemmin oppositiossa varoitimme seurauksista, jos verovaikutuksia ei arvioida. Jos verovaikutukset tuloihin olisi arvioitu, niin kaikki olisi mennyt paljon paremmin. Esimerkiksi yrittäjävähennyksessä näkyy tässä ihan selkeästi, kun katsotte tätä käppyrää, kenelle, kahdelle ylimmälle desilille, on kohdistunut yrittäjävähennyksen euromääräinen vaikutus, ja tätä kalvoa ei millään pysty kiistämään. Tämä tiedettiin, mutta tätä ei haluttu selvittää.

Toinen esimerkki: Lapsivaikutusten arvioinnista on paljon ollut puhetta. Nyt on aivan selvää, että valitettavasti veroratkaisut tulevat kohdistumaan lapsiperheisiin tavalla, jolla kaikkein pienituloisimmat lapsiperheet jäävät sellaiseen aukkoon, joka toivottavasti ei ollut hallituksen tarkoitus, eli käytännössä heitä rankaistaan.

Kolmanneksi nostan esiin kiky-vaikutukset. Totta kai ostovoimalle on sillä merkitystä, minkälainen sopimus tehdään. Hallituksella oli vahva oma agenda, ja kiky-vaikutusten arviointia [Puhemies koputtaa] ostovoimaan nähden olisi pitänyt tehdä paremmin.

16.25 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yritän kolmatta kertaa palata siihen suureen kuvaan ja tähän kestävyysvajeeseen. Näyttää siltä, että halutaan keskustella kilpailukykysoituksesta tässä tänään eikä siitä suuresta kuvasta.

Meillä on hallitus, joka on tavallaan ajanut meidän kuntakentän aika sekaisin. Meillä on maakunta- ja sote-uudistus tulossa. Kukaan ei vielä tiedä, minkälainen siitä tulee. Kunnille tulee tarjouksia ovista ja ikkunoista kaiken maailman kiinteistöistä, ja kuntapäätäjät eivät tiedä, mitä tehdä. Meillä keskitetään leikkaustoimintaa, sairaaloita ajetaan alas ja niin edelleen. Ja nyt tulen siihen kysymykseen. Tässä hallituksen budjettikirjassa sivulla 17 sanotaan, että sote- ja maakuntauudistus voivat yhdessä muitten toimenpiteitten kanssa kuroa tämän kestävyysvajeen umpeen 4 miljardilla eurolla. [Puhemies koputtaa] Ja edelleen se sama kysymys kuluu: millä tavalla hallitus on aikonut tehdä tämän [Puhemies koputtaa] käytännössä? Tilanne ei näytä hyvältä.

16.26 Ben Zyskowiec kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Henriksson, keskustelemme mielellämme suuresta kuvasta. Se on se, että talous kasvaa, työllisyys paranee, työttömyys vähenee, kuluttajien luottamus talouteen vahvistuu, yritysten luottamus talouteen vahvistuu, mennään hyvään suuntaan. Mutta kun aikaisemmin päivällä oli kovasti fokusta näissä tuloerovaikutuksissa, niin todellakin viime vaalikaudella, ihan niin kuin edustaja Torsti sanoi, hyvin tarkkaan mietittiin niitä tulonjakovaikutuksia ja esimerkiksi tupakkaveron kiristyksestä eräässä vaiheessa luovuttiin, koska se olisi vaikuttanut kielteisesti Gini-kertoimeen. Tämäkö on järkevää politiikkaa, että sellaisen haitallisen aineen verotusta ei voitu kiristää, kun tiedettiin, että vähätuloisimmissa tuloluokissa sitä enemmän käytetään? Nyt kun vihreät ja demaritkin, näin ymmärrän, ovat kannattaneet painopisteen siirtämistä työnteon verotuksesta ympäristöhaittojen ja muiden haittojen ja kulutuksen verottamiseen, niin kertokaa, miten tämä tehdään siten, etteivät tulonjakovaikutukset ole kielteisiä.

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

16.27 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Itse olin mukana kaikissa niissä neuvotteluissa, joissa arvioitiin tulonjakovaikutuksia ja vaikutuksia köyhyyteen hallituksen päätöksissä, niin kauan kuin me olimme hallituksessa eli vuoden 2014 kehysriiheen asti, ja kertaakaan tupakkaveron korottamisesta ei luovuttu tästä syystä. Mutta sen sijaan, kun laskelmat osoittivat, että tupakkaveron korottaminen olisi itse asiassa laskenut verotuloja, ei kasvattanut, koska tuonti olisi lisääntynyt, tämä oli syy, minä vuoksi siitä luovuttiin. Sen sijaan edustaja Zyskowiec on muilta osin aivan oikeassa. Me laskimme Gini-kertoimet kaikille päätöksille joka ikisen budjettiriihen ja kehysriihen yhteydessä, ja sen vuoksi viime hallituksen hallitusperäisten päätösten tuloksena köyhyys väheni perustuloa korottamalla ja tuloerot kapenivat veropolitiikan ja perusturvapolitiikan johdosta.

16.28 **Hannakaisa Heikkinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Yrittäjävähennyksestä. Kumman kovin täällä esimerkiksi Harakka hyppii tästä asiasta. Tämä on tullut voimaan vasta tämän vuoden alussa, ja tuo verovähennysoikeus, 5 prosenttia tuloksesta, on tasan sama prosentti niin isotuloiselle kuin pienituloiselle. Mutta tämä on suunnattu erityisesti pienille yrityksille, elinkeinonharjoittajille ja henkilöyhtiöille ja on tullut todella tarpeeseen. Monet käsityöläiset, maaseudun monialayrittäjät, hoitoalan yrittäjät ovat olleet todella kiitollisia tästä asiasta. Ja totta kai kaksi eniten ansaitsevaa desiiliä pomppaa siellä käyrissä. Heidän tulonsa ovat isoimmat. Totta kai se näkyy, mutta 2 prosenttia merkitsee jokaisen tuloksessa saman verran, 5 prosenttia on merkityksellistä myös heille.

Edustaja Harakka, alle 10 000 euroa ansaitsevilla yrittäjillä, jotka ovat siis henkilöverotuksen piirissä, hyvin monelle heistä se on sivutulo. [Puhemies koputtaa] Pääitulo tulee palkansaajana hyvinkin isoista tuloista. Siellä on muun muassa luentopalkkioita nauttavia... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

16.30 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Iloitsen suunnattomasti tästä yrittäjävähennyksestä siitä huolimatta, että me olemme nyt oppositiossa. Nimitäin itsekin tein aloitteen asiasta vuonna 2013. Vaikka ihmetellään sitä, että suurituloisimmat yrittäjät saavat nyt euromääräisesti enemmän, sehän on ihan luontevaa. Siis niillä yrityksillä, joilla on isommat tulot, on yleensä enemmän vastuita, enemmän henkilökuntaa, ja totta kai se näyttää euromääräisesti isommalta. Sama juttuhan on myöskin lapsiperheissä, että yksilapsisissa perheissä saadaan euromääräisesti vähemmän lapsilisää kuin isommissa lapsiperheissä, niin että, hyvänen aika, miettikää nyt, mikä on ollut tämän yrittäjävähennyksen tarkoitus. [Timo harakka pyytää vastauspuheenvuoroa]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisa edustaja Harakka, kohteliaimmin teidän eleisiinne viitataan sanomalla, että jos samaan kysymykseen teidän omasta ryhmästäne edustajat vastaavat jo yhteen tai kahteen tai kolmeen kertaan, en perä perää myönnä saman ryhmän edustajalle samasta kysymyksestä useampaa puheenvuoroa. Mutta nyt on kyllä teidän vuoronne.

16.31 **Timo Harakka sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Nimeni mainittiin siinä kahteenkin otteeseen. Siis vielä kerran: kiistaton fakta on se, että tässä taloustilanteessa

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

70 miljoonaa 120 miljoonasta päätyi kahteen eniten ansaitsevaan tulokymmenykyseen. Eriarvoisuus siis lisääntyi edelleen.

Mutta vakavampi faktan korjaus on nyt se, että pääministeri Sipilän tarina euroalueen ja Suomen vastakkaisesta kehityksestä ei pidä paikkaansa. Eurostatin tilastojen mukaan vuosina 2012 ja 2013 euroalueen bkt oli miinusmerkkinen, miinus 0,9, miinus 0,3 prosenttia. Syynä Suomen ahdinkoon oli silloinkin EU:n tilanne eikä se, että sopeutus oli oikeudenmukaisempi, kun se tehtiin sekä veroilla että leikkauksilla. Tuloterot eivät ole kasvaneet kymmeneen vuoteen, tämäkin selviää Tilastokeskuksen tilastoista. Tämäkin on väärä tieto. Tämä on vakava asia. Te kyseenalaistitte eduskunnan tietopalvelun ja valtiovarainministeriön puolueettomat faktat, sitten te itse esitätte [Puhemies koputtaa] kaksi väärää väitettä yhdessä puheenvuorossa.

16.32 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä muistutan, kun joissakin puheenvuoroissa puhutaan siitä oppositiosta, että meitä on kuusi puoluetta täällä, niin että jos joku on jotakin mieltä, niin se ei ole yksi ja sama möhkäle. Katsojien on varmaan helpompi seurata, kenelle puhe osoitetaan.

Veronkiristyksistä olen kyllä sitä mieltä, että silloin kun on ollut vasemmistojohtoiset hallitukset, niin olen ainakin itse kauhulla katsonut, kun kaikki asiat on tunnut paikkaavan veronkiristyksillä. Silloin en ollut itse täällä eduskunnassa, ja mitä enemmän sitä veronkorotusbuumia katselin, sitä enemmän halusin kyllä itsekkin tulla tänne vaikuttamaan. Täytyy olla muitakin vaihtoehtoja kuin se, että ihmiset verotetaan hengiltä.

Pääministerille vielä lähetän semmoisen toivomuksen, että kun me nyt emme ole saaneet niitä maahanmuuton kustannuksia vieläkään, niin alkää nyt nostako sitä kiintiöpakolaisten määrää ennen kuin me saamme tämän turvapaikkaongelman kuriin. Ensi vuodelle on 7 000 uuden turvapaikanhakijan määrä. Nyt se pitäisi saada ensin hallintaan ennen kuin ruvetaan puhumaan siitä, että nostaisimme pakolaiskiintiötä.

16.33 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun kuuntelee tätä paikka paikoin jopa yrittäjävihamielistä keskustelua, niin ihmettelen suuresti. Katsokaapa, hyvät ystävät, tilastoja, miten se oikeasti menee. Tämän päivän uusista työpaikoista pieniin yrityksiin syntyy uusia työpaikkoja valtaosa. Suuret ylikansalliset yhtiöt antavat lopputilejä työntekijöille, pienet yritykset palkkaavat työvoimaa. Älkää nyt, hyvät ihmiset, purko sellaista asiaa poikki tai tuhotko sellaista asiaa, joka on tärkeä suomalaisen työllisyyden kannalta. Yrittäjät tänä päivänä investoivat pieniinkin yrityksiin. Tiedän sen omasta kokemuksestani, kun olen seurannut muutaman yrityksen kehitystä ihan vierestä. Te olette tässä hyökkäämässä yrittäjien kimppuun, sen asiantuntijuuden kimppuun, joka tässä maassa tekee ja luo uutta työtä ihmisille. Toivon, että tässä asiassa päästään pikkuhiljaa oikeasti asiaan eikä haukuta sellaisia porukoita, jotka oikeasti tekevät hyvää suomalaiselle yhteiskunnalle. [Puhemies koputtaa] Se, että joku verouudistus menee niin kuin menee: aina on poikkeuksia, mutta ehkä kannattaisi joskus puhua myös pääasiasta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä vastauspuheenvuorot edustaja Essayahille ja edustaja Rinteelle, ja hänen jälkeensä pääministerillä 5 minuutin puheenvuoro.

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

16.34 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa pääministeri, käydään nyt tämä lapsivähennysasia läpi. Pitää paikkansa, että kristillisdemokraatit viime kaudella hallituksessa tyytyivät siihen, että aikaansaatiin määräaikainen lapsivähennys. Mutta mistä se johtui? Siitä, että viime kaudella, kun sixpack-hallitus haki talouden tasapainoa, se joutui siihen tilanteeseen, että lapsilisistä haluttiin leikata, mutta kristillisdemokraatit tekivät siitä lähestulkoon hallituskysymyksen. Itse olin Brysselissä siihen aikaan, mutta jotakin minäkin siitä taistosta tiedän. Silloin saatiin aikaan lapsivähennys, määräaikainen kyllä mutta kuitenkin, ja nyt hallitus, kun ei jatka tätä lapsivähennystä, aiheuttaa leikkauksen lapsiperheisiin, pieni- ja keskituloisiin, eli tämä kompensatio poistuu. Niinpä pieni- ja keskituloiset lapsiperheet ovat niitä, joitten verotus ainoana tulee kiristymään. Tämä on täysin käsittämätöntä. Sen lisäksi te olette tällä kaudella lapsilisien indeksit ensin leikanneet ja sen jälkeen jäädyttäneet. Nämä toimenpiteet tekevät yhteensä yli 140 miljoonaa euroa [Puhemies koputtaa] enemmän kuin nämä viime kauden lapsilisäleikkaukset, ja te teitte silloin välikysymyksen tästä tilanteesta.

16.36 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastauksena edustaja Hoskoselle totean sen, että eiväthän sosiaalidemokraatit vastusta yrittäjän aseman parantamista vaan tätä mallia, jonka te olette yrittäjävähennykseen rakentaneet. Niin kuin edustaja Harakka totesi, 70 miljoonaa 120 miljoonasta menee kahdelle ylimmälle desiilille. Me olemme esittäneet muun muassa arvonlisäverovelvollisuuden alarajan nostamista 30 000 euroon. Olemme esittäneet sitä, että ensimmäisen työkaverin palkkaaja saisi 20 000 euroa verovähennystä siitä ensimmäisestä työntekijästä. Nämä ovat semmoisia asioita, jotka konkreettisesti auttavat sitä yrittäjää työllistämään ja auttavat sitä yrittäjää tulemaan toimeen.

Perheiden verotukseen liittyen totean sen, että ilman puolisoa yhden lapsen omaavalle perheelle tulee puolen prosentin veronkorotus nyt tässä hallituksen mallissa ja kahden lapsen osalta prosentin verran. Minusta näyttää, että tänään pestään käsiä tosi paljon: pestään lomarahoiista, pestään perheitten verotuksesta. Tässä on kysymys siitä, että hallitus ei halua ottaa vastuuta niistä eriarvoistavista teoistaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pääministeri nyt, 5 minuuttia.

16.37 **Pääministeri Juha Sipilä:** Kiitoksia, arvoisa puhemies! Ensinnäkin tähän pakolaissiintäöasiaan. Edustaja Arhinmäki, en ole budjettiriihen jälkeen ehdottanut pakolaissiintäön nostamista. Yle lähetti 22.6. nauhoitetun ohjelman, jossa ehdotin sitä osana EU:n ratkaisua. Ja kaikille vielä haluan kertoa, mistä siinä on kysymys. Sen sijaan, että meillä on tällainen hallitsematon maahanmuuttovirta, jonka lopputuloksena esimerkiksi Suomessa yksi kolmasosa saa turvapaikan, meillä pitäisi olla Euroopan rajat kunnossa, meillä pitäisi olla Dublin-asetus voimassa. Olen esittänyt, että pitkän aikavälin ratkaisun pitäisi olla se, että puutomme juurisyihin, otamme lähempää kriisialuetta niitä, jotka ovat toivonsa kotiinpaluusta menettäneet, hallitusti yhteistyössä YK:n järjestöjen kanssa. Silloin se Suomen osuus voisi olla esimerkiksi 2 000. Tätä olen moneen kertaan sanonut, ja minä uskon, että meillä tässä salissa voisi olla aika lailla yksimielisyys siitä, että tämä voisi olla se pidemmän aikavälin ratkaisu tähän tilanteeseen, joka nyt on täysin hallitsematon.

Sitten edustaja Henrikssonin kysymykseen kestävyysvajeesta. Valtiovarainministeriön arvion mukaan olemme noin puolivälissä urakasta. On arvioitu, että 2,4 prosenttia on tällä

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

hetkellä kestävyysvajeen suuruus bkt:sta. 4 miljardin leikkaukset parantavat kestävyysvajetta 4 miljardilla. Tämä hyvä työllisyyskehitys kattaa nyt puolet siitä, mitä olemme arvioineet. Jos me pääsemme 72 prosenttiin, saamme sen 2 miljardia. 10:ksiin me arvioimme. 4 miljardia on sitten uudistusten varassa, joista sote-uudistus on se suurin. Sille on arvioitu hallitusohjelmassa 3 miljardia ja muille pienemmille asioille yhteensä miljardi. Näistä pidämme kiinni.

Edustaja Hakkarainen nosti yritystuet täällä esille. Näistä yritystuista olisi ehkä hyvä tietää, että kun vaikkapa edustaja Rinne ajaa diesel-autolla täältä eduskunnasta Mäntsälään, niin hän saa yritystukea koko sen matkan ajan. Eli jos me pudotamme bensiinin verotusta dieselin verotuksen kanssa samalle tasolle, niin silloin laskennallisesti lähtisi melkein puoli miljardia yritystuista pois. Eli tämä meidän pitää muistaa koko ajan tässä yritystukikeskustelussa: siellä yritystukilistan alla on myöskin vammaisten kuljetuspalveluita ja niin edespäin. Mutta olen siitä samaa mieltä, että siellä on myöskin sellaisia tukia, jotka ovat haitallisia, ja näistä meidän pitäisi nyt löytää semmoinen ratkaisu, että saisimme sen yrityselämää paremmin uudistavaksi esimerkiksi Tekesille suunnattuna. Sanoisin, että jos 100—200 miljoonaa saataisiin siitä yritystukikokonaisuudesta siihen, niin olisin todella tyytyväinen. Nyt teillä on mahdollisuus myöskin oppositiossa tähän vaikuttaa. Nimeämispyynnöt ovat tähän ryhmään lähteneet liikkeelle.

Sitten yrittäjävähennyksestä. Viime kaudella pudotettiin yhteisövero 6 prosenttiyksiköksi, mikä oli mielestäni hyvä päätös, mutta senkin päätöksen sisällä on se, että totta kai siitä hyötyvät ne yritykset, jotka tekevät eniten tulosta — ihan samalla tavalla kuin tästä yrittäjävähennyksestäkin — se on ihan selvä asia. Mutta ei ole mitään perustetta siihen, [Eduskunnasta: Progressio!] että henkilöyhtiömuodossa yritystoimintaa tekevät... — Ei yhteisövero ole progressiivinen. Ei yhteisövero ole progressiivinen. — Minusta yrittäjyyttä pitää pystyä harjoittamaan yhtiömuodosta riippumatta suurin piirtein samalla verokannalla. Siitä tässä yrittäjävähennyksessä on kysymys.

Sitten kysymyksen suurituloisten verotaakan keventämisestä: mielestäni sen aika ei ole nyt. Paikallisesta sopimisesta: sen aika olisi nyt.

Sitten ylivelkaantuneita koskevista toimenpiteistä joku kyseli. Hallitus valmistelee tähän toimenpidepaketin, jossa ylivelkaantuneiden asemaa pyritään parantamaan esimerkiksi positiivisen luottorekisterin perustamisen kautta, pikaluottojen sääntelyn kautta ja yrittäjän uutta alkua, uutta mahdollisuutta parantamalla.

16.42 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puutun talouskasvuun ja sen edellytyksiin ja muistutan siitä, että talouskasvu syntyy pitkällä tähtäimellä tuotannon tekijöistä, työvoimasta, pääomasta ja tuottavuudesta. No, tähän työllisyyteen emme tule pääsemään, sen joudutte varmasti tunnustamaan, mutta vahinko tästä tulee, kun myöskään tuottavuustavoitteet eivät ole toiveidemme mukaisia. Tämä ongelma ei ole yksin suomalainen, myös maailmantaloudessa tuottavuus on hidastunut, mutta nyt tullaan siihen, teemmekö me nyt täällä Suomessa oikeita asioita tuottavuuskehityksen edistämiseksi. Tässäkään ei ole oikotietä, vaan tuottavuutta voidaan edistää koulutuksella, osaamisella ja t&k-politiikalla.

Ja kun te, pääministeri, tuossa aiemmin olitte itsekkin huolissanne siitä, että suomalaisten koulutustaso laskee ja että osa nuorista on pelkän peruskoulutuksen varassa, niin jää kyllä miettimään, miksi me emme juuri koulutuspolitiikkaan nyt sijoita ja investoi. Sosiaalidemokraateilla on tästä ajatuksia. Me haluamme panostaa toisen asteen oppioikeuteen niin,

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

että niitä teidän mainitsemianne nuoria ei tässä maassa olisi, vaan jokainen [Puhemies koputtaa] saisi peruskoulutuksen jälkeen toisen asteen koulutuksen. Varhaiskasvatuksen haluaisimme myös kaikille palauttaa.

16.43 Simon Elo si (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä puheenvuoroissa annettiin ymmärtää, että hallitus ei olisi puuttunut maahanmuuttotilanteeseen tai kulut olisivat karanneet käsistä. Maahanmuuton kokonaiskustannukset vähenevät reippaasti 100 miljoonaa euroa. Sitä voidaan tietysti nyt sitten käyttää muuhunkin. Hallitusohjelmassa on kirjattu, että pakolaiskiintiö pysyy nykyisellä tasolla. Sen mukaan mennään. Siinä pääministeri on täysin oikeassa, että EU-tasolla pitäisi ensin päästä kestäväan ratkaisuun eli saada ulkorajat kuntoon, Dublin-asetusta kunnioittaa, ja niin kuin sinisten ministeri Terho on esittänyt, turvapaikkakäsittely pitäisi siirtää pidemmällä tähtäimellä EU:n ulkorajojen ulkopuolelle, ja sieltä sitten voitaisiin jäsenmaihiin ihmisiä ottaa. Se olisi kestävä ratkaisu.

Mutta sitä ihmettelen, että perussuomalaiset ovat vastustaneet tai kritisoineet vapaaehtoisien paluun tukea. Minulle on jäänyt epäselväksi, haluatteko te, että nämä kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneet jäävät Suomeen, vai pitäisikö heidät saada pois Suomesta. Meidän linjamme hallituksessa on se, että annetaan pelimerkkejä siihen, [Puhemies koputtaa] että lainvoimaisen kielteisen päätöksen saaneet saadaan mahdollisimman tehokkaasti palautettua.

16.44 Veera Ruoho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Edustaja Elo jo toikin esille noita määriä, mitä maahanmuuton kokonaiskustannukset ovat laskeneet kuluvana vuonna. Tosiaankin suurin syy on vähentynyt turvapaikanhakijoiden määrä. Aiemmin opposition puolelta oltiin huolissaan laittomasti maassa oleskelevien jäämisestä tänne. Pitää muistaa, että hallitus yhdessä meidän erinomaisten viranomaisten kanssa tekee jatkuvasti työtä, että todellakin ihmiset ymmärtävät sen, että se on heillekin parasta lähteä pois maasta silloin, kun on lainvoimainen kielteinen turvapaikkapäätös tullut. Hallitus on tehnyt koko ajan toimenpiteitä muun muassa laittoman maahantulon vastaisen toimintaohjelman toteuttamista varten.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoro, edustaja Modig. [Eduskunnasta: Kontula! — Modig ei ole paikalla!] Jaha, vastauspuheenvuoro Kontula. Minä olin merkinnyt edustaja Modig.

16.46 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vieläkään en ole edustaja Modig. Myös muita virheitä on tässä salissa tänään ollut. Yksi niistä ehkä ratkaisevimmista on hokema, jota on nyt viimeiset viisi tuntia toistettu, siitä, miten työtyöllisyys on parasta lääketä köyhyyteen ja eriarvoisuuteen. Tämä ei ole totta. Useimmissa köyhissä ja eriarvoisissa maissa kaikki ovat töissä, pikkulapsista vanhoihin ihmisiin. Korkea työllisyysaste sinällään ei poista köyhyyttä eikä poista eriarvoisuutta. Jotta työllisyys vähentäisi köyhyyttä ja eriarvoisuutta, siihen pitää yhdistyä työn ja pääoman reilu jakosuhte, tuloeroja tasaava talouspolitiikka ja sosioekonominen liikkuvuus. Nämä eivät ole mitään kirsikoita kakun päällä vaan ihan oleellinen osa [Puhemies koputtaa] yhteiskunnan perustaa, ja ilman näitä työllisyydestä ei ole hyötyä näiden tavoitteiden eteenpäinviemisessä.

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

16.47 **Krista Mikkonen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Äsken puhuttiin yrittäjyydestä, ja se onkin varsin tärkeä puheenaihe. Me tiedämme, että uudet työpaikat syntyvät pääosin pieniin yrityksiin. Meillä on valtava joukko yksinyrittäjiä, jotka mielellään haluaisivat työkaverin, jos uskaltaisivat sen palkata. Siksi olisi äärimmäisen tärkeää madaltaa kynnystä, antaa tukea siihen, ja olisinkin kysynyt, mitä hallitus nyt tässä suhteessa aikoo tehdä. Oletteko valmiit esimerkiksi poistamaan ensimmäisen työntekijän palkkaamisesta johtuvia sivukuluja niin, että kynnys työntekijän palkkaamiseen laskisi? Tästä yrittäjävähennyksestä täytyy kyllä sanoa, että kun se tuli, niin sitähan kaupattiin nimenomaan tuloeroja pienentävänä politiikkana, koska me tiedämme, että valtaosa pienyrittäjistä todellakin elää aivan köyhyysrajan rajalla. Siksi olisi ollut tärkeää suunnata se nimenomaan [Puhemies koputtaa] näille kaikkein vähiten ansaitseville yrittäjille.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä vastauspuheenvuoro edustaja Niikko ja sitten edustaja Rinne.

16.48 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En kiistä sitä, etteikö hallitus ole tehnyt hyviä toimenpiteitä turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten asioiden hoitamiseksi tässä kriisissä, koska itsekin hallituksessa olemme olleet sen puolitoista vuotta, mutta onko tehty riittävästi, se on eri asia. Tänään päivällä aikaisemmin, pääministeri, nostin esille juuri sen asian, mikä tänään hallinto- ja turvallisuusjaostossa tuli esille, että nytten tämän kevään kehyksessä ajateltu reilu 100 miljoonaa näitten pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanottomenoihin ei riitä, vaan sinne kevään kehykseen lisätään 80 miljoonaa. Yksi keskeinen syy oli se, että kielteisten päätösten jälkeen 1 646 uutta turvapaikkahakemusta on tullut niiltä henkilöiltä, jotka ovat käyneet koko sen valitusprosessin läpi eivätkä ole poistuneet maasta, elikkä he ovat kieltäytyneet poistumasta maasta ja laittaneet uudelleen tämän turvapaikkahakemusprosessin käyntiin. Elikkä uudelleen samat kustannukset juoksevat heidän kohdallaan niin kauan, kunnes heille saadaan uudelleen prosessi päätökseen ja mahdollisesti yritetään ostaa heidät ulos tästä maasta. Eihän tässä ole päätä eikä häntää, että kukaan ei enää [Puhemies koputtaa] kunnioita lainsäädäntöä. Mitä aiotte tehdä siinä, sinisten Elo, että saadaan säästöjä tältä osin syntymään? [Simon Elo pyytää vastauspuheenvuoroa]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt vastauspuheenvuoro olisi kyllä edustaja Rinteellä, ja ehkäpä sitten edustaja Elo, Rinteen jälkeen.

16.49 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Olemmeko me, herra pääministeri, samaa mieltä, että tämä eduskunnan tietopalvelun laskelma tästä tulonjaosta pitää paikkansa liittyen tähän yrittäjävähennykseen, eli että kaksi ylintä tulodesiiliä saa yli 75 miljoonaa euroa tästä 126 miljoonan yrittäjävähennyspotista? Jos olemme tästä samaa mieltä, jatkan sillä tavalla, että ymmärrän, että yrityksiä pitää kohdella samalla tavalla, mutta oleellista on, mihin rahat käytetään, kun talous sakkaa ja on vaikea taloustilanne. Ja nyt, samaan aikaan, kun olette leikanneet eläkeläisiltä indeksien muodossa, lääkekorvausten omavastuun nostamisen muodossa ja niin edelleen ja olette leikanneet opiskelijoilta opintotukea ja työttömiltä 100 päivää työttömyyspäivärahoja, samaan aikaan te sanotte, että nyt täytyy yritysten välillä tehdä oikeudenmukaista politiikkaa. Mitä luulette, että

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

nämä eläkeläiset, työttömät, lapsiperheet ja opiskelijat ajattelevat tästä teidän arvovalinnastanne?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt pääministeri, 1 minuutti paikalta.

16.50 Pääministeri Juha Sipilä: Arvoisa herra puhemies! Oletteko te, edustaja Rinne, sitä mieltä, että viime kaudella tehty yhteisöveropäätös, joka totta kai antaa eniten niille yrityksille, jotka tekevät eniten tulosta, oli siinä taloudellisessa tilanteessa oikeudenmukaisesti oikein? Minun mielestäni se oli oikea päätös, ja nyt tämä päätös on jatkumoa sille päätökselle. Se asettaa kaikki yhtiömuodot samaan asemaan. Ja lukumääräisesti yrittäjiä on paljon enemmän täällä tämän yritysvähennyksen alla kuin ne muutamat apteekkiyritykset, jotka ovat siellä yläpäässä. Varmasti ovat laskelmat oikein, en epäile laskelmia. Vastaava laskelma voidaan tehdä myöskin osakeyhtiöistä. Takuulla muutamat osakeyhtiöt maksavat yhteisöverotuotosta merkittävimmän osan.

16.51 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhteisöveropäätös on jälkeenpäin osoittautunut sillä tavalla toimivaksi, että se on vaikuttanut talouden kasvuun. Sillä on ollut merkitys, sitä vaikutusta ei voi kiistää. Mutta, arvoisa puhemies, tässä ei ole kysymys siitä. Täällä on siis tuhansia yrityksiä, jotka ovat näiden muitten desiilien piirissä kuin tämän kahden ylimmän desiilin. Ja nyt tästä 126 miljoonasta eurosta käytetään 76 miljoonaa euroa näihin kahteen ylimpään tulodesiiliin, ja se on epäoikeudenmukaista politiikkaa tilanteessa, jossa te leikkaatte eläkeläisiltä, työttömiltä ja opiskelijoilta, leikkaatte koulutuksesta. Nämä hallituksen päätökset täytyy asettaa oikeaan kontekstiin, ja tämän päätöksen taustalla hallitus itse toteaa, että näillä ei ole työllistämisaikavaihteluja, ei talouskasvuvaikutuksia — siis tähän yrittäjävähennykseen liittyen. Se oli huono päätös ajassa, se oli epäoikeudenmukainen ja lisäsi eriarvoisuutta yrittäjien keskuudessa.

16.52 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Alamme päästä asiaan vihdoinkin. Mielestäni reilua hallituksen toimesta olisi suoraan myöntää, että käytetään 120 miljoonaa yritysverotusta keventävään toimenpiteeseen, josta hyötyvät tulonjaollisesti eniten suurituloiset yrittäjät. Tämä olisi selkeä viesti myöskin kansalaisten suuntaan. Ongelma tässä on ollut se, että monet hallituspuolueiden edustajat ovat yrittäneet perustella tätä vähennystä sillä, että se hyödyttää erityisesti pienituloisia yrittäjiä, kuten suutareita tai fysioterapeutteja. Se taas ei ole reilua eikä kovin selkeää politiikan tekoa.

Arvoisa puhemies! Monissa puheenvuoroissa on sanottu, että tässä pitäisi puhua isosta kuvasta. Tämähän on juuri se iso kuva, mihin rahaa käytetään siinä taloudellisessa tilanteessa, jossa nyt ollaan. Hallitus päätti käyttää 120 miljoonaa yritysverotuksen keventämiseen tavalla, joka kohdisti tästä 70 miljoonaa kaikista suurituloisimpiin. Miten paljon rahaa tässä budjetissa käytetään [Puhemies koputtaa] eriarvoisuuden vähentämiseen? Miten paljon rahaa? [Puhemies koputtaa] 35 miljoonaa löysi hallitus ensi vuonna eriarvoisuuden... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt edustaja Jaskarilla on vastauspuheenvuoro.

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

16.54 **Harri Jaskari kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puheenjohtaja! Yrittäjävähennystä saavia yrittäjiä on 176 000. Heistä 135 000 tienaa alle 30 000. Tässä on kysymys siitä, että kaikki nämä saavat sen yrittäjävähennyksen. Nyt te teette sellaisen ehdon, että ne eivät voisi kasvaa milloinkaan ja saada sitä yrittäjävähennystä. Kun te puhutte ensimmäisen vieraan työntekijän palkkaamisesta, mitäs nyt sitten ne vauraat yksinyrittäjät? Olisiko niin, että he eivät saisi missään tapauksessa saada sitä ensimmäisen vieraan työntekijän palkkaamista, vaan ainoastaan köyhät yksinyrittäjät saavat? Tehdäänpö teidän mielestänne myöskin tällainen jako? Eikö meidän tavoitteenamme ole, että yritykset kasvavat, kehittyvät, työllistävät, tulee voittoja, tulee omistusta? Eikö tämä ole tavoite?

16.54 **Simon Elo si** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Niikko kysyi tässä ihan asiallisen, aiheellisen kysymyksen. Jos ajatellaan sisäistä, ulkoista turvallisuutta, hallitus on tiukentanut turvapaikkapolitiikkaa maailman tapahtumien myötä ja lisännyt rahaa Puolustusvoimille, poliisille, suojelupoliisille ja Rajavartiolaitokselle. Tähän on panostettu. Mutta kun ajatellaan näitä tapauksia, mihin edustaja Niikko viittasi, niin turvapaikkaprosessin uudelleen käsittelyyn vaikuttaisi se, että henkilö esimerkiksi kertoo kääntymyksestään kristityksi. Sitä ei minun kompetenssini riitä arvioimaan, mutta tämä on yksi syy, mikä voi vaikuttaa. Rahaa tähän prosessiin menee joka tapauksessa, ja se, mitä minä ihmettelen perussuomalaisissa, on se, että te kritisoitte tätä vapaaehtoisen paluun rahaa, sen kasvattamista, joka on hallitukselta järkevä keino nimenomaan edesauttaa kielteisen päätöksen saaneiden turvapaikanhakijoiden vapaaehtoista paluuta ja sitä kautta paljon pienempiä kustannuksia. Edelleen kysyn teiltä perussuomalaiset: Haluatteko te, että kielteisen päätöksen saaneet saadaan tehokkaasti palautettua vai että he jäävät tänne maahan? Mitä te haluatte?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän nyt vastauspuheenvuoron edustaja Niikolle edellisen johdosta, ja sen jälkeen palataan Rinteen pääministerin debattiin.

16.56 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Nyt tähän asiaan, Elo, on tartuttava kuitenkin niin, koska te ensimmäisessä puheenvuorossa esititte ikään kuin hallitus olisi tehnyt säästöjä 200 miljoonaa euroa tässä turvapaikkaprosessissa, että ei-hän siellä mitään säästöjä, leikkauksia ole tehty, vaan tulijoita on ollut vain vähemmän tällä erää. Asian pihvi on kuitenkin se, että hallitukselta löytyy 80 miljoonaa euroa kuin manulle illallinen pelkästään tähän yksityiskohtaiseen prosessiin. Mutta kun me puhumme muutamien miljoonien tärkeistä rahoituksista, vaikkapa eläkeläisten lääke-etuuksien saamisesta oikeaan kompetenssiin, niin sitä ei löydy, ei millään. Tämä suhteellisuudentaju on tavallaan kadonnut nyt myös sinisiltä sen jälkeen, kun he ovat perussuomalaisista loikanneet siniseen unelmaan. Tässä mielessä te ette enää noudata sitä periaatteellista linjaa, mitä me noudatimme yhdessä hallituksessa. [Eduskunnasta: Höpö höpö!] Nyt te olette nähtävästi takiaispuolue, joka ajaa kivassa kyydissä [Puhemies koputtaa] ja hyväksyy kaiken.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Jaa, edustaja Lindtman, teillä on vastauspuheenvuoro. [Simon Elo: Ei se kuulu sinisiin!]

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

16.57 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pidän hyvänä, että pääministeri nyt tarkisti aiempia puheitaan liittyen tähän yrittäjä- tai apteekkarivähennykseen. Te aikaisemmin täällä eduskunnassa puhuitte, että tästä suurimpia hyötyjiä olisivat fysioterapeutit, kampaajat, suutarit, maatalousyrittäjät, porotalousyrittäjät ja kahvilayrittäjät ja niin edespäin, ja nythän te äsken myönsitte, että heidän eivät ole suurimpia hyötyjiä vaan suurimpia hyötyjiä ovat ne kaikkein varakkaimmat, ja se johtuu siitä, että henkilöverotus on progressiivista verotusta. On hyvä, että tämän tarkistitte.

Arvoisa puhemies! Kun tämä budjettiviikko alkoi, tässä oli paljon toivoa: Pääministeri oli myöntänyt, että hallituksen päätökset kasvattavat eriarvoisuutta. Oli toivetta siitä, että kokoomuskin vihdoinkin olisi valmis ottamaan opettajat ja hoitajat mukaan tähän talouden kasvuun. Oli myös toivoa siitä, että toisen asteen koulutuksen keskeyttämistä vähennettäisiin [Puhemies koputtaa] oppivelvollisuutta pidentämällä. Mutta nyt näyttää siltä, että tämä menee toiseen suuntaan. Pääministeri, sykkisikö sydän edes vähän näille esityksille?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tähän nimenomaiseen asiaan vielä edustaja Yanar, ja sitten pääministerille vastauspuheenvuoro.

16.58 **Ozan Yanar vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisalta pääministeriltä kysyisin tähän taloustieteellistä huippututkimusta tekevään elimeen liittyen: Edustaja Sarkkinen kysyi äsken, mistä tämän elimen rahamäärä tulee. Hän ei tainnut saada vastausta, ja tämä on mielestäni aika tärkeä tieto. Olisiko pääministerillä sanoa, mistä tämä raha otetaan? Otetaanko se olemassa olevista yliopistoista vai mistä?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt, pääministeri, minuutti verokeskustelua.

16.59 **Pääministeri Juha Sipilä:** Arvoisa puhemies! Osakeyhtiömuotoisesti toimivat esimerkiksi sadat asianajajat, ja he hyötyivät ihan samalla tavalla siitä yhteisöveron alentamisesta, joka tehtiin viime kaudella ja joka oli hyvä päätös. Kun puhutaan yritysverotuksesta, niin jos me sinne lähdemme progressiivisuutta rakentamaan, me tiedämme, minkälaiset ongelmat meillä on edessä. Tässä oli kysymys siitä, että henkilöyhtiöt, joita on se 170 000, saatetaan samaan asemaan kuin osakeyhtiötkin. Ei ole järkevää pitää keinotekoisesti sellaista veroeroa näiden välillä. Lukumääräisesti tämän verovähennyksen piirissä on ainakin 165 000 muuta kuin apteekkaria.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä vastauspuheenvuoro edustaja Rinteelle, ja ehkä tämä teema sitten vähitellen riittäisi.

17.00 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totean vain sen, että tämä pääministerin kuvaama tilanne johtaa siihen, että nimenomaan ne isoimman tulotason henkilöyrittäjät saavat tästä sen hyödyn. Oikeudenmukaisempaa olisi ollut ja kasvun kannalta järkevää — niin kuin tuossa teidän omassa esityksessänne todetaan, ei ole työllisyysvaikutuksia, talouskasvuvaikutuksia — jakaa sitä rahaa niin, että nämä pienituloisemmat voivat lähteä kasvattamaan yrityksiään. Sitten haluan todeta teille vielä: miksi ette ole puuttunut listaamattomien yritysten osinkoverotukseen? Siellä on selkeästi semmoista

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

epäoikeudenmukaisuutta, joka pitäisi laittaa kuntoon, joka haittaa myöskin rahoituksen kokonaisuutta tällä hetkellä.

17.01 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pitää muistaa, että myös toiminimellä toimivat yrittäjät, joita on kymmeniätuhansia, kuuluvat tämän yrittäjävähennyksen piiriin. Niitä on yhteensä yli 230 000, jotka kuuluvat tämän piiriin, ja apteekkareita heistä on noin 500. Sen verran heitä on Suomessa, [Antti Rinne: Sitähän tässä on yritetty selittää!] ja kun ajatellaan tätä tilannetta, mikä näillä henkilöyhtiöillä ja toiminimillä on, niin nämä yrittäjät maksavat, jos he investoivat, ne velatkin sillä rahalla, joka on pääosin progressiivisen verotuksen piirissä. Ja on erinomainen oikeudenmukaisuuskysymys, että heille annetaan yrittäjävähennys, koska osakeyhtiöillä on niin paljon alempi verokanta. Minusta se on kohtuuton tilanne, että puhutaan apteekkarivähennyksestä. Ja jos apteekit tienaa liikaa, niin hoidetaan sitä apteekkien tulonmuodostusta muulla lainsäädännöllä, mutta ei panna niitä jotenkin erilaiseen asemaan kuin muita yrittäjiä verotuksen puolesta. Tämä on vain jonkinlaista kateusajattelua, eikä päästä sen yli, että Suomessa pitäisi kannustaa yrittäjyyteen eikä lähteä [Puhemies koputtaa] rankaisemaan siitä.

17.02 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, puheenjohtaja! Yrittäjyyttä, pieniä yrittäjiä, yksinyrittäjiä voidaan tukea parhaiten siten, että nostetaan alin alaraja 10 000:sta 30 000 euroon, kuten olemme vaihtoehtobudjetissamme esittäneet. Miksi on niin, että, kuten täällä on todettu, sadattuhannet ovat oikeutettuja yrittäjävähennykseen mutta eivät tule sitä käyttämään? Se johtuu siitä, että niin pienillä tuloilla, joita 70 prosenttia tähän oikeutetuista nauttii vuosittain, on edullisempaa tähänkin asti ollut olla ansiotuloverotuksen piirissä. He eivät tule käyttämään yrittäjävähennystä, vaan he hyötyvät sinänsä oikeasta ansiotulojen verotuksen alentamisesta. [Ben Zyskowitz: Sitähän te vastustatte!] Siksi, siksi, hyvät ystävät ja kollegat, tämä suurin potti, 70 miljoonaa, valuu sinne apteekkareille ja pääomasijoittajille, joilla ei tähän asti ole ollut edes häpyä pyytää apua Suomen valtiolta, koska he eivät sitä tarvitse.

17.03 Timo Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän tämän tarkoituksena on myöskin innostaa yrityksiä, henkilöyhtiöitä kasvamaan. Ja mitä enemmän näitä useamman sadantuhannen verotettavan tulon yrityksiä syntyy, sitä enemmän valtio myöskin saa verotuloja, ja sen tähden on syytä olla tällaisia houkuttimia, joilla pieniä yrityksiä yritetään saada kasvamaan isommiksi yrityksiksi. Eli kyllä tämä sama keskustelu käytiin jo vuosi sitten, ja tässä keskustelussa ei ole päästy eteenpäin, eli tähän liittyy tietynlainen ideologinen näkemys, jossa ei hyväksytä tätä yhdenvertaisuutta.

17.04 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä yrittäjävähennys ja moni muukin verotusta koskeva kysymys ovat sellaisia, että niistä voi väittää vaikka mitä. Mielestäni olisi paikallaan, jos hallitus teettäisi nyt yrittäjävähennyksen vaikutuksista ihan selvityksen, tutkimuksen, jolloin saataisiin tietää, paljonko se on vaikuttanut työllisyyteen, verotuloihin ja niin edelleen. Esimerkiksi kun autoveroa, jota me vaadimme alennettavaksi, alennettiin, niin sen tuotto kasvoi selvästi, [Antti Lindtman: Mikäs tutkimus se oli?] vaikka sosiaalidemokraatit väittivät aivan toista eli olivat täysin väärässä. Tässäkin asiassa saattaa olla vasemmisto tai sitten hallitus oikeassa. Olisi hyvä, kun saataisiin tutkittua tietoa keskustelun pohjaksi. Sitä nyt ei ole. Ja verotuksessa olisi ehkä syytä

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

muutoinkin saada kokonaisuudistus, jolla tuettaisiin erityisesti yritystoimintaa ja työllisyyttä.

17.05 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt palaan keskustelussa vähän taaksepäin, koska mielestäni täällä on esitetty useaan kertaan erinomaisia huomioita RKP:n taholta siitä, että puhumme aika vähän tästä isosta kuvasta, ja haluaisin palata myös edustaja Nylanderin täällä aiemmin päivällä nostamaan huomioon siitä, mikä meidän suurimpia huolenaiheitamme tulevaisuudessa on, jos emme sitä saa korjattua. Kysymys oli siitä, että peruskouluun tulee tasa-arvoiset mahdollisuudet kaikille jatkaa koulutuspolkua siitä eteenpäin. Itse olen pohtinut sitä näin, että nyt hallitus tekee useampia erittäin hyviä toimenpiteitä, jotta varhaiskasvatuksen osallistumisaste ja sitä kautta oppimisedellytysten tasa-arvoistuminen mahdollistuisi useammille lapsille. Voisiko eduskunta pohtia budjettikäsittelyn yhteydessä sellaista, että saisimme myös varhaiskasvatukseen positiivista diskriminaatiota, joka peruskoulun puolella on todettu erittäin toimivaksi ratkaisuksi?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ymmärsin, että verokeskusteluun vielä pyysivät puheenvuoron sekä edustaja Viitanen että edustaja Lohi. Myönnän ne, ja sen jälkeen pääministerillä puheenvuoro, ja debatti jatkuu kyllä sen jälkeen.

17.06 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tähän verokeskusteluun vielä: hallituksen perustelut, lainsäädännön arviointineuvosto, kaikki totesivat, että tällä apteekkarivähennyksellä ei kaiken kukkuraksi ole juurikaan työllisyysvaikutuksia, mutta silti on varaa pistää toistasataa miljoonaa kaikkein hyväosaisimpien yrittäjien verovähennyksiin.

Pääministeri, minulla on teille tärkeä huomio: Tällä hetkellä, kun puhutaan veropolitiikasta, varmasti kiittävät miljoonaperintöjen saajat ja suurten metsäomistuksien omistajat, nämä apteekkarit kiittävät, mutta samaan aikaan te teette sellaisia veroratkaisuja, että esimerkiksi kiinteistövero nousee, omakotitalojen ja kaikkien talojen lämmityskustannukset nousevat, ihan tavallisen ihmisen asumiskustannukset nousevat, näiden verokorotusten myötä. Samaan aikaan ainoana ryhmänä lapsiperheiden, pienen- ja keskituloisten lapsiperheiden, verotus kiristyy. Ovatko nämä nyt sitten ihan oikeudenmukaisia arvovalintoja? Minusta eivät. Nyt eivät menneet ihan [Puhemies koputtaa] nappiin nämä valinnat, ja minä toivoisin, että löytyisi sydäntä... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

17.07 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Harakan puheenvuoroon sisältyi semmoinen väärinymmärrys, että yrittäjävähennys tehtäisiin yritystulon pääomatulo-osuudesta, mutta näinhän asia ei ole, vaan se 5 prosentin vähennys tulee koko yrittäjätulosta, ja tämän jälkeen se yritystulo jaetaan pääomatulo-osuuteen ja ansiotulo-osuuteen, ja merkittävin osa yritystulosta tulee verotettavaksi lähes aina ansiotulona, progressiivisena ansiotulona, ja tämän jälkeen vielä yrittäjän pitää siitä maksaa investointien laina, joten onhan tämä ihan kohtuutonta, että täällä halvennetaan apteekkareita nimittämällä tätä apteekkvähennykseksi [Timo Harakka: Päinvastoin!] ja väheksytään tavallisia pienyrittäjiä näillä puheilla. Tämä on erinomainen vähennys, jonka ovat kiitoksella ottaneet yrittäjät vastaan, ja tästä pitää kyllä nyt pääministeriä ja hallitusta kiittää, että saatiin aikaan tällainen yrittäjävähennys, joka kannustaa yrittäjyyteen. Jos me tekisimme

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

niin kuin esimerkiksi demarit haluavat, että tulee arvonlisäveron alarajan nosto 30 000:een, niin se loisi taas [Puhemies koputtaa] kynnyksen, että ei kannata sitä enempää tienata.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt myönnän pääministerille vastauspuheenvuoron. Hän joutuu täältä kohta poistumaan.

17.08 Pääministeri Juha Sipilä: Arvoisa puhemies! Joudun tosiaankin lähtemään, ja vielä ihan lyhyesti tähän. Edustaja Lohi esitti juuri sen, minkä olin sanomassa tämän veron perusteesta. Tästä keskustelusta tulee aivan väärä kuva. Lisäksi kaikista suurituloisimmat apteekkarit ja asianajajat toimivat jo osakeyhtiömuotoisesti, ja tämä päätös on tehty jo edellisellä kaudella. Varmasti sieltä, kun tehdään samanlainen selvitys, ne kaikkein eniten tulosta... [Antti Rinteen välihuuto — Puhemies koputtaa] — Se on totta, että apteekkilupa pitää olla henkilöyhtiöllä, mutta apteekkitoiminta voi olla osakeyhtiömuotoista, monet myöskin näin toimivat [Olavi Ala-Nissilä: Lääkäriasemat!] — samoiten lääkäriasemat ja asianajajat [Olavi Ala-Nissilä: Tilintarkastajat!] — tilintarkastajat, niin edespäin.

Tätä alvin alarajakeskustelua meidän kannattaa jatkaa. Tässä on niin kuin kaksi puolta. Sillä on hyviä puolia mutta myös huonoja puolia. Esimerkiksi partureissa helposti mennään sitten siihen, että ei palkata työsuhteeseen enää vaan ne tuolit vuokrataan ja sillä tavalla hyödynnetään se alviton osuus siitä. Silloin tulee kilpailuvääristymä niitten työnantajayritysten ja tällaisessa muodossa työskentelevien yritysten kanssa. Eli näissä pitää olla hyvin tarkkana silloin, kun vaikutuksia arvioidaan.

Talous kohenee, työllisyys paranee, ja osittain tämä tapahtuu sen vuoksi, että työn verotusta ja myöskin yrittämistä on tehty Suomessa kannattavaksi. Tällä tiellä kannattaa jatkaa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat vielä jatkaa debattia senkin jälkeen, kun pääministeri täältä joutuu poistumaan, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

17.11 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Arhinmäki vastasi ärhäkästi siihen, että Gini-kerroin olisi ollut estämässä tupakkaveron lisäkorotuksia. Tässä on lehtileike [Pitää kädessään paperia] MTV:n sivuilta 11.4.2014, jossa lukee: "SDP: Tupakkaveroon ei enää lisäkorotuksia — iskee pienituloisiin." [Eduskunnasta: Oho!] Sitten: "Sosiaalidemokraattien kielteisen kannan taustalla on niin sanottu Gini-kerroin." Edustaja Arhinmäki, en minä näitä ihan omasta päästäni keksi.

Mutta se varsinainen kysymys verotukseen liittyen, ei Arhinmäelle vaan demareille ja vihreille: Ainakin vihreät erittäin väkevästi, mutta ymmärtääkseni myös demarit, kannattavat sitä, että painopistettä siirretään työnteon verotuksesta haittojen ja kulutuksen verotamisen suuntaan. Voisitko, edustaja Mikkonen, kertoa minulle, miten te tämän teette sitten, että sillä ei ole kielteisiä tulonjakovaikutuksia?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoro, edustaja Arhinmäki. [Ben Zyskowicz: Edustaja Mikkonen!] — Puhemies johtaa puhetta täällä. — Edustaja Arhinmäki, teillä puheenvuoro.

17.12 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa puhemies Zyskowicz tai salin johtava puhemies Zyskowicz, kuten sanoin, sinä aikana kun va-

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

semmistoliitto oli hallituksessa, kun minä olin neuvotteluissa, kertaakaan ei tällä perusteella tupakkaveron korotusta jätetty tekemättä. Leike, johon te viittaatte, on ajalta, jolloin Kattainen heitti meidät ulos hallituksesta sen vuoksi, että emme hyväksyneet sitä politiikkaa, jossa perusturva alettiin leikkaamaan indeksijäädytyksiä tekemällä, osittaisia indeksijäädytyksiä tekemällä, leikkaamalla muun muassa peruskoulutuksesta ja niin edelleen. [Ben Zyskiewicz: Tämä selittää!] Mutta tämä kaikki joka tapauksessa kertoo siitä, että jokaisen hallituksen päätöksen yhteydessä tehtiin nämä arviot, ja sitä tämä hallitus ei ole tehnyt. Siitä ollaan hallitusta nimenomaan kritisoitu, että se omilla päätöksillään aiheuttaa tuloerojen kasvua ja aiheuttaa köyhyyden lisääntymistä.

17.13 Sami Savio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Alkuperäinen puheenvuoropyyntöni koski asumiskulujen nousua, jota edustaja Meri tässä jo huomattavasti aiemmin debatissa toi esille. Eli kiinteistöverojen nousu jatkuu, ja asumisen kuluja tulee nostamaan myös lämmityspolttoaineiden verotuksen korottaminen. Nämä ikävät asumiskustannuksiin liittyvät nousut koskevat ihmisiä tasapuolisesti heidän tulotasostaan riippumatta, ovat siis regressiivistä verotusta. Olisi ollut erittäin mielenkiintoista kuulla ministerien kanta siihen, miten hallitus aikoo jatkossa osallistua asumiskustannusten kohtuullistamiseen — valitettavasti he poistuivat.

Mutta en voi olla nyt puuttumatta näihin edustaja Elon kommentteihin maahanmuuttokustannusten alenemisesta. Ne ovat hiukan joiltain osin alentuneet hakijamäärien pienentyessä. Silti talousarviokirjan sivulla 244 on muun muassa mainittu, että vastaanottokeskusten yksikkökustannukset per henkilö olivat 17 000 euroa vuosina 2016 ja 2017. Ensi vuonna arvio on 19 200 euroa, eli se nousee merkittävästi. Säästövaraa pitäisi siltä osin vielä olla.

17.14 Merja Mäkilä-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri nosti täällä keskustelussa erään todella tärkeän asian esille, kun hän totesi, että peruskoulun varassa olevien tilanteeseen on puututtava, sillä heidän työllistymisensä on vaikeaa. Minä olen täysin samaa mieltä hänen kanssaan, mutta samalla ihmettelen, miksi hallitus sitten päätti lopettaa nuorten aikuisten osaamisohjelman. Se oli huono päätös, se jättää nimittäin kymmenettuhannet ilman ammatillista koulutusta olevat nuoret aikuiset ilman opiskelupaikkaa ja kenties ilman ammattia. Nuorten aikuisten osaamisohjelma on toiminut niin hyvin sen takia, että siinä on huomioitu erityisesti tämän ryhmän erityistarpeet, ja siksi olisin kyllä halunnut kuulla, miksi tämä päätös on tehty. Samalla olisin myös halunnut kuulla pääministerin mielipiteen tästä oppivelvollisuuden pidentämisestä, sillä se olisi kyllä erittäin tärkeä tulevaisuusteko.

17.15 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan itse vielä palata tähän yrittäjävähennyskeskusteluun. Minusta tässä olisi oikea ryhmä, jolta kysyttäisiin, onko tämä vähennys hyvä ja oikeudenmukainen: kysyttäisiin sitä asiaa aidosti yrittäjiltä, eikä kuviteltaisi täällä salissa tietävämme sitä asiaa. Minä en ole ainakaan keltään yrittäjältä kuullut vastausta, että tämä ei olisi oikeudenmukainen ratkaisu, koska tässä nimenomaan haettiin sitä eri yritysmuotojen verokohtelua oikeudenmukaiseksi. Kun aikanaan 2014 on yhteisöveron alennuksien päätöksiä tehty, tämäntyyppiset asiat koskivat osakeyhtiöitä. Nyt kaikki yritysmuodosta riippumatta saavat vähennyksen. Totta kai siellä on

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

eroja riippuen yrityksen tilanteesta, mutta yrittäjät itse ymmärtävät sen tilanteen ja hyväksyvät sen. Ja näinhän näitä asioita pitäisi täällä päättää.

17.16 Mikaela Nylander r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ennen vanhaan puhuttiin nuorista ja vihaisista miehistä. Luulen, että nykyään nämä miehet ovat kyllä vihasia mutta eivät enää jaksu tuoda esiin, miten pettyneitä he ovat koko yhteiskuntaan ja järjestelmään. Etsivä nuorisotyö, kattavat sosiaali- ja terveystaloudet, ennalta ehkäisevä monipuolinen työ, monipuolinen tuki päästä eteenpäin elämässä sisältyvät RKP:n ohjelmaan "12 toimenpidettä heikoimmassa asemassa olevien auttamiseksi". En ole valitettavasti havainnut, että hallitus olisi panostanut mitenkään näihin nuoriin miehiin, jotka ovat todellisesti vaarassa syrjäytyä. Ammatillisen koulutuksen ahdinko tulee lisäämään nuorten miesten jo entuudestaan hankalaa tilannetta. Miksi hallitus ei ole mitenkään reagoinut tähän ongelmaan?

17.17 Pekka Puska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuuntelin tätä keskustelua tuolla huoneessani ja hämmästyin, että pitkää aikaa tupakkaverot on noussut täällä esille keskustelussa. Se on selvää, että tupakkaverolla on merkitystä valtion tulon kannalta ja myöskin eri väestöryhmien menojen kannalta, mutta haluaisin korostaa, että sen jälkeen, kun olemme siirtymässä kohti savutonta Suomea, ja sen jälkeen, kun tämä eduskunta on ratifioinut kansainvälisen tupakkakonvention, tupakkaverot on nähtävä ensisijaisesti terveyspoliittisena instrumenttina. Tupakka on hyvin poikkeuksellinen tuote. Joka toinen tupakoiva kuolee siihen. Verotus on tärkeä instrumentti parantaa kansanterveyttä, vähentää terveyseroja, ja se myöskin puree erityisesti nuoriin, ja — jos heidän vähän halpamaisen heiton — tietysti tupakoivat voivat vielä säästää lopettamalla tupakkoinnin, mihin yhteiskunta tarjoaa yhä enemmän apua.

17.18 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhteiskunnan pyrittämiseen tarvitaan jokaista kansalaista, ja siihen pitää pyrkiä, että kukaan ei putoa kyydistä. Minä palaan ylivelkaantuneisiin ulosotossa oleviin maksuhäiriömerkinnän omaaviin. Heitä on melkein 400 000. Se on valtavan suuri määrä ihmisiä. Pääministeri otti esille tämän, että positiivinen luottorekisteri on ehkä tulossa, mutta kysymys kuuluu, mitä muuta heidän eteensä voisi tehdä, että saataisiin kaikki mukaan. Suojaisuuden nostosta on puhuttu, mutta nyt on ollut vähän hiljaisempaa. Elikkä siihen täytyy tietysti pyrkiä, että ihminen palaisi työelämään ja näkisi, että olisi kannattavaa olla työssä ja pikkuisen enemmän jäisi myös sitä käyttövaraa. Nyt ovat ministerit jo pois kuvioista, mutta jos hallituspuolueilla on tähän vastaus ja joku mielipide, niin mielelläni kuuntelisin, koska tämä koskee nuoria, eläkeläisiä, pikkuyrittäjiä, työttömiä.

17.19 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minulla oli vierasryhmä eteläpohjalaisia yksinyrittäjiä tänään täällä käymässä — yksikään näistä yrittäjistä ei muuten ollut apteekkari — ja viesti oli aika selkeä: tuli kiitokset siitä, että yrittäjävähennys saatiin aikaan. Se on parturi-kampaajille, turvayrittäjille, monille muille yrittäjille, keitä oli, rakennustoimijoille ja niin edelleen, iso apu siinä, että sitä oman yrityksen taloutta pystytään saamaan samalle viivalle ja kilpailukykyisemmäksi suhteessa muihin yhtiömuotoihin.

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

Herra puhemies! Täällä on tänään tullut tärkeä haaste kaikille puolueille: se, että aluekehitykseen kiinnitetään enemmän huomiota. Keskusta on haastanut siihen kaikki mukaan. Jos johonkin meidän tässä pitää jatkossa katsoa, niin se on kyllä se, että täällä Suomessa pystytään tasapuolisesti kehittymään, täällä pystytään yrittämään, täällä pystytään työllistämään ja ennen kaikkea asumaan joka puolella Suomea.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vastauspuheenvuoron edustaja Harakalle. Sitä ennen kuitenkin totean, että tässä debatissa on käytetty vastauspuheenvuoroja seuraavasti: SDP 46 vastauspuheenvuoroa, keskusta 37, kokoomus 31, siniset 14, perussuomalaiset 17, vihreät 11, vasemmistoliitto 20, RKP 12 ja KD 7. — Vastauspuheenvuoro, edustaja Harakka.

17.21 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Puhemies, puheenjohtaja! Nyt ihan vain aikakirjoihin tämä fakta, että tarkoitin sitä, että kun ansiotulo on se, mitä verotetaan näillä pienimmillä yrittäjillä, se tarkoittaa sitä, että suurelle osalle tästä ei ole mitään erikoista hyötyä. Yrittäjävähennykseen oikeutetuista noin puolet eli 150 000 tekee alle 10 000 euron tulosta — tämä on hallituksen esityksestä. Mediaanitulo on alle 10 000. Tästä laskien päästään tulokseen, että puolet tähän oikeutetuista hyötyy 3 euroa 40 senttiä kuukaudessa eli HKL:n bussilipun verran — takaisin täytyy pienyrittäjän maksaa matka ihan itse. Hallituksen esitys toteaa itse: "Ehdotetut muutokset lisäävät merkitsevästi tuloeroja Gini-kertoimella mitattuna. Veronkevennys kohdistuu voimakkaammin harvalukuisiin suurituloisiin yrityksiin ja niiden omistajiin kuin runsaslukuisiin pienituloisiin yrityksiin ja niiden omistajiin". Case closed.

17.22 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ainakin tällä kymmenkuntahenkisellä joukolla, joka tänään vieraanani oli, oli noin 30 000 euron liikevaihto, yrittäjätulo ei mennyt näihin miljoonaluokkiin, niin kuin täällä nyt annetaan ymmärtää. He kertoivat nimenomaan, kuinka suuri vaikutus tällä on ollut rikkana rokassa — mitä ilmaisua he käyttivät — että tuloja pystytään parantamaan. Vihdoinkin on hallitus, joka on pystynyt tekemään toimenpiteitä yksinyrittäjien, pienyrittäjien eteen, saamaan verotusta samalle viivalle, saamaan myös heidän toimeentuloaan parannettua.

Toki tuli paljon myös muita eväitä, muun muassa se, että heidän jaksamiseensa tulisi kiinnittää enemmän huomiota. Kyllä toivon todella, että eduskunta pystyisi siihen puuttamaan ja tarjoamaan esimerkiksi sen, että vähennystä kulttuuri- ja liikuntaseteleihin pystyttäisiin tarjoamaan paremmin [Puhemies koputtaa] myös yksinyrittäjille.

17.23 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yrittäminen on meillä aivan perusasia. Sitä pitää kaikin tavoin kannustaa ja viedä eteenpäin. Mutta meillä on tietysti tämä ongelma, minkä edustaja Harakka nosti esille, että jos ovat tulot niin pienet, että ei veroja maksa, niin vähennyksistä ei myöskään hyödy. [Timo Harakka: Just näin!] Se on joka paikassa näin ja kautta linjan, ja silloin tietysti pitää etsiä muita malleja tukea näitä pieniä yrityksiä. Toisaalta jos yrityksen tulot ovat 10 000 euroa vuodessa, kyllä aika ongelmallista on koko toiminnan pyörittäminen — se on silloin enemmän ilmeisesti harrastusta monelle — mutta todellista kyllä tänä päivänä. Ja silloin täytyy katsoa, voidaanko todella tukea muutoin heidän elämäänsä ja antaa sellaisia etuja, joilla voidaan kasvattaa sitä yritystä.

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

Samalla myös sitten on todettava, että on meillä paljon niitä yrityksiä, joilla tulot ovat jossakin 20 000:n ja 50 000:n välillä, [Puhemies koputtaa] ja silloin se hyödyttää... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Silloin kun useammilla sekunneilla alkaa aika ylittymään, valitettavasti joudun koputusten kautta ja sitten myös äänelläni tulemaan väliin. — Edustaja Henriksson, teillä vastauspuheenvuoro.

17.24 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies, tack, värderade talman! Palaan tähän keskusteluun tästä työllisyystavoitteesta. Tässä edellisessä puheenvuorossa, tai siitä on ehkä tunti, [Naurua] edustaja Kontula oli sitä mieltä [Anna Kontula: Modig!] — ei ollut Modig, oli Kontula, muistin kyllä oikein ja tiedän — että voi olla vaikeata päästä siihen 75 tai 80 prosentin työllisyystavoitteeseen ja niissä maissa, missä näin on, käytetään ehkä lapsityövoimaa. Minun mielestäni meillä on kaksi sellaista maakuntaa Suomessa, joissa tämä on jo toteutunut: Ahvenanmaa on yksi ja Pohjanmaa on toinen, ja minun tietääkseni siellä ei käytetä lapsityövoimaa eikä myöskään muita keinoja vaan siellä ihmiset käyvät töissä enemmän kuin muualla. Ja minun mielestäni meillä pitää myös olla sen verran kunnianhimoa, että me uskomme siihen, että koko Suomessa voidaan päästä tammöiseen työllisyystavoitteeseen. Minun mielestäni hallituksellakin voisi olla isompi tahto päästä eteenpäin tässä asiassa.

17.26 Simon Elo si (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kymäläinen tänään puheenvuorossaan antoi ymmärtää, että on tiettyjä ryhmiä, joita hallitus on halunnut suosia politiikassaan, ja nosti yhden näistä, yrittäjät. Sen myönnän kernaasti, että yrittäjiä me kyllä haluamme tukea, sitä kautta suomalaista työllisyyttä ja verotuloja kasvattaa. Ja tässä tietysti tärkeinä nousevat esiin nämä yritystuet, joista on paljon keskusteltu. Erityisesti vihreät puhuvat koko ajan siitä, että turhia yritystukia pitää karsia, ja vähän on kuultu siitä, mitä ne turhat sitten ovat. Mutta hienosti työministeri Lindström nosti esille sen, että no, sitoutetaan kaikki, parlamentaarinen työryhmä, katsomaan, mitä ne turhat ovat ja mitä voidaan leikata, mitä tehdään toisin, ja nyt hallitus sen toteuttaa. Ja ministeri Terho on esittänyt, kun sosiaalidemokraatit vaativat, että pitäisi nostaa tätä arvonlisäveraisen liiketoiminnan alarajaa, että leikataan näistä yritystuista, jos kerta niitä jotain turhia kaikkien mielestä on, ja siirretään se raha sitten näiden pk-yrittäjien hyväksi juuri nimenomaan nostamalla sitä arvonlisäveraisen liiketoiminnan alarajaa. [Pia Viitasen välihuuto] Olisiko tässä parlamentaarinen malli?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, olen merkinnyt vielä tänne vastauspuheenvuorot edustajille Essayah, Hoskonen, Kontula, Zyskowitz, Viitanen. Näillä mennään ja sen jälkeen siirrytään puhujalistaan, kuitenkin niin, että edustaja Mäkisalo-Ropponen saa sitten vielä puheenvuoron.

17.27 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Harvoin tässä salissa kiihtyy, mutta huomasin, että edellisen puheenvuoroni aikana pulssini nousi kyllä kohtuullisesti, koska tämä budjetin lapsiperhekehkus on täysin vailla katetta. Niin kuin totesin, tämä hallitus on itse asiassa kahteen kertaan leikannut lapsilisiä: ensinnäkin sitä kautta, että indeksia on jäädytetty ja sitä on leikattu, ja sen lisäksi vielä sitten lapsivähennys poistuu nyt

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

vuodenvaihteessa. Elikkä nämä leikkaukset yhteensä ylittävät sen, mitä viime kaudella hallitus pakkoraossaan joutui tekemään ja kompensoi tällä lapsivähennyksellä nimenomaan lapsilisiin kohdistunutta leikkausta. Silloin keskusta ja perussuomalaiset olivat täällä tekemässä välikysymystä lapsilisäasiasta ja totesivat, että hallitus runtelee lapsiperheitä. Tämä hallitus on tehnyt ihan samalla tavalla paljon suuremmalla määrällä, ja tässä nyt herää kysymys, olisiko välikysymyksen paikka hallitusta vastaan, koska ei ole mitään katetta tällä lapsiperhehehkutuksella, sillä, että hallituksen puolelta on koko ajan yritetty tätä budjettia ikään kuin maalata, että tämä olisi hyvin lapsiperheystävällinen.

17.28 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun yritykset voivat hyvin, niin Suomikin voi hyvin. Kun katsoo tätä budjettikirjaa ja näkee sen, että Suomen talous on lähtenyt kasvu-uralle, on syytä meidän kaikkien kansanedustajien tässä talossa muistaa, että kahdeksan vuotta menimme väärään suuntaan, aivan kuin suunnistaja olisi eksynyt kartalta. Olemme tulossa takaisin kohti maalia. Reilu ensimmäinen vuosi on takana tästä reitistä ja vielä on monta edessä. Jos me lähdemme nyt näitä kasvun eväitä tappamaan jo alussa, niin arvatakaas, miten meidän käy. Elikkä tällä samalla tiellä meidän pitää jatkaa ja antaa yrittäjille arvo.

Voin kertoa, että esimerkiksi kotikunnassani Ilomantsissa ansiotuloverokehitys on ollut negatiivista sen takia, että kun väestö hieman laskee, eläkeläisiä on paljon, niin verotuloja ei ansiotulopuolella kovin paljon ole, mutta olemme elinkeinopolitiikalla tehneet kaikkemme ja, yllätys yllätys, yhteisöverokertymät ovat kasvaneet. Tämä todistaa sen, että politiikka on ollut oikeaa, ihan elävä esimerkki. Edustaja Savola äsken omassa puheenvuorossaan todisti tätä samaa. Älkäämme tuhotko tätä alkavaa kasvua sillä, että olemme jollekin ka-teellisia.

17.29 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Henriksen, en ymmärtääkseni missään vaiheessa sanonut, että korkea työllisyysaste sinällään olisi mahdoton tavoite tai edes kovin huono tavoite yksiselitteisesti, vaan että hallituksen puheissa toistuva oletus siitä, että korkea työllisyysaste vähentäisi köyhyyttä ja eriarvoisuutta, on virheoletus, jolle ei pidä talouspolitiikkaa perustaa. Korkea työllisyysaste yksistään ei tätä tee. Se voi mahdollistaa, jos siihen liitetään ne elementit, joita aikaisemmin luetelin, jotka estävät sen, että korkea työllisyysaste toteutuu tavalla, joka lisää köyhyyttä ja eriarvoisuutta. Mutta ongelma on se, että nyt hallituksessa ajatellaan, että hoidetaan se eriarvoisuushomma sitten myöhemmin, kun on tämä työllisyys hoidettu. Näitä pitäisi ajatella yhtä aikaa, luoda semmoisia työmarkkinarakenteita, jotka tukevat tasa-arvoa ja yhtäläisyyden periaatteita jo syntyessään.

17.31 Ben Zyskowiec kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun on todella vahvasti pidetty esillä tulonjakovaikutuksia tämän hallituksen aikana tai ensi vuoden budjetin osalta, niin oli kyllä hyvä kuulla, että merkittävä selittäjä tälle pienituloisimman desiilin tulotilanteelle on tupakkaveron kiristäminen. Ovatko sosiaalidemokraatit edelleen sitä mieltä, että esimerkiksi tupakkaveroa tai vaikkapa alkoholiveroa ei saisi kiristää, koska se vaikuttaa kielteisesti Gini-kertoimeen?

Edustaja Mikkoselta en vielä saanut vastausta. Kun vihreät erittäin vahvasti liputtavat sen puolesta, että painopistettä on siirrettävä työnteon verottamisesta haittojen ja kulutuksen verottamiseen, ja kun myös sosialidemokraatit ainakin aikaisemmin ovat olleet tällä

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

kannalla ja itse olen siis vahvasti tällä kannalla, niin kysyn vihreiltä, miten te teette tämän siten, että sillä ei olisi kielteisiä tulonjakovaikutuksia, koska, kuten on todettu, ei siellä bensapumpulla tai muualla tupakan ostajalta ruveta niitä tuloja [Puhemies koputtaa] mittaamaan ja eikä hinta sen mukaan ala määräytyä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä vastauspuheenvuorot edustajille Viitanen, Mäkisalo-Ropponen ja Mikkonen, ja sitten siirrytään puhujalistaan.

17.32 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toivon, että sitten taas syksyn mittaan luetaan sitä sosialidemokraattista vaihtoehtobudjettia, missä on myös oikeudenmukaisempi, viisas verolinja esiteltynä.

Puhemies! Tämä keskustelu lähti vakavasta aiheesta liikkeelle, eriarvoistumisesta ja siitä, että pääministeri Sipilä itse myönsi A-studiossa, että tämän hallituksen politiikka eriarvoistaa. Täällä on tullut monia tärkeitä kysymyksiä, mutta itse jäin kaipaamaan vastausta vielä pariin kysymykseen, joita toivon sitten täällä hallituspuolueiden analysoivan: miksi tässä vaiheessa, kun puhutaan, että veroaste ei nouse, ollaan valmiita siihen, että ainoana ryhmänä pieni- ja keskituloisten lapsiperheiden verot nousevat? Toinen kysymys on se, minkä muuten aion toistaa, aion toistaa sen täällä aika moneen kertaan vielä: missä on ohjelma eläkeläisköyhyyden torjumiseksi? Edustaja Kaikkonen vaati kesällä tätä, ja innokkaasti odotin budjettiriihtä, ja vaikka tätä kirjaa, puhemies, kuinka tutkin, en täältä sitä ohjelmaa löydä. [Puhemies koputtaa] Tähän tullaan palaamaan vielä moneen kertaan.

17.33 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä puhuttiin yritystuista. On hienoa, että nyt tämä työ aloitetaan, mutta tietysti itse olisin toivonut, että olisi voitu jo nyt ottaa ensiaskelia. On selvää, että kun jaetaan yhteisiä varoja, ne kannattaa suunnata niin, että ne käytetään tehokkaasti ja niillä saavutetaan niitä tavoitteita, mitä haetaan. Kun me puhumme yritystuista, niin puhumme noin 4 miljardin potista, ja siitä varmasti löytyy semmoisia, mitä voimme vähentää. Me tiedämme, että ministeriö itse on tehnyt ehdotuksia siitä, katsonut, mitkä ovat tehottomia, samoin VATT on tehnyt, Suomen Yrittäjät on tehnyt, ja näitä selvityksiä tulisi hyödyntää.

Sitten verotukseen liittyen: Todellakin työn verotusta on syytä keventää, ja jos haittoja ja kulutusta verotetaan, samanaikaisesti täytyy varmistaa se, että pienituloiset tulevat toimeen, perusturvan täytyy olla riittävällä tasolla, ja toisaaltahan sitten työtulon verotuksen kautta työssä käyvät saavat lisää tuloja käyttöön. Mutta tämä on ihan oikea huoli, ja meidän täytyy huolehtia siitä, että kaikki pysyvät kerkassa mukana.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan. [Merja Mäkisalo-Ropponen: Anteeksi, puhemies, minulle oli luvattu puheenvuoro!] — Edustaja Mäkisalo-Ropposelle ilman muuta myönnetään puheenvuoro.

17.34 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Talousarviokeskustelussa on hyvä käydä myös tulevaisuuskeskustelua, ja siksi minusta on ihan tämän debatin loppuun erittäin mieltä sanoa muutama sana koulutuksesta. Oppivelvollisuuden tai oikeastaan oppioikeuden pidentäminen olisi erittäin tärkeä tulevaisuusteko, koska ongelmahan ei ole se, etteikö nuori peruskoulun jälkeen pääsisi opiskelemaan, vaan ongelma on se, että liian moni keskeyttää opinnot muun muassa oppimateriaalin kal-

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

leuden vuoksi. Hallituksen kannattaisikin tehdä nyt vaihtoehtoisia kustannuslaskelmia, mikä tarkoittaisi tässä yhteydessä sitä, että laskisi, mitä maksaa koulutuksen keskeyttäminen tai se, että opiskelija ei valmistu ammattiin eikä työllisty, ja verrata sitten näitä kustannuksia oppivelvollisuuden pidentämiseen, pidentämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Minä olen melko varma, että oppioikeuden pidentäminen olisi yhteiskunnallisestikin kustannusvaikuttava tulevaisuudenteko. Se kannattaisi ainakin laskea.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt puhujalistaan.

17.36 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa puhemies! Kahden vuoden työskentelyn tuloksena hallitus on saanut aikaan Suomessa vahvan talouskasvun, se on jopa yllättävän vahva. Ansio kuuluu osittain hallitukselle, osittain siinä on monia muita tekijöitä: maailmantalous, kilpailukyky sopimus, jonka työmarkkinaosapuolet tekivät, ja ihmisten käyttäytyminenkin on varmasti yksi tekijä. Aika iso tekijä on se, että on saatu luottamuksen ilmapiiri koko suomalaiseen yhteiskuntaan. Ehkä kilpailukyky sopimuksen suurin ansio onkin siinä, että se on tuonut tuota luottamusta sekä työmarkkinaosapuoliin että yrityksiin ja myös meihin kuluttajiin. [Olavi Ala-Nissilä: Tekemisen meininki!] — Se on tuonut, edustaja Ala-Nissilä, sen tekemisen meiningin, ja sen tähden se on hyvä, vaikka tämä julkisen sektorin lomarahojen leikkaus olikin ruma toimenpide, ja työmarkkinaosapuolet voivat antaa selityksen, miksi päätyivät siihen temppuun, voi sanoa.

Arvoisa puhemies! Lähtökohta meillä on nyt siis se, että talous kasvaa, talouskasvun myötä tulee verotuloja lisää, ihmisten ostovoima vähitellen paranee. Työllisyyden parantuessa myös ihmisten luottamus tulevaisuuteen luo mahdollisuuksia hankkia erilaisia kulutustuotteita ja sitä kautta ostovoimalla on mahdollisuus tuoda lisää verotuloja ja työllisyyttä parantaa. Eli kaiken kaikkiaan on syntynyt sellainen positiivinen kierre, joka on kaikille eduksi. On siis nähtävissä, että myös valtiontalous ja kuntien talous vahvistuvat talouskasvun ja verotulojen kasvun myötä, kaikenlaisten verotulojen kasvun myötä. Näin saamme uutta jakovaraa. Onko sitä vielä, siitä on tietysti hyvä keskustella. Voidaan sanoa, että suurta jakovaraa ei ole, koska velkaantuminen on edelleen vakava ongelma meillä.

Toisaalta voisi miettiä sitä, että budjetti sisältää myös investointeja — valitettavasti ei Kirri—Tikkakoski-moottoritietä, joka olisi kaikkeinärkevin investointikohde tällä hetkellä Suomessa, mutta kuitenkin investointeja. Jos velkaa otetaan pitkävaikutteisiin investointeihin, niin sehän ei ole ollenkaan järjetöntä, päinvastoin, se on ihan viisasta. Näin ollen kannattaa katsoa sitäkin puolta, onko se velkaantuminen tällä hetkellä uhka vai onko se sitenkin mahdollisuus kasvattaa yhteistä kakkua.

Arvoisa puhemies! Siis tällainen on lähtökohta nyt, ja katson, että nyt on kyllä paikka katsoa eteenpäin sillä tavalla, mihin nämä kasvun hedelmät, joita nyt on kiihtyvällä vauhdilla syntymässä, käytetään. Niitä kohteita on toki helppo löytää. Mihin hallitus niitä käyttää? Se on kyllä valitettavasti niin, että kun kasvu on saatu aikaan aika suurelta osin kaikkien heikoimmassa asemassa olevien asemaa heikentämällä, niin nyt heille ei palauteta tässä budjetissa niitä leikkauksia, mitkä on tehty. Lapsiperheet ovat siinä se suurin ongelma.

Kuntatalous on mielenkiintoinen. Budjettikirjassa sivulla Y68 sanotaan, että kuntatalous heikkenee ensi vuonna 129 miljoonaa euroa kaiken kaikkiaan. Tämän vuoden budjetissa se luku oli plussaa 39 miljoonaa, eli kuntataloudessa on hallitus kääntänyt kelkan kuntataloutta kiristävään suuntaan, ei voimakkaasti, mutta kuitenkin. Tämä on huomioon otet-

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

tava. Sivulla Y47 sanotaan, että veteraanien etuuksia leikataan 46 miljoonalla eurolla. Tätä ihmettelyn juhluvuoona. Miksi veteraaneilta leikataan noin 20 prosenttia?

Arvoisa puhemies! Hallitus on jättänyt köyhät, miljoona köyhää, Juho Saaren työryhmän varaan. Saaren työryhmä, niin kuin pääministeri totesi, ei saa uutta rahaa, vaan joutuu miettimään tyhjistä, miten parannetaan heikoimmassa asemassa olevien asemaa. Tähän on kyllä puututtava voimakkaasti, ja perussuomalaiset ajavat sitä, että nyt etsitään keinoja, joilla kaikkein vaikeimmassa asemassa olevien asemaa helpotetaan. Tämä on meidän velvollisuutemme, ja silloin esimerkiksi lapsiperheet ja pienen eläkkeen varassa olevat ovat kärkeisijalla.

17.41 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Köyhät köyhtyvät ja rikkaat rikastuvat — siinä hallituksen budjettiesityksen sisältö pähkinäkuoressa. Esitys leikkaa pienituloisimmilta 37 euroa vuodessa ja antaa suurituloisimmille yli 400 euroa. Näin osoittaa valtionvarainministeriön oma laskelma. Pääministeri Sipilän mielestä tuloerojen kasvu on valitettava kehitys. Väärin. Se on hallituksen itsensä tekemä arvovalinta. Vihreiden valinta on toisenlainen: emme leikkaa perusturvasta ja suuntaamme veronkevennykset kaikkein pienituloisimmille, myös eläkeläisille, työttömille ja vammaisille, joita tuloverojen alennus ei auta.

Arvoisa puhemies! Kenenkään talous ei saisi kaatua sosiaali- ja terveystalouteen. Näin kuitenkin tapahtuu. Alkuviikosta uutisoitiin, että ulosottoon menneiden terveyskeskus- ja sairaalalaskujen määrä kasvoi roimasti viime vuonna. Viime vuonna hallitus korotti terveyskeskus- ja sairaalamaksujen enimmäismääriä sekä lisäsi lääkekorvauksien ja sairausmatkakorvausten omavastuuosuuksia samalla, kun perusturvasta leikattiin. Nämä leikkaukset näkyvät nyt pienituloisten arjessa. Kaikilla suomalaisilla ei ole enää varaa hoidattaa sairauksiaan. Näin ei voi olla. Siksi vihreiden vaihtoehdossa perutaan leikkaukset lääke- ja matkakorvauksiin ja huolehditaan perusturvasta.

Arvoisa puhemies! Talous kasvaa ja työllisyys lisääntyy, tästä voimme olla tyytyväisiä. Mutta on muistettava, että vaikka talous kasvaa, rakenteellinen työttömyys ei katoa. Esimerkiksi Pohjois-Karjalassa talouskasvu ei juurikaan näy työttömyyden vähenemisenä. Muuntokoulutusta tarvitaan, mutta kaikkia sekään ei auta. Siksi on tärkeää edelleen panostaa työllistämiseen ja mahdollistaa myös yhdistysten työllistäminen. Yhdistyksillä olisi tarjota monelle työttömälle mielekästä työtä, joka tuo hyvää koko yhteisölle. Tiedämme myös, että nuorisotakuusta huolimatta miltei joka viides nuori on koulutuksen ja työvoiman ulkopuolella ja, toisin kuin muissa OECD-maissa, Suomessa näiden nuorten määrä kasvaa. Siksi hallitus ansaitsee kiitosta siitä, että se panostaa budjetissa nuorten työllisyyden edistämiseen lisäämällä ammatillisen koulutuksen aloituspaikkoja ja alle 30-vuotiaiden palkkatukea.

Arvoisa puhemies! Hyvin toimiva ja laadukas koulutusjärjestelmä on työllistymisen elinehto. Hallitus on kaudellaan leikannut pysyvästi huimat puoli miljardia koulutuksesta. [Olavi Ala-Nissilä: Ja nämä perutaan, vai?] Se näkyy päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten arjessa. Lapset ja nuoret yrittävät pärjätä suuremmissa ryhmissä vähemmällä tuella ja pienemmällä määrällä lähiopetustunteja. Opettajat tuskailevat, kuinka selvitä isommasta työmäärästä kutistetuilla resursseilla. Hallitus kehuu nyt yksittäisiä, pieniä, kapeasti kohdennettuja ja pääosin määräaikaista satsauksiaan koulutukseen. Ne ovat tervetulleita. On kuitenkin harhaa kuvitella, että niillä korjataan sitä suurta vahinkoa, jota rajut leikkaukset ovat tehneet koulutuksen perustaan. Hallituksen koulutussatsauksista pysyviä on vain noin

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

50 miljoonaa. Pysyvien leikkausten määrä on kymmenkertainen. Vihreät haluavat varmistaa koulutusjärjestelmän hyvän perustan. Siksi me suuntaamme rahaa puoli miljardia varhaiskasvatukseen, peruskouluun, ammattikouluille, ammattikorkeakouluille ja yliopistoille sekä opintotukeen ja toisen asteen maksuttomuuteen.

Arvoisa puhemies! Hallitus yrittää tehdä luonnonsuojelun kohdalla samankaltaista silmäkääntötemppeä kuin koulutuksessa. Sen jälkeen kun niistä on leikattu valtavasti, keuhataan pieniä lisäatsauksia. Esimerkiksi nyt Metso-ohjelmaan lisätty, sinänsä tervetullut raha ei kata niitä rajuja leikkauksia, mitä hallitus kautensa alussa suojelurahoista teki. Nyt kun hallitus suunnittelee lisäävänsä metsähakkuiden määrää massiivisesti, niin luonnonsuojelurahoja tulisi nostaa korkeammalle kuin viime hallituksessakaan ne olivat.

Arvoisa puhemies! Ilokseni huomasin, että pääministeri totesi eilen: "Olen huomannut, miten tärkeää tutkimukseen perustuva tieto on." Tutkimustieto on todellakin tärkeää. Vielä tärkeämpää on sen hyödyntäminen päätöksenteossa. Tutkimusten perusteella tiedämme, että satsaukset koulutukseen, pienituloisiin ja ympäristöön kannattavat. Ne maksavat itsensä takaisin. Vihreiden vaihtoehtobudjetissa katsotaan tulevaisuuteen ja panostukset ovat osaamisessa, eriarvoisuuden torjumisessa ja ympäristössä. [Olavi Ala-Nissilä: Velan kasvattamista!] Se on mahdollista aivan samassa raamissa, mitä hallituksenkin budjetti on. [Olavi Ala-Nissilä: Velka kasvaa!]

17.47 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Talouden suhdannemuutokset tulevat vanhan sanonnan mukaan kuin varas yöllä. Tämä koskee niin nousu- kuin laskusuhdannetta. Talouden hyvän kehityksen edellyttämät perusteet ovat nyt oikeassa asennossa. Fundamenttimuutoksia huonompaan suuntaan ei ole näköpiirissä. Talouden kasvu voi tänä vuonna nousta jopa yli 3 prosenttiin, kun vienti vetää ja yksityinen kulutus kasvaa. Työllisyys on selvästi paranemassa, mutta siinä on vielä kirittävää. Tällä hetkellä ekonomistit näkevät Suomen taloustilanteen sellaisena, että hyvä kehitys jatkuu omalla painollaan eikä lisälöylyä tämän kehityksen vahvistamiseksi juuri nyt kaivata. Päätös työn verotuksen keventämisestä edistää kuitenkin osaltaan maltillista palkkaratkaisua.

Arvoisa puhemies! Maamme liikenneinfrastruktuurin ylläpito edes nykyisellä tasolla, saati kehittäminen, vaatii jatkuvasti lisää varoja. Korjausvelan kasvua on hidastettava ja on kehitettävä liikennejärjestelmää pitkäjänteisesti. Lounais-Suomen kaltainen positiivinen rakennemuutos on täysimääräisesti hyödynnettävissä ainoastaan, mikäli esimerkiksi liikenneverkon huono kunto ja ruuhkaisuus eivät muodosta pullonkaulaa. Pidän ensiarvoisen tärkeinä hankkeina esimerkiksi Uudenkaupungin radan kunnostamista ja valtatie 8:n perusparannuksia. Länsirannikon etelä—pohjoissuuntaisen valtatie 10:n merkitys on keskeinen koko Suomen logistisen järjestelmän kannalta. Tiellä on kaksikaistaisuudesta ja tasoliittymistä johtuen selkeitä kapasiteettiongelmia. Kasitien parantaminen on valtakunnallisesti merkittävä ja tärkeä hanke. Myöskään valtatie 9:ää ja valtatie 10:tä ei sovi unohtaa.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmaan jouduttiin sisällyttämään myös maatalouden tulojen leikkauksia. Ne kohdistuivat käytännössä luonnonhaittakorvauksen kansallisen tuen osaan. Nämä leikkaukset on kuitenkin peruttu vuosien 2016 ja 2017 osalta. Tätä olisi syytä jatkaa ja olisi peruttava leikkaukset myös vuosien 2018, 2019 ja 2020 osalta. Tuoreen budjettiesityksen mukaan leikkauksia kuitenkin tehdään vuonna 2018, vaikkakin vähemmän kuin hallitusohjelmaan kirjoitettiin. Tämä enteilee huonoa tulevien vuosien osalta, kun tiedossa jo on, että myös ympäristökorvauksen määrärahat uhkaavat dramaattisesti

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

loppua rahastokauden viimeisenä vuonna eli 2020. Edessä ovat myös brexitin mahdollisesti aiheuttamat ongelmat rahastokauden maatalousohjelman toteuttamisessa.

Varainsiirtoverovapaus yritysmuodon muutoksessa on erittäin tärkeä maataloudelle, koska kiinteää omaisuutta koskee peräti 4 prosentin varainsiirtovero. Osakeyhtiömuotoisia maatiloja on Suomessa tällä hetkellä noin 700. Osakeyhtiömuotoon siirtyminen on kuitenkin vähitellen kiihtynyt myös maataloudessa muiden perheyriyten tavoin. Osakeyhtiöittämisen edut koskevat sellaisia hyvin kannattavia — niitäkin vielä on — ja/tai sivutoimisia maatiloja, joissa merkittävä osuus tulosta verotetaan ansiotulon ankarilla rajaveroasteilla. Yhteisöveron 20 prosentin verokanta helpottaa myös velkaantuneisuuden hoitamista ja investointeja.

Arvoisa puhemies! Biotalous on hallituksen strategisia painopisteitä. Uusiutuvien luonnonvarojen kestävä ja monipuolinen käyttö on energiapolitiikan kulmakiviä. Yhtä tärkeää on käyttää uusiutumattomia luonnonvaroja säästeliäästi ja kierrättää tehokkaasti. Tällä tiellä pitää johdonmukaisesti jatkaa.

Arvoisa puhemies! Matkailuelinkeino kasvaa voimakkaasti Suomessa. Maatamme arvostetaan turistikohteenä esimerkiksi puhtaan luonnon ja ilman sekä vakauden ja turvallisuuden takia. Myös julkishallinnon olisi järkevää panostaa nykyistä enemmän tähän elinkeinoon. Matkailuala työllistää erityisesti nuoria ja myös alueilla, joilla työllistyminen on esimerkiksi syrjäisen sijainnin vuoksi vaikeaa. Kerrannaisvaikutukset ovat myös huomattavat, sillä matkailuala edesauttaa esimerkiksi kuljetus-, rakennus- ja kaupan alaa. Yksi matkailueuro tuo arviolta 56 senttiä lisäarvoa muille toimialoille.

17.52 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa herra puhemies! Eilen julkistettiin tieto uuden taloustieteen huippuyksikön perustamisesta. Hanke on tervetullut. Tutkimustietoa tarvitaan paitsi yhteiskunnan kehityksen ymmärtämiseksi myös päätöksenteon tueksi. Eräs viime vuosien taloustieteellisen tutkimuksen tuloksia on aiempaa vahvempi näkemys siitä, että raha- ja finanssipolitiikalla voi olla merkitystä talouskasvun ja hyvinvoinnin ylläpitämisessä. Aiemmin, viime vuosikymmeninä, on niiden merkitykseen suhtauduttu epäillen arvioiden markkinoiden odotusten neutraloivan talouspolitiikan toimia.

Euroopan keskuspankin rahapoliittinen elvytys näyttää ainakin toimineen. Euroalueen kasvu on lavealla pohjalla. Kriisimaa toisensa jälkeen on päässyt kasvu-uralle ja saanut rahamarkkinoiden luottamuksen palautettua. Myös finanssipolitiikka kannattaa ottaa vakavasti. Laskusuhdanteessa ei saa langeta liiaksi suu säkkiä myöten -retoriikkaan. Noususuhdanteessa pitää olla malttia ja välttää kiusausta jakaa rahaa poliittisesti palkitseviin kohteisiin. Ja vieläkin kovempaa: noususuhdanteessa pitää olla malttia ja lykätä joitain jopa kaikin puolin järkeviä ja tarpeellisia hankkeita.

Arvoisa puhemies! Olemme kaikki hyvillämme siitä, että kansainvälinen talous on kääntynyt aiempaa korkeammalle kasvu-uralle. Kansainvälinen vetoapu ulottuu myös Suomeen. Vientiyriystemme tilauskannat täyttyvät, ja matkailu tuo lisätuloja. Kasvua odottavat yritykset investoivat, ja hyvä kierre on käynnissä. Suhdannekäänne on tietysti erityisen mieluisa hallitukselle. Tosiasiassa tilanne on erityisen haastava. Juuri nyt malttia tarvitaan. Vaalibudjetteihin ei ole varaa. Hallitus on kiitellyt itseään velkaantumisen hillitsemisestä, mutta tavoite ei välttämättä ole riittävän kunnianhimoinen. Vaatimustasoa nostaa vielä se, että työmarkkinoiden ratkaisut ovat tällä kertaa vaikeammin ennakoitavissa. Juuri tähän tilanteeseen olisi tarvittu palkkaratkaisujen koordinaatiota. Nyt sellaista työkalua ei ole käytettävissä, ja hallituksen omilta toimilta vaaditaan sen vuoksi enemmän.

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

Arvoisa puhemies! Nyt on oikea aika tehdä toimia, joilla turvataan tulevaisuuden kasvua, nostetaan Suomen suhdannevaihteluista puhdistettu kasvu-ura korkeammalle. Näköpiirissä oleva, promilleluokassa oleva pitkän aikavälin kasvu on varsin valju tulevaisuudennäkymä. Talouskasvun tärkeimpiä tekijöitä ovat työvoiman määrä ja työvoiman tuotavuus. Hallitus näyttää nostaneen kätensä pystyyn työvoiman määrää arvioitaessa. Se ei ole tarpeen. Meillä on keinoja lisätä työllisten osuutta työikäisistä.

Keinoista ensimmäiseksi on syytä nostaa perhevapaaudistus. Perheen äitien ja isien työssäkäyntimahdollisuudet on turvattava, ja kun asioista puhutaan niiden oikeilla nimillä, niin kysymys on nimenomaan äitien työssäkäynnin ja perheen yhteensovittamisesta. Hallitus on kääntynyt myönteiseksi perhevapaaudistukselle. Vielä on kuitenkin näkemättä, miten sitoutunut hallitus oikeastaan on. Onko hallitus liikkeellä avoimin mielin, vai jääkö se ideologisten muuriensa taakse? Perheenäitien työssäkäyntiä edistetään myös edistämällä samapalkkaisuutta. Työn pitää kannattaa, myös ja varsinkin työssä käyvien naisten työn. Ja vielä lopuksi: päivähoitorajoitukset on syytä viipymättä purkaa.

Työn tarjontaa voi ja pitää lisätä myös helpottamalla kohtaanto-ongelmien ratkaisua. Aikuiskoulutuksen karsiminen, se suoranainen alasajo, merkitsee sitä, että työttömäksi jäävien valmiudet hakeutua avoimiin työpaikkoihin ovat heikkenemässä.

Arvoisa puhemies! Työvoiman tarjonnan määrää tärkeämpi on sen keskimääräinen tuotavuus. Hyvinvointimme on tähänkin mennessä rakentunut osaamiselle, ja tulevaisuudessa osaamisen merkitys kasvaa entisestään. Menneinä vuosina ja vuosikymmeninä Suomen kehityksen ajureina on ollut ainakin kaksi seikkaa. Jokainen ikäpolvi on ollut aiempaa koulutumpi, ja Suomi on kirinyt osaamisessa muiden edellä. Nyt molemmat tekijät ovat kauteissa. Meneillään oleva kehityskulku johtaa siihen, että työmarkkinoille tulevat ikäpolvet ovat heikommin koulutettuja kuin edelliset ja kansainvälisessä vertailussa olemme pudonneet keskikastiin. Suomi ei pärjää keskikastissa. Meidän on otettava muut kiinni ja pyrittävä taas kärkeen. Tämä pätee koulutuksessa, ja tämä pätee tutkimuksessa ja tuotekehityksessä.

Arvoisa puhemies! Taloustieto on tarpeen, ja hallitusta on syytä kiittää sen kartuttamisen hankkeesta, uudesta huippuyksiköstä. Toivottavasti sieltä tulee päätöksenteon tueksi tietoa oikeista ratkaistuista. Toivottavasti meillä on jo nyt esiyymmärrys siitä, mihin suuntaan pitää kurssia ohjata: työn, oikeudenmukaisuuden ja osaamisen suuntaan.

17.57 Lea Mäkipää si: Arvoisa puhemies! Hallituksen talouden tervehdyttämiseen kohdistuneet toimet ovat palauttaneet Suomen bruttokansantuotteen takaisin positiivisen kasvun uralle, ja bkt:n ennustetaan kasvavan ensi vuonna runsaat 2 prosenttia. Vienti vetää Suomea nousuun, ja kilpailukyky on parantunut, sillä hallituksen tavoitteen mukaisesti yksikkötyökustannukset ovat laskeneet jopa Ruotsin alapuolelle. Suomen suhteellinen osuus maailmankaupasta on alkanut kasvaa. Euroopan keskuspankki on tuonut huolensa euron vahvistumisesta, mikä voi heikentää myös Suomen vientikilpailukykyä. Vaikka hallituskaudella on merkittävästi onnistuttu parantamaan taloustilannettamme, edelleen velkaantumme, ja tulevana vuosina on edessä erityisesti kestävyysvajeen umpikuromisen tarve.

Kuluttajien luottamus on yleisesti vahvistunut sekä henkilökohtaiseen että koko Suomen talouteen, mutta huomioitavaa on myös kotitalouksien korkea velkaantumistaso — muun muassa asuntovelka on kaksinkertaistunut 2000-luvulla. Luottoa on saatu myös edullisilla ehdoilla, ja on myös syytä muistaa, että pankeilla on tässä oma vastuu lainan antamisessa. Onko meillä varmuus nykyisen matalan ja investointien kannalta suotuisan kor-

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

kotason jatkumiseen tulevaisuudessa? Ennustettavuus taloudessa ei ole helppoa, ja myös meitä koskettavat USA:n ja Kiinan suhteet, Pohjois-Korea, Afrikan pakolaistilanne ja terrorismin kasvanut uhka.

Arvoisa puhemies! Myönteisenä voimme todeta työllisyyden parantumisen, ja työhön on parasta sosiaaliturvaa. Työ ehkäisee myös syrjäytymistä, ja sillä on positiiviset vaikutukset yksilön hyvinvointiin. Eriarvoistumisen kannalta nuorten koulutukseen ja työhön pääsyyn tulee saada riittävät voimavarat. Työttömien määräaikaishaastattelut sekä työttömyysturvan käyttö yritystoiminnan aloittamiseen ja lyhytkestoiseen opiskeluun ovat hyviä askelia. Nuorten työkyvyn ja toimintakyvyn ongelmia pyritään torjumaan jatkossa mahdollisimman varhain psykososiaalisen tuen palvelupaketin avulla. Alle 30-vuotiaille myös lisätään palkkatuen tarjontaa, työhön valmennusta ja ohjausta uusiin palveluihin, joista palveluntuottajille maksetaan vain tuloksista eli nuorten koulutukseen tai työhön etenemisestä. Ammatillisen koulutuksen tarjontaa lisätään tuhannella opiskelupaikalla erityisesti työvoimapulasta kärsivillä aloilla.

Vaikka pieni- ja keskituloiset ovat olleet myös säästötalkoissa, parannuksia tehdään alentamalla varhaiskasvatusmaksuja 70 miljoonalla, alle 14 000 euron vuosituloiset vapautetaan Yle-verosta, solidaarisuusveron alempi alaraja jatkuu, lapsilisän yksinhuoltajakorotusta nostetaan, sairaus- ja vanhempainpäivärahoja korotetaan myös, opintorahaan tulee huoltajakorotus, takuueläkkeitä nostetaan 15 eurolla, ja työn verotusta kevennetään 270 miljoonalla eurolla keskittyen pieni- ja keskituloisiin. Tämä ei tietysti ole riittävää, mutta tästä on hyvä jatkaa.

Arvoisa puhemies! Kuten ryhmäpuheenvuorossa korostettiin, vain yrittäjyys ja työpaikat tuovat Suomeen hyvinvointia. Ajat ovat haastavia, mutta me siniset olemme hallituksessa myös rakentaneet Suomen yhteistä tulevaisuutta pitäen erityisesti huolta siitä, että heikkoja ei saa koskaan jättää yksin ja sortuneita pitää auttaa, samalla kun olemme kantaneet vastuuta, jolla Suomi onkin saatu uuteen nousuun talouden hukatun vuosikymmenen jälkeen.

18.02 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Sipilän hallituksen strategisen ohjelman määrittelemässä tulevaisuudenvisiossa painotetaan Suomen olevan vuonna 2025 uudistuva, välittävä ja turvallinen maa, jossa jokainen meistä voi kokea olevansa tärkeä. Lisäksi yhteiskunnassa pitäisi vallita luottamus. Oikeastaan juuri tämä hienolta kuulostava tulevaisuudenvisio korostaa yhteiskuntamme tämänhetkisiä olennaisimpia ongelmakohtia, joihin toivoisin tämän talousarvioesityksen tarjoavan enemmän helpotusta.

Ihmisten eriarvoisuus leimaa vahvasti tätä aikaa, ja hallituskauden aikana tilanne on kehittynyt huonompaan suuntaan. Iso joukko ihmisiä ei koe, että yhteiskunta välittää heistä, ja yksilökeskeisessä elämänmenossa moni jää jalkoihin ja ulkopuoliseksi. Julkisten palvelujen tarjoamaa turvaverkkoa on nakerrettu säästöin jo pidemmän aikaa, eikä sekään toimi parhaimpien päivien malliin. Eriarvoisuus synnyttää katkeruutta ja poikii ongelmia. Budjetti on yksi keskeinen keino vähentää eriarvoisuutta suomalaisten välillä. Nyt tuloerot kasvavat ja tätä kautta eriarvoisuus lisääntyy.

Hallituksen tavoite on nostaa Suomen talous kestävä kasvun ja kohenevan työllisyyden uralle sekä turvata julkisten palvelujen ja sosiaaliturvan rahoitus. Hallitus ei puutu tarpeeksi jämerin keinoin eriarvoisuuteen sen kitkemiseksi. Talouden näkymät ovat nyt myönteisemmät kuin hetkeen. Myös meillä Varsinais-Suomessa on ollut jo hyvän aikaa kasvun merkkejä, muun muassa Uudenkaupungin autotehtaan ja Turun telakan myötä.

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

Kunhan vain saataisiin vielä ne tiet parempaan kuntoon: kasitie, kymppitie ja vanha Postitie, joka on Suomen vanhimpia ja on välillä kuin perunapelto.

Hallituksen keskeinen tavoite on velkaantumisen taittaminen, mikä on tulevaisuudenkin kannalta tarpeellinen toimenpide. Edustaja Savio ryhmäpuheessa toi hyvin esille työ- ja elinkeinoelämään liittyviä parannusehdotuksia, jotka on helppo allekirjoittaa. Korkeat asumiskustannukset erityisesti kasvukeskuksissa nousivat tässä kohden esille. Asumisen hintaan on puututtava nykyistä tehokkaammin. Myös työmatkatukiin kaipaisin lisäpanostuksia edistämään työvoiman liikkumista. "Ei" kilometrikorvausten leikkaukselle!

Suomalaisista yrityksistä ja kotimaisen työvoiman kysynnästä tulee huolehtia ja varmistaa, etteivät ulkomaiset toimijat verotuksellisista syistä saavuta kohtuutonta etua erityisesti työvoimavaltaisilla aloilla. Työllisyyden edistämiseen on paneuduttava tosissaan ja taattava riittävät määrärahat työllistämistoimista vastaavien viranomaisten kenttätööhön.

Monet eläkeläiset elävät köyhyysrajan alapuolella. 337 000 eläkeläistä saa alle 1 000 euroa eläkettä kuukaudessa. Vähävaraisten eläkeläisten toimeentulo on tällä hetkellä hälyttävän huonolla tasolla. Asuminen, lääkkeet ja muut juoksevat menot syövät äkkiä tilin tyhjäksi. Hallitus ei tunnu ottavan talousarvioesityksen perusteella vähävaraisten eläkeläisten ongelmia tosissaan.

Laadukas varhaiskasvatus edellyttää riittäviä resursseja palkata huolehtivia käsiä pitämään pienistä tulevaisuuden tekijöistämme huolta. Koulutuksen laatuun ja saavutettavuuteen tulee panostaa kaikilla kouluasteilla. Tämän vuoden keltaisessa kirjassakin todetaan, että korkea sivistystaso, toimivat varhaiskasvatuspalvelut sekä laadukas ja maksuton koulutus ovat suomalaisen yhteiskunnan perusta, mutta tästä huolimatta koulutukseen ei tunnu löytyvän tarpeeksi määrärahoja.

Nykyinen sisäinen turvallisuustilanne huolettaa laajalti. Tämän pitäisi näkyä vielä nykyistäkin enemmän muun muassa poliisitoimen rahoituksessa. Tätä määrärahaa nostetaan viime vuodesta noin 15 miljoonalla eurolla, mutta tyly tosiasia on se, että vuoden 2016 tilanteeseen nähden talousarvioesityksessä oleva summa on noin 6,5 miljoonaa euroa pakkasella. Kun ajatellaan turvallisuustilanteen kehittymistä tähän päivään saakka ja mahdollisia tulevaisuuden uhkia, niin on helppo todeta, että määrärahat eivät poliisilla ole riittävät.

Arvoisa puhemies! Näin lopuksi haluan nostaa esille itsenäisen Suomen olemassaolon mahdollistaneet henkilöt. Sotiemme veteraanit eivät enää loputtomasti näy keltaisen kirjan lehdillä. Nyt ovat käsillä viimeiset hetket vaikuttaa näiden kunniakansalaisten asioihin. Heille on taattava riittävät tuki- ja hoivapalvelut, ja ne eivät valitettavasti toteudu nykyisillä määrärahoilla. Kaikille sotiemme veteraaneille, myös fyysisesti haavoittumattomille, pitäisi taata yhdenmukaisesti laadukkaat hoivapalvelut. Veteraanijärjestöt ovat tulossa eduskuntaan taas ensi viikolla. — Kiitos.

18.07 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Hallituksen talouspolitiikka kasvattaa hyvinvointivelkaa, lisää eriarvoisuutta ja romuttaa osaamisperustaa. On lyhytnäköistä romuttaa suomalaisen hyvinvointivaltion perusteita eli kansalaisten hyvinvointia, tasa-arvoa ja osaamista. Hallitus tuntuu unohtaneen hyvinvointivaltion perusperiaatteen. Yhteisillä varoilla kerätyillä veroilla järjestetään yhteiset julkiset palvelut ja turvataan toimeentulo elämän karikoissa, ja verotuksella tasataan tulo- ja varallisuuseroja. Valtiovarainministerin tämänpäiväinen avauspuhe henki hyvinvointivaltion hylkäämistä, kun hän ylisti kaikinlaisia veronkevennyksiä ja julkisen talouden leikkauksia. On muistettava, mitä julkisen talouden leikkaukset käytännössä tarkoittavat: sosiaaliturvan leikkauksia, koulutusleik-

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

kauksia, sosiaali- ja terveydenhuollon leikkauksia ja rapistuvaa infrastruktuuria. Julkisen talouden on pitkällä aikavälillä oltava tasapainossa, mutta julkisen talouden leikkaaminen ei voi olla itseisarvo, ei ainakaan pohjoismaisessa hyvinvointivaltiossa. Kysymys kuuluu: onko hallitus enää sitoutunut hyvinvointivaltion rakentamiseen? Suuret veronalennukset yhtäällä tarkoittavat leikkauksia toisaalla. Ainakaan itse hyvätuloinena minä en halua itselleni veronalennuksia, jos se tarkoittaa leikkauksia köyhiltä ja leikkauksia koulutuksesta.

Arvoisa puhemies! Eläkö hallitus omassa maailmassaan? Eikö siellä ymmärretä, mitä sosiaaliturvan ja koulutuksen leikkaukset tarkoittavat käytännössä ja ihmisten arjessa? Ei ihme, jos ei ymmärretä, sillä päätöksistä ei ole juuri tehty vaikutusarviointia. On kornia, että hallitus ylistää koulutusuudistuksiaan, kun todellisuus ammattioppilaitoksissa on vähentävä lähiopetus, suuremmat opetusryhmät ja koulutuksen laadun heikkeneminen. On kornia, että sosiaaliturvan leikkauksien ja maksukorotusten yhteydessä ei ole arvioitu toimien kokonaisvaikutusta vähävaraisten ihmisten arkeen, johon ne eniten kohdistuvat. Hallitus tuntuu todella etääntyvän kansalaisten arjesta. Ymmärtääköhän valtiovarainministeri, miten esimerkiksi tänä syksynä voimaan astunut opintotuen valtava leikkaus vaikuttaa monen opiskelijan arkeen? 80 euron vähennys kuukausittaisiin tuloihin ei ehkä ole suuri summa ministerille, mutta se on valtava summa tavallisille opiskelijoille. Kaikille opiskelijoille asumistukimuutos ei ole läheskään kompensoinut tätä suurta leikkausta.

On myös muistettava, että hallituksen tekemät leikkaukset ja niiden painotukset eivät ole mikään absoluuttinen pakko vaan valintojen tulos. Jos olisi jätetty tekemättä edes osa lähes 2 miljardin euron hyvätuloina suosivista veronkevennyksistä, ei myöskään tarvitsisi tehdä niin valtavia koulutus- ja sosiaaliturvaleikkauksia. Politiikassa on aina kyse valinnoista, ja arvot ohjaavat valintoja, ja on kysyttävä, millä arvoilla hallitus valintoja tekee.

Arvoisa puhemies! Pienen maan voima on sivistyksessä ja väestön osaamisessa. Valtavat koulutus- ja tutkimusleikkaukset vähentävät Suomen voimaa. Erityisen huolissani olen ammatillisen koulutuksen tilanteesta. Valtavien säästöjen jälkeen Suomen ammattikouluissa on erittäin vaikea tilanne. On esitetty huolia siitä, että kouluista valmistuu nuoria, joiden ammatilliset osaamisvaatimukset eivät täyty. Koulutuksen laadun heikkeneminen voi johtaa kasvaviin keskeytyksiin ja syrjäytymiseen, kun koulutus ei tunnu mielekkäältä tai vähenevän lähiopetuksen oppilaitoksessa ei pärjää. On myös kysyttävä, mitä nämä leikkaukset tekevät suomalaisten ammattitaidolle ja yritysten tilanteelle. Budjetti leikkaa myös työvoimapolitiittista ammatillista aikuiskoulutusta. Tämä on lyhytnäköistä tilanteessa, jossa moni työtön tarvitsee päivitystä ammattitaitoonsa muuttuvilla työmarkkinoilla. Toivonkin, että valtiovarainvaliokunta vastaa ammatillisen koulutuksen hätähuutoon ja peruu ensi vuodelle suunniteltuja leikkauksia budjettikäsittelyn aikana.

Arvoisa puhemies! Tutkimus-, tuotekehitys- ja innovaatiotoiminnan rahoitusta vähennetään edelleen budjetissa, vaikka se on kaikkein vaikuttavinta ja tehokkainta yritystukea, jolla tuetaan talouden uudistumista ja uusien työpaikkojen syntyä. Yritystukien kokonaistarkastelu odottaa yhä toteutumistaan. Siihen ei ollut valmiutta puoliväliriihessä, mutta päätettiin kuitenkin perustaa parlamentaarinen työryhmä asiaa pohtimaan. Hyvä niin, ja kaikki tuki työryhmälle.

Arvoisa puhemies! Joskus pienellä satsauksella saa paljon tulosta. Haluan lopuksi nostaa esille yhden tällaisen hankkeen. Satsaamalla noin 12—15 miljoonaa euroa Tornion radan sähköistämiseen Suomi saisi avattua toimivan ratayhteyden länsinaapuriiimme. Radan sähköistäminen mahdollistaisi sekä tavara- että henkilöliikenteen avaamisen Ruotsiin, ja

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

tässäpä siis kohde, jossa suhteellisen [Puhemies koputtaa] pienellä raideinvestoinnilla saataisiin paljon vaikuttavuutta.

18.13 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Valtion talousarvio on ehkä yhteiskunnan merkittävin arvobarometri. Siinä arvotetaan kansalaisten tarpeet ja tulot ja menot yhdessä selkeässä dokumentissa. Siksi ei ole ihan samantekevää, mitä tämä paksu kelainen kirja sisältää.

Elämme nyt nousukautta. Se on ehkä vieläkin parempi kuin kukaan uskaltaa myöntää — hyvä niin, että osaamme olla varovaisia näiden kasvavien tulojen kanssa. Bruttokansantuote kasvaa vuodesta 2015 vuoden 2018 loppuun mennessä arviolta noin 21 miljardilla. Se on merkittävä kasvu. Samalla työttömyysmenot alenevat ja monet seurannaiskulut myös laskevat. Täällä väitetään, että minkäänlaista jakovaraa ei ole — no, jakovaraa ei ole, jos kaikki se käytetään velan lyhentämiseen, mutta voi olla, että se ei ole se paras tapa hoitaa taloutta, että ihan kaikki laitetaan sen velan hoitoon, joten olisi kuvitellut ja ajatellut, että kaikista pienituloisimmat olisivat myös saaneet siivunsa tästä menestyksestä, joka nyt on alkanut, ja näistä kasvavista tuloista.

Valtiovarainministeri esitellessään budjettia puhui kestävästä hyvinvoinnista. Sanapari on tärkeä, mutta sitä ei kovin paljon näy tässä budjettiesityksessä, ja jos hän olisi paikalla, niin kysyisinkin häneltä, mitä hänelle kestävä hyvinvointi sitten tarkoittaa. Kun Suomi eli 80-luvulla suurta nousukautta, koko Suomi rakensi Suomea yhdessä tuumin. Vielä oli piiru jäljellä yhteisöllisyyttä, vielä oli sitä kuuluisaa yhteishenkeä, jossa oli se olo, että nyt tehdään yhdessä Suomesta menestyvä. Oli tekemisen meininki, ja ihmisten tulot kasvoivat, ihmisten omaisuus lisääntyi, ja kaikki muistelevat tuota aikaa ehkä Suomen historian mukavimpana aikana, kunnes sitten tuli lama.

Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä, jonka valtiovarainministeri on meille nyt tuonut, on monta sellaista pientä kohtaa, jotka kurjistavat monen pienituloisen elämää. Kiinteistöverot nousevat: se tarkoittaa, että yhtiövastikkeet nousevat yleensä juuri näissä kerrostaloissa, missä asuvat ihmiset, jotka ovat pienituloisia. Välilliset verot lisääntyvät, vaikka sanotaan, että kokonaisveroaste laskee. Lapsivähennys poistuu, se lisää menoja. Moni miettii, miten selviää, kun vielä asuntolainan korkojen korkovähennysoikeus pienenee.

Arvoisa puhemies! Oikeusministeriön hallintoalalta vähennetään edelleen 13 miljoonaa euroa kokonaisuutena, mutta pieniä valonpilkahduksia löytyy sieltä, koska lakivaliokunnan mietintö on valtiovarainministeriössäkin luettu huolella ja turvapaikkavalitusten määrän nopeaan käsittelyyn tuomioistuimille tulee lisää rahaa 2,5 miljoonaa, talous- ja velkaneuvontaan tulee lisää rahaa ja syyttäjien koulutukseen ja radikalisoitumisen ennalta ehkäisemiseen vankiloissa tulee lisää rahaa. Rikosseuraamuslaitos saa myös lisää rahaa. Ne olivat kaikki asioita, jotka lakivaliokunta nosti esiin, ja siitä lakivaliokunnan jäsenenä olen tyytyväinen. Mutta silti 13 miljoonan leikkausta, joka näkyy oikeusturvassa, ei voi pitää hyvänä kehityksenä.

Tulemme varmasti KD:ssa omassa vaihtoehtobudjetissamme paikkaamaan näitä puutteita, kuten lapsivähennyksen jatkamisen. Tulemme nostamaan tämän harmaan talouden torjunnan keskiöön. Tulemme nostamaan erityisesti koulutusmäärärahojen lisäämistä, jotta Suomi säilyttää asemansa koulutuksen yhtenä johtavana maana maailmassa. — Kiitoksia.

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

18.18 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Vuoden 2018 valtion talousarvion lähetekeskustelu on ollut erittäin mielenkiintoista kuultavaa, ja voi sanoa, että ihmetellä täytyy, opposition puheenvuorot kuultuani tuossa alkuvaiheessa, että ei ole enää hyvä asia, että talous kehittyy. Pitää muistaa, mistä Suomi lähti. 2008 lokakuussa alkanut lama johtui Euroopan hillittömästä velkaantumisesta — vaikka sitä Lehman Brothersin kriisiksi sanottiinkin, niin siitä huolimatta Eurooppa oli velkaantunut — ja Suomi joutui tilanteeseen, jossa meidän viennistä iso osa leikkaantui ja 8 prosenttia bkt:sta lähti.

Nyt kun Sipilän hallitus aloitti, tavoitteena oli saada Suomi nousuun, ja niin on käynyt. Voi sanoa, että kaikilla talouden päätoimialoilla Suomen talous kasvaa. Tämän todisti toissa perjantaina Suomen Pankin pääjohtaja Erkki Liikanen Pikkuparlamentissa pitämässään hyvässä esitelmässä, jossa hän kävi läpi ihan täydellisesti Suomen talouselämän kaikki osa-alueet — erinomainen esitelmä, ja jos joku ei ollut paikalla, harmittelen hänen puolestaan. Tosiasia on kuitenkin se, että Suomen talous kasvaa, pitkäaikaistyöttömiä on 20 000 vähemmän kuin vuosi sitten ja noin 50 000 ihmistä on saanut työtä viimeisen vuoden aikana, Eli suunta on oikea. Kun olen tässä salissa kuullut puheenvuoroja, joiden mukaan meillä on työttömyyttä ja meillä on vaikeuksia, se on totta, joka sana totta, mutta suunta on oikea. Kuvitteleeko joku opposition kansanedustaja, että me voisimme tämän kahdeksan vuotta väärään suuntaan menneen talouden oikaista yhdessä vuodessa tai kahdessa vuodessa? Jokainen järkevä ihminen tietää, että se on mahdoton tehtävä. Meidän on pidettävä huoli siitä, että kasvun eväät säilytetään elävinä.

Ikävä kyllä olen kuullut puheenvuoroja julkisuudessa eri tahoilta, että nyt pitäisi sitä niin sanottua jakovaraa käyttää. Kuten valtiovarainministeri Petteri Orpo ja myös pääministeri Juha Sipilä omissa puheenvuoroissaan totesivat joko suoraan tai välillisesti, tätä jakovaraa ei ole olemassa. Arvoisa puhemies, tätä jakovaraa ei ole olemassa. Mutta mikä on se jakovara? Jakovara on se, että tässä maassa saadaan vihdoinkin ja viimein yhä enemmän niitä pyöriä pyörimään, ihmisiä töihin. Muistakaa, hyvät kansanedustajat, se tosiasia, että Suomessa on käytetty työttömyyteen pahimmillaan 7 miljardia euroa vuodessa valtion budjetista tulevaa rahaa. Se on niin valtava summa, että jokainen ihminen, joka saadaan töihin maksamaan veroa ja maksamaan omaa eläketurvaa itse, pienentää valtion menoja erittäin rajusti, se yhdenkin ihmisen työllistyminen, ja sitten vastavuoroisesti hän tuottaa plussaa valtion ja yhteiskunnan verokertymään. Tämän kun muistamme ja sen jälkeen annamme arvonsille, että hallituksen politiikka puree oikeaan suuntaan, niin olemme aika vahvoilla.

On tehty valtava määrä uudistuksia, sen me tiedämme. Esimerkiksi kotimaakunnassani Pohjois-Karjalassa monta tiehanketta oli viime kesänä, mikä ilolla otettiin vastaan. Samoin uusia investointeja on tapahtunut, ja Suomeen on tullut esimerkiksi isoja investointeja, jotka näkyvät myös keltaisessa budjettikirjassa tulevina verokertyminä: esimerkiksi tämä Äänekosken Metsä Groupin sellutehdas, niin sanottu biotuotetehdas, joka on euroopalaisittain varmaan yksi hienoimpia, ellei hienoin, ja sen talousvaikutukset näkyvät Ilomantsiin saakka. Samoin Meyer Werft -telakan työmaan, mikä tuolla Turussa kehittyy koko ajan ja minne tulee uusia investointeja, jälkivaikutukset näkyvät Pohjois-Karjalan maakunnan alueella myös. Lieksassa toimiva Joptekin tehdas saa varmaan sieltä eri tilauksia, erilaisia alihankintatehtäviä, jotka ovat sille firmalle aivan omiaan ja tuovat uutta työtä. Sekin on lähes sadan ihmisen — no, alle sadan ihmisen työpaikka se kuitenkin on, mutta erittäin merkittävä Lieksan aluetalouden kannalta.

Elikkä tässä asiassa meidän pitää nyt nähdä näiden vanhojen, entisaikojen ennakkolukujen muurien yli ja nähdä talouden kehitys, joka on ollut positiivinen. Pitää muistaa kui-

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

tenkin, että valtio ottaa ensi vuonnakin vielä sen lähes 3 miljardia euroa lisää velkaa. Elikä kansantalous ei ole tasapainossa. Viime aikoina opposition eri puheenvuoroista kuultuani ja tiedotusvälineiden uutisista luettuani tuntuu siltä kuin sitä rahaa olisi oikein roiskimalla. Näin ei vain ole. Ja jakovaraa syntyy vasta sitten, kun valtion budjettiin alkaa tulla ylijäämää, ja nimenomaan sillä keinoin, että olemme päässeet velanotosta velanmaksuun. Juha Sipilän hallituksen toiminnan tavoite on, että viimeistään vuonna 2021 velanotto loppuu ja pääsemme sitä velkaamme maksamaan pois päin, koska jos velkojamme emme maksa, se johtaa siihen, että menetämme luottokelpoisuutemme, ja sitä vaihtoehtoa ei edes oppositio toivo, sen tiedän ihan varmasti.

18.23 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Ainoa kestävä ja vastuullinen tie huolehtia taloudesta on nostaa työllisyys merkittävästi nykyistäkin korkeammalle. Tutkijat ovat arvioineet, että vasta jopa noin 80 prosentin työllisyysasteella pystymme vastaamaan heikenevästä huoltosuhteesta aiheutuvaan työikäisten määrän laskuun. Yksi tai edes muutama hyvän suhdannekasvun vuosi ei poista sitä tosiasiaa, että taloutemme rakenteelliset ongelmat ovat edelleen ratkaisematta. Vanheneva väestö ja vähenevä työvoima muodostavat yhdessä vakavan haasteen hyvinvointipalveluidemme rahoitukselle. Tarvitsemme edelleen kipeästi rakennemuutoksia, kuten perhevapaaudistusta ja paikallisen sopimisen edistämistä. Nousukausi on osattava hyödyntää viisaasti. Nyt jos koskaan meillä on otollinen aika käynnistää ripeästi rakenteellisia uudistuksia työllisyysasteen nostamiseksi ja kasvun jatkumisen turvaamiseksi. Hanskat eivät saa tippua, vaan käänne on hyödynnettävä.

Arvoisa puhemies! On tärkeää, että keskustelemme myös eriarvoisuudesta ja tuloeroista. Tuloerot ovat parin viime vuosikymmenen aikana heilahdelleet lähinnä suhdanteiden mukaan. On huomioitava, että tulonjakovaikutuksissa ei voida arvioida pitkän aikavälin työllisyysvaikutuksia eikä näin ollen voida arvioida lopullisia vaikutuksia tuloeroihin. Työ on parasta sosiaaliturvaa. Se on myös keino, jolla Suomen kestävyysvaje pystytään kuromaan umpeen. Työllisyysasteen nostolla voidaan vähentää eriarvoisuutta ja lisätä hyvinvointia. Meidän on tehtävä kaikkemme, jotta Suomeen syntyy lisää työtä ja mahdollisuuksia toimeentuloon.

Täällä salissa on tänään puhuttu useaan otteeseen, että hallituksen tulisi perua tekemänsä lomarahaleikkaukset. Kuten on jo monta kertaa todettu, ei hallitus näitä leikkauksia ole tehnyt vaan niistä ovat sopineet työmarkkinajärjestöt. Hallitus on ansiotuloverotuksen kevennyksellä kompensoinut lähes täysin lomarahaleikkausten vaikutukset palkansaajien käytettävissä oleviin tuloihin.

Eriarvoisuuden vähentäminen on tärkeä tavoite. Perusturvan tasoa tulisi voida nostaa nykyisestä. Tämä ei kuitenkaan ole mahdollista ilman sosiaaliturvan kokonaisuudistusta, jos sosiaaliturvan menoja kokonaisuudessaan ei haluta kasvattaa. On erittäin haasteellista saavuttaa tämä tavoite ilman, että sillä on kannustinvaikutuksia. Hallitus on kuitenkin nyt tämän työn käynnistänyt, ja toivottavasti viimeistään seuraava hallitus pääsee tätä uudistusta toteuttamaan.

Arvoisa puhemies! On hienoa, että ensimmäistä kertaa valtiovarainministeri Orpon johdolla talousarvioesitykseen sisältyy tarkastelu kestävä kehityksen huomioon ottamisesta. Vuoden 2019 talousarvioesityksen valmistelussa tämä toimintamalli otetaan entistä laajemmin käyttöön. Hallitus on energia- ja ilmastostrategiassaan asettanut kunnianhimoiset tavoitteet päästövähennysten saavuttamisessa. Budjetissa on varattu ensi vuodelle 25 miljoonaa euroa energia- ja ilmastostrategian toteuttamiseen. Tarvitsemme vielä kunnianhi-

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

moisempia toimenpiteitä, jotta pääsemme sovittuihin tavoitteisiin. Budjettiesitys sisältää tärkeitä panostuksia ympäristönsuojeluun ja ilmastopoliittisten tavoitteiden saavuttamiseen. Keskipitkän aikavälin ilmastopoliitiikan suunnitelman toteutukseen varataan miljoona euroa ensi vuodelle. Lisäksi hallitus panostaa pilaantuneiden maa-alueiden kunnostukseen lähes 3,5 miljoonaa euroa ja esittää 1,7 miljoonan euron lisämäärärahaa vesistöjen kunnostushankkeisiin sekä vaelluskalakantojen elvyttämiseen tähtäävälle kärkihankkeelle.

Arvoisa puhemies! Ensi vuoden budjetissa on myös tärkeitä panostuksia osaamiseen ja koulutukseen. Peruskoulujen tasa-arvoa vahvistetaan lisäämällä haasteellisilla alueilla toimivien koulujen tasa-arvorahoitusta 25 miljoonalla eurolla. Lisäksi hallitus esittää lisäpanostuksia tutkimukseen. Esimerkkinä mainittakoon Suomen Akatemian määrärahavaltuuden korottaminen 25 miljoonalla eurolla. Varhaiskasvatus on pedagogista ja suunnitelmallista kasvatustoimintaa, jolla on vaikutusta lasten koulupolkuun. Suomessa varhaiskasvatuksen osallistumisaste on ollut Pohjoismaiden alhaisin, ja nyt suuntaa ollaan vihdoin muuttamassa. Hallitus alentaa varhaiskasvatusmaksuja yhteensä 70 miljoonalla eurolla 1.1.2018 alkaen. 6 700 perhettä tulee tämän myötä maksuttoman varhaiskasvatuksen piiriin. Samalla varhaiskasvatuksen maksujen sisarusalennus nostetaan 50 prosenttiin. Nämä ovat oikeita tekoja, joilla paitsi poistetaan kannustinloukkuja mahdollistetaan useamman osallistuminen varhaiskasvatukseen. On myös hienoa, että ensi vuonna käynnistetään maksuttoman varhaiskasvatuksen kokeilu, johon osoitetaan 5 miljoonaa euroa. Varhaiskasvatuksen ammattilaiset tekevät tärkeää työtä. [Puhemies koputtaa] Ammattilaiset ansaitsevat kaiken tuen työhönsä. Onkin hienoa, että nyt tällä kaudella opetusministeri ja kulttuuriministeri ilmoittivat tuhannesta uudesta lastentarhanopettajan koulutuspaikasta. Tämä on askel oikeaan suuntaan.

Arvoisa puhemies! Jatkan puhettani myöhemmin.

18.29 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Talous on kasvanut, ja se on hyvä asia. Ongelmana on kuitenkin se, että yhteisen kakun jakaminen tapahtuu entistä epätasaisemmin: niiltä, joilla on vähän, otetaan eniten, ja niille, joilla on paljon, annetaan lisää.

Viime hallituskaudella köyhyys ja eriarvoisuus vähenivät. Nyt tämä myönteinen kehitys on kääntynyt päinvastaiseen suuntaan. Siitä huolimatta hallitus tekee tietoisesti talousarvion, joka entisestään lisää tätä kielteistä kehitystä. Tulo- ja terveyserot kasvavat. Joidenkin palkka leikkautuu muun muassa lomarahojen muodossa, ja joillekin maksetaan yhä hurjempia bonuksia ja lisäeläkkeitä. Jotkut joutuvat valitsemaan jopa ruoan ja lääkkeiden välillä. Yhä useampi suomalainen hakee ruokaa leipäjonoista. Joillekin jo ennestään hyvätuloisille jaetaan taas uusia verohelpotuksia. Tästä kaikesta voimme hyvin nähdä hallituksen arvot ja sen, kenen etuja se ajaa.

Arvoisa puhemies! Viime viikolla eduskunnassa käsiteltiin kestävästä kehitystä ja sen yhteydessä tulevaisuuspolitiikkaa. Hallituksen päätökset ovat tästäkin näkökulmasta huolestuttavia. Kestävästä kehityksestä kuuluu kyky ajatella pidemmällä aikavälillä. Tärkeimpiä työkaluja tulevaisuustyössä on järkevien tulevaisuusinvestointien tekeminen ja vaihtoehtokustannusten laskeminen. Hallitukselta on jäänyt molemmat tekemättä. Tärkeimpiä tulevaisuuden investointeja on lapsiin ja nuoriin panostaminen. Laadukas varhaiskasvatus on tutkimustenkin mukaan kaikkein paras tulevaisuusinvestointi, ja siksi subjektiivisen päivähoito-oikeuden palauttaminen ja ryhmäkokojen pienentäminen entiselleen olisivat tärkeitä tulevaisuustekoja. Tällä hetkellä esimerkiksi työttömien lapset ovat hyvin epätasavaro-

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

sessä asemassa eri puolilla Suomea. Osa heistä saa varhaiskasvatusta vain puoli päivää, ja joissakin toisissa kunnissa heillä on mahdollisuus kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen.

Puhemies! Aktiiviseen työvoimapolitiikkaan, nuorten ja pitkäaikaistyöttömyyden hoitoon panostaminen olisi viisasta. Sen sijaan hallitus on leikannut rajusti aktiivisesta työvoimapolitiikasta ja työllisyysmäärärahoista. Työttömille on tullut lähinnä vain lisäkeppiä. Olin maanantaina käymässä yhdessä työttömien asiakasraadissa, jossa kyselin näiltä kokemusasiantuntijoilta tämänhetkisestä tilanteesta. Hallitushan on kovasti kehunut sitä, että työttömien kolmen kuukauden välein tapahtuvat haastattelut toimivat hyvin. Näin ei ole.

Minulle kerrottiin muun muassa seuraava tarina:

"Jäin työttömäksi reilu vuosi sitten ja tein asianmukaiset ilmoitukset työvoimatoimistoon. Mol.fi-sivustolle tuli tietoa, että minuun otetaan yhteyttä kolmen kuukauden kuluttua. Jäin odottamaan. Kun tasan kolme kuukautta oli kulunut, odotin koko päivän puhelinsoittoa. Sitä ei kuulunut. Menin mol.fi-sivuille katsomaan tietojani, ja siellä lukikin, että seuraavan kerran otetaan taas yhteyttä kolmen kuukauden kuluttua, koska hakijan kanssa on sovittu, että hän jatkaa itsenäisesti työn etsimistä.

Meni taas kolme kuukautta, ja odotin soittoa tai kirjettä. Ei kuulunut. Mol.fi-sivuille oli taas tullut viesti, että kanssani on sovittu minun jatkavan työnhakua itsenäisesti. Olivat varmaan sopineet siellä keskenään, koska minuun ei kukaan ollut kertaakaan yhteydessä. Yritin useaan kertaan sinne soittaa, mutta koskaan en päässyt puhelimella läpi. Sitten yllättäen tuli puhelinsoitto TE-toimistosta. Puhelu kesti noin viisi minuuttia. Virkailija kyseli nykyisestä tilanteestani. Kerroin, että olen hakenut kyllä itsenäisesti työtä, ja puhelimessa sanottiin, että no, sehän on oikein hyvä, ja luvattiin taas soittaa kolmen kuukauden kuluttua takaisin."

Tätäkö on tämä kolmen kuukauden välein tapahtuva haastattelu? Näinkö autetaan työttöntyä työllistymään?

Arvoisa puhemies! Ja lopuksi vielä kikystä. Riippumatta lomarahaleikkausten taustoisista tosiasioista se, että niillä on todella ikäviä, tasa-arvoa vähentäviä seurauksia, sillä lomarahaleikkaukset lisäävät palkkojen eriytymistä. Yksityisellä sektorilla palkat kasvavat 0,6 prosenttia, mutta kuntatyöntekijöiden palkat pienenevät tänä vuonna 1,1 prosenttia. Kilpailukykykysymyksen palkka-ale iskee erityisesti naisvaltaisille aloille. Julkisen sektorin työntekijöistä lähes kolme neljäsosaa ja kunta-alalla 80 prosenttia työntekijöistä on naisia. Lomarahasta leikataan näillä aloilla 30 prosenttia. Tämä tulee kilpailukykykysymyksen työajan pidennyksen päälle. Nyt kun taloudessa ja työllisyydessä näkyy valonpilkahduksia, kannattaisi korjata tämä epätasa-arvoinen kustannussäästö ja luopua lomarahaleikkauksista ja vahvistaa työelämän tasa-arvoa naisten ja miesten välillä. Tällä ratkaisulla saataisiin korjattua hallituksen repimä [Puhemies koputtaa] ero naisten ja miesten palkkoihin, ja ratkaisu olisi perusteltu myös tuloerojen näkökulmasta, koska naisvaltaisten alojen palkat ovat alhaisemmat kuin miesvaltaisten.

18.34 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä kilpailukykykysymyksestä on puhuttu tänään paljon, ja lomarahojen leikkaus on todellakin asia, joka omastakin mielestäni oli kilpailukykykysymyksen räikeä epäkohta. Hämmästelinkin sitä itse, minkä takia työntekijät päätyivät työnantajien kanssa lopulta siihen ratkaisuun, että vain julkisen puolen lomarahoja leikattiin. Olen kyllä edellisen puhujan kanssa samaa mieltä, että jos työmarkkinajärjestöt löytäisivät sellaisen ratkaisun, mikä kohtelisi oikeudenmukaisesti eri työtä tekeviä ihmisiä eikä kohdistuisi vain näihin pieni- ja keskituloisiin kunta- ja

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

julkisen puolen työntekijöihin, niin ainakin itse ilomielin ottaisin vastaan sentyyppisen muutoksen. Mutta tätä muutosta ei tietysti maamme hallitus pysty tekemään, sillä se ei kuulu edes hallituksen toimialaan.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt vastauspuheenvuoro, edustaja Mäkisalo-Ropponen, ja sen jälkeen palaamme puhujalistaan.

18.35 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten sanoin, riippumatta siitä, mistä tämä johtuu, tämä korjaus olisi tehtävä, koska tämä todellakin lisää naisten ja miesten epätasa-arvoa työelämässä ja myös palkkaerot lähtevät kasvuun. Toisaalta siitä taustasta, mikä tähän johti, haluan kuitenkin sen sanoa, että monet kunta-alan työntekijät kyllä kokivat, että tässä hallituksen kätilöimässä kilpailukykyopimuksessa oli vielä rankemmat pakkolait taustalla. En tietysti ole itse siellä mukana ollut, mutta ammattiyhdistysliike on minulle kertonut, että he valitsivat ruton ja koleran välillä, että jompikumpi heidän oli valittava, ja he sitten valitsivat pienemmän pahan ja sen takia suostuivat näihin julkisen sektorin lomarahaleikkauksiin. Mutta toisaalta tässä tilanteessa olen kyllä sitä mieltä, että me olemme aivan riittävästi täällä keskustelleet siitä, mistä tämä johtui. Meidän pitäisi nyt katsoa tästä eteenpäin. [Timo Heinonen: Juuri näin!]

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Sitten me jatkamme puhujalista.

18.37 Mats Löfström r: Värderade herr talman! Ålands självstyrelselag har de senaste 95 åren utvecklats i flera repriser. Den senaste självstyrelselagen trädde i kraft 1995, då bland annat nuvarande ekonomiska system mellan staten, riket och självstyrelsen trädde i kraft. Det ekonomiska systemet har inte uppdaterats sedan dess, och situationen med systemet börjar för Ålands del bli allt mer ohållbar. Nuvarande system bygger på att alla på Åland betalar statsskatt till staten precis som alla andra. Det här syns dock inte på ett speciellt ställe i budgeten eftersom de här skatterna sätts i samma pott som alla andra skatter. Av de här skatterna får Åland sedan tillbaka 0,45 procent av statens samlade skatteintäkter, exklusive statens låneupptagning. Det här syns i statsbudgeten som en utgiftspost.

Det har ibland framställts som att det här skulle vara ett ekonomiskt bidrag till Åland, men så är det inte, utan det är en del av de pengar som ålänningarna har betalat in som på den posten överförs tillbaka eftersom procentsatsen 0,45 används oberoende av vad som betalas in. Åland är en god skattebetalare eftersom sysselsättningen är god, på 82 procent och arbetslösheten är under 4 procent.

Problemet är att den här avräkningsprocenten inte har justerats sedan det här systemet trädde i kraft för över 20 år sedan. Då systemet trädde i kraft var Ålands andel av den finländska befolkningen 0,48 procent, i dag är Ålands andel av befolkningen nästan 0,53 procent. Ålands befolkning har ökat med 16 procent sedan systemet trädde i kraft medan landets befolkning som helhet ökat med bara 8 procent. Men trots att befolkningen ökar så snabbt får Åland ändå samma 0,45 i klumpsumma. Det här gör att Ålands offentliga ekonomi får ett underskott trots att sysselsättningen är mycket god. För desto fler arbetsplatser som skapas — vilket är bra för staten och hela Finland — desto mindre blir de offentliga inkomsterna per capita till Åland. Åland är nu ett samhälle med knappt 30 000 invånare, strikt ekonomiskt skulle det vara bättre om Åland bara hade 10 000 invånare med dagens

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

ekonomiska system. För med dagens system skulle då Åland fortsättningsvis få 0,45 procent i klumpsumma.

Men vi vill inte bli mindre, vi vill växa, vi vill ha tillväxt, vi vill skapa nya företag och vi vill vara med och utveckla ekonomin i landet. Men för att kunna göra det måste också den offentliga ekonomin utvecklas i takt med den privata ekonomin, precis som på alla andra platser i landet. Så är det inte i dag. Åland har därför länge arbetat för att klumpsumman ska justeras för att motsvara dagens verklighet. Det är inte bara befolkningen som har växt. Bologiseringen av vissa av statens verksamheter och EU-medlemskapets ökade byråkrati har också påverkat summan rejält negativt.

Arvoisa herra puhemies! Nykyinen taloudellinen järjestelmä valtion ja itsehallinnon välillä perustuu siihen, että kaikki Ahvenanmaalla maksavat valtionverot valtiolle, aivan kuten kaikki muutkin. Ahvenanmaa saa näistä veroista sitten takaisin 0,45 prosenttia valtion kaikista verotuloista. Ongelman ydin on se, että tasoitusprosenttia ei ole tarkistettu sen jälkeen, kun kyseinen järjestelmä tuli voimaan yli 20 vuotta sitten.

Ahvenanmaa on hyvä veronmaksaja. Siellä työllisyys on hyvä ja työttömyys alle 4 prosenttia. Viimeisimmät saatavissa olevat veroluvut osoittavat, että Ahvenanmaa maksaa yli 0,71 prosenttia valtion välittämistä veroista mutta saa takaisin vain 0,45 prosenttia. Järjestelmän voimaantulon jälkeen Ahvenanmaan väestömäärä on kasvanut 16 prosentilla, kun taas koko maan väestö on kasvanut 8 prosentilla. On erittäin ilahduttavaa, että koko maan talouden kasvun seurauksena myös könttäsunnan osuus kasvaa talousarvioesityksessä. Könttäsunnan taso ei kuitenkaan riitä kattamaan muun muassa nopeasta väestönkasvusta aiheutuneita kustannuksia, sillä järjestelmän rakenteesta johtuen Ahvenanmaa saa saman könttäsunnan riippumatta maakunnan maksujen suuruudesta tai siitä, onko asukkaita 10 000 vai 100 000. Siksi Ahvenanmaalla on jo pitkään tehty töitä sen eteen, että könttäsunnan säädettäisiin vastaamaan nykyistä todellisuutta. Itsehallinto ei kuitenkaan ole suhdannekysymys. Tässä on kyse siitä, että itsehallintojärjestelmän on toimittava myös käytännössä.

18.42 **Jari Ronkainen ps:** Arvoisa herra puhemies! Maailmantalous on kasvanut jo useamman vuoden ajan, ja Suomikin on saanut vetoapua noususuhdanteesta. Hallituksen toimenpiteet ovat osaltaan tukeneet ja mahdollistaneet talouskasvua, mutta työtä on vielä jäljellä.

Hallituksen talousarvioesitys ensi vuodelle on laadittu 3 miljardia euroa alijäämäiseksi. Talouden voimavarojen suuntaaminen on osittain melko käsittämätöntä. Vaikeinta on niellä edelleen suuria turvapaikanhakijoista johtuvia kustannuksia. Vaikka hakijamäärät ovat laskeneet vuoden 2015 turvapaikanhakijakriisin jälkeen, eivät vastaanoton yksikkökustannukset ole kuitenkaan laskeneet samassa suhteessa. Laittomasti maassa olevien ihmisten sosiaalipalveluihin esitetään rahoitusta ja lisäksi kehitysyhteistyömäärärahoja kasvateetaan, käytännössä ottamalla velkaa. Perussuomalaisten ollessa hallituksessa ei näin toimitu, vaan kehitysyhteistyön määrärahojakin leikattiin. Nyt näyttää tämänkaltaisen jarru poistuneen hallituksesta. Meidän perussuomalaisten arvona ja mottona on ja tulee olemaan: ensin suomalainen työ ja yrittäminen, ja jos rahaa ja aikaa jää, sitten maailmanparantaminen.

Arvoisa puhemies! Sisäministeriön hallinnonalalla tehdyt painotukset sisäiseen turvallisuuteen ovat oikeansuuntaisia, mutta rahoituksen kohdentaminen ihmetyttää. Viime ke-

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

vään kehyspäättöksen mukaisesti poliisille kohdennetaan ensi vuodelle yhteensä 34,5 miljoonan euron määräraha poliisin resurssien turvaamiseksi sekä erityisesti vihapuheen ja ääriliikkeiden torjunnan vahvistamiseksi. Elokuun budjettiriihessä hallitus päätti esittää ensi vuodelle yhteensä 12 miljoonan euron lisämäärärahaa poliisille ja suojelupoliisille terrorismin ja kyberuhkien torjuntaan sekä radikalisoitumisen ennaltaehkäisyyn. Siis vihapuheen ja ääriliikkeiden kitkemiseen lähes 35 miljoonaa ja terrorismin torjuntaan 12 miljoonaa. Molemmat ovat toki tärkeitä asioita, mutta ovatko nämä luvut oikeinpäin? Onhan selvää, että terrorismi pahimmillaan aiheuttaa kuolonuhreja toisin kuin netissä tapahtuva vihapuhe, josta koituu lähinnä turhia oikeudenkäyntejä. Pakko kysyä arvon hallitukselta: onko sisäisen turvallisuuden määrärahojen kohdentaminen teidän mielestänne täysin onnistunut?

Arvoisa puhemies! Vajaa kaksi tuntia sitten kuulumme, kun pääministeri viimein myönsi, että tämänhetkinen maahanmuutto on täysin hallitsematon — siis täysin hallitsematon. Sinänsä on mielenkiintoinen esitys tämä pääministerin esittämä malli näistä kiintiöpakolaisista. Tämä on nyt minun henkilökohtainen mielipiteeni, mutta uskoisin, että perussuomalaiset voisivat jopa hyväksyä kiintiöpakolaisten määrän noston vaikka esimerkiksi 2 000:een, jos maamme rajojen yli ei marssisi enää hallitsemattomasti väkeä mistään ilmansuunnasta. Näillä pakolaisleireillähän ovat ne aidosti avun tarpeessa olevat naiset ja lapset, mikseivät miehetkin. Heitä perussuomalaisetkin haluavat auttaa, mikäli resurssit voitaisiin kohdentaa yksinomaan näihin henkilöihin. Tämä ei vain ole yksin Suomen päättävällä, vaan tämä on EU:n yhteinen asia, ja rohkenenpa epäillä, että tällaiseen yhteiseen sopimukseen ei niissä pöydissä tulla pääsemään.

Täällä aikaisemmin salissa perättiin perussuomalaisten linjaa vapaaehtoisesti palaavien turvapaikanhakijoitten palautusrahasta, ja huomautan sen verran, että palautusrahaahan maksetaan jo nyt mutta tämä hallitus on antamassa vapaaehtoisesti palaaville palkankorotuksen.

18.47 Antti Rantakangas kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edellisessä puheenvuorossa oli sillä tavalla tärkeä linjaus, että perussuomalaiset ovat kannattamassa pääministerin linjausta, että voitaisiin lisätä kiintiöpakolaisten määrää. Se on sillä tavalla hyvä asia, koska kaikki me tiedämme, että kiintiöpakolaiset valitaan hyvän harkinnan perusteella, ja siinä mielessä voi sanoa, että humanitääriperuste on paljon paljon suurempi kuin näissä muissa maahanmuuttajatilanteissa. Toivottavasti perussuomalaiset tukevat pääministeri Sipilän linjaa myöskin jatkossa, jotta saataisiin aikaan päätöksiä, jotka ovat inhimillisesti oikeita ja myöskin suomalaisten kansalaisten kannalta kannatettavia ratkaisuja. — Kiitoksia.

18.48 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Rantakangas, kyllä ymmärsin itsekkin niin, että edustaja Ronkainen nimenomaan tarkoitti sitä, että turvapaikanhakijoitten määrää voidaan kasvattaa, mikäli sitten vastaavasti hallitus tekee sellaista politiikkaa, että tänne ei vain kävellä hallitsemattomasti rajan yli. [Timo Heinonen: Eikö niitä ole tullut sen jälkeen kun te lähditte hallituksesta?] — Niitä ikävä kyllä tulee edelleenkin noin sata viikossa, eli se niitten tulo ei ole edelleenkaan päättynyt. — Tässä täytyy tehdä selkeä suunnanmuutos, jotta saadaan joku järki ja tasapaino tähän pakolaispolitiikkaan ja turvapaikkapolitiikkaan.

On totta, että mikäli me otamme turvapaikanhakijat suoraan niistä leireistä, minne he ovat menneet, niin heidän taustansa on paremmin katsottu ja siellä silloin saadaan varmasti

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

todennettua se todellisen avun tarve paremmin kuin siten, että kaikki marssivat vain rajan yli ja sanovat "asylum" ja me avaamme meidän budjettimme selkosen selälleen ja rupeamme heitä täällä auttamaan. Tämä tie ei ole hyvä tie.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Vielä vastauspuheenvuoro, edustaja Hautala.

18.49 Lasse Hautala kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Turvapaikkakeskus-
telussa unohdetaan oikeastaan se tämänhetkinen tilanne. Ongelmana on tällä hetkellä se, että kielteisen turvapaikkapäätöksen saajat hakevat uudelleen, uudella hakemuksella paikkaa. Tällä hetkellä meille tänä vuonna on jätetty 3 600 niin sanottua uutta hakemusta, mutta varsinaisia uusia turvapaikanhakijoita on vain tuhannen. Elikkä noin 1 600 on sellaisia, jotka ovat tehneet jo aikaisemman hylätyn päätöksen lisäksi uuden hakemuksen, ja sitten noin 2 000 hakemusta ovat sellaisia, jotka ovat tulleet niin sanotusti siirtona. Elikkä se, minhin meidän pitäisi pystyä, on se, että saataisiin estettyä se niin, että jos joku on saanut kielteisen päätöksen, hän ei voisi muulla perusteella enää uutta hakemusta tehdä.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Sitten palataan puhujalistaan.

18.50 Mikaela Nylander r: Värderade talman! Budgetpropositionen för nästa år innehåller få överraskningar. Vissa detaljer gör mig besviken medan andra detaljer glädjer mig. Budgetförslaget är tämligen visionslöst och därmed lyser åtgärderna med sin frånvaro. Det stora problemet och den stora bristen i propositionen är bristen på åtgärdsföretag som skulle föra Finland framåt beslutsamt och visionärt. För det står helt klart, utan reformer klarar sig Finland inte.

Jag vill gärna nämna några exempel på större reformer Finland behöver. Arbetsmarknaden fungerar inte så flexibelt som den borde, till exempel möts inte efterfrågan och utbud. Vi kunde med fördel titta på vilka delar av den danska modellen som passar in i våra förhållanden. Socialskyddet förhindrar via sin stela struktur att ta emot arbete. Vi behöver ett mer flexibelt socialskydd som beaktar det faktum att arbetsmarknaden förändrats radikalt och andelen som till exempel sysselsätter sig själva, eller som jobbar inom så kallade snutarbetsförhållanden har ökat.

År 2010 skedde också en dramatisk förändring på arbetsmarknaden då färre kom in på arbetsmarknaden än de som lämnade arbetsmarknaden. En åldrande befolkning med ökande servicebehov och för få på arbetsmarknaden kräver resoluta åtgärder för att vi ska kunna upprätthålla vår nordiska välfärdsmodell. Var dröjer dessa nödvändiga åtgärder?

Arvoisa puhemies! Työmarkkinoiden lisäksi pitäisi nyt uskaltaa uudistaa perhevapaita niin, että samalla tuetaan tasa-arvoa, joustoa perheiden arjessa ja lasten oikeutta molempiin vanhempiinsa. Samalla tulisi uudistaa varhaiskasvatusta niin, että kaikki kolme vuotta täyttäneet lapset pääsisivät maksuttoman varhaiskasvatuksen piiriin neljä tuntia päivässä. Tämä kokonaisvaltainen uudistus kannustaisi omalta osaltaan niin sanotusti hankkimaan lapsia — lapsia, joita Suomi kipeästi tarvitsee. Kun nuori ihminen pohtii perheen perustamista, yhteiskunnallisilla päätöksillä on suuret vaikutukset pohdintaan. Asenteet ja elämäntyyli vaikuttavat tietysti myös omalta osaltaan.

Olisimme myös odottaneet, että hallituksen hälytyskellot soivat ja soivat kovaa, kun hallitus lukee tilastoja siitä, miten moni nuori jää sairauseläkkeelle, ja olisimme tietysti toivo-

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

neet, että hallitus olisi ryhtynyt hyvin päättäväisiin, monipuolisiin toimenpiteisiin. Miksi näin ei ole tapahtunut? Suomalaisten henkinen pahoinvointi on paitsi henkilökohtainen tragedia myös kansantaloudellinen ongelma. Jos hallituksen inhimillisyyttä ei riitä tähän, niin ainakin talousosaaminen tulisi patistaa toimenpiteisiin.

Värderade talman! Vår skola har länge erbjudit jämlika förutsättningar för alla barn. Nu ser vi allvarliga, rent av ödesdigra hotbilder på att detta håller på att förändras i och med att barnens socioekonomiska ställning får en allt större effekt på inlärningsresultaten.

Bästa regering! Det här är en av de största samhällsfrågorna just nu. Ifall inte regeringen via konkreta handlingar bryter denna avskyvärda spiral hotas hela vårt jämlika kunskapsbaserade välfärdssamhälle. Det småbarnspedagogiken och den grundläggande utbildningen lämnar ogjort betalar de barn som är mest utsatta ett ohyggligt pris för. Det går inte länge att tala om Finland som föregångarland om regeringen inte tar itu med alla de problem och utmaningar som finns på olika nivåer inom vårt utbildningssystem. Utmaningarna är alltså stora, genomgripande och har långtgående effekter medan åtgärderna är små eller obefintliga.

Tämä yhtälö, hyvä hallitus, jossa haasteet ovat valtavia ja hallituksen toimenpiteet ole-mattomia tai hyvin pieniä, on todellinen uhka tasavertaiselle, koulutuksesta menestyvälle hyvinvointivaltiolle nimeltä Suomi.

18.55 Veera Ruoho kok: Arvoisa puhemies! Hallituksen talousarvioesitykseen voimme olla tyytyväisiä. Hallitus panostaa kärkihankkeisiin. On kuitenkin hyvä tietää, että määrärahatasoa nostavat muun muassa nousevat eläkemenot, mitä epätasapainoinen huoltosuhteemme ei helpota. Toisaalta sopeutustoimet, alenevat maahanmuuttomenot ja niin ikään alenevat työttömyysturvamenot alentavat määrärahatasoa. Budjetin alijäämä on 2,5 miljardia vähemmän kuin viime vuonna eli noin 3 miljardia. Valtionvelan korkomenoiksi arvioidaan noin 1,2 miljardia euroa. Se on noin 100 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 2017 varsinaisessa talousarviossa.

Arvoisa puhemies! Eriarvoistumiskehitys on tänään noussut esiin useissa puheenvuoroissa. Työllisyysasteen nosto onkin tarpeen eriarvoistumiskehityksen estämiseksi kuin myös tuossa aiemmin mainitsemani epätasapainoisen huoltosuhtemme takia. Voi olla hankalaa sanoa, kuka on oikeasti rikas tässä maassa, jossa progressiivinen verotus on kova, ja hiljattain uutisoitiin jopa hyvätuloisista, joiden oma taloudenkäyttö on ollut holtiton-ta, ja he ovat ajautuneet tällaisiin velkakierteisiin. Veljenpoikani, 19-vuotias, oli kuitenkin iloinen kuin lottovoittaja saatuaan ensimmäisen palkallisen työpaikkansa — töitähän hän on tehnyt koko ikänsä — metsätyökoneenkuljettajana. Tämä ei olisi onnistunut ilman laadukasta ammatillista koulutusta, jota tämä hallitus on reformoimassa entistä laajemman joukon elämänpolun turvaamiseksi.

Arvoisa puhemies! Hallituksen toimenpiteet ennaltaehkäistä syrjäytymistä tukevat myös sisäistä turvallisuutta, jonka resursseista huolehtiminen on koko ensi vuoden talousarvion keskiössä. Poliisin, suojelupoliisin ja Rajavartiolaitoksen operatiiviseen toimintaan panostetaan. Poliisin suorituskykyä ja vastetta terroritekojen sekä vaativien erityistilanteiden hoitamiseen on kehitetty jo vuosien ajan. Terrorismin torjunnan strategiaa tullaan myös päivittämään. Hallitus jatkaa laittoman maahantulon vastaisen toimintaohjelman to-teuttamista.

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

Arvoisa puhemies! Opposition puolelta oltiin huolissaan laittomasti maassa olevista, ja he jopa pistivät vanhukset ja heidän perusoikeutensa vastakkain näiden laittomasti maassa oleskelevien ihmisten välttämättömien kustannusten kanssa. Heille kuitenkin tiedoksi, että palauttamispolitiikkaa tehostetaan entisestään EU-yhteistyön tukemana ja pyrkimällä uusiin palautusta koskeviin yhteistyöpöytäkirjoihin ja EU:n takaisinottosopimuksiin sekä nopeuttamalla rikoksiin syyllistyneiden maasta poistamista. Lisäksi siviilikriisihallinnan kottimaan valmiuksien määrärahaa korotetaan 300 000 eurolla reilusta 1,4 miljoonasta reiluun 1,7 miljoonaan euroon. Maahanmuuttoviraston lupa-asioiden sujuvuus, resurssien riittävyys ja asiakaspalvelun ja alueellisen toimipisteverkoston toimivuus tullaan turvaamaan.

Arvoisa puhemies! Täällä nousivat esiin nämä turvapaikanhakijoiden uusintahakemukset, ja niistä oltiin kovasti huolissaan. Itse olen tehnyt aikoinaan turvapaikkatutkintaa, ja jo silloin näitten uusintahakemusten kohdalla oli käytössä nopeutettu käsittely, erityisesti näissä, missä ei ollut uusia perusteita. Nythän näitä uusia perusteita on muun muassa se, että vaihtuu uskonto tai solmitaan avioliitto, mutta kaiken kaikkiaan minä en näkisi tätä niin suurena ongelmana sen takia, että on olemassa jo prosessit, joilla voidaan monta kertaa uusintahakemukset, joissa ei ole tullut merkittäviä uusia perusteita, käsitellä nopeasti. Se ei ole ehkä niin suuri ongelma. Mutta joka tapauksessa Maahanmuuttovirasto, poliisi ja hallitus ovat tähänkin asiaan reagoineet.

19.00 Mika Niikko ps: Arvoisa puhemies! Tässä lyhyessä viidessä minuutissa haluan nostaa yhden näkökulman esille tästä valtion talousarvioesityksestä, sivulta 9. Täällä puhutaan työllisyydestä. Erityisesti puhun nuorten työllisyys- ja muista tarpeista.

Hallituksella on erittäin hyvä ote siihen, että työllisyys ja työttömyys otetaan vakavasti. Esimerkiksi sivulla 9 puhutaan niin, että työttömyysturvan käyttö yritystoiminnan aloittamiseen sekä lyhytkestoiseen opiskeluun mahdollistetaan ja tätä varten työttömyysturvamäärärahoihin kohdennetaan yhteensä 13,5 miljoonan euron lisämääräraha. Ovat erittäin hyviä tällaiset toimet, joilla byrokratiaa puretaan niin, että työttömyysturvan aikana voidaan kokeilla yrittäjyyttä sekä lyhytkestoista opiskelua, joka antaa eväitä päästä työmarkkinoille. Tämänkaltaisia toimenpiteitä me tarvitsemme lisää.

Vastaavasti tässä kirjassa puhutaan siten, että nuorisotyöttömyyden helpottamiseksi ja osaamistarpeisiin vastaamiseksi ammatillisen koulutuksen tarjontaa lisätään tuhannella opiskelijavuodella, ja siihen ehdotetaan 9,4 miljoonan euron lisämäärärahaa. Kun me kuitenkin tiedämme, kuinka paljon opiskelupaikkoja varsinkin pääkaupunkiseudulla tarvittaisiin lisää, niin määrän lisääminen tällä tuhannella opiskelijavuodella ei yksistään riitä. Se ei riitä, mikäli me pystymme saamaan kiinni esimerkiksi ne nuoret, joita on noin 45 000, jotka ovat ulkopuolella koulutuksen ja työelämän tai jotka eivät ole varusmiespalveluksessa. Jos me pystymme heitä ohjaamaan tähän koulutusputkeen, niin nämä paikathan eivät tule riittämään.

Tällä hetkellä me myös monia nuoria niin sanotusti siivoamme työpajoihin ja toisenlaisiin kurssitusvaihtoehtoihin, ja tässäkin talousarvioesityksessä esimerkiksi ohjaamotoiminnan vakinaistamiseen ehdotetaan 8 miljoonan euron määrärahaa. Minulla ei ole mitään ohjaamotoimintaa vastaan, mutta pelkästään tällaiset toimenpiteet, joissa ikään kuin kohdataan henkilö ja annetaan jonkunnäköinen suuntaviitta, mihin mennä, eivät riitä nimenomaan niille nuorille, joille on kasaantunut paljon sosiaalisia ja henkisiä ongelmia. Mehän tiedämme, että NEET-nuorilla on prosentuaalisesti hyvin paljon enemmän esimerkiksi

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

psykologisia ja psykiatrisia ongelmia ja sen lisäksi heillä on rikostuomioita ja monia muita haasteita elämässä, ja sen tähden heille tulisi luoda ja tarjota pysyviä, vakinaisia polkuja, jotka voisivat tarjota heille yksilöllisen, räätälöidyn polun takaisin elämään.

Arvoisa puhemies! Toivoisin, että hallituksesta löytyisi henkilöitä, jotka rupeaisivat ajamaan niin sanottua korjaamomallia, jossa ohjaamoiden lisäksi nuoria ohjattaisiin sellaisiin palveluihin, joissa he saisivat riittävää tukea. Esimerkiksi hallituksen hyvä ammattikoulu-reformi mahdollistaa ensi vuoden alusta sen, että niille opiskelijoille, jotka tippuvat ammattikoulusta pois — joita on yli 15 prosenttia ja alueesta riippuen jopa 25 prosenttia — olisi olemassa vaihtoehtoinen oppinollistamisen polku.

Minun oman kokemukseni ja monien saamieni tietojen mukaan erityisesti kolmas sektori, lukuisat järjestöt, kuten Valo-valmennusmallilla toimivat toimijat, pystyvät tuottamaan kokonaisvaltaisia opintokokonaisuuksia pätkiin pilkottuina. Yhdessä esimerkiksi asumisen tuen ja tukihenkilötoiminnan ja vapaa-ajan toiminnan kanssa ne tuottavat sellaisia tuloksia, että niitä pitäisi mielestäni tukea. Tämä syrjäytyneiden nuorten ja syrjäytymisen riskissä olevien nuorten tukeminen ja kiinniottaminen jää liian ohkaiseksi, jos me luotamme vain nykyisiin, olemassa oleviin järjestelmiin. Kunnat ja valtio eivät yksin pysty vastaamaan 24/7-tarpeisiin, kun nuoret tarvitsevat kokonaisvaltaisempaa tukea kuin heille tällä hetkellä tarjotaan.

Arvoisa puhemies! Kun aika päättyy tällä erää, niin haluan kiittää siitä, että hallituksella on kuitenkin hyviä toimia nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi, ja toivon, että niitä tehdään lisää.

19.05 Lasse Hautala kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämän ensi vuoden talousarvion pohjana on pääministeri Juha Sipilän hallituksen hallitusohjelma. Me jo tämän vaalikauden aikana olemme saaneet huomata, kuinka määrätietoinen ohjelma hallitusohjelma on ollut, ja kun katsotaan esimerkiksi tämän vuoden talousarviota, sillä on keskeisesti vaikuttettu siihen, että maassamme työllisyys on parantunut, eli viimeisimpien tilastojen mukaan noin 50 000 työpaikkaa on enempi kuin vuosi sitten, joista noin 20 000 on pitkäaikaistyöttömien töihin pääsyä. Eli hyvin tavoitteellisella ohjelmalla ollaan menossa ensi vuoteen. Talous kasvaa euroaluetta nopeammin, ja ennusteet on lähes 3 prosentin kasvusta kuluvalle vuodelle ja yli 2 prosentin kasvusta myös ensi vuodelle. Ensi vuonna meidän velkaantumismme taittuu. Siitä huolimatta otamme velkaa vielä noin 3 miljardia euroa, mutta tämä velan taittuminen on erittäin tärkeä tulevien sukupolvien kannalta.

Talousarvioille annetaan aina jokin nimi, ja tätä ensi vuoden talousarviota on kutsuttu työllisyyden, välittämisen, osaamisen ja turvallisuuden talousarvioksi.

Ensinnäkin työllisyyden osalta me olemme nähneet, että nuorisotyöttömyys on vähentynyt, ja niin tulee olemaan myös ensi vuonna. Ammatilliseen koulutukseen tulee noin tuhat uutta koulutuspaikkaa, ja myös muutoin osaavan työvoiman saantia turvataan. Näin ollen hallitus ja eduskunta kulkevat kohti 72 prosentin työllisyysastetta. Tärkeää työllisyyden osalta on myös se, että työn verotus ei kiristy. Ansiotuloverotuksen kevennystä kaikille tulonsaajille annetaan noin 270 miljoonaa euroa, joka katetaan alkoholiveron, lämmityspolttoöljyn ja tupakan veron korotuksilla.

Välittämisen talousarviota voidaan hyvinkin perustella sillä, että äitiysavustusta korotetaan, äitiys-, isyys- ja vanhempainrahoja korotetaan, takuueläkettä nostetaan, varhaiskasvatusmaksu poistetaan noin 6 700 perheeltä ja sisaralennus, 50 prosenttia, toteutetaan. Myöskin Yle-veron poisto pienimmiltä tulonsaajilta on merkittävä. Myös perhevapaaui-

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

distus käynnistetään, ja siinä on äärimmäisen tärkeää, että huomioidaan se, että valinnanvapaus on edelleen perheillä. Opiskelevia lapsiperheitä tuetaan muun muassa huoltajakorotuksen kautta.

Osaamisen talousarvioksi tätä voidaan kutsua siksi, että peruskoulun tasa-arvon osuutta vahvistetaan noin 25 miljoonalla eurolla, opettajien perus- ja täydennyskoulutusta kehitetään ja muutokoulutusta käytetään hyväksi.

Elinkeinoelämän uudistamista on Business Finland elikkä Tekesin ja Finpron yhdistäminen niin, että asiakkaita palvellaan yhden luukun periaatteella. Lisäksi erilaisia voimavaroja lisätään niin innovaatioihin kuin lainavalmiuksien lisäämiseen.

Turvallisuuden talousarvioksi tätä voidaan kutsua erityisesti siksi, että niin poliisin, suojelupoliisin kuin Rajavartiostonkin voimavaroja lisätään. Tämä lähes 50 miljoonan euron satsaus on tarpeellinen tässä turvallisuustilanteessa. Tärkeää on se, että me pystymme pitämään poliisien määrän siellä yli 7 200:ssä. Poliisihallinnon osalta on kuitenkin olennaisen tärkeää se, että poliisilaitoksissa niin sanottu keskittäminen loppuu ja poliisilaitoksien sisällä olisi mahdollisimman paljon näitä poliisiasemia.

Arvoisa herra puhemies! Tämä hallituksen talousarvioesitys sopii hyvin sata vuotta juhlivalle Suomelle, hyvinvointivaltiolle, joka satsaa niin työllisyyteen, välittämiseen, osaamiseen kuin myöskin turvallisuuteen.

19.10 Katja Taimela sd: Arvoisa herra puhemies! Hyvät kollegat! Ensi vuoden budjettia kasataan aiemmasta poiketen hienoisen kasvun ja maltillisten kasvuodotusten vallitessa. Painopiste on siirtymässä leikkauksista kasvun tukemiseen ja sen hedelmien jakamiseen, joskin osittain leikkauspolitiikka vielä edelleen jatkuu. Samalla myös valtion velkaantumisen jatkuu edelleen.

Budjettiesityksen keskeisinä valuvikoina ovat työllisyyttä tukevien päätösten puuttuminen ja kasvun hedelmien epätasainen jakautuminen. [Olavi Ala-Nissilä: Miten niin?] Kun pakon edessä on tehty kipeitä leikkauspäätöksiä talouden tervehdyttämiseksi, ne ovat kohdistuneet heikompiosaisiin. Hyväosaisten osallistuminen on ollut lähinnä vapaaehtoisuuden varassa, ja sehän on nähty, miten sen kanssa on todellisuudessa käynyt. Orastavan kasvun oloissa sama kansan kahtia jakaminen valitettavasti jatkuu. Nyt kun kipeimpiä leikkauksia olisi mahdollista tarkastella uudelleen, näin ei olla tekemässä, vaan luvassa on edelleen heikennyksiä entisten lisäksi. Tämä on väärä linja. Sosiaaliturvaan ja koulutukseen budjettiriihessä tehdyt lisäykset ovat murto-osa samoihin kohteisiin tehdyistä leikkauksista, ja näistä kävimme tänään täällä hyvää debattia, vaikkakin huonosta aiheesta.

Meillä on asiantuntijoiden tutkimustietoa siitä, että matalat tuloerot ja asialliset turverkot ovat tärkeä pohja talouden kasvuille. Meidän kannattaa ja pitää pitää kaikki mukana. Samoin tärkeitä ovat panostukset koulutukseen ja tutkimukseen, ja niiden osalta hallitus ei vielä tällä budjetilla ole nousemassa itse kaivamastaan kuopasta.

Huolimatta tervetulleesta 15 euron korotuksesta takuueläkkeeseen eläkeläisten taloudellinen asema huolestuttaa, ja me kaikki saamme tästä varmasti eri tilaisuuksissa palautetta, kun kierrämme kenttää. Indeksien jäädytys leikkaa reaalista ostovoimaa ja alentaa sosiaaliturvan tason pysyvästi alemmalle kehitysuralle myös tulevinä vuosina ja vuosikymmeninä. Tämä tarkoittaa suurta ja pysyvää heikennystä eläkkeensaajille, myönnätte sen täällä salissa tai ette.

Arvoisa herra puhemies! Hallitus on kiitettävällä tavalla herännyt panostamaan sisäiseen turvallisuuteen, jonka resurssit on nyt nostettu kohtalaiselle tasolle. Täytyy kuitenkin

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

huomata, että tämä on seurausten hoitamista. On selvää, että seuraukset on aina pakko hoitaa, mutta paljon tärkeämpää olisi puuttua syihin, ja niihin syihin on tartuttava huomattavasti kovemmalla kädellä parlamentaarisen työn kautta. Eriarvoistava politiikka takaa sisäisen turvallisuuden resurssitarpeen tuleville vuosille. Tämän päivän laiminlyöntien laskut lankeavat maksuun myöhemmin, sen me tiedämme.

Tässä on Sipilän hallituksen politiikan koko kuva. Ei edelleenkään riittäviä panostuksia kasvuun ja työllisyyteen. [Mikko Savola: Talous kasvaa!] Tuloeroja kasvattavaa ja kansaa kahtia jakavaa politiikkaa riippumatta siitä, ollaanko taloudellisesti ahtaalla vai pienessä kasvussa. [Timo Heinonen: Aika hyvässä kasvussa!] Uudistuksia ei saada eteenpäin, ja tällä vaalikaudella on peruttu jo useita päätöksiä. Tuntuu siis osittain siltä, että hallituksen eväät on syöty.

Arvoisa puhemies! Pitää muistaa, että ensi vuoden budjetti ei muuta talouspolitiikan kokonaiskuvaa. Menopuolelle tehdään hallituskaudella 4 miljardin leikkaukset ja samalla verotusta kevennetään päätöspäätösten noina puolentoista miljardin euron verran. Sopeutus jää näin ollen kokonaisuutena vähäisemmäksi kuin edellisellä hallituskaudella.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: No niin, näytti herättävän vähän debatin tarvetta. Otetaan lyhyt vastauspuheenvuorokierros. Sen aloittaa edustaja Hoskonen.

19.14 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Taimelan puheessa oli kyllä hyviäkin aineksia, mutta varmaan edustaja Taimelalta on jäänyt huomaamatta se, kuten demariryhmältä yleensä, että kasvu on aikaisempaan verrattuna todella ravakkaa, jos lähdemme siitä tilanteesta, jossa syntyi 100 000 työtöntä lisää ja valtionvelka kasvoi aivan kohinalla. Nyt olemme saamassa tätä järjetöntä tilannetta haltuun. Pitää nähdä se, mistä on lähdetty liikkeelle, eikä se, missä ollaan. Tämä suunta jatkuu ja jatkukoon.

Mitä tulee näihin edustaja Taimelan mainintoihin, että hallitus on perunut joitakin hankkeita, niin hallitusohjelma on strateginen, niin kuin te tiedätte. Näköjään olette sen lukee. Hallituksen tekemiä esityksiä on totta kai viilattu ja niitä viilataan edelleen. Kuten pääministeri Sipilä on joskus sanonut jossakin yhteydessä hallituksen politiikkaa käsitellessä, että jos oppositiolta löytyy hyviä esityksiä, niin tehkää niitä. Mutta eipä niitä ole kuulunut. Olemme kuulleet rajua kritiikkiä siitä, miten keinoa meno on, mutta jos vertaa edellisiin hallituksiin, niin rohkenen olla eri mieltä.

19.15 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Harvoin kuulee niin ristiriitaista puheenvuoroa kuin edustaja Taimelan puheenvuoro oli siltä osin, että te kritisoitte sitä, että joitain päätöksiä on peruttu, ja nyt te omassa puheenvuorossanne silti käskette perumaan päätöksiä, niitä päätöksiä, joilla kuitenkin on Suomen talous saatu nyt nousuun. Kun verrataan viime kauteen, tuli 100 000 työtöntä enemmän ja talous syöksyi alaspäin, ja nyt ollaan saatu korjausliike aikaan: tämän vuoden talous plus 2,9 prosenttia, ensi vuoden ennusteet yli 2 prosenttia ja 50 000 uutta työpaikkaa. Eli nämä toimenpiteet ovat purreet. Ne toimenpiteet, joita ollaan tehty talouden suhteen, ovat purreet. Ollaan saatu lisää ihmisiä töihin ja sitä kautta hyvinvointia tähän yhteiskuntaan. Me emme voi vielä tehdä suuria satsauksia, sillä me vielä ensi vuonnakin otamme enemmän velkaa kuin me tienamme. Tämä kehitys meidän pitää pystyä kääntämään, jotta voimme taas hyvinvoinnin kakkua jakaa.

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

19.16 **Mirja Vehkaperä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Savolan puheenvuoron jälkeen on hyvä jatkaa siitä, että kun talouden käänne on tapahtunut, meillä on taloudessa enemmän liikkumavaraa, niin voimme tehdä lisää sosiaalisia, oikeudenmukaisia päätöksiä. Tiedämme, että tämä budjetti ei pelasta ihan kaikkea ja kaikkia, ja sen takia sitä sosiaalista oikeudenmukaisuutta tehdään esimerkiksi perheiden ja lasten tukemisessa. Meillä on monia etuisuuksia, joita pystytään nyt parantamaan, kuten minimiäitiys-, isyys- ja vanhempainrahoja. Opiskelevat perheelliset ovat odottaneet pitkään huoltajakorotusta, ja se tehdään nyt. Varhaiskasvatuksessa on monia hyviä asioita, kuten että nollamaksuluokkaan tulevien perheiden määrä kasvaa tuhansilla perheillä. Tiedetään, että nämä satsaukset ovat ehkä opposition mielestä pieniä, mutta olemme sillä tiellä, että niitä voidaan tehdä lisää.

19.17 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä on ero, kun maassa on ollut sosiaalidemokraattien valtiovarainministeri ja kun nyt on kokoomuslainen valtiovarainministeri. Se isoin ero löytyy tästä virityksestä, joka on tehty nimenomaan verotuskysymyksissä. Nyt kaikki ajatukset, kaikki toimenpiteet on tehty työn näkökulmasta ja etsitty keinoja vahvistaa työtä ja työllisyyttä. Työn verotusta ei ole haluttu kiristää, niin kuin aiemmin on tehty, vaan nyt on haettu buustia kotimarkkinoille nimenomaan sieltä, missä saatiin ensin kasvu toimimaan, ja tällä hetkellä kasvu on jo laaja-alaisempaa. Nyt me pystymme panostamaan ja korjaamaan myös näitä toimenpiteitä, joita edellisenkin hallituksen aikana tehtiin. Peruskoulun tasa-arvoraha on tästä yksi esimerkki. Varhaiskasvatusmaksuja alennetaan, yksinhuoltajakorotus lapsilisiin, opintotukeen perhekorotus, perhevapaaudistus käynnistetään, takuueläkettä korotetaan ja [Puhemies koputtaa] niin pois päin. Nämä ovat niitä arvovalintoja.

19.19 **Olavi Ala-Nissilä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Heinonen totesi, viime vaalikaudella todella verotus kiristyi joka vuosi, [Timo Heinonen: Se oli virhe!] tuli se 100 000 uutta työtöntä ja oltiin menossa jatkuvien leikkausten tielle. Onneksi on tapahtunut käänne, ja se on erittäin tärkeätä. Itse asiassa Varsinais-Suomessa, josta edustaja Taimelakin tulee, käänne on erittäin voimakas. On 30 000 uutta työpaikkaa syntymässä seuraavan viiden vuoden aikana. Koskaan ei ole tällaista tilaisuutta ollut. Vai oletteko huomannut, edustaja Taimela, tämän? Myöskin esimerkiksi Salon kaupungin, mistä tullette, tilannetta voidaan nyt merkittävästi helpottaa.

Tätä tietä meidän täytyy kyllä jatkaa. Kun on tänään kuunnellut keskustelua, niin se on ongelma, että sosiaalidemokraattisella puolueella ei ole muuta konseptia kuin yrittäjien ka-dehtiminen jostain verovähennyksestä. [Katja Taimela: Edustaja Taimela ei ole puhunut siitä!] Aivan naurettavaa, jos sen sanon vähän kauniisti muotoillen. Todellakin me tarvitsemme osallistuvaa talouskasvua, otetaan siihen kaikki mukaan. Pidetään huolta Suomen kilpailukyvyistä. Suomi vientivetoisena maana ei nouse itseään hiuksista vetämällä, vaan meillä pitää olla [Puhemies koputtaa] kilpailukykyä ja tehdä uudistuksia.

19.20 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosiaalidemokraatit ovat vaatineet täällä suunnanmuutosta, ja sehän silloin tarkoittaisi, että nyt kun meillä talous kasvaa ja työttömyys vähenee, te haluaisitte, että talous lähtee taas syöksykierteeseen alaspäin, niin kuin se oli edellisen hallituksen aikana, kun te olitte vallassa. Toivottavasti näin ei käy, vaan on erinomaista, että nyt meidän kaikki tunnusluvut osoittavat hyvään

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

suuntaan eri puolilla Suomea, niin myös siellä Lapissa kuin Varsinais-Suomessa, pääkaupunkiseudulla. [Mikko Savola: Etelä-Pohjanmaalla!] Tätä kehitystä pitää vain voimistaa, että koko Suomi pääsee mukaan tähän kasvuun ja kaikkialla lähtee syntymään niitä työpaikkoja.

Sitten täällä on puhuttu tuloerojen kasvusta ja annettu ymmärtää, että tämän hallituksen aikana tai tällä budjetilla tuloerot lähtevät kasvuun. Tämä ei pidä paikkaansa, kun katsotaan pikkuisen pitemmällä tähtäimellä tätä. Totuuden kanssa ei kannata olla taloudellinen — kannattaa kertoa, mitä on tapahtunut 30 vuoden aikana tuloeroissa Suomessa. Ne räjähtivät kasvuun silloin, kun oli Lipposen ykköshallitus, [Katja Taimelan välihuuto] sosiaali-demokraattien johtama hallitus, jossa olivat vihreät ja vasemmistoliitto. Nyt kun katsotaan [Puhemies koputtaa] käyrää, niin siellä on ihan pientä värinää siihen, ja se johtuu tupakka-verosta. [Timo Heinonen: Sekö pitäisi perua?]

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ja nyt lienee kohtuullista antaa vastauspuheenvuoro edustaja Taimelalle.

19.21 **Katja Taimela sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Odotin, että koska tämä rumba loppuu.

Ensinnäkin edustaja Hoskoselle ja edustaja Olavi Ala-Nissilälle täytyy sanoa, että kyllä me Varsinais-Suomessa ja Salossa olemme huomanneet, että kasvua on näkyvissä, [Keskustan ryhmästä: Erinomaista!] ja me olemme tiedostaneet hyvin sen, että Varsinais-Suomeen on syntymässä tulevien vuosien aikana 30 000 uutta työpaikkaa liittyen autotehtäseen, Uuteenkaupunkiin, ja liittyen meidän telakkateollisuuteen, Turkuun. Mutta siitä me voimme olla eri mieltä, ketkä ottavat kunnian siitä, miten nämä työpaikat ovat syntyneet ja miksi nämä työpaikat ovat syntyneet. Kyllä minä väitän, että suurimman kunnian niistä voi nyt antaa ihan joka ikiselle hallituspuolueelle, tällä hetkellä oppositioapuolueillekin, mutta pääasiassa niille, jotka ovat rakentaneet näillä alueilla ja tehneet tämän tuloksen, näille firmoille.

Sitten täytyy sanoa, mitä tulee hallituksen arvovalintaan, että me emme pääse siitä mihinkään, että [Puhemies koputtaa] tämä tuleva budjetti tulee kasvattamaan tuloeroja. Te tiedätte sen, me kävimme isot keskustelut siitä, miten tämä tulee vaikuttamaan pienituloisten arkeen euromääräisesti ja miten isompituloisten arkeen, tässä debatissa, jota käytiin 5—6 tuntia.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: No niin, ja sitten palaamme puhujalistaan.

19.22 **Niilo Keränen kesk:** Herra puhemies! Kun tämä pääministeri Sipilän hallitus aloitti silloin runsaat kaksi vuotta sitten, isänmaan tilanne oli kovasti menossa alaspäin. Edellinen hallitus oli ottanut lisää velkaa lähes 30 miljardia euroa ja lisännyt Suomen velkataakkaa melkein 100 miljardiin. Työttömyysluvut olivat ennätyslukemissa, vienti ei vetänyt, eikä meille tullut rahaa ulkomailta, jotta olisimme voineet ylläpitää hyvinvointivaltiota. Myöskin kansalaiset olivat lamassa, eivätkä ihmisten näköalat olleet kovin kummoiset. Minusta tuo hallituksen tehtävä vaikutti ihan mahdottomalta. Edelleen velanotto jatkui 5 miljardin vuosivauhtia. Julkinen talous suhteessa kansantuotteeseen oli OECD:n huippua. Investoinnit olivat lamassa. Yli vuosikymmenen kaavailtu ja suunniteltu sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus oli juuri kaatunut. Kun hallitus sitten ryhtyi korjaamaan tilannetta,

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

tavoitteeksi otettiin työllisyyden kasvu, elinkeinotoiminnan vireyttäminen, velanoton lopettaminen sekä julkisen sektorin supistaminen säästöin ja rakenteellisin uudistuksin.

Herra puhemies! Kun itse olen elämäntyöni tehnyt pääasiassa perusterveydenhuollossa, monenlaiset ihmisten pulmat ovat tulleet tutuiksi. Tiedän, että tässä maassa todellakin on monia vähäosaisia, joille esimerkiksi viidenkymppin lääkeomavastuu tai sairastamismatkojen omavastuu on iso raha. Tätä omaa taustaani vasten monet sosiaaliturvaan kohdistuneet supistukset ja myöskin muiden julkistalouteen kohdistuneet säästöt ovat tuntuneet varsin karvailta. Ja siksi onkin pitänyt kysyä: onko tämä ollut vaivan väärti? 49 000 ihmistä ja heidän perheensä vastaavat, että on ollut — hallituksen toimien ja toki myös kansainvälisen kasvun ansiosta näin monta ihmistä enemmän on töissä kuin vuosi sitten. Talous isänmaassa on lähtenyt kasvuun. Tämän vuoden bkt-kasvu on 3 prosentin luokkaa, ja juuri ihan äsken tulleen Palkansaajien tutkimuslaitoksen mukaan kasvu voi olla yli 3,5 prosenttia tänä vuonna. Suomessa on investoitu. On syntynyt uusia työpaikkoja, jopa niin, että alueittain on pitänyt ryhtyä ihan erityistoimiin työvoiman saamiseksi. Yritystoimintaa helpotetaan, turhia normeja puretaan, julkisen vallan rakenteita on jo uudistettu, ja näitä uudistuksia ja normien purkamisia jatketaan myöskin tämän käsittelyssä olevan budjetin myötä.

Herra puhemies! Erikseen haluan tuoda vielä esille valtion velkaantumisen. Ensi vuonna otetaan velkaa vähiten seitsemään vuoteen. Käsittelyssä oleva taloussuunnitelma tähtää osaltaan hallitusohjelman mukaisesti siihen, että velan ottaminen loppuu seuraavien neljän vuoden kuluessa. Silti sitä velkaa on paljon ja sitä riittää maksettavaksi vielä meidän lapsenlapsenlapsillekin. Siksi tässä budjetissa onkin jonkin verran kiinnitetty huomiota lapsiperheisiin. Me Suomessa tarvitsemme lapsia, puhutaanpa sitten synnytystalkoista taikka ei. Merkittäviä korjauksia ovat esimerkiksi korotukset pienimpiin äitiys- ja vanhempainrahoihin sekä äitiysavustukseen. Yksinhuoltajien lapsilisäkorotus on pieni, mutta sekin tukee lapsiperheitä. Varhaiskasvatusmaksujen alennukset pienituloisimmille perheille ovat myös merkittäviä. Myönnän toki, että nämä lapsiperheille tulevat edut ovat pieniä ja riittämättömiä, mutta jospa tämä linja jatkuisi vielä tulevaisuudessakin. Suurten linjojen ja suurten uudistusten ja myönteisten uutisten lisäksi tarvitaan myöskin sitä tulevaisuususkkoa vahvistavaa toimintaa ihan siellä ruohonjuuritasolla.

19.28 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Voi sanoa, että vahva valtiontalous on kaikista paras perusturva, ja erityisesti voi sanoa, että vähävaraisten suomalaisten paras perusturva on se, että huolehditaan siitä, että valtio ei joudu ahdinkoon eikä velkaannu liikaa. Edelleen voi sanoa, että tämä hallitus joutuu valitettavasti esittämään sellaisen talousarvion, että ensi vuonnakin me otamme lähes 3 miljardia velkaa, mutta tärkeintä on se, että velan määrässä ja velanotossa suunta on nyt oikea. Vielä pari vuotta sitten otettiin suuruusluokassaan 7,5 miljardia velkaa, tämän vuoden budjetissa oli 5,4 miljardia. Näyttää kuitenkin siltä, että tämä talouskasvu, joka on saatu aikaan, kääntää tilanteen siihen, että luku onkin todennäköisesti paljon pienempi kuin olemme ennakoineet. Voi sanoa niinkin, että jos emme olisi saaneet aikaan tätä suunnanmuutosta Suomeen, olisimme huutavassa hukassa. Me olisimme jatkuvien säästötoimenpiteitten, leikkauskierteitten edessä, joutuisimme pakolla tasapainottamaan valtiontaloutta.

Miksi sanon "jos emme" eli käytän sanaa "me"? Sanon sen takia, kuten täällä edustaja Taimelakin totesi minusta hyvässä puheenvuorossaan tuossa debatissa, että ne yrittäjät siellä kentällä ovat tehneet paljon tämän käänteeseen eteen — pitää täysin paikkansa. Mutta erityisesti haluan nostaa eteen suomalaiset työntekijät. He ovat olleet osana tekemässä tätä

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

talouskasvua. Osa on maksanut siitä aika kovan hinnan vaikkapa kiky-sopimuksen lisääntyneen työajan kautta tai sen kautta, että on lomarahoja jouduttu leikkaamaan, kun työmarkkinaosapuolet ovat sopineet, että se säästö tehdään sitä kautta. Näitä ei pidä vähätellä. Sen takia voidaan sanoa, että kaikki suomalaiset ovat yhdessä olleet kääntämässä tätä suuntaa.

Mutta se ei olisi tapahtunut ilman että hallitus olisi näyttänyt johtajuutta, millä toimenpiteillä tähän tullaan pääsemään. Sen takia täytyy kiittää kyllä Sipilän hallitusta siitä, että nämä toimenpiteet, joita valtiontalouden tasapainottamiseksi ja Suomen suunnan kääntämiseksi todella ollaan lähdetty tekemään, ovat olleet oikeita ja ovat tepsineet, ja nyt me olemme aivan eri tilanteessa kuin esimerkiksi kaksi kolme vuotta sitten, jolloin meillä oli syöksykierre. Nyt se on oikaistu. Nyt on saneerauksia tehty, mutta voidaan siirtyä kehittämisvaiheeseen.

Arvoisa puhemies! Tässä on myös käyty debatissa kovaa keskustelua siitä, ovatko tuloerot kasvaneet Suomessa ja mitä tämä budjetti aiheuttaa. On selvää, että silloin kun tehdään verotukseen korjauksia tai joudutaan tekemään niin sanottuja haittaverotuksen korotuksia, tässä tapauksessa esimerkiksi tupakkaveron korotus, se tulee tiettyyn väestöön koskemaan enemmän kuin toiseen. Mutta sitten voi toisinpäin kysyä, olisiko parempi sitten kannustaa ihmisiä jatkamaan tupakanpolttua, laskea tupakkaveroa tai pitää se nykyisellään, pelkästään senkin takia, että sillä on tämmöisiä ohjaavia vaikutuksia. Minusta on tärkeää, että ohjataan myös tietyllä tavalla verotusta oikeaan käytäntöön, ja sen takiahan alkoholiveroakin nostetaan, että halutaan sillä olevan tietty ohjausvaikutus. Sen takia puhutaankin haittaverosta, ja minusta tässä budjetissa on tärkeä viesti.

Mutta kuten sanoin äsken tuossa debatissa, niin kun katsotaan vähänkin pitemmällä aikavälillä tätä tuloerojen kasvua, niin ei tämän hallituksen aikana juurikaan ole muutoksia tapahtunut tässä. Ylen uutiseen, missä hyvin harhaanjohtavasti otsikossa todettiin, että tuloerot ovat revenneet, sisältyi taulukko, jossa näkyy, että tämän hallituksen aikana tilanne on hyvin vakaa ollut tuloerojen osalta, kun verrataan vaikka edelliseen hallitukseen, puhumattakaan 90-luvun loppupuolesta, jolloin tuloerot suorastaan räjähtivät Suomessa. Edellisen hallituksen aikana ne sahasivat hieman, välillä laskivat, välillä nousivat. Nyt on ollut hyvin tasainen tämä kehitys, ja näin pitääkin olla, koska kaikki suomalaiset pitää saada mukaan tähän talouskasvuun ja hyötymään siitä. Myös niiden vähävaraisten, jotka eivät ole syystä tai toisesta työelämässä, jotka ovat siirtyneet vaikkapa täysin palvelleina eläkkeelle, elintason pitää siellä näkyä, jos Suomen talous kasvaa, ja sen takia on erinomaista, että hallitus on lähtenyt tekemään pieniä mutta oikeansuuntaisia toimenpiteitä, kun se nostaa vaikkapa pienimpiä äitiys-, isyys- ja vanhempainpäivärahoja tai kun takuueläkkeeseen tehdään nyt kolmatta kertaa jo pieni korotus. [Puhemies koputtaa]

Nämä ovat oikeita toimenpiteitä, ja sen takia voi todeta, että tämä budjettiesitys on kokonaisuutenaan erittäin onnistunut ja oikeaan suuntaan menevä.

19.33 Johanna Ojala-Niemelä sd: Arvoisa herra puhemies! Suomen vahvuus on se, että olemme yksi maailman tasa-arvoisimmista maista. Eriarvoisuuden kielteiset vaikutukset ovat alkaneet kuitenkin näkymään myös meillä niin toimeentulon, koulutuksen kuin terveyserojenkin kasvuna. Eduskunnassa on parhaillaan käsiteltävänä ensi vuoden talousarvio, ja valitettavasti talouspolitiikassa ei näy suunnanmuutosta. Sopeutus kohdistuu pienituloisiin ja valmiiksi heikossa asemassa oleviin ihmisiin sekä koulutukseen. Suomessa on siirrytty pysyvästi aikaisempaa korkeampien tuloerojen ja suuremman eriarvoisuuden ai-

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

kaan. [Keskustan ryhmästä: Ei pidä paikkaansa!] Köyhimmät ovat jääneet muista jälkeen muun muassa pitkäaikaistyöttömyyden ja sosiaaliturvaleikkausten vuoksi. Jo varhaislapsuudesta kumpuaa eriarvoistumista, jos varhaiskasvatus, lapsiperheiden palvelut ja taloudellinen tuki eivät ole kunnossa. Nämä erot voimistuvat, jos koulutus ei onnistu pitämään kaikkia mukana eikä alueellisia ja sosiaalisia eroja tasata. On selvää, että työllisyys on paras lääke eriarvoisuuteen, mutta muitakin toimia tarvitaan.

Sipilän hallitus on yrittänyt panna parastaan köyhyyden nujertamiseksi, mutta tilastot kertovat muuta. Nykyisen hallituksen politiikan seurauksena rikkaat rikastuvat ja pienituloiset köyhtyvät. Esimerkiksi IMF:n tutkimuksesta ilmenee, että korkeat tuloerot tarkoittavat heikompaa, Suomessa jopa ihmisoikeuksia loukkaavaa, elintasoja köyhimmille. Samalla kun hallitus on leikannut eläkeläisiltä, lapsiperheilä, opiskelijoilta, työttömiltä ja koulutuksesta, sillä on ollut kuitenkin varaa jakaa varoja omille eturyhmilleen. Näyttääkin siltä, ettei leikkauksia ole tehty siksi, että talous saataisiin kuntoon, vaan siksi, että leikkauksilla on rahoitettu suuret hyväosaisten veronkevennykset, kuten korkeimpien tulonsaajien ansiotulojen verotuksen alennukset, miljoonaperintöjen verohelpotukset, autoveron alennukset ja uudet verovähennykset, kuten metsävähennys sekä apteekkariveron vähennys.

Verotus on tärkeä työkalu tasavertaisuuden takaamisessa. Tämä hallitus ei ole tarttunut tähän, vaan päinvastoin veropolitiikka on ollut tuloeroja lisäävä. Pienituloisten verojen ei pidä antaa kiristyä ensi vuonna, vaan maksujen korotukset on kompensoitava verojen kevennyksellä. Eriarvoistuminen ei ole väistämättömyys ja talouskasvun seuraus, vaan siihen voidaan vaikuttaa politiikalla. Eilen julkaistiin myös VM:n laskelma, josta selvisi, että alimmassa tuloluokassa kotitalouden käytettävissä olevat tulot pienenevät noin 40 euroa, mutta ylimmässä tuloluokassa tulojen määrä lisääntyy jopa 400 euroa. Viime vaalikaudella, vaikka menoja sopeutettiin enemmän kuin tämä hallitus on sopeuttanut, tuloeroja pystyttiin siitä huolimatta kaventamaan.

Edustaja Kaikkonen ryhmäpuheenvuorossaan hurskasteli, kuinka liikennehankkeita tulee nyt saada ympäri Suomea. Pääministeri Sipilä on kuitenkin osoittautunut siltarumpupoliitikoksi, joka ei näe kokonaisuuksia vaan ajaa hankkeet omille kotinurkille. [Hannu Hoskonen: Voi hyvänen aika!] Tähän listaan tuli valtatie 4, Oulu-Kemi-rahojen suuntautuminen lisäksi Oulun päähän, nyt myös Oulun sataman syventäminen ja vieläpä Hailuodon siltahanke. Kaikki ovat hyviä hankkeita, mutta samaan hengenvetoon voi kysyä, missä ovat muiden maakuntien rahat. Valitettavasti on todettava, ettei Lapin osalle jäänyt budjetista paljon villoja, ja ainoa hallituspuolueitten edustajien ilonaihe tuntui olevan, että Kilpisjärven Saana-tunturi sai kuitenkin uudet portaat, 150 000 euroa. Tekeekin mieli muistuttaa vanhasta sananlaskusta, että "vain tahtomalla saa ja tekemällä pärjää". Tämä pätee erityisesti politiikassa. Nyt jäi joko tahtomatta tai tekemättä.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: No niin, tässä jälleen tarvetta muutamaan vastauspuheenvuoroon.

19.38 Mirja Vehkaperä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On ehkä liioiteltua sanoa, että pääministeri Sipilä käyttää hallitusta keppihevosenä tuottaakseen tai tuodakseen Pohjois-Pohjanmaalle Oulun seudulle omaan vaalipiiriinsä erilaisia infrahankkeita. Hallituksen väylähankkeen lista on aivan älytön tälle vaalikaudelle, puhumattakaan korjausvelan suuruudesta, joka on lähes se kärkihankepaketti, lähes 500 miljoonaa euroa — siis lisää väyläinvestointeihin. Ratahankkeita on Luumäki—Imatra menossa, Pori—

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

Mäntyluoto-radan sähköistys, Turku—Uusikaupunki-radan sähköistys, tiehankkeita valtatie 4, kyllä, Oulu—Kemi-väli, joka hyödyttää myöskin lappilaisia kulkijoita ja kaikkia suomalaisia kulkijoita, valtatie 5, Mikkeli—Juva, valtatie 12, Lahden eteläinen kehätie, valtatie 12, Tillola—Keltti, Länsimetron jatkeen kehittäminen, Kehä ykkönen Laajalahden kohdalta [Puhemies koputtaa] ja niin edelleen. Tämä listaus on loputon, ei ainoastaan oman vaalipiirin hankkeita.

19.39 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olen erittäin tyytyväinen Etelä-Savon monista hankkeista, mitä me sielläkin saamme eteenpäin, vaikkakaan Sipilä ei Etelä-Savosta tai Kaakkois-Suomen vaalipiiristä ole kotoisin: muun muassa Luumäki—Imatran kaksoisraide, valtatie vitosen kunnostus Juva—Mikkeli, silta Sulkavalle ja niin edelleen. Minusta tämä vain kertoo siitä, miten paljon tämä hallitus saa tällä kaudella aikaan, kun Oulunkin seudulle tulee niin monta hyvää hanketta.

19.40 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Myös itse olen tyytyväinen hallituksen väylähankkeisiin. Erityisesti minua lämmittävät pohjoisen hankkeet. Kilpisjärven portaat ovat tärkeä hanke, jos joskus tulee sinne mentyä, ja toivon, että aikaa riittää, ja vietän aikaa mielelläni Lapissa. Valtatie nelonen on tärkeä. Se on turvallinen myös minulle, kun käyn useasti Lapissa, ja tykkään siitä. Elikä minusta nykyisen hallituksen väylähankkeet ovat hyvin laajalle alueelle Suomea levinneet. Toki Kaakkois-Suomikin on niistä osansa saanut, niin kuin tuossa edustaja Kosonen ja edustaja Vehkaperä kertoivat. Olemme siitä hyvin tyytyväisiä. On täällä Helsingin seudullakin valtavasti hyviä väylähankkeita, Tampereen seudulla. Kyllä tämä hallitus tekee koko Suomen väyläpolitiikassa hyvää, ja erityisen tärkeää on korjausvelan huomioiminen, ja siinähan tämä hallitus on ihan esimerkillisesti onnistunut.

19.41 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, arvoisa puheenjohtaja! Täällä kukin kehuu oman vaalipiirinsä hyviä hankkeita, mutta me olemme varmaankin edustaja Honkosen kanssa samaa mieltä, että jotain täältä puuttuu, jotain erittäin tärkeää. Se on nimenomaan Äänekosken biotuotetehdasta palveleva valtatie nelosen levennys. Tämä on nyt kaiken järjen mukaan teollisuuspolitiikan, elinkeinopolitiikan ja jopa liikennepolitiikan kannalta se ykköstitiehanke eli se nelostie siellä hiukan etelämpänä — siellä, missä puun on tarkoitus kulkea.

Tämä on täysin ristiriidassa hallituksen biotuotehankkeiden kanssa, vaikea käsittää. Ymmärtääkseni tästä vallitsee syvä yksimielisyys niin hallituksen kuin oppositionkin osalta, että tämä asia pitää saada kuntoon, ja olemme aivan äimissämme siitä, että tämä hanke on syrjäytynyt näitten ehkä omalla tavallaan paikallisesti tärkeiden tieltä. Mutta se on kansallisesti ja jopa kansainvälisesti paljon tärkeämpi.

19.42 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pidän sitä erittäin hyvänä, että myös edustaja Harakka kantaa huolta näistä meidän Keski-Suomen liikenneyhteyksistä. [Timo Harakka: Kotimaakunnasta!] — Kyllä, kyllä, siellä Äänekoskella, näin on. — Itsekin olen kyllä valmis sen myöntämään, että tietynlaisen pettymyksen tunteen koin siinä kohtaa, kun varsinkaan tämä Kirri—Tikkakoski-moottoritiehanke ei nyt edennyt. Toisaalta on realismia myöskin se, että tässä nykyisessä valtiontalouden talousarviomenettelyssä näin isoja hankkeita — se on kuitenkin iso hanke — ei pystytä päättä-

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

mään, jos niihin ei ole kehyksissä varattu rahaa. Tämä oli varmasti se syy, minkä takia ei nyt budjettiriihessä edennyt tämä Kirri—Tikkakoski-hanke ja näiden liikenneyhteyksien parantaminen sieltä Jyväskylästä Äänekoskelle. [Timo Harakka: Miksei se ollut kehyksissä?] Varmasti yksi osasy syy oli myöskin sitten se, että nyt jo on merkittävästi siinä Äänekosken, pohjoisen Keski-Suomen, alueella panostettu nimenomaan tämän puunkuljetusinfraan [Puhemies koputtaa] luomiseen ja näihin liikenneyhteyksiin, mutta työtä tehdään edelleen, ja hienoa kuulla, että edustaja Harakka [Puhemies koputtaa] ja SDP:kin ovat myös siinä mukana.

19.43 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Ojala-Niemelä sosiaalidemokraateista kehui viime kauden tilannetta, että tuloterot pienenevät, mutta silloin sadallatuhannella ihmisellä tilanne paheni katastrofaalisesti, kun he joutuivat työttömiksi. [Katja Taimela: Ja se oli istuvan hallituksen vika?] Heidän tilanne paheni merkittävästi. Nyt kun on erilainen viritys tässä talouspolitiikassa ja on lähdetty katsomaan työn kautta ja työn verotusta keventämällä, mikä on ero siihen, kun sosiaalidemokraateilla oli valtionvarainministeri, niin nyt työttömyys on helpottamassa, 20 000 pitkäaikaistyöttömä on päässyt työn syrjään kiinni ja talous kasvaa.

Ja näihin tiehankkeisiin: en nyt itse lähde siltarumpuja kolistelemaan, mutta totean itse sen, että minun mielestäni ylivoimaisesti tärkeintä on ollut se, että on etsitty sellaisia hankkeita, jotka tukevat maan kasvua ja kilpailukykyä, mutta myös se, että koko maantiestön korjausvelkaa on ensimmäistä kertaa ryhdytty laittamaan kuntoon.

19.44 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan kuten edustaja Vehkaperä luutteli pitkän luettelon hankkeita, jotka on pantu jo alulle tai jotka laitetaan lähiaikoina, se luuttelo on vaikuttava, ja minkä tautta se on niin vaikuttava, edustaja Ojala-Niemelä? Sen tautta se on vaikuttava, koska edellisen hallituskauden aikana valtava hoitovelka jäi tekemättä ja nyt sitä korjataan. Se on selvä asia, että kaikkea ei saa kerralla kuntoon, ei se ole mahdollista, mutta kuitenkin esimerkiksi perustienpitoon tuleva 600 miljoonan euron lisämääräraha tällä vaalikaudella kaikkineen ja vähän lisääkin siihen päälle aiheuttaa sen, että tiestön kunnon heikkeneminen saadaan pysäytettyä. Tällä samalla tiellä on jatkettava seuraavat kaksi vaalikautta, että saadaan perustienpidon asiat kuntoon, koska lisääntyvä puu- tai esimerkiksi lisääntyvä biotalouden liikenne aiheuttaa sen, että meidän tulee tässä asiassa kantaa vastuamme ja antaa mahdollisuus talouskasvulle koko Suomessa. Se on sitä kaikkia huomioivaa kasvua. Edustaja Ojala-Niemelälle, korkeasti arvostamalleni edustaja Ojala-Niemelälle, vielä tiedoksi: jonain päivänä kun tulee tämä Jäämeren yhteys, radan rakentaminen sinne Jäämerelle, kun tämä Koillisväylä avautuu, te tiedätte [Puhemies koputtaa] jo yhden kannattajan: se olen minä, kun se hanke tulee.

19.45 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun näitä tuloeroja, joita täällä nyt on pitkin päivää tuotu esiin, katsotaan hiemankin pitemmällä aikavälillä, niin kyllä me näemme, missä oikeasti on tuloerojen kasvu ollut, millä vuosikymmenellä se on ollut tässä maassa. Se on itse asiassa ollut silloin, kun on itse asiassa Lipposen hallitus ollut voimassa. Ja kun katsotaan tätä, niin suuria heilahduksia ei viime vuosina siihen ole tullut. On totta, että tuloterot ovat jonkun verran kasvaneet mutta eivät merkittävästi hiemankin pitemmällä perspektiivillä katsottuna.

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

Tässä Ojala-Niemelän puheenvuorossa kyllä pisti silmään ja kuulosti pahalta se, kuinka yrittäjistä monella eri tavalla puhuttiin ikävästi, sillä ellei nyt niin ei koskaan minä ainakin tunnustan sen, että tämä on hyvin yrittäjämönteinen hallitus. Me olemme saaneet hyvin monia asioita aikaan. Yritykset voivat paremmin, ottavat rohkeita ratkaisuja, työllistävät, investoivat ja sitä kautta saavat tätä Suomea nousuun.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ja vielä vastauspuheenvuoro, edustaja Ojala-Niemelä, ja sen jälkeen puhujalistaan.

19.46 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin kiitän lämpimästi edustaja Hoskosen kannatusta tälle Jäämeren radalle. Ilolla otan sen lappilaisena vastaan. SDP antoi jo viimevuotisessa vaihtoehtobudjetissaan tähän suunnittelurahan, joten toivomme, että tämä lähtee etenemään. Siitä löytyy sekä maakunnallinen että valtakunnallinen että kansallinen näkemys, mistä kohtaa se tulee sitten kulkemaan. Edustaja Heinonen ehti jo poistua, mutta hänelle sanoisin, että totta on, että tähän hallitukseen verrattuna viime hallituskaudella laskettiin Gini-kertoimella se, tehdäänkö tuloeroja kasvattavia päätöksiä vai niitä kaventavia.

Monet hankkeet lähtivät liikkeelle viime vaalikaudella — muun muassa Äänekoski — joissa nyt sitten ollaan kohta täydessä työn touhussa.

Näistä liikennehankkeista kyllä täytyy valitettavasti sanoa, että ei paljon villoja jäänyt monellekaan alueelle. Esimerkiksi valtatie 4, Kemin ja Oulun väli: Aikaisemmin nämä hankkeet on aloitettu yhtä aikaa molemmista päistä ja ne ovat yhdistyneet suurin piirtein keskikohdalla. Nyt ne kaikki rahat pantiin Oulun päähän ja meille Lappiin [Puhemies koputtaa] tulee neljä ohituskaistaa. Täytyy olla niihin tyytyminen tässä vaiheessa.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Sitten jatkamme puhujalista.

19.48 Mirja Vehkaperä kesk: Arvoisa herra puhemies! Talouden kasvu ei synny aivan itsestään. Sen eteen on tehtävä koko ajan työtä, se ei tule kuin manulle illallinen. Keskusta lupasi vaalien alla, että Suomi laitetaan kuntoon. Me olemme käyttäneet kolmea keinoa nyt tämän työllisyyden ja talouden oikeansuuntaiseksi laittamiseen: Vaalikauden alussa tehtiin 4 miljardin euron menojen supistaminen, eli niitä kipeitä leikkauksia jouduttiin tietysti tekemään. Sitten kilpailukykysojimus toi omalla tavallaan talouden, työllisyyden rattaisiin enemmän vauhtia. Kolmantena asiana ovat isot uudistukset ja reformit. Niitä tehdään todella monta: sosiaali- ja terveystuudistusta, maakuntatuudistusta, ammatillisen koulutuksen reformia ja niin edelleen. Suomi oli pitkään ilman uudistuksia, ja nyt uudistusten ratat pyörivät koko ajan eteenpäin.

Siis menojen hillintä on tuottanut juuri sen tilanteen, että ensi vuonna, 2018, otamme noin 3 miljardin euron lainan ja velkaantuminen koko ajan pienenee, mutta velkaa otamme edelleenkin. Talouden kasvu, työllisyys paranee, ja velaksi elämisen loppu lähenee. Se on hyvä asia. Vienti vetää, ja investointeja tehdään yrityksissä ja julkisella puolella kiihtyvään tahtiin. Erityisen hyvällä voi laittaa tästä kehityksestä merkille sen, että meillä on tällä hetkellä 50 000 työpaikkaa enemmän kuin viime vuonna, ja se on hyvä suunta.

Arvoisa puhemies! Kun taloudessa on enemmän liikkumavaraa, me pidämme kiinni siitä, että sosiaalista oikeudenmukaisuutta jaetaan, niin että kasvu kuuluu kaikille. Keskustan linja on ollut se, että pidämme yhteiskunnassa heikompiosaisistakin kiinni. Yhteiskunnan

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

parempiosaisten solidaarisuusveron alarajan alentamista jatketaan keskustan tavoitteiden mukaisesti, ja ostovoiman ja työllisyyden varmistamiseksi tehdään 270 miljoonan tuloveroalennukset. Hallitus on myös jo aiemmin keventänyt pieni- ja keskituloisten ja eläkeläisten verotusta. Nämä ovat oikeansuuntaisia asioita.

Me haluamme pitää kiinni heikompiosaisista. Erityisen iloinen olen siitä, että tässä tulevassa budjetissa pystymme panostamaan lapsiin ja perheisiin. Perhevapaaudistus toteutetaan, sen eteen tehdään lujasti työtä, laajapohjaisesti. Varhaiskasvatmaksuja alennetaan niin, että siihen käytetään 70 miljoonaa euroa ensi vuoden aikana. Esimerkiksi maksuttoman varhaiskasvatuksen piiriin tulee 6 700 perhettä lisää. Teemme kokeilun 5-vuotiaiden maksuttomasta varhaiskasvatuksesta, äitiyspakkausta kehitetään ja äitiysavustusta korotetaan 30 eurolla. Ja mikä parhainta, pystymme minimiperuspäivärahoja korottamaan 23 eurolla kuukaudessa, mikä koskee äitiys-, isyys- ja vanhempainpäivärahoja. Tämä listaus ei lopu siihen, koska yksinhuoltajakorotukseen tehdään lapsilisäkorotus, opintotuen huoltajakorotus on 75 euroa kuukaudessa, ja erityisesti tämä takuueläke tulee tarpeeseen eläkeläisten osalta.

Arvoisa puhemies! Hallituksen toimet liikennepuolella ovat mittavat. Tulemme näkemään ennätysvuoden väylien ylläpidon ja parantamisen osalta. 453 miljoonalla eurolla saadaan lisärahoitusta, jolla nimenomaan korjausvelkaa teillä, radoilla ja satamissa kurotaan kiinni. Alueiden, ihmisten ja yritysten toimintaedellytysten parantaminen on parasta talouspolitiikkaa ja aluepolitiikkaa, mitä tämä sali pystyy tekemään. Me tiedämme, että nämä kaikki tie-, rata- ja satamahankkeet herättävät mielenkiintoa ja jotain kritiikkiäkin ja varmasti kaikkia tarpeita eri puolilla maakuntia on, mutta nyt niitä tehdään siis ennätysvauhdilla, niin että moni hanke saadaan eteenpäin. Mutta ennen kaikkea me pystymme parantamaan [Puhemies koputtaa] väylästä, joka on jo olemassa.

19.53 Mikko Alatalo kesk: Arvoisa puhemies! Suomi on nyt paremmassa kunnossa kuin kaksi vuotta sitten. Uudistuksia on jatkettava ja on huolehdittava siitä, että Suomen noususta pääsee osalliseksi jokainen suomalainen. Vanhojen ja sairaiden taloudellista asemaa ei voida parantaa heidän työllistymisellään, mutta osatyökykyisiä on kuitenkin paljon, ja liian moni heistä on pysyvästi työelämän ulkopuolella, vaikka moni heistä kykenisi tekemään heille sopivia töitä osa-aikaisesti tai osapäiväisesti.

Tulevaisuudessa työtön voi ryhtyä yrittäjäksi tai opiskella työttömyysturvalla ollessaan. Nuorten työttömyyteen puututaan toimenpidepaketilla. Ammatillisen koulutuksen aloituspaikkoja lisätään. Perheitä tuetaan alentamalla päivähoitomaksuja, toteuttamalla perhevapaaudistus, uudistamalla äitiyspakkaus sekä tekemällä lapsilisään yksinhuoltaja- ja opintotukeen huoltajakorotus. Pienimpiä äitiys-, isyys- ja vanhempainpäivärahoja korotetaan ja pienituloisimpien eläkeläisten takuueläkettä korotetaan, samoin alimpia sairauspäivärahoja.

Arvoisa puhemies! Talousarvio ei tuo onneksi tällä kertaa polttoaineveroihin korotuksia. Nimittäin autoilun kustannusten pitäminen kurissa on tärkeää koko kansantalouden kannalta, sillä meidän oloissamme henkilöauto on usein ainoa liikkumismuoto. Toki autovero myös laskee maltillisesti aiemman suunnitelman mukaisesti autoissa, joiden hiilidioksidipäästöt ovat alle 141 grammaa per kilometri. Romutuspalkkioilla kannustetaan kuluttajia uusien, vähäpäästöisten autojen hankintaan. Autokannan uudistuminen on tärkeää niin päästöjen vähentämisen kuin liikenneturvallisuuden kannalta.

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

Tieverkon kunnon heikkeneminen voidaan pysäyttää myös perinteisin budjettitoimin, kuten hallitus on toimillaan osoittanut. Ne eivät saa jäädä kertaluonteisiksi, vaan nyt tavoitteena tulee olla pysyvä suunnanmuutos. Esimerkiksi meidän tavaraliikenteestä kulkee 90 prosenttia kumipyörillä. Liikenneverkon ylläpitoon ja perusväylänpitoon osoitetaan 1,4 miljardia euroa. Tästä summasta 453 miljoonaa euroa on strategisten kärkihankkeiden korjausvelan vähentämiseen kohdennettua rahoitusta. LVM:ssä valmistellaan laajaa kehittämissanketta, jonka osalta päätöksiä tehdään kehysriihessä ensi vuonna. Tarkoitus on, että nämä hankkeet myös käynnistyisivät kuluvalle vaalikaudella.

Hallitusohjelmaan kirjattu vinjetti tulisi saada voimaan. Myös raskaan liikenteen tiemaksupäätöksellä ja edullisella ammattidieselratkaisulla on kiire. Esimerkiksi Ranska palauttaa kuljetusyrityksille yli 11 eurosenttiä diesellitraa kohden. Viro ottaa aikaperusteisen vinjetin käyttöön jo ensi vuoden alusta. Suomen tulisi seurata tätä esimerkkiä. Vinjetti on Suomen olosuhteisiin paras raskaan liikenteen tiemaksujärjestelmä ja hallinnollisesti kevyesti toteutettavissa. Kerätyt tuotot voidaan ohjata tiestölle, jolloin myös ulkomaalaiset kuljetusyritykset saadaan osallistumaan tieverkon ylläpitoon. EU:n kilometriperusteinen malli olisi Suomelle erittäin kallis ja kilpailukykyä alentava vaihtoehto. Se lisäisi turhaan Suomen logistisia kustannuksia heikentäen kilpailukykyämme.

Kuljetusmäärät Suomessa kasvavat. Muun muassa pakettiautoliikennekin kasvaa, kun verkkokauppa edistyy, ja kuljetusyritykset tarvitsevat työvoimaa. Kuljettajakoulutuksella on varmistettava myös suomalaisen työvoiman riittävyys, ja kuljettajakoulutuksen aloituspaikat on turvattava. Logistiikan digitalisaatio ei poista raskaan liikenteen kuljettajan ammattia eikä kuorma-autoja, vaikkakin nyt Euroopassa tuntuu olevan suuntaus, että entistä enemmän meille tulisi niin sanotuista Itä-Euroopan halpamaista kuljettajia. Mutta kyllä me haluamme puolustaa myös kotimaisia kuljetusyrittäjiä ja autonkuljettajia.

Vuonna 2018 käynnistetään erilaisia hankkeita. Siellä on Kehä ykköstä, Laajalahtea, Länsimetron liityntäjärjestelyt — milloinkohan loppuu tuo Länsimetron rahoittaminen? — mutta erityisesti haluan mainita täällä Hailuodon, kun olen itsekin tuolta Oulun seudulta kotoisin. Asiantuntijat ovat nimittäin laskeneet, että se silta maksaa itsensä takaisin noin 7—8 vuodessa. Eli se on järkevä hanke. Kylläkin itse Pirkanmaalta tullessa voin sanoa, että on harmillista, että edelleenkin Suomen läntinen pääväylä Kolmostie ei ole mukana näissä rahoituksissa. Tämä on erittäin suuri sääli. Meillä kuitenkin suuntautuisi myös Merenkurkun yli liikennettä tuonne isoihin laivoihin Norjaan, ja taas vastaavasti sieltä tulee kuljetuksia varmasti myös Venäjälle päin, kun nuo pakotteet loppuvat.

Kuljetustukea maksetaan noin 250 yritykselle, ja kuitenkin se on pientä verrattuna Ruotsiin. Meidän täytyy tukea kotimaista kuljettamista. Meillä on pitkät etäisyydet, ja jotta me pärjäämme tässä kilpailussa, suomalaisille yrityksille täytyy luoda mahdollisimman hyvät olosuhteet. Ei myöskään EU ole este kuljetustuelle.

Mutta kaiken kaikkiaan ihan hyviä ratkaisuja hallitukselta. Näiden kanssa voi elää, ja parannetaan vielä.

19.59 Petri Honkonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Viimeisimmän valtiovarainministeriön julkistetun ennusteen mukaan Suomen talous kasvaa kuluvana vuonna 2,9 prosenttia ja ensi vuodelle ennakoidaan noin 2 prosentin kasvua. Tämähän merkitsee toimeentulon paranemista ja työpaikkaa yhä useammassa suomalaisessa perheessä. Se merkitsee myös parempia näkymiä yhä useammalle yrittäjälle. Nämä nyt käsillä olevat ja ennustetut kasvuluvut eivät kuitenkaan ole vielä lainkaan niin korkeat kuin mitä ne olivat esimerkiksi

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

vuonna 2007. Silloin talouskasvu oli 5,2 prosenttia, mutta tuon ylikuumentuneen vuoden käyttäminen vertailukohtana ei ole mielestäni mielekäs, koska silloin talous oli vahvasti ylikuumentunut, kuten totesin, ja myöskin sen jälkeen on nähty kasvulukuja, joskaan ei niin kovia kuin silloin vuonna 2007.

Suomen talous kasvoi useita vuosia verrokkimaita heikommin. Euroalueen keskimääräinen talouskasvu lähti nousuun jo 2013, mutta Suomi pääsi vauhtiin mukaan todellisuudessa vasta viime vuonna ja nyt kuluvana vuonna. Tulee muistaa, että suurin osa Suomen vientivetoisen talouden ulkomaanviennistä suuntautuu nimenomaan euroalueelle. Tämä on osoitus siitä, että Sipilän hallituksen toteuttama talouspolitiikka ja toimenpiteet ovat olleet onnistuneita tässä ajassa, kun maailmantalouden kasvu on vahvistunut ja myöskin euroalueen talous on edelleenkin vahvistunut. On päästy imuun mukaan näiden toimenpiteiden ansiosta. Sama linja jatkuu ensi vuoden valtion talousarviossa. Menokehityksen suhteen ollaan tiukkana, ja valtion velkaantumistahti pienenee huomattavasti. Budjettiesityksen mukaan valtio ottaa tulevana vuonna lähes puolet vähemmän velkaa kuin tänä vuonna, ja jos talouskasvu jatkuu yhtä positiivisena ja tehdään jatkossakin oikeansuuntaisia toimenpiteitä, oikeansuuntaista politiikkaa, lainaaminen tulevilta sukupolvilta saadaan pysähtymään.

Arvoisa puhemies! Kasvu kuuluu kaikille. Suomessa oli viime kuussa 50 000 työtöntä vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Työllisyys paranee koko ajan. Ennusteen mukaan 70,5 prosenttia työkäisistä ihmisistä tulee olemaan työn piirissä vuonna 2019. Työllisyysaste tulee siis olemaan 70,5 prosenttia. Tällä on merkittävät, myöskin tulonjakoa tasaavat vaikutukset suomalaisissa kotitalouksissa, kun yhä useampi pääsee työn piiriin. Työllisyyden parantamisen pitääkin olla jatkossakin kärkitavoitteena. Työ on todella parasta sosiaaliturvaa.

Ensi vuoden budjettiesitykseen sisältyy monia hyviä toimenpiteitä, jotka otetaan vastaan iloisina suomalaisissa perheissä ja suomalaisissa kotitalouksissa. Varhaiskasvatusmaksuja alennetaan 70 miljoonalla eurolla siten, että 6 700 perhettä pääsee maksuttoman varhaiskasvatukseen piiriin. Sen lisäksi, että tällä on oikeudenmukaisuutta lisääviä vaikutuksia, uskon, että tällä on myös naisten työssäkäyntiä kannustavia vaikutuksia pienemmissä tuloluokissa. Olen myös toki sitä mieltä, että perhevapaauudistus tarvitaan, mutta tämä on varmasti siihenkin suuntaan oikeanlainen toimenpide. Myös lapsilisän yksinhuoltajakorotus nousee. Takuueläkkeen korotus tulee tarpeeseen monelle pienituloiselle eläkeläiselle, jolle ei ole kertynyt työeläkettä syystä tai toisesta. Opintotuen huoltajakorotus auttaa opiskelijaperheitä. Perheitä tuetaan myös korottamalla pienimpiä äitiys-, isyys- ja vanhempainpäivärahoja 23 eurolla kuukaudessa.

Arvoisa puhemies! Tässä salissa on tänään keskusteltu käsittelyssä olevan budjetin tulonjakovaikutuksista. Mielestäni olennainen seikka, eräs erittäin keskeinen seikka on jäänyt liian vähälle huomiolle. Nämä esitetyt tulonjakovaikutusarviot keskittyvät pohtimaan budjetin ja valtiontalouden tulonjakovaikutuksia, esimerkiksi näiden tiettyjen indeksijäädystysten vaikutuksia, lyhyellä tähtäimellä. Tämä on tietenkin vakava asia, jos kotitalouksien käytettävissä olevat tulot tietyiltä osin pienenevät, niin kuin nyt on todettu, ja myönnän, että se on vaikeaa niille perheille, joissa toimeentulo on tiukkaa. Mutta meidän tulee kuitenkin muistaa myös se ja arvioida sitä, että jos jatkaisimme vastaavalla velanoton tahdilla kuin mitä se on tässä nyt menneinä vuosina ollut, niin mitkä olisivat tulonjakovaikutukset 10 tai 20 vuoden päästä niiden lapsiperheiden ja sen ajan eläkeläisten toimeentuloon. Jos velkaantumisen kasvua ei hillitä, on Suomen julkisen talouden näkymä 10 ja 20

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

vuoden päästä täynnä sosiaaliturvan, lapsilisien, asumistuen ynnä muiden sosiaaliturvan muotojen ja palvelujen leikkauksia. [Puhemies koputtaa] Tulonjaon muutoksia pitää tarkastella myös pitkällä aikavälillä, ja Sipilän hallituksen talouspolitiikan linja tähtää [Puhemies koputtaa] valiontalouden tasapainottamiseen. Tällä linjalla meidän on syytä jatkaa.

20.04 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa herra puhemies! Olemme käyneet tänään vilkasta keskustelua talousarvioesityksestä 2018, ja sitä on kutsuttu monella eri nimikkeellä. Täällä sitä on kutsuttu työllisyyden ja turvallisuuden talousarvioksi. Itse koen ainakin niin, että näitä molempia asioita on tässä esityksessä hyvin tuotu esiin.

Talouden suunta on tosiaankin Suomessa kääntynyt, ja siitä kiitos kuuluu osittain myös Juha Sipilän hallitukselle ja suomalaisille työmarkkinajärjestöille. Elinkeinoelämän tutkimuslaitos korjasi kasvuennustustaan ylöspäin, ja nyt Etlä ennustaa, että Suomen talous kasvaa tänä vuonna jo 2,9 prosenttia. Tätä ei olisi pari vuotta sitten vielä kukaan osannut arvioida näin hyväksi. Kasvuennuste on parantunut huomasti. Vielä vuoden alussa kasvun sanottiin olevan tälle vuodelle 1,7 prosentin luokkaa. Muutamassa vuodessa on otettu todella suuria askelia eteenpäin, talous kasvaa ja työttömyys vähenee. Vain reilut kaksi vuotta sitten Suomi hiihteli aivan toisenlaisilla laduilla. Silloin kasvoivat vain työttömyys, velanotto ja onneksi myös suomalaiset metsät. Viennin määrä on lisääntynyt, ihmisiä palkataan nyt töihin ja investointeja tehdään. Tästä hyvänä esimerkkinä on Länsi-Suomen hyvä kehitys. Toivottavasti sama kehitys saadaan muun muassa itäisen Suomen ja Kaakkois-Suomen alueille. Työttömiä on nyt lähes 50 000 vähemmän kuin vuosi sitten. Uskoa huomiiseen on niin tavallisilla kuluttajilla kuin yrityksillä. Syksyn budjettiriihessä hallitus päätti 270 miljoonan euron ansiotuloveron kevennyksistä kaikille tuloluokille. Veronalennus pienentää kannustinloukkua ja tekee työn vastaanottamisen entistä kannattavammaksi.

Paljon parjatulla kilpailukyky sopimuksella on oma huomattava osuutensa kasvun nousuun. Talouden nousu ei ole tapahtunut ilman ihan meistä jokaista suomalaista. Paikkansa on niin hallituksen uudistuspolitiikalla kuin myös työmarkkinoiden sopimuksillakin, mutta ennen muuta on tarvittu tavallisten suomalaisten joustamista ja vastaantuloa. Peiliin katsomisen paikka on elinkeinoelämän johdolla — heidän osallistumisensa näihin taloustalokoiisiin on vielä jäänyt sanoihin, teot puuttuvat.

Kilpailukyky sopimuksen vaikutukset näkyvät myös kuntatalouden puolella, esimerkiksi Kouvolan taloudellinen tilanne vuodelle 2017 näyttää talousarviota paremmalta. Toimintakatetta on lähes 10 prosenttia enemmän kuin aikaisemmin oli arvioitu. Oikeaan suuntaan ollaan siis menossa talouden osalta myös kotikaupungissani Kouvossa. "Kasvu kuuluu kaikille" on hallitusohjelman hyvä ja kannatettava teema. Vaikeiden päätösten jälkeen on taloudellisia voimavaroja kaikin keinoin pyrittävä keskittämään heikommassa asemassa olevien ihmisten tilanteen korjaamiseksi.

Oli miellyttävää kuunnella lääkintöneuvos, kirjailija, kansanedustaja Niilo Keräsen puheenvuoro täällä, kun hän kertoi omista kokemuksistaan työelämässä. Siinä oli asiantuntevaa ja painavaa sanaa.

Täällä on myös epäilty muun muassa, onko liikenneväyläinvestointeja riittävästi ja joka puolella Suomea. Tuossa äskeisessä debatissa käytettiin esimerkkejä, mutta siinä ei tullut mainituksi riittävällä tarkkuudella, että myös sinne Keski-Suomen alueelle on se 5 miljoonan panostus suunnitteilla väyläinvestointien kehittämiseen, koska kaikki tiedämme, että se Äänekosken selluloosatehdas on kansallisesti merkittävä investointikohde. Hyvä niin, että se on lähtenyt.

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

Toinen iso keskustelunaihe on tänään ollut tämä tuloerojen kasvu ja se, miten se näkyy tässä tilanteessa. Realismia on todeta, että tosi vaikeaa oli kuvaannollisesti esittää, onko kasvu lähtenyt liikkeelle, koska se tuloerojen kasvu on niin matala, että se grafiikka, mitä Ylen taulukosta päästiin katsomaan, ei havaitse sitä. Se on tällä hetkellä 0,3 prosenttia, kun se oli 90-luvun lopulla 8 prosenttia, kun Paavo Lipponen oli hallituksessa — tässä tämä suuruusluokkien ero on.

20.09 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa herra puhemies! Taloudessa menee nyt vihdoin paremmin kuin vuosikausiin. Viimeksi eilen, kun valtiovarainministeriö päivitti talouden kasvuennustetta, kuulimme, että kuluvalla vuodelle se on lähes 3 prosenttia, 2,9, ja tulevillekin vuosille yli 2. Tällaisissa luvuissa ei ole aikoihin Suomessa oltu. Itse asiassa Suomi oli pitkään yksi euromaiden heikoimmista talouksista, mitä tulee talouskasvuun, ja nyt me olemme kyllä kerralla humautaneet sinne kärkipaikoille. Hyvin harvassa maassa Euroopassa on tällä hetkellä kasvu tällaisissa lukemissa kuin se on meillä. Talouslukujen takana on paitsi parantunut vienti myös parantunut työllisyys. Kun meillä jo kesällä heinäkuun lopussa oli melkein 50 000 työtöntä työnhakijaa vähemmän kuin samaan aikaan vuotta aikaisemmin, voidaan kyllä pitää hallituksen ansiona myös sitä, että työllisyyspolitiikka on petraantunut. 50 000 perheessä ei tarvitse enää hakea työttömyysavustuksia.

Viime päivinä on paljon keskusteltu ja puhuttu siitä, kuinka tuloerot kehittyvät aikana, jolloin talouskasvu lähtee voimallisesti liikkeelle. Täytyy ottaa huomioon, että niissä laskelemissa, joita nyt on julkisuudessa liikkunut, ei tietenkään vielä ole mukana se työllisyyden parantunut vaikutus. Sen me näemme vasta viiveellä. Mutta se on kuitenkin ihan selvä, että jos viime vaalikaudella tuli 100 000 työtöntä lisää ja tässä vaiheessa vaalikautta me voimme sanoa, että meillä on 50 000 työtöntä työnhakijaa vähemmän, niin kyllähän sillä, että työttömyys paranee ja meillä on työllisiä enemmän, on mitä suurimmassa määrin merkittävä tulonjakopoliittinen vaikutus. Kuitenkin työllisyys on parasta sosiaaliturvaa. Tähän tietenkin liittyvät myös hallituksen suuret reformit siitä, miten voitaisiin patkittaita, kausittaita työtä yhdistää. Meillä on monia aloja — matkailua, sesonkiluontoista työtä — joilla työtä on osan vuodesta, mutta ei koko vuodeksi, mutta silti sosiaaliturvan pitäisi olla kannustava ottamaan se työ vastaan ja pitäisi saada kaikki tämä kausittainenkin työ tehtyä.

Työllisyyden parantamisessa on kuitenkin vielä paljon työtä. Emme ole päässeet siihen tavoitteeseen, jonka keskustajohtoinen hallitus on asettanut. Huomaamme, että kun työ- ja elinkeinoministeriö juuri julkaisi vaikkapa oman ammattibarometrinsa, niin on aloja ja on seutuja, joilla kärsitään työvoimapulasta. Monilla ammattiryhmillä alkaa jo olemaan sellainen tilanne, että ei saada riittävästi työntekijöitä eri puolelle Suomea, ja tähän kohtaantongelmaan täytyy hallituksen pystyä puuttamaan.

On myös aika merkittävää se, että velkaantuminen vähenee ja se pystytään taistamaan siinä ajassa, mitä on suunniteltu. Onhan sekin, että otetaan yli 2,5 miljardia euroa vähemmän velkaa kuin edellisenä vuonna, jo suuri, suuri saavutus. 100-vuotiaassa maassa ei varmasti haluta jättää tuleville sukupolville perinnöksi isoa velkataakkaa, suurta velkasekkiä, vaan antaa paremmat lähtökohdat rakentaa tätä maata.

Arvoisa puhemies! Paljon on tietenkin vielä työtä tehtävänä. Haluan nostaa muutamia, ehkä pienempiä asioita, mutta paikallisesti erittäin merkittäviä kysymyksiä.

Budjetissa esitetään jatkettavaksi Pohjois-Suomen kuljetustukea. Se on erittäin merkittävä pohjoisen ja Itä-Suomen monille pk-yrityksille. Meidän täytyy kilpailla kansainväli-

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

sillä, pohjoismaisilla kotimarkkinoillamme samoilla säännöillä, joilla kilpailevat ruotsalaiset, joilla kilpailevat norjalaiset. Tämä on aivan selkeä asia.

Lisäksi toinen kysymys liittyy tuulivoiman verotukseen. Minusta on hienoa, että hallitus on nyt tehnyt esityksen siitä, että tuulivoimaloita voitaisiin verottaa tuulipuistoina. On ollut kohtuutonta, että kunnille, jotka ovat halunneet panostaa uusiutuvaan energiaan, on jäänyt erittäin pieni siivu tuulivoiman verokertymästä. Tuulivoimaa on verotettu samalla tavalla kuin normaaleja kiinteistöjä eikä ollenkaan sillä tavalla kuin voimalaitoksia yleensä pitäisi verottaa. Tästä on tietenkin erilaista tulkintaa, mutta minun käsitykseni mukaan tämä kannustaa kuntia tuulivoiman lisärakentamiseen, ja se on hyvä uusiutuvan energian kannalta.

Arvoisa puhemies! Suomi ei ole tullut vielä valmiiksi, ja sikäli täytyy olla kasvua, että pystytään kasvun hedelmiä tekemään ja panostuksia antamaan. Melkein 7 000 perheen päivähoitomaksut pienenevät, pienimpiin [Puhemies koputtaa] äitiys-, isyys-, vanhempain-, sairauspäivärahoihin tulee korotuksia, huoltajakorotus opintotukeen, [Puhemies koputtaa] solidaarisuusveron raja on korkeampi kuin demareiden ja vasemmiston aikana konsanaan. Nämä ovat hyviä asioita, ja tästä jatketaan eteenpäin. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisa edustaja, teitte aivan oikean ratkaisun. [Naurua]

20.15 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Meillä on takana menetetty vuosikymmen, mutta nyt talous kasvaa 3 prosentin vauhtia. Kahden vuoden jälkeen Suomi on paremmassa kunnossa. Muutos on huikea. Jotenkin tämä nyt vain sattuu tämän hallituksen aikaan. Suomen tulontasaus on myös maailman kärkipäätä. Täällä debatissa on paljon keskusteltu tuloeroista, myös uutisissa on ollut lukuisina päivinä asiasta puhetta paljon, mutta Suomessa todella OECD:nkin laskelmien mukaan tulontasaus on maailman kärkipäätä, ja se johtuu tuloerojen pienuudesta ja köyhyyden vähäisyydestä. Tämä on todella hieno asia.

Myös Pohjoismaihin nähden me pärjäämme hyvin. Kuitenkin työllisyysasteessa me häviämme edelleen selkeästi. Siksi onkin syytä nostaa esiin hallituksen hyviä toimia tämän asian eteen. Yksi mielestäni erittäin tärkeä toimi on perhevapaaudistus, joka vihdoinkin saadaan liikkeelle. Ehkä se olisi pitänyt tehdä jo joku aika sitten, mutta nyt se on sitten hyvässä vauhdissa. Tämä tulee lisäämään osa-aikatyötä ja erilaisten elämäntilanteiden huomiointia. Lisäksi tärkeää on se, että varhaiskasvatusmaksuja alennetaan ja meillä on myös tulossa kokeilu varhaiskasvatusmaksujen poistamisesta kokonaan.

Kuten pääministeri Sipilä sanoi, tuloerot kasvoivat 40-kertaisesti, kun vihreät, SDP ja vasemmisto olivat hallituksessa. Silloinkin me toivuimme taantumasta, ja nyt tähän verrattuna, mitä nyt tällä hetkellä tuloerot kasvavat, sen 0,3 prosenttia, voidaan sanoa, että kasvavat, mutta niin merkittävästä kasvusta ei ole kysymys.

Arvoisa herra puhemies! Joitakin lisänostoja debatista vielä haluan tuoda esille.

Edustaja Kaikkonen ehdotti ryhmäpuheenvuorossaan tasapainoisemman Suomen rakentamisen sopimusta, ja vähän eri tavalla kuin täällä sitten nostettiin esiin, niin kyllä, siinä sopimuksessa todella olisivat myös kaupungit mukana. Hän nimittäin sanoi, että suurimpien kaupunkien ongelmiin on todella haettava ratkaisuja. Asuntopula, työttömyys ja palvelujen jonoutuminen ovat kaikkien meidän ongelmia, ja keskustalaisen inhimillisen kaupungistumisen pitäisi olla kyllä jokaisen puolueen tavoite.

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

Arvoisa herra puhemies! Myös täällä on ollut puhetta yritystukien vähentämisestä ja siitä, että näistä ympäristölle haitallisista tuista voitaisiin luopua ja sitten perua koulutusleikkaukset. Itse olen todella, todella myös kokenut suurta tuskaa koulutusleikkausten edessä, mutta nyt todella päästään parlamentaarisesti sitten miettimään pitkän aikavälin suunnitelmaa yritystukien poistamisesta, kun TEM asettaa tähän työryhmän, ja silloin oppositiokin pääsee mukaan aidosti vaikuttamaan asiaan. Tähän sitten tulevat kuulumaan suorat tuet ja myös verotuet. Mutta kyllä kannattaa kuitenkin muistaa, että emme me missään täysin maailmasta irrallisina täällä Suomessa elä, vaan kilpailijamaat maksavat myös näitä tukia. Ja tarkoitus on kuitenkin saada Suomi samalle viivalle muiden kanssa, eikä ole perusteltua jättää Suomea heikompaan asemaan.

Arvoisa herra puhemies! Olen erittäin tyytyväinen muun muassa budjetin Metso-ohjelmallisyyksiin. Viime keväänä saatiin 5 miljoonaa lisärahoitusta, ja nyt tulee lisäksi toiset 5 miljoonaa. On erittäin tärkeää jatkaa Metso-ohjelman hyvää työtä. Metsien monimuotoisuus on koko Suomen ja maailman yksi elinehdoista. Tähän kuuluu kiinteästi keskusteluprosessi, jonka ministerit Leppä ja Tiilikainen ovat avanneet, jossa myös haetaan aivan uudenlaisia ratkaisuja tuon monimuotoisuuden säilyttämiseksi. Ne voivat olla hyvinkin pieniä tekoja, mutta siitä me kaikki metsänomistajat kyllä aiomme pitää huolta. [Puhemies ko-puttaa]

20.20 Sanna Marin sd: Arvoisa puhemies! Sain muutama viikko sitten puhelun työkyvyttömyyseläkkeellä olevalta mieheltä, joka oli vihainen. Hän oli vihainen hallituksen politiikasta, joka vie pienituloisilta ja antaa suurituloisille. Hän kertoi joutuneensa tilanteisiin, joissa hän on ollut pakotettu valitsemaan ruuan ja lääkkeiden oston väliltä. Vaikka hänen tilanteensa on hankala, vielä enemmän hän oli huolissaan muista, samanlaisessa tai vaikeammassa tilanteessa elävistä ihmisistä, sairaista, työttömistä, iäkkäistä ja nuorista, joiden tulevaisuus ei näytä valoisalta yleisen taloustilanteen paranemisen myötäkään.

Arvoisa puhemies! Vastavia yhteydenottoja tulee yhä useammin, ja heidän joukossaan on myös työssäkäyviä ihmisiä, joiden palkka ei riitä elämiseen. Pienituloisten ihmisten ahdinkoa lisäävät nyt esimerkiksi sosiaalietuksien jäädytys ja asumistuen leikkaukset, jotka ovat jatkumoa sille politiikalle, jota hallitus on toteuttanut ideologisesti koko hallituskauden ajan. Lääke- ja matkakorvausten leikkaus, opiskelijoiden opintorahan merkittävä pienentäminen, perusturvaetuuksiin, kuten lapsilisään, vammaistukeen sekä työttömyysturvaan kohdistuvat leikkaukset, palvelujen heikentäminen sekä säästöt varhaiskasvatuksesta ja koulutuksesta ovat osia siinä kokonaisuudessa, joka ajaa yhä useamman ihmisen ahdinkoon. Ajatus siitä, että vaikeinakin hetkinä pyrimme pitämään jokaisen, myös heikon, sairaan ja pienituloisen, osallisena yhteiskunnassa ja tasaamaan tulo- ja hyvinvointieroja, on tällä hallituskaudella muuttunut politiikaksi, jonka punainen lanka on tuloerojen kasvattaminen Suomessa. Tämä on inhimillisesti katsoen epäoikeudenmukaista ja myös talouden näkökulmasta huonoa politiikkaa.

Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeriö arvioi, että hallituksen budjetti leikkaa pienituloisimmilta kymmeniä euroja samaan aikaan, kun se antaa rikkaimmille satoja euroja vuodessa. Hallituksen päätösten toisella puolella ovatkin ne monet suurituloisiin kohdistuvat verohelpotukset, jotka syventävät kuilua rikkaiden ja köyhien välillä. Hallitus perustelee näitä verohelpotuksia usein tavoitteella vahvistaa työllisyyttä, mutta aina edes esitysten perustelut eivät tue tätä näkemystä. Esimerkiksi perintö- ja lahjaveron alennus, metsäveron huojentaminen ja yrittäjävähennys ovat työllisyyden vahvistamisen näkökulmasta

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

hyödyttömiä toimia, ja niiden perimmäinen tarkoitus näyttääkin olevan ideologinen tulonsiirto yhteiskuntamme varakkaille. Eduskunnan tietopalvelun laskelmien mukaan vuosina 2015—2018 kaikkien yli keskituloisten kotitalouksien käytettävissä olevat tulot kasvavat, samalla kun alle keskituloisten kotitalouksien käytettävissä olevat tulot laskevat. Eniten laskevat juuri kaikkein pienituloisimpien tulot.

Arvoisa puhemies! Kuten jo aiemmassa puheenvuorossani totesin, isossa kuvassa talouden yleinen käänne parempaan ei ole hallituksen ansiota tai aikaansaannosta, kuten ei ollut aiempien hallitusten syytä, että yleinen taloustilanne heikkeni. Pienenä, euroalueeseen kuuluvana ja vientiin vahvasti tukeutuvana maana olemme sidoksissa Euroopan ja maailman talouskehitykseen. On siis harhaanjohtavaa perustella pienituloisiin kohdistuvia leikkauksia talouden tai työllisyyden käännteellä, kuten hallitus jatkuvasti tekee. Työllisyys ei kohene sen seurauksena, että maamme oikeistolainen hallitus leikkaa köyhiltä, sairailta, työttömiltä, lapsiperheiltä, opiskelijoilta tai eläkeläisiltä. Pienituloisiin kohdistuvat leikkaukset ja vauraille ohjatut verohelpotukset ovat ideologisia valintoja. Tuloerojen kasvu on hallituksen ideologinen valinta.

Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri Orpo totesi tänään ensi vuoden talousarvion esittelypuheenvuorossaan, ettei häntä oikeastaan kiinnosta Suomen työllisyysaste. Kovaa puhetta ministeriltä, jonka vastuualueella on julkinen talous. SDP sen sijaan haluaa tehdä politiikkaa, jolla pyritään paitsi nostamaan Suomen työllisyysastetta, myös tekemään se siten, että mahdollisimman moni hyötyy talouden käännteestä parempaan. Me emme tekisi työllisyyden näkökulmasta hyödyttömiä verohelpotuksia rikkaille, kuten hallitus tekee. Me emme leikkaisi kaikkein heikoimmassa asemassa olevilta, vaan huomioisimme päätöstemme tulonjakovaikutukset, kuten olemme aina tehneet toimiessamme hallitusvastuussa. Me tasapainottaisimme julkista taloutta siten, että myös hyväosaiset osallistuisivat yhteisiin talkoisiin.

Politiikka on valintoja. SDP valitsee seistä sen työkyvyttömyyseläkkeellä olevan miehen rinnalla, joka joutuu valitsemaan lääkkeiden ja ruuan väliltä. Me valitsemme seistä niiden ihmisten rinnalla, joilta tämä hallitus on leikannut ja leikkaa myös ensi vuoden budjetissa. Ja me sanomme yhdessä: "Tämä on väärin. Me olemme vihaisia."

20.25 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa edustaja Marin, todella otitte esille sen yhden lauseen sieltä minun puheenvuorostani, jonka oli tarkoituskin herättää, ja se näköjään toimi, eli sen, etten niin välitä siitä työllisyysasteesta. Mutta jatkoin: minulle paljon merkittävämpiä ovat ne ihmiset siellä, ei se luku — ne ihmiset, jotka ovat työttömiä ja joiden vuoksi hallitus tekee ja itse teen töitä joka päivä, jotta mahdollisimman moni niistä, jotka ovat vailla työtä, voisi päästä työhön, koska se, että pääsee työhön sieltä työttömyydestä, on kaikkein parasta eriarvoisuuden estämistä. Mutta jos oikeasti ymmärsitte niin kuin sanoitte, niin haluan korjata tämän: todellakaan en sano, etteikö työllisyysasteella itse asiassa olisi väliä, mutta se sisältö eli ne työlliset ihmiset, työttömät ihmiset, se on merkityksellistä. Työllisyysaste itsessään on koko hyvinvoinnin perusta. Mitä korkeampi työllisyysaste on, sitä vahvempi meidän hyvinvointiyhteiskuntamme on, sitä vahvemmat palvelut ovat, sitä enemmän meillä on [Puhemies koputtaa] varaa maksaa esimerkiksi tulonsiirtoja kaikkein heikoimmassa [Puhemies koputtaa] asemassa oleville. Eli tätä halusin, herra puhemies, valaista.

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

20.27 **Sanna Marin sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todella yllätyin, kun tänään kuuntelin valtiovarainministerin esittelypuheenvuoroa. Lainaus kuuluu siis näin: "Kaikki täällä ovat kuulleet lukemattomia kertoja, miten meidän suurin ongelmamme on liian matala työllisyysaste. Mutta mitäs jos sanoisin, että minua ei oikeastaan kiinnosta niinkään työllisyysaste." Tämä oli siis suora lainaus valtiovarainministeri Orpolta, ja minut se yllätti. Minun mielestäni ja sosiaalidemokraattien mielestä matala työllisyysaste on Suomen talouden kestävyyskannalta yksi keskeisimpiä haasteitamme, ja sen takia me pyrimme tekemään sellaista politiikkaa, tarjoamaan hallitukselle sellaisia vaihtoehtoja, joiden kärjessä on työllisyysasteen vahvistaminen ja ihmisten saaminen töihin. Se on kestävää talouspolitiikkaa. Ja samalla kun pyrimme tekemään sellaista talouspolitiikkaa, joka vahvistaa työllisyyttä, on aivan yhtä tärkeää tehdä talouspolitiikkaa, joka tasaa tulo- ja hyvinvointieroja, mutta siinäkin hallitus [Puhemies koputtaa] näyttää menevän aivan päinvastaiseen suuntaan [Puhemies koputtaa] ja lisäävän näitä eroja entisestään.

20.28 **Valtiovarainministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkan siitä, mihin teidän lainauksenne päättyi: "Se on yksi tunnusluku muiden joukossa, vaikkakin tosi tärkeä. Vielä enemmän kuin Suomen talouden ongelma, liian matala työllisyysaste on ihmisten ongelma. Se, että ihminen pääsee töihin, on tärkeämpää kuin se, mitä joku tunnusluku näyttää." Halusin siis tällä hieman provosoivalla tekstillä tuoda esiin sen, että lukujen takana on ihmisiä, tarinoita, tragedioita ja kohtaloita, ihmisiä, joita me voimme auttaa mukaan. Teidänkin tunnuslauseenne tänään tuntuu olevan: pidetään kaikki mukana. Siitä tässä on kyse.

20.29 **Mikko Savola kesk:** Arvoisa herra puhemies! Talous kasvaa, työttömyys laskee, yritykset investoivat, ottavat riskejä, ihmiset pääsevät töihin. Olemme paremmassa asemassa kuin olemme olleet viime vuodet: yrittäjät, sitä kautta työllisyys, sitä kautta verotulot, sitä kautta talouskasvu. Tämä on se, mihinkä on pyritty, minkä eteen on tehty määrätietoisia toimia, ja ne toimet nyt etenevät. Tämä vuonna talouskasvu on lähes 3 prosenttia, itse asiassa 2,9 prosenttia. Ensi vuodenkin ennusteet näyttävät siltä, että talous kasvaa edelleen. Isossa kuvassa olemme onnistuneet siinä, minkä lupasimme, kun tämä vaalikausi alkoi. Valtio myös velkaantuu vähemmän, valitettavasti silti ensi vuonna vielä 2,9 miljardia, mutta suunta on siinäkin oikea, kun vielä pari vuotta sitten velkaannuimme yli 7 miljardia. Tässäkin laskennallinen taitepiste on tulossa siinä, että jälleen tienasimme enemmän kuin syöimme. Nythän tilanne on vieläkin valitettavasti toisinpäin. Mutta joka tapauksessa parempaan suuntaan ollaan monelta osin menossa, ja siitä hyvästä kehityksestä meidän pitää pitää kiinni.

Herra puhemies! Tässä budjetissa on hyviä asioita. Ensimmäisenä haluan nostaa esiin turvallisuuden. Se on aivan keskeinen asia, että ihmiset voivat Suomessa elää turvallisesti ja tuntea olonsa turvalliseksi. Sen vuoksi poliisin, supon, Rajavartiolaitoksen ja Puolustusvoimien määrärahoihin on tulossa korotuksia.

Sisäisessä turvallisuudessa on tärkeää, että poliisi on läsnä, poliiseja on riittävästi kentällä ja niitä on joka puolella Suomea. Terrorismin torjunta: terrorismi on valitettavasti tullut meillekin Suomeen ja lähelle, mikä lisää sitä arjen turvattomuutta, ja sen vuoksi saatamme tässä budjetissa lisätä myöskin supon resursseihin, siihen, että pystymme ennalta ehkäiseviin toimiin, pystymme seuraamaan henkilöitä, jotka ovat riskiryhmässä, ja pystymme puuttumaan kaikkiin näihin tarpeeksi ajoissa.

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

Ulkoisen turvallisuuden osalta panostetaan nyt valmiuteen. Meidän rajojemme ulkopuolella tapahtuu hyvin paljon tälläkin hetkellä maailmassa, kriisit kärjistyvät, ja sen vuoksi Suomessa pitää myös pitää siitä tärkeimmästä eli omasta puolustuksestamme huolta, ja sen tämä hallitus toden totta myöskin tekee. Valmiuteen panostetaan, samoitte hankinnat, joita on suunniteltu, toteutetaan, ja näin ollen pidetään meidän Puolustusvoimamme iskukykyisenä ja puolustuskykyisenä. Erityisesti haluan yhden yksityiskohdan nostaa esiin, ja haluan kiittää — täällä ministeri Orpo on paikalla — hallitusta siitä, että vapaaehtoisen maanpuolustuksen osalta vihdoinkin tässä budjetissa huolehditaan määrärahat eikä niitä tarvitse sitten täällä eduskunnassa joulun budjettimäärärahoista, niistä pienistä, vääntää, vaan maanpuolustusjärjestöt pääsevät suunnittelemaan tulevaisuuttaan kerrankin nyt jo hyvissä ajoin vailla ensimmäistäkään epäilystä siitä, etteivät määrärahat sitten riittäisi.

Arvoisa puhemies! Biotalous on yksi keskeinen kasvumme tekijä. Meillä metsissä, meillä puussa on kasvun lähde ja kaikki talouskasvun edellytykset ympäri Suomea, työpaiikat, jotka se mahdollistaa. Edustaja Wallinheimo muun muassa tietää, kuinka tärkeä Äänekosken hanke on koko keskiselle Suomelle ja meille Etelä-Pohjanmaalle. Biotuotetehtaita, sahoja ynnä muita on nyt suunnitteilla ja myöskin nousemassa eri puolille Suomea.

On hyvin tärkeää, että LULUCF eli metsien hiilinieluasiasai yhden etappivoiton Euroopan parlamentissa. Kyllä minä toivoisin, että meiltä eduskunnasta myös lähtisi hyvin vahva ja yhtenäinen viesti siitä, että metsien käyttö on meille tärkeää. Me haluamme niitä kestävästi käyttää, me haluamme hyödyntää niitä, sillä Suomessa jos missä osataan metsiä käyttää kestävästi. Metsät kasvavat meillä enemmän puuta kuin mitä me niitä hyödynnämme. Me hoidamme metsiä, me istutamme metsiä, ja sitä myötä niitä pitää käyttää ja hyödyntää. Siksi yhtenäinen viesti tässä on tärkeä.

Herra puhemies! Lopuksi pieni huolikin. Huoli on maataloudesta. Ei riitä, että säät ovat tänä vuonna poikkeuksellisen huonot. Viljatiloilta on ennustettu jopa 150—200 miljoonan euron tappioita tälle vuodelle, mikäli nyt eivät puintikelit pian parane. Maataloudesta on huoli. Hinnanmuodostus, kauppa, teollisuus ja tuottaja — nämä täytyy saada meillä jatkossa kuntoon. [Puhemies koputtaa] Makerasta sanon sen verran, että on hyvä, että tulevat investoinnit varmistetaan ja Makeraa pääomitetaan. — Kiitos.

20.35 Kari Kulmala si: Arvoisa puhemies! Ensi vuoden talousarvioon on poliisille lisätty rahoitusta, ja se on erittäin tarpeellinen lisäys. Poliisi keskittää resurssejaan etenkin hälytyspartioiden toimintaan. Samaan aikaan poliisin liikennevalvontaa ja rikostutkintaa aiotaan vähentää merkittävästi. Olen tällaisista suunnitelmistakin erittäin huolestunut, ja ne eivät saa toteutua. Asia kävi ilmi sisäministeriön valmistelemista laajoista laskelmista, jotka koskevat poliisin toiminnallisia tulostavoitteita ensi vuodelle. Poliisilaitokset eivät ole niitä tosin käsitelleet vielä alueellisesti, eli tähän voimme vielä vaikuttaa tässäkin salissa. Suunnitelmat tulostavoitteista on kuitenkin tehty valtion ensi vuoden talousarviota varten. Sisäministeriö on valmistellut poliisin toimintojen ohjaamista niin, että poliisit velvoitetaan huolehtimaan kiireellisistä hälytyspalveluista, minkä täytyykin olla poliisilla ykkösprioriteetti.

Tämä poliisille myönnetty lisärahoitus kohdennetaan etenkin poliisipartioiden voimankäyttö- ja suojavälineiden ajantasaistamiseen, mikä on myös ymmärrettävä asia. Poliisipartiot ympäri Suomen saavat uusia aseita mutta myös henkilö- ja partiokohtaisia suojavälineitä, kuten kilpiä, kypäriä ja liivejä. Niitä uusitaan ja hankitaan lisää. Lisäksi hälytyspartioissa toimivat poliisit saavat lisää taktista koulutusta. Tiedän ja ymmärrän poliisin pitkä-

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

aikaisena voimankäyttökouluttajana, että voimankäyttö- ja suojavälineiden tulee olla kunnossa ja toimintaa tulee myös harjoitella enemmänkin kuin mitä laki poliisilta tällä hetkellä vaatii. Tällä hetkellä harjoitteluun ei ole saatu työaikaa jokaisessa poliisipiirissä riittävästi. Toivottavasti jatkossa saadaan tähän muutos.

Sen sijaan liikennevalvontaan käytetään ensi vuonna yli 50 henkilötyövuotta vähemmän kuin tänä tai viime vuonna. Se tarkoittaa suomeksi sanottuna lähes 10 prosentin vähennystä. Liikennevalvontaa paikataan lisäämällä automaattista liikennevalvontaa, joka ei kuitenkaan puutu rattijuopumuksiin tai tee esimerkiksi raskaan liikenteen valvontaa.

Tulostavoitteiden mukaan rikostutkinnassa etenkin poliisin paljastava ja sarjoittava rikostutkinta vähentyy huomattavasti. Sisäministeriön mukaan poliisin paljastamat törkeät huumausainerikokset vähenevät ensi vuonna noin seitsemällä tapauksella eli vajaalla 10 prosentilla tästä vuodesta. Mielestäni tämä on väärä suuntaus. Esimerkiksi törkeät huumausainerikokset ovat käytännön elämässä huumekauppaa. Niitä tulee ilmi vain poliisin oman tutkinnan paljastamana, ei juurikaan muista rikosilmoituksista. Mikäli työpanosta vähennetään paljastavasta rikostutkinnasta, tällöin puututtujen huumekauppatapausten annetaan vähentyä jopa lähes sadalla verrattuna toissa vuoteen, vaikka huumerikollisuus on viime vuosina lisääntynyt huomattavasti. Myös poliisin haltuun saaman rikoshyödyn annetaan tulostavoitteiden mukaan laskea jopa 5 miljoonalla eurolla tämän vuoden noin 23 miljoonasta eurosta. Emme varmasti halua tällaista kehitystä. On selvää, että jos rikostutkinnassa käytetään vähemmän työvoimaa, myös poliisille ilmoitettujen rikosten selvitysprosentti laskee ja tutkinta-ajat pitenevät. Kenen etu se olisi? Ei ainakaan rehellisen kansalaisen.

Muutokset johtuvat siitä, että rikostutkinnan resursseja on Suomessa jatkuvasti vähennetty ja keskitetty merkittävästi viime vuonna. Talousarviossa uudet poliisille myönnetty lisärahat ensi vuodelle on jo kohdennettu valmiiksi. Rikostutkinnassa ne on tarkoitettu pääasiassa keskusrikospoliisille sekä suojelupoliisille. Keskusrikospoliisille kohdennetaan rahaa tietoverkkorikostutkinnan tutkijoiden rekrytointiin. Sisäministeriö haluaa myös kohdentaa resursseja ennalta estävään toimintaan väkivaltaisen radikalisoitumisen ja vihapuheen torjumiseksi. Tämä edellyttää ministeriön mukaan välttämättä päivittäisrikollisuuden tutkinnan resurssien vähentämistä. Esimerkiksi omaisuusrikosten selvitystason on laskettu vähenevän jopa 33 prosenttiin. Mielestäni tämäkin on väärä suunta. Samaan aikaan poliisi itsepintaisesti tyhjentää maaseutua pienistä poliisiasemista. Esimerkiksi Ilomantsi ja Outokumpu molemmat tarvitsisivat ehdottomasti oman poliisilaitoksen ja poliisin. Jokin on nyt menossa poliisin rahoituksen osalta pahasti pieleen.

20.41 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Todellakin edustaja Kulmala kiinnitti aivan oikein huomiota maaseutukuntien turvallisuustilanteeseen. Mainitsemassaan kotikuntani Ilomantsin ja myös Outokummun poliisitilanteessa on se ongelma, että ollaan hallinnollisilla päätöksillä viemässä poliisivirat Joensuuhun tai Kiteelle, mikä johtaa vääjäämättä siihen, että poliisiasema lakkaa, vaikka ministeri Orpo silloin aikanaan, edellistä ministerin pestiä hoitaessaan, teki ansiokkaan päätöksen, että kyseiset asemat jäävät. Toivon, että tämä asia otetaan nyt kuitenkin vakavasti, että nämä poliisiasemat aidosti säilyvät siellä ja niitä ei tällä keinoin hallinnollisilla päätöksillä viedä pois, koska kuitenkin tässäkin budjetissa, jota parhaillaan alamme käsitellä tässä talossa, sisäiseen turvallisuuteen, poliisille, suojelupoliisille ja Rajavartiolaitokselle on selkeästi lisätty määrärahoja. Nimenomaan tavoitteena on saada turvallisuustilanne haltuun myös maaseutukunnissa.

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

Pitää muistaa sekin, että kun olemme sijoittamassa kuitenkin isoja summia biotalouteen ja esimerkiksi juuri käyntiin lähtemässä olevan Äänekosken tehtaan myötä uusia työpaikkoja syntyy ja monen muun investoinnin myötä työtä syntyy maaseutukuntiin runsaasti, niin tarvitsemme myös näillä alueilla sen turvallisuudentunteen, jonka poliisi maaseutukuntiin ja kaikkialle Suomeen tuo. Tästä asiasta lienemme täällä eduskunnassa täysin yhtä mieltä, että Suomessa pitää pitää huolta jokaisen paikkakunnan turvallisuustilanteesta ja näkyvä poliisitoiminta jokaisella paikkakunnalla on elinehto, josta ei pidä tinkiä.

Mutta sitten vielä itse tähän budjetin taloustilanteeseen, jota budjetin myötä on tänä päivänä ankarasti käsitelty tässä talossa.

Oppositio on toki parhaansa yrittänyt, en heitä moiti siitä. Opposition tehtävänä on tietenkin osoittaa hallituksen esitykset jopa vääriksi. Mutta hieman ihmettelen sitä argumentointia, millä oppositio on hallituksen esityksen kimppuun käynyt. Sieltä ei ole kuulunut mitään muuta kuin valtavaa valitusta ja yksittäisten yksityiskohtien ruodintaa, kuten saimme kuulla heti, kun valtiovarainministeri Orpo esitteli tämän budjetin. Olisin toivonut, oppositio, että olisitte aidosti tarkastelleet, mihin talous tässä maassa oikeasti on menossa. Se on selvässä kasvussa, ja kuten Suomen Pankin pääjohtaja Erkki Liikanen omassa esitelmässään reilu viikko sitten sanoi, kaikilla teollisuutemme päätoimialoilla kasvu on vahvaa ja se on kestäväällä pohjalla. Mutta jos opposition tielle lähdemme, heidän esitystensä mukaan tämä kasvun alkava mahdollisuus tuhoetaan sillä samalla hetkellä. Jakovaraa ei ole, niin kuin valtiovarainministeri aivan oikein sanoi. Sitä ei kovin paljoa ole, eikä oikeastaan yhtään, vaan meidän on pidettävä siitä huoli, että näistä kasvun hedelmistä saadaan jaettua kaikille kansalaisille lisää hyvää, ja toivoisin, että se lisähyvä tulisi niille lukuisille työttömille ympäri Suomea, että he saisivat oman elämänsä kuntoon ja saisivat aidon hyvän työpaikan. Sen parempaa lahjaa tämä 100-vuotias Suomi ei voi antaa kuin työpaikan niille ihmisille, jotka ovat työtä vailla.

Pitää muistaa, että tämän päivän Suomessa eläketurva riippuu siitä, onko ihmisellä työtä. Koko elämänaikainen työeläkkeen kokoaminen alkaa siitä hetkestä, kun ensimmäinen työsuhte alkaa, ja eläkkeellejääntipäivän jälkeen lasketaan sitten, kuinka paljon niitä euroja on sinne eläkekarttumaan tullut, ja siitä eläke määräytyy. Toki korotimme 15 eurolla takuueläkettä, mutta sillä reilulla 700 euron eläkkeellä ei tämän päivän Suomessa pärjää — ehkä maaseutuolosuhteissa omassa mökissään elävänä voi jotenkuten pärjätä, kun on oma-toiminen ihminen, mutta esimerkiksi tässä kaupungissa, Helsingissä, ei voi kuvitellakaan, sillä ei pysty maksamaan edes vuokraa tai asumiskuluja yleensä. Eliikkä toivon, että tässä asiassa oppositio ottaisi hieman rakentavamman otteen ja tekisi aitoja esityksiä, joilla Suomen kansantaloutta saataisiin parempaan tilaan edelleen. Jos pelkästään arvostelee eikä esitä varteenotettavia vaihtoehtoja, niin sellaista keskustelua pidän hedelmättömänä jankkaamisena, johon, ikävä kyllä, heti tämän keskustelun alettua oppositio aika pitkälti turvautui.

Talous kasvaa, sen me tiedämme. Työllisyys paranee, jopa 20 000 pitkäaikaistyötöntä on saanut työpaikan. Luin eräästä lehdestä pitkäaikaistyöttömyyden rakenteesta: Yllätys yllätys, yli 50-vuotiaita mies- ja naishenkilöitä, molempia sukupuolia, oli päässyt pitkän työttömyysputken jälkeen työhön, kun uusia työpaikkoja pääsi syntymään. Eliikkä pitkäaikaistyöttömälläkin on tänä päivänä mahdollisuus saada töitä, ja siitä mahdollisuudesta tämän eduskunnan pitää pitää tiukasti huoli, että sama kehityssuunta jatkuu.

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

Nyt ei todellakaan ole varaa siihen, että alamme riidellä siitä, mitä tässä tehdään. Ainoa suunta on se, että saamme ihmisille töitä, Suomen talouden kuntoon ja pikkuhiljaa pääsemme maksamaan kansantaloutemme velkaa pois.

20.46 Timo Harakka sd: Aloitetaan rakentavasti. Ihan ensimmäiseksi haluan kiittää edustajia Savola, Pakkanen, Kopra ja Kulmala, joiden ansiosta saan tämän puheenvuoron vielä pitää, samoin ministeri Orpoa, joka on palannut paikalle.

Arvoisa puhemies, puheenjohtaja! Perheessämme esitetään usein iltaisin taideteos "Päiväsäde ja Menninkäinen". Ja miksi tämä traaginen rakkaustarina, jossa toinen on valon lapsi ja toinen yötä rakastaa, tuli tästä budjetista mieleen — kerron sen ihan pian.

Tärkein yhteinen tehtävämme on taata kestävä ja kantava kasvu. Miten kasvu kantaa, miten laine nostaa kaikki laivat, se on kansakunnan tulevaisuuden kohtalonkysymys. Voimmeko palata eriarvoistamisen tieltä yhteenkuuluvuuden tielle? Tähän isoon kysymykseen nähden hallituksen budjetti on ikävä kyllä neuvoton, tekee mieli sanoa näpertelyä. Se on menetetty tilaisuus. Näyttää siltä, että hallitus on menettänyt toimintakykynsä kriittisellä hetkellä juuri silloin, kun täytyisi työntää kasvua kunnon vauhtiin. Onko siis niin, että tämä hallitus osaa vain leikata, kiusata ja kurittaa, mutta ei kasvattaa, kannustaa ja luoda toivoa tulevaisuuteen? Onko katteeton pessimismi ottanut Sipilän ja Orpon pantti-vangikseen, onko rohkeus loppunut juuri, kun sitä tarvitaan? Eli viihtyykö hallitus paremmin hämärässä kuten Menninkäinen eikä pysty sokaistumatta astumaan valoon kuten Päiväsäde?

Totuus on tasan päinvastainen kuin mitä pääministeri Sipilä aiemmin tänään esitti. Hän vakuutti, ettei hallitus ole pudottanut kintaitaan ja jäänyt lepäämään laakereille. Tosiasiasa Sipilän hallitus tappaa aikaa — aikaa, jota meillä ei ole. Sipilä nosti todistuskappaleeksi hallituksen pontevuudesta hankkeen, jolla perustettaisiin taloustieteen huippuyksikkö. No hallelujaa. On hienoa, jos nobelisti Bengt Holmströmille löytyy arvoisensa asema Suomesa, mutta ei se nyt kyllä Suomen taloutta pelasta vaikean väestökehityksen ja maailmantalouden haasteista.

Mielestäni itse perustelen huolellisemmin sen, miksi nimenomaan hallitus on menettänyt tilaisuutensa ja siirtää suuret uudistukset seuraaville hallituksille: 1) perhevapaa-uudistus, 2) oppivelvollisuuden pidentäminen, 3) osaajien maahanmuuton edistäminen, 4) yrittäjien uudistus, 5) verotuksen uudistus.

Mitkä tilaisuudet on menetetty?

Tämä hallitus ei pysty nostamaan työllisyysastetta 72 prosenttiin, mikä on onnetonta siksi, että ensi vuosikymmenellä edes tuo 72 ei riitä: ainakin kolme neljästä työikäisestä, useampikin, on saatava sorvin tai pikemminkin näytön ääreen. Väestö vanhentuu, se tarkoittaa, että osaajien maahanmuuttoa on lisättävä. Mutta yksi hallituspuolue estää kahta hallituspuoluetta edistymästä asiassa. Työllisyysasteen nosto edellyttää perhevapaa-uudistusta, joka parantaa naisten työmarkkina-asemaa — sitä olemme vaatineet 2,5 vuotta — mutta jälleen yksi hallituspuolue estää kahta hallituspuoluetta edistymästä, tai onko nyt sitten niin, että kaksi estää yhtä.

Toiseksi: oppivelvollisuuden tai oppioikeuden jatkaminen sekä alusta että lopusta parantaa myös työllisyyttä ja estää syrjäytymistä. Pelkän perusasteen suorittaneiden työllisyysastehan on vain 43 prosenttia. Tutkimusten mukaan työelämä polarisoituu, jakautuu kahtia. Keskipalkkaiset, keskinkertaiset, keskiluokkaiset työt ovat jo vähentyneet. Yhtä lailla tutkimusten mukaan polarisaatiota voi estää vain kolmella keinolla. Ne ovat koulu-

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

tus, koulutus ja koulutus. Toistan esityksen siitä, että seuraava hallitus sitoutuu oppimismiljardiin, siis, toisin kuin tämänhetkinen ja edeltäjänsä, panostamaan tuntuvasti kaikkeen oppiin varhaiskasvatuksesta peruskouluun, toiselle asteelle, korkeakouluihin, tutkimukseen, tuotekehittelyyn.

Neljäs kohta: tuore ministeri Lintilähän lupasi listan yritystukien karsimisesta jo viime keväänä. Se lykättiin syksyn budjettiriiheen, ja sieltä ei tullut ulos mitään. Ilmeisesti kaksi hallituspuoluetta esti yhden puolueen edistymisen. Tämä on kolmipyörä, joka kaatuu joka kaarteessa. Yritystuet on uusittava, koska Suomen tuotannon on uusiuduttava. Uusiutuva tuotanto edellyttää uusiutuvaa energiaa. Yhteiskunta voi auttaa kiertotaloutta, digitalisatiota ja työllistäviä, korkean lisäarvon aloja. Nämä näköalat puuttuvat täysin keltaisesta kirjasta.

Ja vielä, arvoisa puhemies, viides esimerkki. Kevään kehysriihessä luvattiin myös veropäätöksiä. No, kuka yllättyi siitä, että tämäkin asia pantiin työryhmään ja siitä tehdään tiekartta. No, jos ollaan eksyksissä, niin tarvitaan kartta. Mutta tämä oli neljäs iso kysymys, neljäs iso tulevaisuuden kysymys, jonka linjaamiseen ei riittänyt uskallusta. Työryhmiä, työryhmiä — tarvitaan työtä eikä työryhmiä.

Siis jokainen nyt päätelköön, onko oikeassa pääministeri Sipilä, joka sanoi, että hallitus tekee pontevasti suuria, kasvua kannattelevia uudistuksia, vai olenko oikeassa minä, joka sanon, että tästä keltaisesta kirjasta ei löydy tulevaisuuden ratkaisuja. Jokainen päätelköön, onko kyseessä Päivänsäde vai Menninkäinen.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vastauspuheenvuoro paikan päältä, 1 minuutti, ministeri Orpo.

20.51 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiinnostava puheenvuoro. Voin muutamaa kommentoida. Minä olen todella tyytyväinen siitä, että tämän talouskasvun myötä me olemme oikeasti nyt kasvavalla työllisyyden uralla. Nyt tämän ennusteen mukaan saavutetaan 70,5. Vuoteen 2019 mennessä tavoite on se 72, ja olen sanonut monet kerrat itsekini täällä, että se ei riitä, ensi vuosikymmenen haasteisiin pitää tehdä lisää. Tässä on se mahdollisuus, jos me teemme oikeita toimia ja pidämme yllä kasvua, saadaan työvoima ja työpaikat kohtaamaan. Kun kysyntä on kasvanut maailmalla, niin on pystytty tuottavuutta nostamalla lisäämään kapasiteettia. Vielä se työvoiman lisäpalkkaaminen on ollut vähempää, mutta nyt kun investoinnit ovat lähteneet liikkeelle, niin jos kasvu jatkuu, kysyntä jatkuu, me voimme nähdä — tämän varaan ei voi laskea eikä lasketakaan — nopeammankin kysynnän kasvun, ja silloin meidän pitää olla valmiina. Tämä on aivan oleellinen [Puhemies koputtaa] asia, mihin pitää kiinnittää huomiota.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä vastauspuheenvuorot edustaja Wallenheimolle ja edustaja Harakalle enkä sen sitten sen jälkeen tähän keskusteluvaiheeseen muita puheenvuoroja myönnä. — Edustaja Wallinheimo.

20.53 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Mielestäni edustaja Harakan lista oli hyvä, ei siinä mitään, me tarvitsemme paljon uudistuksia. Se, mikä sieltä mielestäni puuttui, oli paikallinen sopiminen. Kun katsoo eri tutkimuksia, esimerkiksi World Economic Forumin, jossa tutkittiin 140:tä maata ja niiden työmarkki-

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

noiden joustavuutta, niin Suomi valitettavasti päätyi sijalle 140. Sen tähden tämän edustaja Harakan listan lisäksi, jossa oli sinänsä paljon hyviäkin asioita, me tarvitsemme työmarkkinoille joustoa ja uudistuksia. Kun ministeri on aitiiossa, niin kysyisin paikallisesta sopimisesta: ollaanko sitä edistämässä tällä hallituskaudella?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä vastauspuheenvuoro, edustaja Harakka.

20.54 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, puheenjohtaja! Tarkoitus oli tosiaankin päättää tämä tällaiseen rakentavaan loppunousuun. Ikävä kyllä täytyy nyt edustaja Wallenheimolle vielä tarkentaa tuota WEFin listaa, että kyseessä ei ollut mikään tutkimus vaan kysely, jossa kaikilta kyseltiin, onko työmarkkinajärjestelmänne keskitetty vai hajautettu, ja kun Suomessa vastattiin silloin TESien aikaan, että keskitetty, niin silloin todettiin, että se on sijalla 140. Kyseessä on vain siis vastaus, joka vastaa siihen, mitä kysytään, ei mikään mitään todistava. Pikemminkin ministerin esiin nostama kysymys tuottavuudesta on ehkä se avainkysymys, johon toivottavasti etsimme tässäkin salissa jotain valaistusta, koska tosiasia on se, että tuottavuuden kasvu on heikentynyt käytännössä kaikilla toimialoilla Suomessa, Euroopassa ja maailmalla, jopa miinusmerkkiseksi useilla kymmenillä toimialoilla. Tämä on mysteeri, joka vaikeuttaa talouspolitiikan suunnittelua ja sitä varmasti yhteistä tavoitettamme, että päästäisiin kestävän ja kannattelevan kasvun tielle.

20.55 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Olen muuten näytellyt Menninkäistä [Naurua] Päivänsäde ja Menninkäinen -tarinassa. Minun mielestäni Menninkäinen oli tämänmoinen hyvin rakastava hahmo, rakasti Päivänsädetä yli kaiken ja rakastamalla halusi mennä valon maailmaan myöskin. Olkoon talouskasvu meidän rakkautemme nyt täällä, oli sitten yö tai päivä edessä.

Talous kasvaa, ja jos me haluamme heikompiosaisista pitää tässä maassa huolta, talouden pitääkin kasvaa. Meidän pitää saada meidän työllisyytemme nousuun, ja olemme saaneet jo uusia työpaikkoja tähän maahan. Meillä menee monissa maakunnissa erittäin hyvin. Ministeri Orpon kotimaakunnassa Varsinais-Suomessa työllisyys on parantunut huomattavasti. Itse asiassa meiltä Etelä-Pohjanmaalta asti rekrytoidaan työntekijöitä tällä hetkellä sinne laivateollisuuteen ja autoteollisuuteen ja niin edelleen, koska niille osaajille tarvetta siellä on. Mutta niin ovat työllisyysluvut parantuneet myös muualla maakunnissa. Ja tämä on se kaikista keskeisin tekijä: kun on töitä, saamme verotuloja ja pystymme sitten heikompiosaisista huolehtimaan, kasvattamaan sitä kuuluisaa kakkua, mitä sitten voidaan myös jakaa.

Herra puhemies! Tuossa edellisessä puheenvuorossa jäi vielä sanomatta pari asiaa maataloudesta. Ensinnäkin on hyvä asia se, että maatalouden suhteen ollaan saatu vientiä eteenpäin. Ja elintarvikkeidemme vienti on asia, johon pitääkin panostaa — Atrian sianlihavienti Kiinaan, Valion maitojauheen ja maitotuotteiden vienti Kiinaan, Atrian broilerin vienti Japaniin ja niin edelleen, niille markkinoille, missä sitä kysyntää on. Ja tämä pystyy myös tuomaan maataloustuottajien ahdinkoon helpotusta.

Haluan myös lausua kiitokset siitä, että ruokaviraston suhteen hallitus on tehnyt päätöksen, Jari Leppä on tehnyt päätöksen. Se, että se sijoittuu Seinäjoelle, on täysin oikea paik-

Punkt i protokollet PR 90/2017 rd

ka, [Puhemies koputtaa] sillä mihinkä muuhun kuin ruokamaakuntaan tämä virasto edes kuuluisi.

Riksdagen avbröt debatten och behandlingen av ärendet.